

स्वर्गीय साधुचरित श्रीमान् डालचन्दजी सिन्धी

जन्म

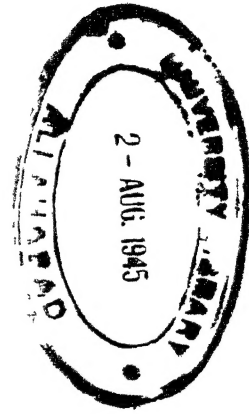
वि. सं. १९२१, मार्ग वदि ६

स्वर्गवास

वि. सं. १९८४, पोष सुदि ६

सिंघी जैन ग्रन्थमाला

卐 ॥ ग्रन्थाङ्क १० ॥ 卐

श्रीजिनप्रभसूरिविरचित

विविध तीर्थकल्प

सिंधी जैन ग्रन्थमाला

जैन आगमिक, दार्शनिक, साहित्यिक, ऐतिहासिक, कथात्मक-इत्यादि विविधविषयगुम्फित
प्राकृत, संस्कृत, अपभ्रंश, प्राचीनगूर्जर, राजस्थानी आदि भाषानिवद्ध
बहु उपयुक्त पुरातनवाङ्मय तथा नवीन संशोधनात्मक
साहित्यप्रकाशिनी जैन ग्रन्थावलि ।

कलकत्तानिवासी स्वर्गीय श्रीमद् डालचन्दजी सिंधी की पुण्यस्मृतिनिमित्त
तत्सुपुत्र श्रीमान् बहादुरसिंहजी सिंधी द्वारा संस्थापित

मुख्य सम्पादक

जिन विजय

अधिष्ठाता, सिंधी जैन ज्ञानपीठ, शान्तिनिकेतन

सम्मान्य सभासद-भाण्डारकर प्राच्यविद्या संशोधन मन्दिर पूना, और गुजरात साहित्यसभा अहमदाबाद;
भूतपूर्वाचार्य-गुजरात पुरातत्त्वमन्दिर अहमदाबाद, तथा अनेकानेक संस्कृत, प्राकृत, पाली,
प्राचीनगूर्जर आदि ग्रंथ संशोधक और सम्पादक ।

ग्रन्थांक १०

प्राप्तिस्थान

संचालक, सिंधी जैन ग्रन्थमाला.

शान्तिनिकेतन. (बंगाल)

श्रीजिनप्रभसूरिविरचित विविध तीर्थकल्प

भिन्न भिन्न पाठभेद और विशेषनामानुक्रम समन्वित मूल ग्रन्थ, सरल और सारगर्भित
हिन्दी भाषान्तर, ऐतिहासिक और भौगोलिक वस्तु विवेचक अनेकानेक
टिप्पणियों द्वारा सुविवेचित, तथा सुविस्तृत प्रस्तावना समलङ्कित

सम्पादक

जिन विजय

जैन वाङ्मयाध्यापक, विश्वभारती.

शान्तिनिकेतन

प्रथम भाग

विविधपाठान्तर-विशेषनामानुक्रमादियुक्त मूलग्रन्थ

प्रकाशक

अधिष्ठाता, सिंघी जैन ज्ञानपीठ.

शान्तिनिकेतन. (बंगाल)

SINGHI JAINA SERIES

COLLECTION OF CRITICAL EDITIONS OF MOST IMPORTANT CANONICAL, PHILOSOPHICAL,
HISTORICAL, LITERARY, NARRATIVE ETC WORKS OF JAINA LITERATURE
IN PRĀKRIT, SANSKRIT, APABHRAMŚA AND OLD VERNACULAR
LANGUAGES, AND STUDIES BY COMPETENT
RESEARCH SCHOLARS

FOUNDED

BY

ŚRĪMĀN BAHĀDUR SINGHJĪ SINGHĪ OF CALCUTTA

IN MEMORY OF HIS LATE FATHER

ŚRĪ DĀLCANDJĪ SINGHĪ.

GENERAL EDITOR

JINA VIJAYA

ADHISTHĀTĀ. SINGHĪ JAINA JÑĀNAPĪTHA, ŚĀNTINIKETAN

HONORARY MEMBER OF THE BHANDARKAR ORIENTAL RESEARCH INSTITUTE OF POONA AND GUJRAT
SAHITYA SABHA OF AHMEDABAD, FORMERLY PRINCIPAL OF GUJRAT PURATATTVAMANDIR
OF AHMEDABAD, EDITOR OF MANY SANSKRIT, PRAKRIT, PALI, APABHRAMSHA,
AND OLD GUJRATI WORKS

NUMBER 10

TO BE HAD FROM

SAṄCĀLAKA, SINGHĪ JAINA GRANTHAMĀLĀ
ŚĀNTINIKETAN. (BENGĀL)

VIVIDHA TĪRTHA KALPA

OF

JINAPRABHA SŪRI

CRITICALLY EDITED IN THE ORIGINAL SANSKRIT AND PRĀKRIT WITH VARIANTS,
HINDI TRANSLATION, NOTES AND ELABORATE INTRODUCTION ETC

BY

JINA VIJAYA

SINGHI PROFESSOR OF JAINA CULTURE AT VIS'VABHĀRATĪ
ŚĀNTINIKETAN.

PART I

TEXT IN SANSKRIT AND PRĀKRIT WITH VARIANTS, AND AN
ALPHABETICAL INDEX OF ALL PROPER NAMES.

PUBLISHED BY

THE ADHISTHĀTĀ, SINGHĪ JAINA JÑĀNAPĪṬHA
ŚĀNTINIKETAN. (BENGĀL)

V. E. 1990 1

First edition, One Thousand Copies.

[1934 A. D.

॥ सिंधीजैनग्रन्थमालासंस्थापकप्रशस्तिः ॥

अस्ति बङ्गाभिधे देशे सुप्रसिद्धा मनोरमा । मुर्शिदाबाद इत्याख्या पुरी वैभवशालिनी ॥
निवसन्त्यनेके तत्र जैना ऊकेशवंशजाः । धनाढ्या नृपसदृशा धर्मकर्मपरायणाः ॥
श्रीडालचन्द इत्यासीत् तेष्वेको बहुभाग्यवान् । साधुवत् सच्चरित्रो यः सिंधीकुलप्रभाकरः ॥
बाल्य एवागतो यो हि कर्तुं व्यापारविस्तृतिम् । कलिकातामहापुर्या धृतधर्मार्थनिश्चयः ॥
कुशाग्रया स्वबुद्ध्या सद्गुण्या च सुनिष्ठया । उपार्ज्य विपुलां लक्ष्मीं जातो कोट्यधिपो हि सः ॥
तस्य मञ्जुकुमारीति सन्नारीकुलमण्डना । पतिव्रता प्रिया जाता शीलसौभाग्यभूषणा ॥
श्रीबहादुरसिहाख्यः सद्गुणी सुपुत्रस्तयोः । अस्त्येष सुकृती दानी धर्मप्रियो धियांनिधिः ॥
प्राप्ता पुण्यवताऽनेन प्रिया तिलकसुन्दरी । यस्याः सौभाग्यदीपेन प्रदीप्तं यद्गृहाङ्गणम् ॥
श्रीमान् राजेन्द्रसिंहोऽस्ति ज्येष्ठपुत्रः सुशिक्षितः । यः सर्वकार्यदक्षत्वात् बाहुर्यस्य हि दक्षिणः ॥
नरेन्द्रसिंह इत्याख्यस्तेजस्वी मध्यमः सुतः । सूनुर्वीरेन्द्रसिंहश्च कनिष्ठः सौम्यदर्शनः ॥
सन्ति त्रयोऽपि सत्पुत्रा आसक्तपरायणाः । विनीताः सरला भव्याः पितुर्मागानुगामिनः ॥
अन्येऽपि बहवश्चास्य सन्ति स्वस्त्रादिबान्धवाः । धनैर्जनैः समृद्धोऽयं ततो राजेव राजते ॥

अन्यच्च—

सरस्वत्यां सदासक्तो भूत्वा लक्ष्मीप्रियोऽप्ययम् । तत्राप्येष सदाचारी तच्चित्रं विदुषां खलु ॥
न गर्वो नाप्यहंकारो न विलासो न दुष्कृतिः । दृश्यतेऽस्य गृहे कापि सतां तद् विस्मयास्पदम् ॥
भक्तो गुरुजनानां यो विनीतः सज्जनान् प्रति । बन्धुजनेऽनुरक्तोऽस्ति प्रीतः पोष्यगणेष्वपि ॥
देश-कालस्थितिज्ञोऽयं विद्या-विज्ञानपूजकः । इतिहासादिसाहित्य-संस्कृति-सत्कलाप्रियः ॥
समुन्नत्यै समाजस्य धर्मस्योत्कर्षहेतवे । प्रचारार्थं सुशिक्षाया व्ययत्येष धनं धनम् ॥
गत्वा सभा-समित्यादौ भूत्वाऽध्यक्षपदाङ्कितः । दत्त्वा दानं यथायोग्यं प्रोत्साहयति कर्मठान् ॥
एवं धनेन देहेन ज्ञानेन शुभनिष्ठया । करोत्ययं यथाशक्ति सत्कर्माणि सदाशयः ॥
अथान्यदा प्रसङ्गेन स्वपितुः स्मृतिहेतवे । कर्तुं किञ्चिद् विशिष्टं यः कार्यं मनस्यचिन्तयत् ॥
पूज्यः पिता सदैवासीत् सम्यग्-ज्ञानरुचिः परम् । तस्मात्तज्ज्ञानवृद्ध्यर्थं यतनीयं मया वरम् ॥
विचार्यैवं स्वयं चित्ते पुनः प्राप्य सुसम्मतिम् । श्रद्धास्पदस्वमित्राणां विदुषां चापि तादृशम् ॥
जैनज्ञानप्रसारार्थं स्थाने शान्तिनिकेतने । सिंधीपदाङ्कितं जैनज्ञानपीठमतीष्टिपत् ॥
श्रीजिनविजयो विज्ञो तस्याधिष्ठातृसत्पदम् । स्वीकर्तुं प्रार्थितोऽनेन शास्त्रोद्धाराभिलाषिणा ॥
अस्य सौजन्य-सौहार्द-स्थैर्यौदार्यादिसद्गुणैः । वशीभूयाति मुदा येन स्वीकृतं तत्पदं वरम् ॥
तस्यैव प्रेरणां प्राप्य श्रीसिंधीकुलकेतुना । स्वपितृश्रेयसे चैषा ग्रन्थमाला प्रकाश्यते ॥
विद्वज्जनकृताल्हादा सच्चिदानन्ददा सदा । चिरं नन्दत्वियं लोके जिनविजयभारती ॥

विविधतीर्थकल्पसूचिः—सङ्ग्रहानुक्रमेण ।

१ शत्रुञ्जयतीर्थकल्प	पृ० १	३३ प्रतिष्ठानपुरकल्प [२]	५९
२ रैवतकगिरिकल्पसंक्षेप	६	३४ प्रतिष्ठानपुराधिपतिसातवाहननृपचरित्र	६१
३ उज्जयन्तस्तव	७	३५ चम्पापुरीकल्प	६५
४ उज्जयन्तमहातीर्थकल्प	८	३६ पाटलिपुत्रनगरकल्प	६७
५ रैवतकगिरिकल्प	९	३७ श्रावस्तीनगरीकल्प	७०
६ पार्श्वनाथकल्प	११	३८ वाराणसीनगरीकल्प	७२
— स्तम्भनकल्प	१३	३९ महावीरगणधरकल्प	७५
७ अहिच्छत्रानगरीकल्प	१४	४० कोकावसतिपार्श्वनाथकल्प	७७
८ अर्बुदाद्रिकल्प	१५	४१ कोटिशिलातीर्थकल्प	७८
९ मथुरापुरीकल्प	१७	४२ वस्तुपाल-तेजःपालमन्त्रिकल्प	७९
१० अश्वारवोद्यतीर्थकल्प	२०	४३ ढींपुरीतीर्थकल्प	८१
११ वैभारगिरिकल्प	२२	४४ ढींपुरीस्तव	८४
१२ कौशाम्बीनगरीकल्प	२३	४५ चतुरशीतिमहातीर्थनामसङ्ग्रहकल्प	८५
१३ अयोध्यानगरीकल्प	२४	४६ समवसरणरचनाकल्प	८७
१४ अपापापुरी [संक्षिप्त] कल्प	२५	४७ कुङ्कुमेश्वरनाभेयदेवकल्प	८८
१५ कलिकुण्ड-कुङ्कुमेश्वरकल्प	२६	४८ व्याघ्रीकल्प	९०
१६ हस्तिनापुरकल्प	२७	४९ अष्टापदगिरिकल्प [२]	९१
१७ सत्यपुरतीर्थकल्प	२८	५० हस्तिनापुरतीर्थस्तवन	९४
१८ अष्टापदमहातीर्थकल्प [१]	३१	५१ कन्यानयमहावीरकल्पपरिशेष	९५
१९ मिथिलातीर्थकल्प	३२	५२ कुल्यपाकस्थक्रपभदेवस्तुति	९७
२० रत्नवाहपुरकल्प	३३	५३ आमरकुण्ड पञ्चावतीदेवीकल्प	९८
२१ अपापावृहत्कल्प	३४	५४ चतुर्विंशतिजिनकल्याणकल्प	९९
२२ कन्यानयनीयमहावीरप्रतिमाकल्प	४५	५५ तीर्थकरातिशयविचार	९९
२३ प्रतिष्ठानपत्तनकल्प [१]	४७	५६ पञ्चकल्याणक स्तवन	१००
२४ नन्दीश्वरद्वीपकल्प	४८	५७ कोल्लपाकमाणिक्यदेवतीर्थकल्प	१०१
२५ काम्पिल्यपुरतीर्थकल्प	५०	५८ श्रीपुर-अन्तरिक्षपार्श्वनाथकल्प	१०२
२६ अणहिलपुरस्थित अरिष्टनेमिकल्प	५१	५९ स्तम्भनकल्पशिलोञ्छ	१०४
२७ शंखपुरपार्श्वकल्प	५२	६० फलवर्द्धिपार्श्वनाथकल्प	१०५
२८ नासिक्यपुरकल्प	५३	६१ अम्बिकादेवीकल्प	१०७
२९ हरिकंखीनगरस्थितपार्श्वनाथकल्प	५५	६२ पञ्चपरमेष्ठिनमस्कारकल्प	१०८
३० कपर्दिक्षकल्प	५६	६३ ग्रन्थसमाप्तिकथन	१०९
३१ शुद्धदन्तीस्थितपार्श्वनाथकल्प	५७	A. D P प्रतिगतपुष्पिकालेख	११०
३२ अवन्तिदेशस्थ-अभिनन्दनदेवकल्प	५७	A सञ्ज्ञकादर्शप्रान्तस्थितकल्पानुक्रमणिका.	

विविधतीर्थकल्पसूचिः—अकाराद्यनुक्रमेण ।

	कल्पांक	पत्रांक		कल्पांक	पत्रांक
१ अणहिलपुरस्थित अरिष्टनेमिकल्प [२६] ..	५१		३३ नासिक्यपुरकल्प [२८] ...	५३	
२ अपापापुरी (संक्षिप्त) कल्प [१४] .	२५		३४ पाटलिपुत्रनगरकल्प [३६]....	६७	
३ अपापाबृहत्कल्प [२१] .	३४		३५ पार्श्वनाथकल्प [६]....	११	
४ अयोध्यानगरीकल्प [१३] .	२४		„ स्तम्भनकल्प .	१३	
५ अर्बुदाद्रिकल्प [८] .	१५		३६ पञ्चकल्याणकस्तवन [५६] ...	१००	
६ अवन्तिदेशस्थ अभिनन्दनदेवकल्प [३२] ..	५७		३७ पञ्चपरमेष्ठिनमस्कारकल्प [६२] .	१०८	
७ अश्वारोधकल्प [१०] ..	२०		३८ प्रतिष्ठानपत्तनकल्प १ [२३] ..	४७	
८ अष्टापदमहातीर्थकल्प १ [१८] .	३१		३९ „ पुरकल्प २ [३३] ...	५९	
९ अष्टापदगिरिकल्प २ [४९] .	९१		४० „ पुराधिपतिसातवाहननृप चरित्र [३४] ..	६१	
१० अहिच्छत्रानगरीकल्प [७] ..	१४		४१ फलवर्द्धिपार्श्वनाथकल्प [६०] ...	१०५	
११ आमरकुण्डपद्मावतीदेवीकल्प [५३] ...	९८		४२ मथुरापुरीकल्प [९]....	१७	
१२ अम्बिकादेवीकल्प [६१] ..	१०७		४३ महावीरगणधरकल्प [३९] ..	७५	
१३ उज्जयन्तमहातीर्थकल्प [४]....	८		४४ मिथिलातीर्थकल्प [१९] .	३२	
१४ उज्जयन्तस्तव [३] ...	७		४५ रत्नवाहपुरकल्प [२०]....	३३	
१५ कन्यानयनीयमहावीरप्रतिमाकल्प [२२] .	४५		४६ रैवतकगिरिकल्पसंक्षेप [२]....	६	
१६ „ „ कल्पपरिशेष [५१] .	९५		४७ „ (द्वितीय) [५] ...	९	
१७ कपर्दियक्षकल्प [३०] ..	५६		४८ वस्तुपाल-तेजःपालमन्त्रिकल्प [४२] .	७९	
१८ कलिकुण्ड-कुर्कुटेश्वरकल्प [१५] ...	२६		४९ वाराणसीनगरीकल्प [३८] ...	७२	
१९ काम्पिल्यपुरतीर्थकल्प [२५] .	५०		५० वैभारगिरिकल्प [११] .	२२	
२० कुङ्गेश्वरनाभेयदेवकल्प [४७] .	८८		५१ व्याघ्रीकल्प [४८] ..	९०	
२१ कुल्यपाकस्थऋषभदेवस्तुति [५२] .	९७		५२ शंखपुरपार्श्वकल्प [२७] .	५२	
२२ कोकावसतिपार्श्वनाथकल्प [४०] .	७७		५३ शत्रुञ्जयतीर्थकल्प [१] .	१	
२३ कोटिशिलातीर्थकल्प [४१] ..	७८		५४ शुद्धदन्तीस्थितपार्श्वनाथकल्प [३१] .	५७	
२४ कोल्लपाकमाणिक्यदेवतीर्थकल्प [५७] .	१०१		५५ श्रावस्तीनगरीकल्प [३७] .	७०	
२५ कौशाम्बीनगरीकल्प [१२] .	२३		५६ श्रीपुरअन्तरिक्षपार्श्वनाथकल्प [५८] .	१०२	
२६ चतुरशीतिमहातीर्थनामसङ्ग्रहकल्प [४५] .	८६		५७ सत्यपुरतीर्थकल्प [१७] .	२८	
२७ चतुर्विंशतिजिनकल्याणकल्प [५४] .	९९		५८ समवसरणरचनाकल्प [४६] .	८७	
२८ चम्पापुरीकल्प [३५] .	६५		५९ स्तम्भनकल्पशिलोच्छ [५९] .	१०४	
२९ ढींपुरीतीर्थकल्प [४३] .	८१		६० हरिकंखीनगरस्थितपार्श्वनाथकल्प [२९] .	५५	
३० ढींपुरीस्तव [४४] .	८४		६१ हस्तिनापुरकल्प [१६] ..	२७	
३१ तीर्थकरातिशयविचार [५५] .	९९		६२ „ तीर्थस्तवन [५०]....	९४	
३२ नन्दीश्वरद्वीपकल्प [२४] .	४८				

प्र
ति
अं
ति
म
प
त्र

वि० किंवापत्तुसुद नयायवासापत्तुसुदमासमस्तपरक संविदिते आश्रित मित्राणां उचयेत लोपदि उपाध्याय उचयेत अणोमक
मणेहि त्रिनेत्रो नो जाहारा कयापि मित्रपुरं मेडण जोअण जायणानं वेत्ताइ परिजोगापविनिअण तण्णियेयमिदिवसा
पड वरिस्सोत्तवववदारापयइ वृत्तिविण्डुक्रमो कालेण कवली देकण मित्रो मसापमम क वदीयानि दसउत्तमस
दाउपमासाउण अपयनरि दाओ अमी तिण इअउर विभेसउ पदियेय १११ मिअिमावापउवि अंआमाउरि निजामेअ
मिअ केण पावाउरि त्रिनाम करं जण उअ मदावीरमामी कालागउअ वेवजरी एवइ साइउअ हकाअ अंआमामी दिवसे अजिउ
गामउरि नायवो अणालि आगउण उअउअ दस कालो महेय पत्तेज नयाययो म्माअि एणदराअइअण पणपरि उडादि
रिक्ताप उअ यागणाउ नयाय तमिनि मिअि त्रिणेण उणय दिगम सुवयालरकाण पयुतिगेल हणं मा मिमगाभाव नरकणउ
वलमगा विअया उअ वेववयरी प नयवउउ कलेहि ता पिउअ बालिअउउ कमेण वरवय विअे अउउलापाउअरिय
उअउरण यवणा वनेण नयवया विकारवो सुको ताण पत्तासुप पत्तउअ गजउ अउ वितअअंतरलम
क्षिणोदी मअ नदा उअ वेवजरी प कतिपय स मावसो रयणाप नयववनि ज्ञाणगणि मिअि दाहि मित्र वीरउरलउ
णमविअनागमउ विअउ विउववियिलो अज्ञाओ मस्तयवक रिक्ता एवेवणरनीधुपदवाउण नावेण कवाय दिअ
जल प्रसमिअी एदीया पव लउ ति तिहे विणाउउनाय अअ नयवया उअ वेवयरे ककाणि या उअ वेवय नगवेंयं पओ पि
दिद बाइ अउउअउय ११२ विदियेण गण पावाउरी मदा हिओ उपावाउरि कपो दीव मरुण्ण तिजणणरमणिओ तिण
पददूरा दिक्कउविअ दिअिदवगिरि नयरे तरह्मदनाओ पविअमवरीसं मिअ दूवय बडलो इअकवारयी एममाउ
उपमसिअिको २ अमाओये अओपाणादह तारह्मदो अउवक यो वा ११३ यंशयधर इअउर उपीउरवाडया ममुत्ति
वापालिअत ११४ रिधिरनमाऊषिमाकापत्तुनयराओ ११५

[The following text is extremely faded and largely illegible due to poor scan quality. It appears to be a continuation of a philosophical or religious treatise.]

[The following text is highly degraded and mostly illegible due to extreme fading and bleed-through from the reverse side.]

प्रास्ताविक निवेदन ।

§ १. विविध तीर्थकल्प

श्रीजिनप्रभसूरि रचित **कल्पप्रदीप**—अथवा विशेषतया प्रसिद्ध **विविध तीर्थकल्प**—नामका यह ग्रन्थ जैन साहित्यकी एक विशिष्ट वस्तु है । ऐतिहासिक और भौगोलिक दोनों प्रकारके विषयोंकी दृष्टिसे इस ग्रन्थका बहुत कुछ महत्त्व है । जैन साहित्य-ही-में नहीं, समग्र भारतीय साहित्यमें भी इस प्रकारका कोई दूसरा ग्रन्थ अभी तक ज्ञात नहीं हुआ । यह ग्रन्थ, विक्रमकी १४ वीं शताब्दीमें, जैन धर्मके जितने पुरातन और विद्यमान प्रसिद्ध तीर्थस्थान थे उनके सम्बन्धकी प्रायः एक प्रकारकी 'गाईड-बुक' है । इसमें वर्णित उन उन तीर्थोंका संक्षिप्त रूपसे स्थानवर्णन भी है और यथाज्ञात इतिहास भी है ।

§ २. ग्रन्थकार आचार्य

ग्रन्थकार अपने समयके एक बड़े भारी विद्वान् और प्रभावशाली जैन आचार्य थे । जिस तरह, विक्रमकी १७ वीं शताब्दीमें, मुगल सम्राट् अकबर बादशाहके दरबारमें जैन जगद्गुरु हीरविजय सूरिने शाही सन्मान प्राप्त किया था, उसी तरह जिनप्रभ सूरिने भी, १४ वीं शताब्दीमें तुघलक सुलतान महम्मद शाहके दरबारमें बड़ा गौरव प्राप्त किया था । भारतके मुसलमान बादशाहोंके दरबारमें, जैन धर्मका महत्त्व बतलानेवाले और उसका गौरव बढ़ानेवाले, शायद, सबसे पहले ये ही आचार्य हुए ।

इनकी प्रस्तुत रचनाके अवलोकनसे ज्ञात होता है, कि इतिहास और स्थल-भ्रमणसे इनको बड़ा प्रेम था । इन्होंने अपने जीवनमें भारतके बहुतसे भागोंमें परिभ्रमण किया था । गुजरात, राजपूताना, मालवा, मध्यप्रदेश, बराह, दक्षिण, कर्णाटक, तेलंग, विहार, कोशल, अवध, युक्तप्रांत और पंजाब आदिके कई पुरातन और प्रसिद्ध स्थानोंकी उन्होंने यात्रा की थी । इस यात्राके समय, उस उस स्थानके बारेमें, जो जो साहित्यगत और परंपराश्रुत बातें उन्हें ज्ञात हुईं उनको उन्होंने संक्षेपमें लिपिबद्ध कर लिया और इस तरह उस स्थान या तीर्थका एक कल्प बना दिया । और साथ-ही-में, ग्रन्थकारको संस्कृत और प्राकृत दोनों भाषाओंमें, गद्य और पद्य दोनों ही प्रकारसे, ग्रन्थरचना करनेका एकसा अभ्यास होनेके कारण, कभी कोई कल्प उन्होंने संस्कृत भाषामें लिख लिया तो कोई प्राकृतमें, और इसी तरह कभी किसी कल्पकी रचना गद्यमें कर ली तो किसीकी पद्यमें । किसी एक स्थानके बारेमें पहले एक छोटीसी रचना कर ली और फिर पीछेसे कुछ अधिक वृत्त ज्ञात हुआ, और वह लिपिबद्ध करने जैसा प्रतीत हुआ, तो उसके लिये परिशिष्टके तौर पर और एक कल्प या प्रकरण लिख लिया गया । इस प्रकार भिन्न भिन्न समयमें और भिन्न भिन्न स्थानोंमें, इन कल्पोंकी रचना होनेसे, इनमें किसी प्रकारका कोई क्रम नहीं रह सका ।

§ ३. ग्रन्थरचनाकी कालावधि

ग्रन्थकी इस प्रकार खण्डशः रचना होते रहनेके कारण सारे ही संग्रहके संपूर्ण होनेमें बहुत दीर्घ समय व्यतीत हुआ मालूम देता है । कमसे कम ३० से अधिक वर्ष जितना काल लगा हुआ होगा । क्यों कि, जिन कल्पोंमें रचनाका समय-सूचन करनेवाला संवत् आदिका उल्लेख है, उनमें सबसे पुराना संवत् १३६४ मिलता है जो वैभारगिरिकल्प [क्र० ११, पृ० २३] के अन्तमें दिया हुआ है । ग्रन्थकारका किया हुआ ग्रन्थकी समाप्तिका सूचक जो अन्तिमोद्धेख है, उसमें संवत् १३८९ का निर्देश है । इससे २५ वर्षोंके जितने कालका सूचन तो, स्वयं ग्रन्थके इन दो उद्धेखोंसे ही ज्ञात हो जाता है, लेकिन वैभारगिरि कल्पके पहले भी कुछ कल्पोंकी रचना हो गई थी, और संवत् १३८९ के बाद भी कुछ और कल्प या कृति अवश्य बनी थी, जिसका कुछ स्पष्ट सूचन ग्रन्थगत अन्यान्य उद्धेखोंसे होता है । इसी कारणसे, ग्रन्थ-समाप्ति-सूचक जो कथन है वह, किसी प्रतिमें तो कहीं मिलता है और किसीमें कहीं । और यही कारण, प्रतियोंमें कल्पोंकी संख्याका न्यूनाधिकत्व होनेमें भी है ।

§ ४. ग्रन्थगत विषय-विभाग

इस ग्रन्थमें, भिन्न भिन्न विषय या स्थानोंके साथ सम्बन्ध रखनेवाले सब मिला कर ६०-६१ कल्प या प्रकरण हैं । इनमें से, कोई ११-१२ तो स्तुति-स्तवनके रूपमें हैं, ६-७ चरित्र या कथाके रूपमें हैं, और शेष ४०-४१, न्यूनाधिकतया, स्थानवर्णनात्मक हैं । पुनः, इन स्थानवर्णनात्मक कल्पोंमेंसे, चतुरशीति महातीर्थनामसंग्रह जो कल्प [क्रमांक ४५] है उसमें तो प्रायः सभी प्रसिद्ध और ज्ञात तीर्थस्थानोंका मात्र नाम-निर्देश किया गया है । पार्श्वनाथकल्प [क्र० ६] में पार्श्वनाथके नामसे सम्बद्ध ऐसे कई स्थानोंका उल्लेख है । उज्जयन्त अर्थात् रैवतगिरिका वर्णन करने वाले भिन्न भिन्न ४ कल्प [क्र० २-३-४-५] हैं । स्तंभनक तीर्थ और कन्यानयमहावीर तीर्थके सम्बन्धमें दो दो कल्प हैं । इस प्रकार, अन्य विषय वाले तथा पुनरावृत्ति वाले जितने कल्प हैं उनको छोड़ कर, केवल स्थानोंकी दृष्टिसे विचार किया जाय तो, इस ग्रन्थमें कुल कोई ३७-३८ तीर्थ या तीर्थभूत स्थानोंका, कुछ इतिहास या स्थानपरिचय-गर्भित वर्णन दिया हुआ मिलता है ।

§ ५. स्थानोंका प्रान्तीय विभाग

यदि इन सब स्थानोंको प्रान्त या प्रदेशकी दृष्टिसे विभक्त किये जायं तो इनका पृथक्करण कुछ इस प्रकार होगा—

गुजरात और काठियावाड

- शत्रुंजयमहातीर्थ [क्र० १]
- उज्जयन्त (रैवतगिरि) तीर्थ [क्र० २-३-४-५]
- अश्वारवबोधतीर्थ [क्र० १०]
- स्तंभनकपुर [क्र० ६, ५९]
- अणहिलपुरस्थित अरिष्टनेमि [क्र० २६]
- „ कोकावसति [क्र० ४०]
- शंखपुरतीर्थ [क्र० २७]
- हरिकंखीनगर [क्र० २९]

युक्तप्रान्त और पंजाब

- अहिच्छत्रपुर [क्र० ७]
- हस्तिनापुर [क्र० १६, ५०]

राजपूताना और मालवा

- अर्बुदाचलतीर्थ [क्र० ८]
- सत्यपुरतीर्थ [क्र० १७]
- शुद्धदन्तीनगरी [क्र० ३१]
- फलवर्द्धितीर्थ [क्र० ६०]
- ढींपुरीतीर्थ [क्र० ४३-४४]
- कुडुंगेश्वरतीर्थ [क्र० ४७]
- अमिनंदनदेवतीर्थ [क्र० ३२]

अवध और बिहार

- वैभारगिरि [क्र० ११]
- पावा या अपापापुरी [क्र० २१, १४]
- पाटलीपुत्र [क्र० ३६]

ढिल्ली या ढिल्ली [क० ५१]
मथुरा [क० ९]
वाराणसी [क० ३८]
कौशांबी [क० १२]

चंपापुरी [क० ३५]
कोटिशिला [क० ४१]
कलिकुंडकुर्कुदेश्वर [क० १५]
मिथिला [क० १९]
रत्नपुर [क० २०]
कांपिल्यपुर [क० २५]
अयोध्यापुरी [क० १३]
श्रावस्तीनगरी [क० ३७]

दक्षिण और बराड

नासिक्यपुर [क० २८]
प्रतिष्ठानपत्तन [क० २३]
अन्तरिक्षपार्श्वतीर्थ [क० ५८]

कर्णाटक और तेलंगण

कुल्यपाक माणिक्यदेव [क० ५२, ५७]
आमरकुंड पद्मावती [क० ५३]
कन्यानयमहावीर [क० २२, ५१]

§ ६. विस्तृत विवेचन दूसरे भागमें

ग्रन्थगत इन सब स्थानोंका विस्तृत परिचय, इतिहास और हिंदी भाषान्तर आदि दूसरे भागमें देनेका हमारा संकल्प है। ग्रन्थकारका विशेष परिचय भी वही दिया जायगा। अतः यहां पर अधिक लिखना अनावश्यक होगा।

§ ७. प्रतियोंका परिचय

प्रस्तुत आवृत्तिके संशोधन और सम्पादन करनेमें हमने जिन पुरातन हस्तलिखित प्रतियोंका उपयोग किया है उनका परिचय इस प्रकार है—

A प्रति—अहमदाबादके डेलाके नामसे प्रसिद्ध जैन उपाश्रयमें संरक्षित ग्रन्थ भाण्डारकी प्रति। पत्र संख्या ५८। इस प्रतिमें सब कल्पोंका पूरा संग्रह है। कलिकुंड-कुर्कुदेश्वर नामका कल्प—प्रस्तुत आवृत्तिका क्रमांक १५—दो दफह लिखा हुआ है। प्रतिकी लिखावट साधारण ढंगकी है और पाठ-शुद्धि भी प्रायः साधारण ही है। हमने जितनी प्रतियोंका संग्रह किया उनमें यह सबसे पुरानी है। विक्रम संवत् १४६६ में यह लिखी गई है। इसके अंतमें जो पुष्पिका लेख है वह पृष्ठ १३५ पर मुद्रित है। उससे ज्ञात होता है कि ‘श्रीमालीवंशमें पैदा होनेवाले देवा व्यवहारी और उसकी पत्नी हासलदेवीके मांडण, पद्मसिंह और मालदेव नामके तीन पुत्रोंने अपने माता-पिताके श्रेयोऽर्थ इस ग्रंथकी यह प्रति लिखवाई।’ इस प्रतिके अंतिम पृष्ठ पर ग्रन्थगत सब कल्पोंकी सूची भी लिखी हुई है जो अन्य किसी प्रतिमें उपलब्ध नहीं होती।

B प्रति—उक्त भाण्डारकी दूसरी प्रति, जिसकी पत्र संख्या ३८ है। इस प्रतिमें कुल २९ कल्प लिखे हुए मिलते हैं। प्रस्तुत आवृत्तिके क्रमांक १४, १९, २३, २५, २९, ३१ से ३३, और ३५ से ५८ तकके कल्प इसमें अनुपलब्ध हैं। ग्रन्थकी समाप्तिका सूचक जो कथन है वह भी इसमें अनुलिखित है। प्रतिकी लिखावट सुंदर है और पाठ भी कुछ अधिक शुद्ध है। अंतमें लिखने-लिखाने वालेका कोई निर्देश नहीं है। ‘शुभं भवतु श्रीश्रमण-संघस्य ॥ श्री॥’ इतना ही उल्लेख किया हुआ है। इससे प्रतिके लिखे जानेके समयका कोई सूचन नहीं मिलता। पत्रोंकी स्थिति देखते हुए अनुमान किया जा सकता है कि प्रायः ४०० वर्ष जितनी पुरानी यह अवश्य होगी।

C प्रति—इसी भाण्डागारमें की तीसरी प्रति। पत्र संख्या ४१। इसमें कुल मिला कर ५२ कल्प लिखे हुए हैं। इसका प्रारंभ उज्जयंततीर्थकल्प—इस आवृत्तिके ४ थे कल्प—से होता है। पहले तीन कल्प इसमें विलकुल

ही नहीं हैं। बीचमें, **अपापावृहत्कल्प**, जो इस ग्रंथमें सबसे बड़ा कल्प है, वह भी नहीं है। तदुपरांत, **चतुर-शीति महातीर्थनामसंग्रहकल्प** (क्रमांक ४५) और **अष्टापदगिरिकल्प** (क्रमांक ४९) भी इसमें सम्मिलित नहीं हैं। ग्रंथकारका किया हुआ ग्रंथ समाप्ति-सूचक जो कथन है, वह इस प्रतिमें, **व्याघ्रीकल्प**- (क्रमांक ४८) के अन्तमें—प्रति पत्र ३६ की प्रथम पृष्ठपर—लिखा हुआ है। उसके बाद फिर **हस्तिनापुर स्तवन** आदि कल्प लिखे गये हैं (—द्रष्टव्य कोष्ठक)। इस प्रतिके कल्पक्रमसे, इस बातका कुछ आभास मिल सकता है कि यह ग्रंथ किस क्रमसे बना हुआ होगा। इसके अक्षर सुन्दर, और स्पष्ट है। पाठ भी बहुत कुछ शुद्ध है। अंतमें लिखने-लिखाने वालेका कोई निर्देश नहीं है। सम्भवतः यह भी चार सौ वर्ष जितनी पुरानी होगी।

D प्रति—उसी स्थानकी ४ थी प्रति। पत्र संख्या ४५। अक्षर अच्छे और सुवाच्य हैं परंतु पाठ साधारण है। इसमें कोई ३२ प्रकरण लिखे हुए हैं। इसका प्रारंभ **मथुराकल्प** (क्रमांक ९) से, और अंत **कोकाव-सतिपार्श्वनाथकल्प** (क्रमांक ४०) से होता है। इस प्रकार इसमें आदिके ८ और अंतके २१ कल्प या प्रकरण नहीं हैं, अतः यह एक प्रकारका अपूर्ण संग्रह है। इस प्रतिमें भी लिखने-लिखाने वालेका कोई पुष्पिका लेख नहीं है, इससे यह नहीं ज्ञात हो सकता कि यह प्रति कब लिखी गई है। परंतु, इसके अंतमें जो ५ पद्योंका एक छोटासा प्रशस्ति-लेख, जो कि पीछेसे लिखा गया मालूम देता है, उससे इतना ज्ञात हो सकता है कि विक्रम संवत्की १७ वीं शताब्दीके शेष चरणके पहले यह कभी लिखी गई होगी। इस प्रशस्ति-लेखसे विदित होता है कि—अकबर बादशाहने गिनको जगद्गुरुका पद प्रदान किया उन आचार्य हीरविजय सूरिके शिष्य आचार्य विजयसेनके पट्टधर आचार्य विजयतिलक सूरिके समयमें, विजयसेन सूरि-ही-के शिष्य रामविजय विबुधने, जो हैमव्याकरण, काव्यप्रकाश आदि शास्त्रोंके निष्णात पंडित थे, इस प्रतिको उस ज्ञानभंडारमें स्थापित की, जिसमें पंद्रह लाख पुस्तकें संगृहीत की गई थीं।

Pa प्रति—पूनाके भाण्डारकर प्राच्यविद्यासंशोधन मन्दिरमें संरक्षित राजकीय-ग्रंथ-संग्रहकी ६२ पत्र वाली प्रति। यह प्रति संपूर्ण है और इसमें A प्रतिके समान ही सब कल्पोंका संग्रह है। सिर्फ **पंचकल्याणकस्तवन** (क्रमांक ५६) जो सोमसूरिकी कृति है, वह इसमें नहीं है। इस प्रकार इसमें कुल ५८ प्रकरण उपलब्ध हैं। **कलिकुंड-कुर्कुटेश्वर** नामका कल्प (क्रमांक १५) इसमें भी A प्रतिके समान दो दफह लिखा हुआ है। ग्रन्थ-समाप्ति-सूचक कथन इसमें **अष्टापदकल्प** (क्रमांक ४९) के अन्तमें—पृष्ठ ५३ की दूसरी पंथी पर—लिखा हुआ है। इसके बाद फिर **हस्तिनापुरतीर्थस्तवन** आदि प्रकरण लिखे हुए हैं। अन्तमें फिर कोई दूसरा निर्देश नहीं है। लिपिकारने “सं० १५२७ वर्षे आषाढ सृदि ७ गुरौ सर्वत्र संख्या अलावा ग्रंथाग्रं ३६०२५ संख्या ॥ श्रीरस्तु ॥ शुभं भवतु ॥ कल्याणमस्तु ॥” इस प्रकारका उल्लेख किया है जिससे यह प्रति कब लिखी गई इसका मात्र सूचन मिलता है। इसकी लिखावट अच्छी और स्पष्ट है। पाठ भी प्रायः बहुत कुछ शुद्ध मिलता है।

Pb प्रति—यह प्रति भी पूनाके उक्त संग्रहकी है। इसकी पत्र संख्या ८५ है। इसमें आदिसे लेकर ५५ वें क्रमांक तकके प्रकरणोंका संग्रह है, और इसी क्रममें है। अन्तके ५ कल्प इसमें नहीं हैं। ग्रन्थ-समाप्ति-सूचक जो कथन है वह इसमें दो जगह लिखा हुआ मिलता है। एक तो Pa प्रतिकी तरह **अष्टापदकल्प** (क्रमांक ४९) के अंतमें—पत्र ७८ की द्वितीय पंथी पर—और दूसरा अन्तिम पत्र पर, जहां **कल्याणकस्तवन** समाप्त

† इन पंद्रह लाख पुस्तकोसे मतलब पंद्रह लाख श्लोकका मालूम देता है, न कि पंद्रह लाख प्रतियो या पोथियोका। रामविजय विबुधने अपने परिश्रमसे एक ऐसा ज्ञानभंडार स्थापित किया था जिसमें जितने ग्रंथ या प्रतिया थी उनकी सब श्लोक संख्या, गिनने पर पंद्रह लाख जितनी होती थी। शायद यह भंडार पाटणमे था।

होता है । प्रति है तो पुरातन; लेकिन अन्तमें समय इत्यादिका सूचक कोई उल्लेख न होनेसे निश्चयात्मक कुछ नहीं कहा जा सकता । यह प्रति बिल्कुल वेपर्वाईसे लिखी गई प्रतीत होती है । लिपिकार कोई नया सिखाऊ और अपठित मालूम देता है । उसको पुरानी लिपिका बहुत कम परिचय है । संस्कृत-प्राकृत भाषाका उसको किञ्चित् भी ज्ञान नहीं है । भाषानभिज्ञताके कारण आकृतिसाम्यवाले अक्षरोंकी नकल करनेमें वह बारंबार गलती करता है और एक अक्षरकी जगह दूसरा अक्षर लिख डालता है । कहीं तीर्थराज के स्थान पर नीर्घराज लिख देता है तो कहीं तत्र की जगह तव या नव बना देता है । ५ वे प्रकरणका पहला पद पच्छिमदिसाए है जिसको उसने एत्थिमहिसाण लिखा है—प का ए, च्छि का त्थि, दि का हि और ए का ण में परिवर्तन कर ६ अक्षर वाले एक ही पदमें ४ अक्षर उसने बदल दिये हैं । कहीं द्रष्टव्य की जगह द्रव्य और गंतव्य की जगह गन्ध लिख कर शब्दके बीचके अक्षर ही उडा देता है, तो कहीं अनुस्वारको आगे पीछे लिख कर एतं रचयां का एतरंचयां बना डालता है । किस अक्षरका कौन काना है और कौन मात्रा है इसका भी उसको ठीक ठीक खयाल नहीं रहता, इस लिये अवरजेकी जगह अवराज कर देता है और पात्रके बदले पत्रे लिख लेता है । इस तरह लिपिकर्ताके अज्ञानके कारण इस प्रतिका पाठ बहुत जगह भ्रष्ट हो गया है । हमने इसका उपयोग प्रायः वही किया है जहां और और प्रतियोंमें खास सन्देह उत्पन्न हुआ है । पंचकल्याणक स्तवन, जो सोमसूरिकी कृति है, A प्रतिके सिवा इसी प्रतिमें उपलब्ध है । उसका पाठ निश्चित करनेमें इसीका सहारा मिला ।

P प्रति—पूनावाले उसी संग्रहमेंकी एक तीसरी प्रति जिसकी पत्रसंख्या ३२ है । इस प्रतिमें कुल ४८ कल्प लिखे हुए हैं । इसमें पंचपरमेष्ठिनमस्कार नामका जो कल्प है वह ऊपरवाली और और प्रतियोंमें नहीं मिलता । यह कल्प इसमें चतुरशीति तीर्थनामसंग्रहकल्पके अन्तमें—पत्र २६ की पहली पृंठी पर—लिखा हुआ है । हमने इसको परिशिष्टके रूपमें सबके अन्तमें रखा है । इसके सिवा इस संग्रहका जो क्रम है वह सब प्रतियोंसे भिन्न है । कई कल्प, अन्यान्य प्रतियोंके हिसाबसे, आगे-पीछे लिखे हुए हैं । उदाहरणके लिये, अन्य सब प्रतियोंमें उज्जयन्तस्तवका क्रमांक ३ रा है, इसमें उसका ५ वां है । इसके बाद ही अंबिकाकल्प लिखा हुआ है जो A B और Pa प्रतिमें सबके अन्तमें दिया हुआ है । अंबिकाकल्पके बाद कपर्दियक्षकल्प लिखा गया है जिसका क्रमांक अन्यान्य प्रतियोंके मुताबिक ३० वां है । अर्बुदकल्प जिसका क्रमांक अन्य संग्रहानुसार ८ वां है उसका इसमें ३८ वां है । इस प्रकार प्रायः बहुतसे कल्प इसमें आगे-पीछे लिखे हुए हैं । संपूर्ण तालिका कोष्ठकमें दी गई है जिससे जिज्ञासु पाठक मिलान कर सकते हैं । वस्तुपाल-तेजःपालमन्त्रिकल्प (क्रमांक ४२) इसमें लिखा हुआ नहीं है लेकिन उसके स्थानपर, उस कल्पमें जो अन्तमें ३ श्लोक लिखे हुए हैं [देखो पृष्ठ ८०, पंक्ति १८-२०] वे इसमें दिये हुए हैं । अन्तरिक्षपार्श्वनाथकल्प अन्यान्य संग्रहोंमें प्राकृत भाषामें लिखा हुआ है, इसमें उसका संस्कृत रूपान्तर है । इसी तरह हरीकंखीनगरस्थितपार्श्वनाथकल्प (क्रमांक २९) का भी इसमें संस्कृत भाषान्तर दिया हुआ है । इस कल्पके अन्तमें लिखा है कि—

इति श्री [हरि] कंखीनगरमंडनश्रीपार्श्वनाथकल्पः प्रभुश्रीजिनप्रभसूरिभिः कृतयो (?) प्राकृते । न वा० गुणक [ल ?] श श्रीराजगच्छीय संस्कृते मज्झिम (?) ॥ (पत्र १३, पृंठी २, पंक्ति १९-२०)

इस अशुद्धिबहुल पंक्तिका तात्पर्यार्थ यह मालूम देता है, कि राजगच्छीय वा० (वाचक) गुणक [ल] श नामके किसी पंडितने, जिनप्रभसूरिकृत प्राकृत कल्पको संस्कृतमें बनाया । इससे प्रतीत होता है कि उक्त अन्तरिक्षपार्श्वनाथकल्पको भी उसीने संस्कृतमें रूपान्तरित किया होगा । क्यों कि ये दोनों कल्प इस प्रतिमें एक

साथ लिखे हुए हैं। इस संग्रहमें १५. १६. १८. ३३. ३४. ४२. ४६. ५१ से ५६ तक—इस प्रकार १३ कल्प अनुपलब्ध हैं ।

यद्यपि इस प्रतिमें कल्पोंका क्रम, अन्य सब प्रतियोंसे भिन्न प्रकारका है, तथापि वह कुछ अधिक संगत मालूम देता है। गिरनार अर्थात् उज्जयंत अथवा रैवतक पर्वतसे संबंध रखनेवाले जो ४ कल्प प्रस्तुत ग्रन्थमें हैं, वे जिस क्रमसे इस प्रतिमें लिखे गये हैं वह क्रम अधिक ठीक लगता है। उन्हींके बाद इसमें **अंबिकादेवी-**का कल्प है जिसका भी सम्बन्ध एक प्रकारसे रैवतक पर्वतके साथ होनेसे, उसका यह स्थान ठीक सम्बन्धयुक्त मालूम देता है। अम्बिकाकल्पके बाद ही जो **कपर्दीयक्षकल्प** लिखा हुआ है वह भी उचित स्थानस्थित दिखाई दे रहा है। बल्कि इस कल्पके अन्तमें तो ग्रन्थकारका कथन भी इस बातको सूचित करता है कि उन्होंने **अम्बादेवी और कपर्दीयक्ष**, इस **कल्पयुग**की (देखो पृष्ठ ५६ का अन्तिम उल्लेख) एक साथ रचना की। ऐसा उल्लेख होने पर भी ये दोनों कल्प, और सब प्रतियोंमें क्यों भिन्न-क्रममें लिखे गये मिलते हैं इसका कोई कारण समझमें नहीं आता। उसमें भी अम्बिकाकल्प तो बिल्कुल ग्रन्थके अन्तमें जा पड़ा है जिससे बहुतसी प्रतियोंमें तो वह अनुलिखित ही रह जाता है। इसी तरह क्रमांक २६ और ४० वाले कल्प इस प्रतिमें साथ साथ लिखे हुए मिलते हैं जो अधिक यथास्थित कहे जा सकते हैं। क्यों कि दोनोंका स्थान एक ही (पाठन) है। सबके अन्तमें **कन्यानयनीयमहावीरप्रतिमाकल्प** (क्रमांक २२) रखा है और उसके अंतमें ग्रन्थ-समाप्तिसूचक कथन दिया है—सो भी एक प्रकारसे सम्बन्धयुक्त दिखाई देता है।

इस प्रतिमें जिन कल्पोंका संग्रह है उनके अवलोकनसे मालूम देता है कि प्रायः मुख्य मुख्य कल्प इसमें सब आगये हैं। जो इसमें संगृहीत नहीं हैं उनमें **कलिकुंडकुटेश्वर** (१५), **हस्तिनापुर** (१६), **प्रतिष्ठानपुर** (३३), **सातवाहनचरित्र** (३४), **वस्तुपाल-तेजःपाल** (४२), **कन्यानयनीयपरिशेष** (५१) और **अमरकुंडपद्मावती** (५३) नामके कल्प कुछ महत्त्वके हैं। बाकीके कल्प तो नाम मात्रके कल्प हैं। वास्तवमें वे तो स्तुति-स्तोत्र हैं जिनका ग्रन्थगत उद्देश्यके साथ कोई खास सम्बन्ध नहीं है। इससे यह ज्ञात होता है कि जिसने इस प्रतिको तैयार किया है उसने कुछ विचारपूर्वक प्रयत्न किया है। इस प्रयत्नका कर्ता कौन है उसका कोई निर्णायक उल्लेख नहीं प्राप्त होता। क्या जिस राजगच्छीय वाचक गुणकलश (?) ने उक्त दो कल्पोंका संस्कृत रूपांतर करनेका प्रयत्न किया है उसीने तो यह संग्रह इस क्रममें नहीं ग्रथित किया हो ?

इस प्रति के अक्षर यद्यपि स्पष्ट और सुवाच्य हैं तथापि पाठशुद्धि कोई विशेष उल्लेखयोग्य नहीं है। हां, कहीं कहीं इसका पाठ, अन्य प्रतियोंकी अपेक्षा अधिक उपयुक्त मिल जाता है जो सन्दिग्ध स्थानमें ठीक मददगार हो जाता है।

प्रतिके अन्तमें जो पुष्पिकालेख है उससे विदित होता है कि—संवत् १५६९ के आषाढ महिनेमें—सुदि १ सोमवार और पुनर्वसुनक्षत्रवाले दिनको—वैरसिंहपुरके रहनेवाले श्रीमाली ज्ञातिके बहकटा गोत्रीय महं० जिणदत्तके पुत्र, महं० भाजाके पुत्र, महं० रायमल नामक श्रावकने इस ग्रन्थको लिखवा कर, खरतर गच्छके आचार्य श्रीजिनभद्र सूरिके शिष्य आचार्य श्रीजिनचंद्र सूरिके शिष्य आचार्य श्रीजिनेश्वर सूरिके शिष्य वाचक साधुकीर्ति गणीको समर्पित किया। यह पुष्पिकालेख ग्रन्थान्तमें, पृष्ठ ११० पर, मुद्रित है।

P० प्रति-उपर्युक्त स्थानमेंकी एक चौथी प्रति। इसकी पत्र संख्या २४ है। यह एक अपूर्ण संग्रह है। इसका प्रथम पत्र है उस पर ३० का क्रमांक लिखा हुआ है। ३० से लेकर ५३ तकके पत्रे इसमें उपलब्ध हैं। इसका प्रारंभ **चम्पापुरीकल्प** (क्रमांक ३५) से होता है, और समापन **कन्यानयनीयमहावीरप्रतिमाकल्प** (क्र० २२) के साथ होता है। इसमें सब मिलाकर १६ कल्प लिखे हुए हैं और उनका क्रम इस प्रकार है—

१ चम्पापुरीकल्प	९ ढींपुरीस्तोत्र
२ पाटलीपुत्रपुरकल्प	१० नन्दीश्वरकल्प
३ वाणारसी नगरीकल्प	११ महावीरगणधरकल्प
४ मन्त्रिद्वयकल्प, (मात्र ३ श्लोक)	१२ चतुरशीति तीर्थनामसंग्रहकल्प
५ कुडुंगेश्वरनाभेयकल्प	१३ पंचपरमेष्ठिनमस्कारकल्प
६ अर्बुदकल्प	१४ रत्नवाहपुरकल्प
७ अभिनन्दनदेवकल्प	१५ पावापुरीकल्प (वृहत्)
८ प्रतिष्ठानपुरकल्प (स्तोत्र)	१६ कन्यानयनीयमहावीरकल्प

इस क्रमके देखनेसे ज्ञात होता है कि, सिर्फ पहले कल्पको छोड़ कर, बाकी के १५ ही कल्प, ठीक उसी क्रममें लिखे हुए हैं, जिस तरह उपर्युद्धिखित P प्रतिमें लिखे हुए हैं । १ से २८ तकके पत्र अनुपलब्ध होनेसे, इस संग्रहमें कुल कितने कल्प होंगे और वे सब किस क्रममें होंगे, उसका कुछ निर्णय नहीं किया जा सकता और निश्चयात्मक रूपसे यह भी नहीं कहा जा सकता कि यह संग्रह ठीक P संग्रह-ही-का अनुसरण करनेवाला है । ग्रन्थ-समाप्ति-सूचक कथन इसमें अन्तिम कल्पके अन्तमें लिखा हुआ है । लेकिन लिखावट और अक्षरोंके देखनेसे मालूम पड़ता है कि यह कल्प—जो दो पत्रोंमें है—पीछेसे लिख कर इस प्रतिमें मिलाया गया है । क्यों कि असल लिपिकर्ताने अपनी यह प्रति ५१ वें पत्रमें समाप्त कर दी है और उसका सूचक पुष्पिकालेख भी अन्तमें इस तरह लिख दिया है—

॥ समाप्तः श्रीअपापाकल्पः । श्रीदीपोत्सवकल्पश्च ॥ संवत् १५०५ वर्षे फागुणवदि ११ गुरौ । धंधूकानगरस्थाने वा० धर्मसुंदर गणिना ल(लि)खितं ॥

इस प्रतिमें दो-तीन तरह की लिखावट दिखाई देती है, इससे मालूम होता है कि दो-तीन व्यक्तियोंने मिल कर इसे लिखा है । पाठशुद्धि साधारण है ।

इ प्रति—पूना ही के उक्त संग्रहमेंकी पांचवीं प्रति जिसमें केवल एक अपापावृहत्कल्प (क्र० २०) लिखा हुआ है । प्रति पुरातन और अच्छी है । लिखे जानेके समयका कोई उल्लेख नहीं है, लेकिन 'ऋषि भरमा—ऋषि मोकाके पढ़नेके लिये मुनि चांपाने पींडरवाडा ग्राममें इस प्रतिको लिखा' इतना पता अन्तिम पुष्पिका-लेखसे जरूर लगता है ।

§ ८. पाठभेद-संग्रहकी पद्धति

पाठभेदोंके संग्रह करनेकी हमारी जो पद्धति है उसका परिचय हमने प्रबन्धचिन्तामणिके प्रथम भागकी प्रस्तावनामें कुछ दे दिया है । इस ग्रन्थमें भी हमने उसी पद्धतिका अनुसरण किया है । व्याकरण या शब्दके स्वरूपकी दृष्टिसे जो जो पाठ हमें शुद्ध मालूम देते हैं उन्हें हम पाठभेदके रूपमें संगृहीत कर लेते हैं । लिपिकर्ताओंकी अज्ञानता अथवा अनवधानताके कारण जो अगणित शब्द-अशुद्धियां जहां तहां प्रतियोंमें दृष्टिगोचर होती रहती हैं उन सबका संचय कर, ग्रन्थकी केवल पाद-टिप्पणियोंका कलेवर बढ़ाना हम निरर्थक समझते हैं ।

§ ९. तीर्थकल्पकी प्रसिद्धि

स्वर्गीय प्रोफेसर पी. पीटर्सनने, बम्बई इलाखेमें संस्कृत ग्रन्थोंका अन्वेषण कर उस विषयकी जो ६ रीपोर्ट पुस्तके लिखीं, उनमेंकी ४ थी रीपोर्टमें, जिनप्रभसूरि रचित इस तीर्थकल्पका उन्होंने कुछ परिचय दिया और

कल्पोंकी नामावली प्रकाशित की*, तबसे इतिहासान्वेषक विद्वानोंका लक्ष्य इस ग्रन्थकी और आकर्षित हुआ । स्वर्गवासी शंकर पाण्डुरंग पण्डित एम्. ए. ने स्वसम्पादित गउडवहो नामक प्राकृत काव्य-ग्रन्थकी प्रस्तावनामें, तीर्थकल्पगत मथुराकल्पमेंसे आमराज और बप्पभट्टी सूरिके सम्बन्धका एक उल्लेख उद्धृत किया। तदनन्तर, प्रवर पुरातत्त्ववेत्ता डॉ. जी. व्युह्रने, मथुराके जैन शिला-लेखोंका सम्पादन और विवेचन करते समय, इस ग्रन्थका साद्यन्त अवलोकन किया और उसीके सिलसिलेमें मथुराकल्पपर एक स्वतंत्र निबन्ध लिखकर, वह मूल कल्प, उसके अंग्रेजी भाषान्तरके साथ, विएना (आस्ट्रिया) से प्रकट होनेवाले प्राच्यविद्याविषयक राजकीय वृत्तपत्र (जर्नल) में प्रकाशित किया। बादमें और भी कई विद्वानोंने इस ग्रन्थके ऐतिहासिक अवतरणोंका जहां तहां उल्लेखादि करके इसकी उपयोगिता तर्फ तज्ज्ञोंके मनमें उत्सुकता उत्पन्न की ।

§ १०. प्रस्तुत प्रकाशन

कोई २० वर्ष पहले, जब हमने बडौदामें पूज्यपाद प्रवर्तक श्रीमान् कान्तिविजयजी महाराजकी चरणसेवामें रहते हुए, विज्ञप्तित्रिवेणि आदि अनेक ऐतिहासिक ग्रन्थोंका संशोधन-संपादन-प्रकाशनादिका कार्य शुरू किया, तभी, इस ग्रन्थको भी प्रकाशमें लानेके लिये हमारा प्रयत्न शुरू हुआ था । प्रवर्तकजी महाराजके शिष्यप्रवर और ग्रन्थ-संशोधन-सम्पादनादिकार्यमें अविरत परिश्रम करनेवाले तथा पाठन आदिके ज्ञानभाण्डारोंकी सुव्यवस्था करनेमें अथक उद्यम करनेवाले, यथार्थ जिनप्रवचनोपासक, सुचतुर मुनिवर श्रीचतुरविजयजी महाराजके प्रयत्नसे, सुरतके श्रीमन्मुनिमोहनलालजी ज्ञानभंडारमेंसे इस ग्रन्थकी ताडपत्र पर लिखी हुई एक पुरातन प्रति, तथा बडौदा खंभायत आदिके भंडारोंमेंसे कुछ और प्रतियां भी प्राप्त की गई । इस प्रकार प्रतियां इकट्ठी होने पर, प्रेसके लिये, उन परसे कॉपी तैयार करनेका हम उपक्रम करना ही चाहते थे कि, उसी बीचमें, पूनासे, प्रो० देवदत्त रामकृष्ण भाण्डारकर, जो उन दिनोंमें आर्कियोलॉजिकल सर्वे ऑफ इन्डिया वेस्टर्न सर्कलके सुप्रीन्टेन्डेन्ट थे, प्रसंगवश बडौदामें आये और जैन उपाश्रयमें हम लोगोंसे मिले । बातचीतमें उन्होंने कहा कि हम और जयपुरवाले पण्डित केदारनाथजी मिलकर तीर्थकल्पका संपादन करना चाहते हैं और कलकत्ताकी एशियाटिक सोसायटी द्वारा उसे प्रकाशित कराना चाहते हैं । अध्यापक भाण्डारकर जैसे समर्थ विद्वानके हाथसे इस ग्रन्थका सम्पादन होना जान-सुन कर हमको बड़ा आनन्द हुआ और हमने अपना उक्त कार्य स्थगित कर दिया, इतना ही नहीं लेकिन, उनके अनुरोध करने पर, उनकी करवाई हुई जो प्रेसकॉपी थी उसे हमने और प्रवर्तकजी महाराजके विद्वान् प्रशिष्य पुण्यमूर्ति मुनिवर श्रीपुण्यविजयजीने मिलकर, उक्त ताडपत्रकी प्रतिके साथ मिलान कर तथा पाठान्तरादि दे कर शुद्ध भी कर दिया । इसके कुछ वर्ष बाद, उक्त सोसायटी द्वारा, इस ग्रन्थका ९६ पृष्ठ जितना एक हिस्सा प्रकाशित हुआ जिसमें प्रस्तुत आवृत्तिके पृष्ठ ३० जितना भाग मुद्रित हुआ है । तदनन्तर, आज कितने ही वर्ष व्यतीत हो गये, लेकिन उसके आगेका कोई हिस्सा अभी तक प्रकाशित नहीं हुआ; और न मालूम भविष्यमें कब होगा । भाण्डारकर महाशय सम्पादित आवृत्तिका इस प्रकार अनिश्चित भविष्य देख कर, हमने अपने ढंगसे, इस ग्रन्थको, उसी पुराने संकल्पके अनुसार, तैयार कर, सिंधी जैन ग्रन्थमालाके एक पुष्पके रूपमें, जिज्ञासु विद्वानोंके हाथमें समर्पित करना समुचित समझा है ।

* द्रष्टव्य—P Peterson. A fourth Report of operations in search of sanskrit Mss. in the Bombay Circle, 1886-92.

† देखो बॉम्बे संस्कृतसिरीस्त्रमें प्रकाशित गउडवहो. Introduction. P. Chh.

‡ G BÜHLER. A Legend of the Jaina Stūpa at Mathura.—Sitzungsberichte der phil.-hist. Class der kais Akademie der Wissenschaften Wien, 1897.

§ ११. तीर्थकल्पके समविषयक अन्य ग्रन्थ

विस्तृत जैन इतिहासकी रचनाके लिये, जिन ग्रन्थोंमेंसे, विशिष्ट सामग्री प्राप्त हो सकती है उनमें (१) प्रभावकचरित्र, (२) प्रबन्धचिन्तामणि, (३) प्रबन्धकोष और (४) विविधतीर्थकल्प ये ४ ग्रन्थ मुख्य हैं । ये चारों ग्रन्थ परस्पर बहुत कुछ समान विषयक हैं और एक दूसरेकी पूर्ति करने वाले हैं । जैन धर्मके ऐतिहासिक प्रभावको प्रकट करनेवाली, प्राचीनकालीन प्रायः सभी प्रसिद्ध प्रसिद्ध व्यक्तियोंका थोड़ा-बहुत परिचय इन ४ चारों ग्रन्थोंके संकलित अवलोकन और अनुसन्धान द्वारा हो सकता है । इस लिये हमने इन चारों ग्रन्थोंको एक साथ, एक ही रूपमें, एक ही आकारमें, और एक ही पद्धतिसे सम्पादित और विवेचित कर, इस ग्रन्थमाला द्वारा प्रकाशित करनेका आयोजन किया है । इनमेंसे प्रबन्धचिन्तामणिका, मूल-ग्रन्थात्मक पहला भाग, गत वर्षमें प्रकट हो चुका है और उसका सम्पूर्ण 'पुरातनप्रबन्धसंग्रह' नामका दूसरा भाग इस ग्रन्थके साथ ही प्रकट हो रहा है । प्रबन्धकोषका मूलग्रन्थात्मक पहला भाग भी इसका सहगामी है । प्रभावकचरित्र अभी प्रेसमें है सो भी थोड़े ही समयमें, अपने इन समवयस्कोंके साथ, विद्वानोंके करकमलोंमें इतस्ततः सञ्चरमाण दिखाई देगा । इन चारों ग्रन्थोंका, इस प्रकार शुद्धिसंस्कारपूर्वक मूलस्वरूपका अवतार-कार्य पूरा होने पर, फिर इनका वर्तमान राष्ट्रभाषा (हिन्दी) में द्वितीय अवतार होगा, जो ऐतिहासिक अन्वेषणवाले विवेचनादिसे अलंकृत और स्थानविशेषोंके चित्रादिसे विभूषित होगा ।

वैशाखी पूर्णिमा सवत् १९९० ।

अनेकान्तविहार; भारतीनिवास ।
अहमदाबाद

जिन विजय

भिन्न भिन्न प्रतियोंमें प्राप्त कल्पोंका क्रमनिर्दर्शक तुलनात्मक कोष्ठक

क्रमांक	A प्रतिगत कल्पानुक्रम	Pa प्रति. कल्पानुक्रम	Pb प्रति. कल्पानुक्रम	B प्रति कल्पानुक्रम	C प्रति.	D प्रति.	P प्रतिगतकल्पानुक्रम
१	शत्रुजयतीर्थकल्प	"	"	"	×	×	१ शत्रुजयकल्प [१]
२	रैवतगिरिकल्पसंक्षेप	"	"	"	×	×	२ रैवतगिरिकल्पसंक्षेप [२]
३	उज्जयन्तस्तव	"	"	"	×	×	३ उज्जयन्तमहातीर्थकल्प [४]
४	उज्जयन्तमहातीर्थकल्प	"	"	"	"	×	४ रैवतगिरिकल्प [५]
५	रैवतगिरिकल्प	"	"	"	"	×	५ उज्जयन्तस्तव [३]
६	पार्श्वनाथकल्प	"	"	"	"	×	६ अम्बिकादेवीकल्प [६१]
७	स्तंभनकल्प	"	"	"	"	×	७ कपर्दीयक्षकल्प [३०]
८	अहिच्छत्रानगरीकल्प	"	"	"	"	×	८ पार्श्वनाथकल्प [६]
९	अर्बुदाद्रिकल्प	"	"	"	"	×	स्तंभनकल्प
१०	मथुरापुरीकल्प	"	"	"	"	"	९ अहिच्छत्राकल्प [७]
११	अश्वारवबोधकल्प	"	"	"	"	"	१० मथुराकल्प [९]
१२	वैभारगिरिकल्प	"	"	"	"	"	११ अश्वारवबोधकल्प [१०]
१३	कौशाम्बीनगरीकल्प	"	"	"	"	"	१२ वैभारगिरिकल्प [११]
१४	अयोध्यानगरीकल्प	"	"	"	"	"	१३ सत्यपुरकल्प [१७]
१५	अपापापुरी [संक्षिप्त] कल्प	"	"	"	×	"	१४ कोल्लपाकमाणिक्यदेवकल्प [५७]
१६	कलिकुण्डकुर्कुटेश्वरकल्प	"	"	"	"	"	१५ अणहिलपुर अरिष्टनेमिकल्प [२६]
१७	हस्तिनापुरकल्प	"	"	"	"	"	१६ कोकावसतिपार्श्वकल्प [४०]
१८	सत्यपुरतीर्थकल्प	"	"	"	"	"	१७ शुद्धदन्तीपार्श्वकल्प [३१]
१९	अष्टापदमहातीर्थकल्प (१)	"	"	"	"	"	१८ शखपुरपार्श्वकल्प [२७]
२०	मिथिलातीर्थकल्प	"	"	"	×	"	१९ श्रीपुरअन्तरिक्षपार्श्वकल्प [५८]
२१	रत्नवाहपुरकल्प	"	"	"	"	"	२० हरिकंखीनगरपार्श्वकल्प [२९]
२२	अपापावृहत्कल्प	"	"	"	"	"	२१ कोटिशिलातीर्थकल्प [४१]
२३	कन्यानयनीयम० प्र० कल्प	"	"	"	"	"	२२ चंपापुरीकल्प [३५]
२४	प्रतिष्ठानपत्तनकल्प (स्तुति)	"	"	"	×	"	२३ नासिक्यपुरीकल्प [२८]
२५	नन्दीश्वरद्वीपकल्प	"	"	"	"	×	२४ फलवार्धिपार्श्वकल्प [६०]
२६	काम्पिल्यपुरतीर्थकल्प	"	"	"	"	"	२५ व्याघ्रीकल्प [४८]
२७	अणहिलपुर-अरिष्टनेमिकल्प	"	"	"	×	"	२६ अष्टापदकल्प [४९]
२८	शंखपुरपार्श्वकल्प	"	"	"	"	"	२७ हस्तिनापुरस्तवन [५०]
२९	नासिक्यपुरकल्प	"	"	"	"	"	२८ अयोध्यानगरीकल्प [१३]
३०	हरिकंखीनगर पार्श्वकल्प	"	"	"	"	"	२९ अपापा [संक्षिप्त] कल्प [१४]
३१	कपर्दीयक्षकल्प	"	"	"	×	"	३० कौशाम्बी नगरी कल्प [१२]
३२	शुद्धदन्ती पार्श्वकल्प	"	"	"	"	"	३१ श्रावस्तीनगरीकल्प [३७]
३३	अवन्तिदेशस्थ-अभिनन्दनकल्प	"	"	"	×	"	३२ मिथिलापुरीकल्प [१९]

३३	प्रतिष्ठानपुरकल्प	”	”	×	”	”	३३	काम्पिल्यपुरकल्प [२५]
३४	प्र० सातवाहननृपचरित्र	”	”	”	”	”	३४	पाटलीपुत्रकल्प [३६]
३५	चम्पापुरीकल्प	”	”	×	”	”	३५	वाणारसीनगरीकल्प [३८]
३६	पाटलिपुत्रनगरकल्प	”	”	×	”	”	३६	कुडुगेश्वरनाभेयकल्प [४७]
३७	श्रावस्तीनगरीकल्प	”	”	×	”	”	३७	अर्बुदाद्रिकल्प [८]
३८	वाराणसीनगरीकल्प	”	”	×	”	”	३८	अवन्तिदेशस्थ-अभिनन्दनकल्प [३२]
३९	महावीरगणधरकल्प	”	”	×	”	”	३९	प्रतिष्ठानपत्तनकल्प (स्तवन) [२३]
४०	कोकावसतिपार्श्वकल्प	”	”	×	”	”	४०	नन्दीश्वरकल्प [२४]
४१	कोटिशिलातीर्थकल्प	”	”	×	”	”	४१	वीरगणधरकल्प [३९]
४२	वस्तुपाल-तेजःपालमन्त्रिकल्प	”	”	×	”	”	४२	चतुरशीतितीर्थनामसंग्रहकल्प [४५]
४३	डिपुरीतीर्थकल्प	”	”	×	”	”	४३	पञ्चपरमेष्ठिनमस्कारकल्प †
४४	डिपुरीस्तव	”	”	×	”	×	४४	रत्नवाहपुरकल्प [२०]
४५	चतुरशीतितीर्थनामसंग्रह	”	”	×	”	”	४५	पावापुरीबृहत्कल्प [२१]
४६	समवसरणरचनाकल्प	”	”	×	”	”	४६	कन्यानयनीयम० प्र० कल्प [२२]
४७	कुडुगेश्वरनाभेयदेवकल्प	”	”	×	”	”		ग्रन्थसमाप्तिसूचककथन
४८	व्याघ्रीकल्प	”	”	×	”	×		
४९	अष्टापदगिरिकल्प (२)	”†	”†	×	”	×		
५०	हस्तिनापुरतीर्थस्तवन	”	”	×	”	”		
५१	कन्यानयम० कल्पपरिशेष	”	”	×	”	”		
५२	कुल्यपाकऋषभस्तुति	”	”	×	”	”		
५३	आमरकुण्डपद्मावतीकल्प	”	”	×	”	”		
५४	चतुर्विंशतिजिनकल्याणक (१)	”	”	×	”	”		
५५	तीर्थकरअतिशयविचार	”	”	×	”	×		
५६	पञ्चकल्याणकस्तवन (२)	×	”	×	”	×		
५७	कोल्लपाकमाणिक्यदेवकल्प	”	×	×	”	”		
५८	श्रीपुर अन्तरिक्षपार्श्वकल्प	”	×	×	”	×		
५९	स्तम्भनककल्पशिलोच्छ	”	×	”	”	”		
६०	फलवर्द्धिपार्श्वकल्प	”	×	”	”	”		
६१	अम्बिकादेवीकल्प	”	×	”	”	×		
	ग्रन्थसमाप्तिसूचककथन	×	”	×	”	×		
		† इस कल्पके अन्तमें ग्रन्थसमाप्तिसूचक क- थन दिया हुआ है ।		† इस प्रतिमें यहा पर- भी ग्रन्थसमाप्ति कथन है और फिर अन्तमें भी है ।				
								† Pc प्रतिको छोड कर यह कल्प और किसी प्रतिमे उपलब्ध नहीं होता ।

॥ सिंधीजैनग्रन्थमालासम्पादकप्रशस्तिः ॥

स्वस्ति श्रीभेदपाटाख्यो देशो भारतविश्रुतः । रूपोहेलीति सन्नाम्नी पुरिका तत्र सुस्थिता ॥
सदाचार-विचारान्यां प्राचीननृपतेः समः । श्रीमच्चतुरसिंहोऽत्र राठोडान्वयभूमिपः ॥
तत्र श्रीवृद्धिसिंहोऽभूत् राजपुत्रः प्रसिद्धिमान् । क्षात्रधर्मधनो यश्च परमारकुलाग्रणीः ॥
मुञ्ज-भोजमुखा भूपा जाता यस्मिन्महाकुले । किं वर्ण्यते कुलीनत्वं तत्कुलजातजन्मनः ॥
पत्नी राजकुमारीति तस्याभूद् गुणसंहिता । चातुर्य-रूप-लावण्य-सुवाकसौजन्यभूषिता ॥
क्षत्रियाणीप्रभापूर्णा शौर्यदीप्तमुखाकृतिम् । यां दृष्ट्वैव जनो मेने राजन्यकुलजा त्वियम् ॥
सूनुः किसनसिंहाख्यो जातस्तयोरिति प्रियः । रणमल्ल इति ह्यन्यद् यन्नाम जननीकृतम् ॥
श्रीदेवीहंसनामात्र राजपूज्यो यतीश्वरः । ज्योतिर्भैषज्यविद्यानां पारगामी जनप्रियः ॥
अष्टोत्तरशताब्दानामायुर्यस्य महामतेः । स चासीद् वृद्धिसिंहस्य प्रीति-श्रद्धास्पदं परम् ॥
तेनाथाप्रतिमप्रेम्णा स तत्सूनुः स्वसन्निधौ । रक्षितः, शिक्षितः सम्यक्, कृतो जैनमतानुगः ॥
दौर्भाग्यात्तच्छिशोर्बाल्ये गुरु-तातौ दिवंगतौ । विमूढेन ततस्तेन त्यक्तं सर्वं गृहादिकम् ॥

तथा च—

परिभ्रम्याथ देशेषु संसेव्य च बहून् नरान् । दीक्षितो मुण्डितो भूत्वा कृत्वाऽऽचारान् सुदुष्करान् ॥
ज्ञातान्यनेकशास्त्राणि नानाधर्ममतानि च । मध्यस्थवृत्तिना तेन तत्त्वातत्त्वगवेषिणा ॥
अधीता विविधा भाषा भारतीया युरोपजाः । अनेका लिपयोऽप्येवं ब्रह्म-नूतनकालिकाः ॥
येन प्रकाशिता नैका ग्रन्था विद्वत्प्रशंसिताः । लिखिता बहवो लेखा ऐतिह्यतथ्यगुम्फिताः ॥
यो बहुभिः सुविद्वद्भिस्तन्मण्डलैश्च सत्कृतः । जातः स्वान्यसमाजेषु माननीयो मनीषिणाम् ॥
यस्य तां विश्रुतिं ज्ञात्वा श्रीमद्गान्धीमहात्मना । आहूतः सादरं पुण्यपत्तनात्स्वयमन्यदा ॥
पुरे चाहम्मदाबादे राष्ट्रीयशिक्षणालयः । विद्यापीठ इतिख्यातः प्रतिष्ठितो यदाऽभवत् ॥
आचार्यत्वेन तत्रोच्चैर्नियुक्तो यो महात्मना । विद्वज्जनकृतश्लाघे पुरातत्त्वाख्यमन्दिरे ॥
वर्षाणामष्टकं यावत् सम्भूष्य तत्पदं ततः । गत्वा जर्मनराष्ट्रे यस्तत्संस्कृतिमधीतवान् ॥
तत आगत्य सैल्लभो राष्ट्रकार्ये च सक्रियम् । कारावासोऽपि सम्प्राप्तः येन स्वराज्यपर्वणि ॥
क्रमात्तस्माद् विनिर्मुक्तः प्राप्तः शान्तिनिकेतने । विश्ववन्द्यकवीन्द्रश्रीरवीन्द्रनाथभूषिते ॥
सिंधीपदयुतं जैनज्ञानपीठं यदाश्रितम् । स्थापितं तत्र सिंधीश्रीडालचन्दस्य सूनुना ॥
श्रीबहादुरसिंहेन दानवीरेण धीमता । स्मृत्यर्थं निजतातस्य जैनज्ञानप्रसारकम् ॥
प्रतिष्ठितश्च यस्तस्य पदेऽधिष्ठातृसञ्ज्ञके । अध्यापयन् वरान् शिष्यान् शोधयन् जैनवाङ्मयम् ॥
तस्यैव प्रेरणां प्राप्य श्रीसिंधीकुलकेतुना । स्वपितृश्रेयसे चैषा ग्रन्थमाला प्रकाश्यते ॥
विद्वज्जनकृताल्हादा सच्चिदानन्ददा सदा । चिरं नन्दत्वयं लोके जिनविजयभारती ॥

।: क्षेत्रं वनं वापी कूपस्सरित् सरोवरम् ।
-नगर-गिर्यादि सर्वं तीर्थमयं स्थितम् ॥
डाख्या प्रसिद्धा या स्वर्गादपि गरीयसी ।
।भूमिर्मदीया सा मातृतुल्या प्रियंकरा ॥
।: पुण्यपवित्रायाः सत्कीर्तिमूर्तिमन्दिरे ।
।यहं कृतेरस्याः सद्भक्त्या वै समर्पणम् ॥

श्रीजिनप्रभसूरिविरचितः

॥ विविधतीर्थकल्पः ॥

श्रीजिनप्रभसूरिविरचितः
क ल्प प्र दी पा प र ना मा
॥ विविधतीर्थकल्पः ॥

॥ ॐ नमोऽर्हद्भ्यः ॥

१. शत्रुञ्जयतीर्थकल्पः ।

देवः^१ श्रीपुण्डरीकाख्यभूच्छिखरशेखरम् । अलंकरिष्णुः प्रासादं श्रीनाभेयः श्रियेऽस्तु वः ॥ १ ॥
 श्रीशत्रुञ्जयतीर्थस्य माहात्म्यमतिमुत्तकः^२ । केवली यदुवाच प्राक्(ग्) नारदस्य ऋषेः^३ पुरः ॥ २ ॥
 तदहं लेशतो वक्ष्ये स्वपरस्मृतिहेतवे । श्रोतुमर्हन्ति भव्यास्तत् पापनाशनकाम्यया ॥ ३ ॥-युगलम् ।
 शत्रुञ्जये पुण्डरीकस्तपोभृत् पञ्चकोटियुक् । चैत्र्यां सिद्धस्ततः सोऽपि पुण्डरीक इति स्मृतः ॥ ४ ॥
 सिद्धिक्षेत्रं^४ तीर्थराजो मरुदेवो भगीरथः । विमलाद्रिर्बाहुवली सहस्रकमलस्तथा ॥ ५ ॥ 5
 तालध्वजः कदम्बश्च शतपत्रो नगाधिराट् । अष्टोत्तरशतकूटः सहस्रपत्र इत्यपि ॥ ६ ॥
 ढङ्को लौहित्यः कपर्दिनिवासः सिद्धिशेखरः । शत्रुञ्जयस्तथा मुक्तिनिलयः सिद्धिपर्वतः ॥ ७ ॥
 पुण्डरीकश्चेति नामधेयानामेकविंशतिः । गीयते तस्य तीर्थस्य कृता सुरनरर्षिभिः ॥ ८ ॥-कल्पकम् ।
 ढङ्गादयः पञ्च कूटास्तत्र सन्ति सदैवताः । रसकूपीरत्नखनिविवरौषधिराजिताः ॥ ९ ॥
 ढङ्गः कदम्बो लौहित्यस्तालध्वज-कपर्दिनौ । पञ्चेति ते कालवशान्मिथ्यादग्भिरुकीकृताः ॥ १० ॥ 10
 अशीतिं योजनान्याधे^५ द्वैतीयीके तु^६ सप्ततिम् । षष्टिं तृतीये तुयें चारके पञ्चाशतं तथा ॥ ११ ॥
 पञ्चमे द्वादशैतानि सप्तरत्नी तथान्तिमे । इत्याप्तैरवसर्पिण्यां विस्तारस्तस्य कीर्तितः ॥ १२ ॥-युग्मम् ।
 पञ्चाशतं योजनानि मूलेऽस्य दश चोपरि । विस्तार उच्छ्रयस्त्वष्टौ युगादीशे तपत्यभूत् ॥ १३ ॥
 अस्मिन्वृषभसेनाया असंख्याः समवासरन् । तीर्थाधिराजाः सिद्धाश्चातीते काले महर्षयः ॥ १४ ॥
 श्रीपद्मनाभप्रमुखा भाविनो जिननायकाः । अस्मिन् समवसर्तारः कीर्त्तिपावितविष्टपाः ॥ १५ ॥ 15
 श्रीनाभेयादि-वीरान्ताः श्रीनेमीश्वरवर्जिताः । त्रयोविंशतिरर्हन्त समवासापुर्न च ॥ १६ ॥
 हेमरूप्यादिजद्वाविंशत्यर्हत्प्रतिमान्वितम् । अङ्गरत्नजनाभेयप्रतिमालङ्कृतं महत् ॥ १७ ॥
 द्वाविंशतिक्षुलदेवकुलिकायुक्तमुच्चकैः । योजनप्रमितं रत्नमयमुत्पन्नकेवले^७ ॥ १८ ॥
 आदीश्वरे श्रीभरतश्चक्री चैत्यमचीकरत् । एतस्यामवसर्पिण्यां पूर्वमत्र पवित्रवी^८ ॥ १९ ॥-त्रिभिर्विशेषकम् ।
 द्वाविंशतेर्जिनेन्द्राणां यथास्वं पादुकायुता । भात्यत्रायतनश्रेणी लेप्यनिर्मितविम्बयुक् ॥ २० ॥ 20
 अकारि चात्र समवसरणेन सहोच्चकैः । प्रासादो मरुदेवायाः श्रीबाहुवलिभूमुजा ॥ २१ ॥

1 A देव° । 2 B सतिमुत्तिक । 3 B ऋषे । 4 A सिद्ध° । 5 A. B योजनानाधे । 6 A ते ।
 7 B केवले ।

- प्रथमोऽत्रावसर्पिण्यां गणभृत् प्रथमार्हतः । प्रथमं प्रथमः सूनुः सिद्धः प्रथमचक्रिणः ॥ २२ ॥
 अस्मिन् नमि-विनम्याख्यौ खेचरेन्द्रमहाकृष्णौ । कोटिद्वय्या महर्षीणां सहितौ सिद्धिमीयतुः ॥ २३ ॥
 सम्प्रापुरत्र द्रविड-वालिल्विल्यादयो नृपाः । कोटीभिर्दशभिर्युक्ताः साधूनां परम पदम् ॥ २४ ॥
 जयरामादिराजर्षिकोटित्रयमिहागमत् । नारदादिमुनीनां च लक्षैकनवतिः शिवम् ॥ २५ ॥
 5 प्रद्युम्न-शाम्बप्रमुखाः कुमाराश्चात्र निर्वृतिम्^१ । पराप्तवन्तः^२ सार्द्धाष्टकोटिसाधुसमन्विताः ॥ २६ ॥
 मनुप्रमितलक्षादिसंख्याभिः श्रेणिभिस्तथा । असंख्याताभिः सर्वार्थसिद्धान्तरितमासदन्^३ ॥ २७ ॥
 पञ्चाशत्कोटिलक्षाब्धीन् यावन्नाभेयवंशजाः । अत्रादित्ययशोमुख्याः सगरान्ताः शिवं नृपाः ॥ २८ ॥—युग्मम् ।
 भरतस्यापत्याः पुत्रश्रीशैलक-शुकादयः । अत्र सिद्धा असंख्यातकोटाकोटिमिता यताः^४ ॥ २९ ॥
 मुनीनां कोटिविंशत्या कुन्त्या च सह निर्वृताः । कृतार्हत्प्रतिमोद्धारा अत्र ते पञ्च पाण्डवाः ॥ ३० ॥
 0 द्वितीयषोडशावत्राजित-शान्ती जिनेश्वरौ । वर्षारात्रचतुर्मासीं तस्थुः स्थितिदेशिनौ ॥ ३१ ॥
 श्रीनेमिवचनाद् यात्रागतः सर्वरूपापहम् । नन्दिषेणगणेशोऽत्राजितशान्तिस्तवं व्यधात् ॥ ३२ ॥
 पौष्ठा असंख्या उद्धारा असंख्याः प्रतिमास्तथा । असंख्यानि च चैत्यानि^५ महातीर्थेऽत्र जज्ञिरे ॥ ३३ ॥
 अर्चाः क्षुल्लतडागस्थास्तथा^६ भरतकारिताः । गुहास्थाश्च नमन् भक्त्या स्यादत्रैकावतारमाक् ॥ ३४ ॥
 संप्रतिर्विक्रमादित्यः सातवाहन-वाग्भटौ । पादलिप्ता-ऽऽम-दत्ताश्च तस्योद्धारकृतः स्मृताः ॥ ३५ ॥
 5 विदेहेष्वपि वास्तव्याः स्मरन्त्येनं सुदृष्टयः । इति श्रीकालिकाचार्यपुरः शक्रः किलाब्रवीत् ॥ ३६ ॥
 अत्र श्रीजावडेर्विम्बोद्धारे जाते क्रमेण वै । अजितायतनस्थाने बभूवानुपमासरः ॥ ३७ ॥
 अत्र श्रीमरुदेवायाः श्रीशान्तेश्चोद्धरिष्यति । मेघघोषनृपः^७ कल्किप्रपौत्रो भवने सुधीः ॥ ३८ ॥
 अस्यापश्चिममुद्गरं राजा विमलवाहनः । श्रीदुष्प्रसहसूरीणामुपदेशाद्विधास्यति ॥ ३९ ॥
 तीर्थोच्छेदेऽपि ऋषभकूटाख्योऽयं सुरार्चितः । यावत् पद्मनाभतीर्थं पूजायुक्तो भविष्यति ॥ ४० ॥
 0 प्रायः पापपरित्यक्तास्तिर्यञ्चोऽप्यत्र वासिनः । प्रयान्ति सुगतिं तीर्थमाहात्म्याद् विशदाशयाः ॥ ४१ ॥
 सिहाम्निजलधिन्यालभूपालविषयुद्धजम् । चौरारिमरिजं चास्य स्मृतेर्नश्येद्वयं नृणाम् ॥ ४२ ॥
 भरतेशकृतेर्लेप्यमयस्याद्यजिनेशितुः । ध्यायन्नुत्सङ्गशय्यास्थं स्वं सर्वभयजिद्धवेत् ॥ ४३ ॥
 उग्रेण तपसा ब्रह्मचर्येण च यदामुयात् । शशुञ्जये तन्निवसन् प्रयतः पुण्यमश्नुते ॥ ४४ ॥
 प्रदद्यात्^८ कामिकाहारं तीर्थे कोटिव्ययेन यः । तत्पुण्यमेकोपवासेनाप्नोति विमलाचले ॥ ४५ ॥
 5 भूर्भुवःस्वस्त्रये तीर्थे यत्किञ्चिन्नाम विद्यते । तत्सर्वमेव दृष्टं स्यात् पुण्डरीकेऽभिवन्दिते ॥ ४६ ॥
 अत्राद्यापि विनारिष्टं सम्पातोऽरिष्टपक्षिणाम् । न जातु जायते सत्रागारभोज्येषु सत्त्वपि ॥ ४७ ॥
 भोज्यदानेऽत्र यात्रायै याते कोटिगुणं शुभम् । कृतयात्राय वलते तत्रानन्तगुणं पुनः ॥ ४८ ॥
 प्रतिलाभयतः सङ्घमदृष्टे विमलाचले । कोटीगुणं भवेत् पुण्यं दृष्टेऽनन्तगुणं पुनः ॥ ४९ ॥
 केवलोत्पत्ति-निर्वाणे यत्राभूतां महात्मनाम् । तानि सर्वाणि तीर्थानि वन्दितानीह वन्दिते ॥ ५० ॥
 0 जन्म-निष्क्रमण-ज्ञानोत्पत्ति-मुक्तिगमोत्सवाः । वैयस्यात् कापि सामस्त्याज्जिनानां यत्र जज्ञिरे ॥ ५१ ॥

अयोध्या-मिथिला-चम्पा-श्रावस्ती-हस्तिनापुरे ।

कौशाम्बी-काशि-काकन्दी-काम्पिल्ये भद्रिलाभिधे ॥ ५२ ॥

1 A निर्वृतिम् । 2 A परापूवत् । 3 B °सदत् । 4 A यतः । 5 B चैत्यादि । 6 B भारत° । 7 A नृपं ।
 8 A कासिका° ।

रत्नवाहे शौर्यपुरे कुण्डग्रामेऽप्यपापया ।

चन्द्रानना-सिंहपुरे तथा राजगृहे पुरे ॥ ५३ ॥

श्रीरैवतक-संमेत-वैभारा-ऽष्टापदाद्रिषु ।

यात्रयासिंसेषु यात्राफलाच्छतगुण फलम् ॥ ५४ ॥—चतुर्भिः कलापकम् ।

पूजापुण्याच्छतगुणं पुण्यं बिम्बविधापने । चैत्येऽत्र सहस्रगुणं पालनेऽनन्तसङ्गुणम् ॥ ५५ ॥

5

यः कारयेदस्य मौलौ प्रतिमां चैत्यवेश्म वा । भुक्त्वा भारतवर्षार्द्धीं स स्वर्गश्रियमश्नुते ॥ ५६ ॥

नमस्कारसहितादितपांसि विदधन्नरः । उत्तरोत्तरतपसां पुण्डरीकस्मृतेर्लभेत् ॥ ५७ ॥

तीर्थमेतत्सरन्मर्त्यं करणत्रयशुद्धिमान् । षष्ठादिमासिकान्तानां तपसां फलमामुयात् ॥ ५८ ॥

अद्यापि पुण्डरीकाद्रौ कृत्वानशनमुत्तमम् । भूत्वा शीलविहीनोऽपि सुखेन स्वर्गमृच्छति ॥ ५९ ॥

छत्रचामरभृङ्गारध्वजस्थालप्रदानतः । विद्याधरो जायतेऽत्र चक्री स्याद्रथदानतः ॥ ६० ॥

10

दशात्र पुष्पदामानि ददानो भावशुद्धितः । भुञ्जानोऽपि लभेतैव चतुर्थतपसः फलम् ॥ ६१ ॥

द्विगुणानि तु षष्ठ्याष्टमस्य त्रिगुणानि तु । चतुर्गुणानि दशमस्येति तानि ददत् पुनः ॥ ६२ ॥

फलं भवेद्वादशस्य ददत् पञ्चगुणानि तु । तेषां यथोत्तरं वृद्ध्या फलवृद्धिरपि स्मृता ॥ ६३ ॥

पूजास्नपनमात्रेण यत् पुण्यं विमलाचले । नान्यतीर्थेषु तत् स्वर्णभूमिभूषणदानतः ॥ ६४ ॥

धूपोत्क्षेपणतः पक्षोपवासस्य लभेत् फलम् । कर्पूरपूजया चात्र मासक्षपणजं फलम् ॥ ६५ ॥

15

निर्दोषैरत्र भक्ताद्यैर्यः साधून् प्रतिलाभयेत् । फलेन कार्तिकमासक्षपणस्य स युज्यते ॥ ६६ ॥

त्रिसन्ध्यं मन्त्रवाःस्नातो^१ मासानाश्चान् मधूर्जयोः । नमोऽर्हच्चःपदं ध्यायन्निहाजेत् तीर्थकृत्यपदम् ॥ ६७ ॥

पादलिप्तपुरे भातः प्रासादौ पार्श्व-वीरयोः । अधोभागे चास्य नेमिनाथस्यायतनं महत् ॥ ६८ ॥

तिस्रः कोटीखिलक्षोना व्ययित्वा वसु वाग्भटः । मन्त्रीश्वरो युगादीशप्रासादमुददीधरत् ॥ ६९ ॥

दृष्टैव तीर्थप्रथमप्रवेशेऽत्रादिमार्हतः । विशदा मूर्तिराधत्ते दशोरमृतपारणम् ॥ ७० ॥

20

अष्टोत्तरे वर्षशतेऽतीते श्रीविक्रमादिह । बहुद्रव्यव्ययाद् बिम्बं जावडिः स न्यवीविशत् ॥ ७१ ॥

भास्वरद्युतिमम्माणमणिशैलतटोत्थितम् । ज्योतीरसाख्यं यद्रत्नं तत्तेन घटितं किल ॥ ७२ ॥

मधुमत्यां पुरि श्रेष्ठी वास्तव्यो जावडिः पुरा । श्रीशत्रुञ्जयमाहात्म्यं श्रीवैरस्वामितोऽशृणोत् ॥ ७३ ॥

गन्धोदकस्नानरुचिलेप्यबिम्बं शुशोच सः । स्मृत्वा चक्रेश्वरीं सैष मम्माणाद्रिखनीमगात् ॥ ७४ ॥

निर्माप्येहाश्मनीं मूर्तिं रथमारोप्य चाचलत् । विमलाद्रि सभार्योऽसौ पद्यया हृद्यया दिने ॥ ७५ ॥

25

ययौ यावन्तमध्वानं दिवा^२ सप्रतिमो रथः । रात्रौ तावन्तमेवासौ पश्चाद् व्यावर्तताडुतम् ॥ ७६ ॥

खिन्नः कपर्दिनं स्मृत्वा दृष्ट्वा हेतुं च तद्विधौ । रथमार्गेऽपतत्तिर्यक् प्रयतः सह जायया ॥ ७७ ॥

तत्साहसप्रसन्नेन दैवतेनाधिरोपितः । रथः सविम्बोऽद्रिशृङ्गे दुःसाध सात्त्विकेषु किम् ॥ ७८ ॥

मूलनाथकमुत्थाप्य न्यस्ते बिम्बे तदास्पदे । लेप्यबिम्बारटितेन पर्वतः खण्डशोऽदलत् ॥ ७९ ॥

तन्मुक्ताऽथ तडिच्छेष्टिबिम्बेन करमर्दिता । सोपानानि च्छिद्रयन्ती निर्ययौ शैलदेशभित् ॥ ८० ॥

30

आरुह्य चैत्यशिखरं सकलत्रः प्रमोदतः । जावडिर्निरिनर्ति स चन्द्रोमाञ्चकञ्चुकः ॥ ८१ ॥

अपतीर्थिकबोहित्थान्यब्देऽष्टादश आपतन् । तद्व्यव्ययतः श्रेष्ठी तत्र चक्रे^३ प्रभावनाम् ॥ ८२ ॥

इत्थं जावडिराद्याहत्-पुण्डरीक-कपर्दिनाम् । मूर्तीर्निवेश्य सञ्जज्ञे स्वर्विमानातिथित्वभाक् ॥ ८३ ॥

- दक्षिणाङ्गे भगवतः पुण्डरीक इहादिमः । वामाङ्गे दीप्यते तस्य जावडिस्थापितोऽपरः ॥ ८४ ॥
 इक्ष्वाकु-वृष्णिवंश्यानामसंख्याः कोटिकोटयः । अत्र सिद्धाः कोटिकोटीतिलकं सूचयत्यदः ॥ ८५ ॥
 पाण्डवाः पञ्च कुन्ती च तन्माता च^१ शिवं ययुः । इति शासति तीर्थेऽत्र षडेषां लेप्यमूर्तयः ॥ ८६ ॥
 राजादनश्चैत्यशाखी श्रीसङ्घाद्भुतभाग्यतः । दुग्धं वर्षति पीयूषमिव चन्द्रकरोत्करः ॥ ८७ ॥
 ५ व्याघ्रीमयूरप्रमुखास्तिर्यङ्घ्रो भक्तमुक्तितः । सुरलोकमिह प्राप्ताः प्रणतादीशपादुकाः ॥ ८८ ॥
 वामे सत्यपुरस्यावतारो मूलजिनौकसः । दक्षिणे सकुनी-चैत्यपृष्ठे चाष्टापदः^२ स्थितः ॥ ८९ ॥
 नन्दीश्वर-स्तम्भनकोजयन्तानामकृच्छ्रतः । भव्येषु पुण्यवृद्ध्यर्थमवतारा इहासते ॥ ९० ॥
 आत्तासिना विनमिना नमिना च निषेवितः । स्वर्गारोहणचैत्ये च श्रीनाभेयः प्रभासते ॥ ९१ ॥
 तुङ्गं शृङ्गं द्वितीयं च श्रेयांसः शान्ति-नेमिनौ । अन्येऽप्यृषभ-वीराद्या अस्यालङ्कुर्वते जिनाः ॥ ९२ ॥
 १० मरुदेवां भगवतीं भवनेऽत्र भवच्छिदम् । नमस्कृत्य कृती स्वस्य मन्यते कृतकृत्यताम् ॥ ९३ ॥
 यक्षराजः कपर्दीह कल्पवृक्षः प्रणेषुषाम् । चित्रान् यात्रिकसङ्घस्य विघ्नान् मर्हयति स्फुटम् ॥ ९४ ॥
 श्रीनेम्यादेशतः कृष्णो दिनान्यष्टावुपोषितः । कपर्दीयक्षमाराध्य पर्वतान्तर्गुहान्तरे ॥ ९५ ॥
 अद्यापि पूज्यं शक्रेण बिम्बत्रयमगोपयत् । अद्यापि श्रूयते तत्र किल शक्रसमागमः ॥ ९६ ॥—युग्मम् ।
 पाण्डवस्थापितश्रीमहर्षभोत्तरदिग्गता । सा गुहा विद्यतेऽद्यापि यावत् क्षुल्लतडागिका ॥ ९७ ॥
 १५ यक्षस्यादेशतस्तत्र दृश्यन्ते प्रतिमाः किल । तत्रैवाजित-शान्तीशौ वर्षारात्रमवस्थितौ ॥ ९८ ॥
 तयोश्चैत्यद्वयं पूर्वाभिमुखं तत्र चाभवत् । निकषाजितचैत्यं च बभूवानुपमासरः ॥ ९९ ॥
 मरुदेव्यन्तिके शान्तेश्चैत्यं शैत्यकरं दृशाम् । भवति स भवभ्रान्तिभिदुरं भव्यदेहिनाम् ॥ १०० ॥
 श्रीशान्तिचैत्यस्य पुरो हस्तानां त्रिंशता पुनः । पुरुषैः सप्तभिरदः खानी द्वे स्वर्णरूप्ययोः ॥ १०१ ॥
 ततो हस्तशतं गत्वा पूर्वद्वाराऽस्ति कूपिका । अधस्तादष्टभिर्हस्तैः श्रीसिद्धरसपूरिता ॥ १०२ ॥
 २० श्रीपादलिप्ताचार्येण तीर्थोद्धारकृते किल । अस्ति संस्थापितं रत्नसुवर्णं तत्समीपगम् ॥ १०३ ॥
 पूर्वस्यां^३ वृषभबिम्बादधश्चर्षभकूटतः । धनूंषि त्रिंशतिं (तं^४) गत्वोपवासांस्त्रीन् समाचरेत् ॥ १०४ ॥
 कृते बलिविधानादौ वैरोढ्या सं प्रदर्शयेत् । तदाज्ञयोद्वाद्य शिलां रात्रौ मध्ये प्रविश्यते ॥ १०५ ॥
 तत्रोपवासतः सर्वाः संपद्यन्ते च सिद्धयः । तत्रर्षभार्चनमनाद्भवेदेकावतारभाक् ॥ १०६ ॥
 पुरो धनुष्पञ्चशत्या आस्ते पाषाणकुण्डिका । ततः सप्त क्रमान् गत्वा कुर्याद्वलिविधिं बुधः ॥ १०७ ॥
 २५ शिलोत्पाटनतस्तत्र कस्यचित् पुण्यशालिनः । उपवासद्वयेन स्यात् प्रत्यक्षा रसकूपिका ॥ १०८ ॥
 कल्किपुत्रो धर्मदत्तो भावी स परमार्हतः । दिने दिने जिनबिम्बं प्रतिष्ठाप्य च भोक्ष्यते ॥ १०९ ॥
 स श्रीशत्रुञ्जयोद्धारं कर्ताथ जितशत्रुराट् । द्वात्रिंशद्वर्षराज्यश्रीर्भविष्यति तदात्मजः ॥ ११० ॥
 तत्सूनुर्मैघघोषाख्यः श्रीशान्ति-मरुदेवयोः । कपर्दीयक्षस्यादेशाच्चैत्यमत्रोद्धरिष्यति ॥ १११ ॥
 नन्दिः सूरिरथार्यश्च श्रीप्रभो माणिभद्रकः । यशोमित्रो धनमित्रस्तथा विकटधर्मकः ॥ ११२ ॥
 ३० सुमङ्गलः सूरसेन इत्यस्योद्धारकारकाः । अर्वाक्(ग^१) दुष्प्रसहादन्ते भावी विमलवाहनः ॥ ११३ ॥
 यात्रिकान् येऽस्य बाधन्ते द्वयं वापहरन्ति ये । पतन्ति नरके घोरे सान्वयास्तेऽहसां^३ भरात् ॥ ११४ ॥
 यात्रां पूजां द्रव्यरक्षां यात्रिकस्तोमसत्कृतिम् । कुर्वाणोऽत्र सगोत्रोऽपि स्वर्गलोके महीयते ॥ ११५ ॥
 श्रीवस्तुपालोपज्ञानि^४ पीथडादिकृतानि च । वक्ता पारं न यात्यत्र धर्मस्थानानि कीर्त्तयन् ॥ ११६ ॥
 दुःख(ष्व)मासचिवान् म्लेच्छाद्भङ्गं संभाव्य भाविनम् । मन्त्रीशः श्रीवस्तुपालस्तेजःपालाग्रजः सुधीः ॥ ११७ ॥

१ A ऽत्र । २ B पूर्वस्यामृषभम् । ३ B स्तेहसंभरात् । ४ B पेयज्ञा° ।

मम्माणोपलरत्नेन निर्माप्यात्यन्तनिर्मले^१ । न्यधाद्भूमिगृहे मूर्ती **आद्यार्हत-पुण्डरीकयोः** ॥ ११८ ॥—युग्मम् ।
 ही **ग्रहर्तुक्रियास्थान** (१३६९) संख्ये **विक्रमवत्सरे** । **जावडि**स्थापितं बिम्बं म्लेच्छैर्मम कलेर्वशात् ११९
वैक्रमे वत्सरे चन्द्रहयाग्रीन्दु (१३७१) मिते सति । श्रीमूलनायकोद्धारं साधुः श्री**समरो** व्यधात् १२०
 तीर्थेऽत्र सङ्घपतयो ये बभूवुर्मवन्ति ये । ये भविष्यन्ति धन्यास्ते नन्दासुस्ते चिरं श्रिया ॥ १२१ ॥
कल्पप्राभृततः पूर्व कृतः श्री**भद्रबाहुना** । श्री**वज्रेण** ततः **पादलिप्ताचार्यैस्ततः** परम् ॥ १२२ ॥
 इतोऽप्युद्धृत्य संक्षेपात् प्रणीतः कामितप्रदः । श्री**शत्रुञ्जय**कल्पोऽयं श्री**जिनप्रभसूरिभिः** ॥ १२३ ॥
 कल्पेऽस्मिन् वाचिते ध्याते^२ व्याख्याते पठिते श्रुते । स्यात्तृतीयभवे सिद्धिर्भव्यानां भक्तिशालिनाम् ॥ १२४ ॥
 श्री**शत्रुञ्जय**शैलेश ! लेशतोऽपि गुणास्तव । कैर्व्यावर्णयितुं नाम पार्यन्ते विदुषैः (० बुधैः^३)रपि ॥ १२५ ॥
 भवद्यात्रोपनम्राणां नृणां तीर्थानुभावतः । प्रायो मनःपरीणामः शुभ एव प्रवर्द्धते ॥ १२६ ॥
 त्वद्यात्राप्रचलत्सङ्घरथाश्चोष्टुपादजः । रेणुरङ्गे लगन् भव्यपुंसां पापं व्यपोहति ॥ १२७ ॥
 यावान् कर्मक्षयोऽन्यत्र मासक्षणतो भवेत् । नमस्कारसहितादेरपि तावान् कृतात्त्वयि ॥ १२८ ॥
 श्री**नाभेय**कृतावास ! **वासवस्तु**त्यवैभव ! । मनसा वचसा तन्वा **सिद्धिक्षेत्र !** नमोऽस्तु ते ॥ १२९ ॥
 त्वत्कल्पमेतं निर्माय निर्मायमनसा मया । यदार्जिं पुण्यं तेनास्तु विश्वं वास्तवसौख्यवत् ॥ १३० ॥
 पुस्तकन्यस्तमपि यः कल्पमेनं महिष्यति । न्यक्षेण काङ्क्षितास्तस्य सिद्धिमेप्स्यन्ति सपदः ॥ १३१ ॥
 प्रारम्भेऽप्यस्य राजाधिराजः सङ्घे प्रसन्नवान् । अतो **राजप्रसादाख्यः** कल्पोऽयं जयताच्चिरम् ॥ १३२ ॥
श्रीविक्रमान्दे वाणाष्टविश्वेदेव (१३८५) मिते शितौ । सप्तम्यां तपसः काव्यदिवसेऽयं समर्थितः ॥ १३३ ॥

॥ इति श्रीजिनप्रभसूरिकृतः श्रीशत्रुञ्जयकल्पः समाप्तः ॥

॥ ग्रन्थाग्रं० १३४, अक्षर १३ ॥

२. रैवतकगिरिकल्पसंक्षेपः ।

सिरिनेमिजिणं सिरसा नमिउं रेवयगिरीसकप्पमि । सिरिवइरसीसभणिअं जहा य ^१पालित्तएणं च ॥ १ ॥

छत्तसिलाइ समीवे सिलासणे दिक्खं पडिवन्नो नेमी । सहसंबवणे केवलनाणं । लक्खारामे देसणा । अवलोअणे^२ उद्धसिहरे निबाणं । रेवयमेहलाए कण्हो तत्थ कल्लाणतिगं काऊण सुवन्नरयणपडिमालंकिअं चेइ-
 5 अतिगं जीवंतसामिणो, अंबादेविं च कारेइ । इंदो वि वज्जेण गिरिं कोरेऊण सुवन्नबलाणयं रूपमयं चेइअं रयण-
 मया पडिमा पमाणवन्नोववेया सिहरे अंबारंगमंडवे ^३अवलोणासिहरं(रे^४) बलाणयमंडवे संबो एयाइं कारेइ ।
 सिद्धविणायगो पडिहारो तप्पडिरूवं^५ श्रीनेमिमुखात् निर्वाणस्थानं ज्ञात्वा निर्वाणादनन्तरं कण्हेण ठाविअं ।
 तहा सत्त जायवा दामोयराणुरूवा । कालमेह १ मेहनाद २ गिरिविदारण ३ कपाट ४ सिंहनाद
 ५ खोडिक ६ रेवया ७ तिबतवेणं कीडणेणं सित्तवाला उववन्ना । तत्थ य मेहनादो सम्मदिट्ठी नेमिपयभ-
 10 तिजुत्तो चिट्ठइ । गिरिविदारणेणं कंचणबलाणयंमि पंच उद्धारा विउब्बिआ । तत्थेगं, अंबापुरओ उत्तरदिसाए
 सत्तहिअसयकमेहि गुहा, तत्थ य उववासतिगेणं बलिबिहाणेणं सिलं उप्पाडिऊण मज्झे गिरिविदारणपडिमा ।
 तत्थ य कमपण्णासं गए बलदेवेणं कारिअं सासयजिणपडिमारूवं नमिऊण उत्तरदिसाए पण्णासकमं^६ वारीतिगं ।
 पढमवारिआए^७ कमसयतिगं गंतूण गोदोहिआसणेणं पविसिऊण उपवासपंचगं भमररूवं दारुणं सत्तेणं उप्पाडिऊणं
 कमसत्ताओ अहोमुहं पविसिऊण बलाणयमंडवे इंदादेसेण धणयजकखकारिअं अंबादेविं पूइऊण सुवण्णजालीए
 5 ठायबं । तत्थ ठिएणं सिरिमूलनाहो नेमिजिणिंदो वंदिअबो । बीअवारीए एगं पायं पूइत्ता सयंवरवावीए अहो
 कमचालीसं गमित्ता तत्थ णं मज्झवारीए कमसत्तसएहिं कूवो । तत्थ वरहंसठिअत्तेण इहावि मूलनायगो वन्देअबो ।
 तइअवारीए मूलदुवारपवेसो अंबाएसेण, न अन्नहा । एवं कंचणबलाणयमग्गो, तत्थ य अंबापुरओ हत्थवीसाए
 विवरं । तत्थ य अंबाएसेणं उववासतिगेण सिलुग्घाडणेण हत्थवीसाए संपुडसत्तगं समुग्गयपंचगं अहो रसकूविआ
 अमावसाए अमावसाए उग्घडइ । तत्थ य उववासतिगं काऊण अंबाएसेण पूयणेण बलिबिहाणेणं^८ गिण्हियबं । तहा
 0 य जुण्णकूडे उववासतिगं काऊण सरलमग्गेण बलिपूअणेणं सिद्धविणायगो उवलब्भइ । तत्थ य चित्तिया
 सिद्धी । दिणमेगं ठाएयबं । जइ तहा पच्चक्खो हवइ । तहा रायमईगुहाए कमसएणं^९ गोदोहियाए रसकूविआ,
 कसिणचित्तयवल्ली, राईमईए पडिमा रयणमया, अंबा य, रूपमयाओ अणेगओसहीओ चिट्ठन्ति । तह छत्त-
 सिला-घंटसिला-कोडिसिला सिलातिगं पण्णत्तं । छत्तसिलं मज्झं मज्झेणं कणयवल्ली । सहसंब-
 वणमज्झे रययसुवण्णमयचउवीसं, लक्खारामे बावत्तरी चउवीसजिणाणं^{१०} गुहा पण्णत्ता । कालमेहस्स पुरओ
 5 सुवन्नवालुआए नईए सट्ठकमसयतिगेण उत्तरदिसाए^{१०} गमित्ता गिरिगुहं पविसिऊण उदए न्हवणं काऊण ठिए
 उववासपओएहि दुवारमुग्घाडेइ । मज्झे पढमदुवारे सुवण्णखाणी, दुइअदुवारे रयणखाणी संघहेउं अंबाए विउब्बिआ ।
 तत्थ पण कण्हभंडारा । अण्णो दामोदरसमीवे । अंजणसिलाए अहोभागे रययसुवण्णधूली पुरिसवीसेहि पण्णत्ता ।

तस्सत्थमणे^{११} मंगलयदेवदाली य संतु रससिद्धी । सिरिवइरोवक्खायं संघसमुद्धरणकज्जमि ॥ १ ॥

सस्सकडाहं मज्झे गिण्हित्ता कोडिबिन्दुसंयोगे । घंटसिलानुण्णयजोअणाओ अंजणसिद्धी ॥ २ ॥

३

॥ विज्जापाहुडुदेसाओ रेवयकप्पसंखेवो सम्मत्तो ॥

॥ ग्रन्थाग्रं० ३८ ॥

1 A पालित्तएणं । 2 B अवलोयणं । 3 B °लोअण° । 4 B तप्पडिरूप° । 5 A °कंमं । 6 A °वरिआए ।
 7 B °बिहारेणं । 8 A कंमसुएणं । 9 B 'जिणाण' नास्ति । 10 A °दिसीए । 11 B तस्सत्थमणे° ।

३. श्रीउज्जयन्तस्तवः ।

नामभिः श्रीरैवतकोज्जयन्ताद्यैः ^१प्रथामितम् । श्रीनेमिपावितं स्तौमि गिरिनारं ^२गिरीश्वरम् ॥ १ ॥
 स्थाने देशः सुराष्ट्राख्यां विभर्ति भुवनेष्वसौ ^३ । यद्भूमिकामिनीभाले गिरिरेष विशेषकः ॥ २ ॥
 शृङ्गारयन्ति ^४खंगारदुर्गं श्रीऋषभादयः । श्रीपार्श्वस्तेजलपुरं भूषितैतदुपत्यकम् ^५ ॥ ३ ॥
 योजनद्वयतुङ्गेऽस्य ^६ शृङ्गे जिनगृहावलिः । पुण्यराशिरिवाभाति शरच्चन्द्रांशुनिर्मला ॥ ४ ॥
 सौवर्णदण्डकलशामलसारकशोभितम् । चारुचैत्यं चकास्त्यस्योपरि श्रीनेमिन प्रभोः ॥ ५ ॥
 श्रीशिवासूनुदेवस्य पादुकात्र निरीक्षिता । स्पृष्टाऽर्चिता च शिष्टानां पापव्यूहं व्यपोहति ॥ ६ ॥
 प्राज्यं राज्यं परित्यज्य जरत्तृणमिव प्रभुः । बन्धून् विधूय च स्निग्धान् प्रपेदेऽत्र महाव्रतम् ॥ ७ ॥
 अत्रैव केवलं देवः स एव प्रतिलब्धवान् । जगज्जनहितैषी स पर्यणैषीच्च निर्वृतिम् ॥ ८ ॥
 अत एवात्र कल्याणत्रयमन्दिरमादधे । श्रीवस्तुपालो मन्त्रीशश्चमत्कारितभव्यहृत् ^७ ॥ ९ ॥
 जिनेन्द्रबिम्बपूर्णेन्द्रमण्डपस्था जना इह । श्रीनेमेर्मज्जनं कर्तुमिन्द्रा इव चकासति ॥ १० ॥
 गजेन्द्रपदनामास्य कुण्डं मण्डयते शिरः । सुधाविधैर्जलैः पूर्णं स्नानार्हत्स्नपनक्षमैः ॥ ११ ॥
 शशुङ्गयावतारेऽत्र वस्तुपालेन कारिते । ऋषभः पुण्डरीकोऽष्टापदो नन्दीश्वरस्तथा ॥ १२ ॥
 सिंहयाना हेमवर्णा सिद्ध-बुद्धसुतान्विता । कम्प्राप्रलम्बिभृत्पाणिरत्राम्बा सङ्घविघ्नहृत् ॥ १३ ॥
 श्रीनेमिपत्पद्मपूतमवलोकननामकम् । विलोकयन्तः शिखरं यान्ति भव्याः कृतार्थताम् ॥ १४ ॥
 शाम्बो जाम्बवतीजातस्तुङ्गे शृङ्गेऽस्य कृष्णजः । प्रद्युम्नश्च महाद्युम्नस्तेपाते दुस्तपं तपः ॥ १५ ॥
 नानाविधौषधिगणा जाज्वलन्त्यत्र रात्रिषु । किं च घण्टाक्षरच्छत्रशिलाः शालन्त उच्चकैः ॥ १६ ॥
 सहस्राग्रवणं लक्षारामोऽन्येपि वनत्रजाः । मयूरकोकिलाभृङ्गीसङ्गीतिसुमगा इह ॥ १७ ॥
 न स वृक्षो न सा वल्ली न तत्पुष्पं न तत्फलम् । नेक्ष्यते ^८ऽत्राभियुक्तैर्यदित्यैतिह्यविदो विदः ॥ १८ ॥
 राजीमती गुहागर्भे कैर्न नामात्र बन्धते । रथनेमिर्ययोन्मार्गात्सन्मार्गमवतारितः ^९ ॥ १९ ॥
 पूजास्नपनदानानि तपश्चात्र कृतानि वै ^{१०} । संपद्यन्ते मोक्षसौख्यहेतवो भव्यजन्मिनाम् ॥ २० ॥
 दिग्भ्रमादपि ^{११} योऽत्राद्रौ काप्यमार्गेऽपि सञ्चरन् । सोऽपि पश्यति चैत्यस्था ^{१२} जिनार्चाः स्नापितार्चिताः ॥ २१ ॥
 काश्मीरागतरत्नेन कूष्माण्ड्यादेशतोऽत्र च । लेप्यबिम्बास्पदे न्यस्ता श्रीनेमेर्मूर्तिराश्मनी ॥ २२ ॥
 नदीनिर्ज्झरकुण्डानां खनीनां वीरुधामपि । विदां करोत्वत्र संख्यां संख्यावानपि कः खलु ॥ २३ ॥
 आसेचनकरूपाय ^{१३} महातीर्थाय तायिने । चैत्यालङ्कृतशीर्षाय नमः श्रीरैवताद्रये ॥ २४ ॥
 स्तुतो मयेति सूरीन्द्रवर्णितावृजिनप्रभ । गिरिनारस्तारहेमसिद्धि ^{१४} भूमिर्मुदेऽस्तु वः ॥ २५ ॥

॥ इति श्रीउज्जयन्तस्तवः ॥

॥ ग्रन्थाग्रं २५ ॥

1 A प्रया^१ । 2 B नार- । 3 B भुवनेऽप्यसौ । 4 A °स्तंषगार° । 5 A °पत्यकां । 6 A °तुङ्गस्य ।
 B 7 °भव्यहृत् । 8 A नेक्षते । 9 A °तारिता । 10 A यैः । 11 A C °भूमावपि । 12 A जिनार्चास्तर्पिता° ।
 13 B आसेवेनक° । 14 C सिद्ध° ।

४. उज्जयन्तमहातीर्थकल्पः ।

- अत्थि **सुरट्टाविसए उज्जितो** नाम पबओ रम्भो । तस्सिहरे^१ आरुहिउं भत्तीए नमह **नेमिजिणं** ॥ १ ॥
अंबाइअं च देविं न्हवणच्चणगंधधूवदीवेहि । पूइअ कयप्पणामा ता जोअह जेण अत्थत्थी ॥ २ ॥
गिरिसिहरकुहरकंदरं^२ निज्झरणकवाडविअडकूवेहिं । जोएह **खत्तवायं** जह भणियं पुबसूरीहि ॥ ३ ॥
५ कंदप्पदप्पकप्पणं^३ कुगइविहवण**नेमिनाहस्स** । **निव्वाणसिलानामेण** अत्थि भुवणंमि विक्खाया ॥ ४ ॥
तस्स य उत्तरपासे दसधणुहेहि अहोमुहं विवरं । दारंमि तस्स लिङ्गं अवयाणे धणुह चत्तारि ॥ ५ ॥
तस्स पसुमुत्तगंधो अत्थि रसो पलसएण सयतंबं । विंधेति कुणइ तारं ससिकुंदसमुज्जलं सहसा ॥ ६ ॥
पुबदिसाए धणुहंतरेसु तस्सेव अत्थि जा गवई । पाहाणमया दाहिणदिसागए बारसधणूहिं ॥ ७ ॥
दिस्सइ अ तत्थ पयडो हिगुलवण्णो अ दिव्वपवररसो । विंधेइ सबलोहे फरिसेणं अग्निसंगेणं ॥ ८ ॥
१० **उज्जिते** अत्थि नई **विहलानामेण** पबई पडिमा । दावेइ अंगुलीए फरिसरसो पबईदारं ॥ ९ ॥
सक्कावयार-उज्जितगिरिवरे तस्स उत्तरे पासे । सोवाणपंतिआए पारेवयवणिगया पुढवी ॥ १० ॥
पंचगव्हेण बद्धा पिंडी धमिआ^४ करेइ वरतारं । फेडइ दरिहवाहि उत्तारइ दुक्खकंतारं ॥ ११ ॥
सिहरे **विसालसिंगे** दीसते पायकुट्टिमा जत्थ । तस्सासत्ते सिहरे **कव्वडहड** पामहो तारं ॥ १२ ॥
उज्जितरेवयवणे तत्थ य **सुद्धारवानरो** अत्थि । सो वामकण्णछित्तो उग्घाडइ विवरवरदारं ॥ १३ ॥
१५ हत्थसएण पविट्ठो दिक्खइ सोवण्णवणिगया^५ रूक्खा । नीलरसेण सवंता^६ सहस्सवेही रसो नूणं ॥ १४ ॥
तं गहिऊण निअत्तो **हणुवतं** छिबइ वामपाएण । सो ढक्कइ वरदारं जेण न जाणइ जणो कोवि ॥ १५ ॥
उज्जितसिहरउवारि कोहंडिहरं खु नाम विक्खायं । अवरेण तस्स य सिला तदुभयपासेसु ऊसंतु ॥ १६ ॥
तं अयसितिष्ठं^७ मीसं थंभइ पडिवायवंगिअं वंगं । दोगच्चवाहिहरणं परितुट्ठा **अंबिआ** जस्स ॥ १७ ॥
वेगवई नाम नई मणसिलवण्णा य तत्थ पाहाणा । तो पिंडिधमिअसंते समसुद्धे होइ वरतारं ॥ १८ ॥
२० **उज्जिते नाणसिला** तस्स अहो कणयवणिगया पुढवी । बोक्कडयमुत्त-पिंडी-खइरंगारे भवे हेमं ॥ १९ ॥
नाणसिला कयपुढवी पिंडीबद्धा य पंचगव्हेण । हडपाए वसइ रसो सहस्सवेही हवइ हेमं ॥ २० ॥
गिरिवरमासन्नठिअं आणीअं **तिलविसारणं** नाम । सिलबद्धगाढपीडे वेलक्खा तत्थ दम्माणं ॥ २१ ॥
सेणा नामेण नई सुवण्णतित्थंमि लड्डुअपहाणा । पडिवाएण य सुबं करंति^८ हेमं न संदेहो ॥ २२ ॥
विल्लक्खयंमि नयरे **मउहहरं**^९ अत्थि सेलगं दिबं । तस्स य मज्झमि ठिओ **गणवइरसकुंडओ** उवारि ॥ २३ ॥
२५ उववासी कयपूओ **गणवइओ** चलिऊण पवररसो । षामाषेवी^{१०} अत्थि अ थंभइ वंगं न संदेहो ॥ २४ ॥
सहसासवं ति तित्थं करंजरुक्खेण मणहरं सम्मं । तत्थ य तुरयायारा पाहाणा तेसि दो भाया ॥ २५ ॥
इक्को पारयमाओ पिट्ठो मुत्तेण अंधमूसाए । धमिओ करेइ तारं उत्तारइ दुक्खकंतारं ॥ २६ ॥
अवलोअणसिहरसिला अवरेणं तत्थ वररसो सवइ । सुअपक्खसरिसवण्णो करेइ सुबं वरं हेमं ॥ २७ ॥
गिरिपज्जुन्नवयारे **अंबिअआसमपयं** च नामेण^{१०} । तत्थ वि पीआ पुहवी हिमवाए होइ वरहेमं ॥ २८ ॥
३० **नाणसिला उज्जिते** तस्स य मूलमि मट्ठिआ पीआ । साहामिअलेवेणं छायासुक्कं कुणइ हेमं ॥ २९ ॥
उज्जितपदमसिहरे आरुहिउं दाहिणेन अवयरिउं । तिणिण धणूसयमित्ते **पूइकरं** जं बिलं नाम ॥ ३० ॥
उग्घाडिउं बिलं दिक्खिऊण निउणेन तत्थ गंतबं । दंडंतराणि बारस दिब्रसो जंबुफलसरिसो ॥ ३१ ॥
जउघोलिअंमि भंडे सहस्सभाएण विंधए तारे । हेमं करइ अवस्सं हट्ठंतं सुंदरं सहसा ॥ ३२ ॥

१ B तस्सिहरे । २ A °कुंइ° । ३ A C °कप्परण° । ४ C धम्मिआ । ५ C रेखा । ६ C वसंता । ७ C °तल्ल° ।
८ B करंति । ९ C °हरंमि । १० C नामेण ।

कोहंडिभवनपुत्रेण उत्तरे जाव तावसा भूमी । दीसइ अ तत्थ पडिमा सेलमया वासुदेवस्स ॥ ३३ ॥
 तस्सुत्तरेण दीसइ हत्थेसु अ दससु पव्वई^१पडिमा । अवराहमुहरअंगुट्टिआइ^१ सा दावए विवरं ॥ ३४ ॥
 नवधणुहाइं पविट्ठो दिक्खइ कूडाइं दाहिणुत्तरओ । हरिआललक्खवण्णो सहस्सवेही रसो नूण ॥ ३५ ॥
 उज्जिते नाणसिला विक्खाया तत्थ अत्थि पाहाणं^२ । ताणं उत्तरपासे दाहिणयअहोमुहो विवरो ॥ ३६ ॥
 तस्स य दाहिणभाए दसधणुभूमीइ हिगुलयवण्णो । अत्थि रसो सयवेही विंघइ सुवं न सदेहो ॥ ३७ ॥ 5
 उसहरिसहाइकूडे पाहाणा ताण संगमो अत्थि । गयवरलिडाकिण्णा^३ मज्जे फरिसेण ते वेही ॥ ३८ ॥
 जिणभवनदाहिणेणं नउईधणुहेहि भूमिजलुअयरी । तिरिमणुअरत्त^४विद्धा पडिवाए तंबए^५ हेमं ॥ ३९ ॥
 वेगवई नाम नई मणसिलवण्णा य तत्थ पाहाणा । सुवस्स^६ पंचवेहं सर्वंति धमिआ तय^७ सिग्घं ॥ ४० ॥
 इय उज्जयन्तकप्पं अविअप्पं जो करेइ जिणभत्तो । कोहंडिकयपणामो सो पावइ इच्छिअं सुक्खं ॥ ४१ ॥

॥ श्रीउज्जयन्तमहातीर्थकल्पः समाप्तः ॥

11

५. रैवतकगिरिकल्पः ।

पच्छिमदिसाए सुरट्ठाविसए रेवयपव्वयरायसिहरे सिरिनेमिनाहस्स भवणं उतुज्जमिहरं अच्छइ । तत्थ किर
 पुर्विं भयवओ नेमिनाहस्स लिप्पमई पडिमा आसि । अन्नया उत्तरदिसाविभूषणकम्हीरदेसाओ अजिय-रयण-
 नामाणो दुन्नि बंधवा संघाहिवई होऊण गिरिनारमागया । तेहि रहसवसाओ घणघुसिणरससंपूरिअकलसेहिं ण्हवणं
 कयं । गलिआ लेवमई सिरिनेमिनाहपडिमा । तओ अईव अप्पाणं सोअतेहि तेहि आहारो पच्चक्खाओ । इक्कवी-15
 सउववासाणंतरं सयमागया भगवई अंबिआ देवी । उट्ठाविओ संघाहिवई^८ । तेण य^९ देविं दट्ठूण जयजयसहो कओ ।
 तओ भणिअं देवीए-इमं विंवं गिण्हसु परं पच्छा न पिच्छिअवं^{१०} । तओ अजिअसंघाहिवइणा^{११} एगतंतुकद्धियं
 रयणमयं सिरिनेमिबिंवं कंचणवलाणए नीअं । पढमभवणस्स देहलीए आरोवित्ता अइहरिसभरनिब्भरेणं संघवइणा
 पच्छाभागो दिट्ठो । ठिअं तत्थेव विंवं निच्चलं । देवीए कुसुमवट्ठी कया । जयजयसहो अ कओ । एयं च विंवं वइ-
 साहपुणिमाए अहिणवकारिअभवणे पच्छिमदिसासुहे ठविअं संघवइणा । ण्हवणाइमहूसवं काउं अजिओ संबंधवो 20
 निअदेसं पत्तो । कलिकाले कलुसचित्तं जणं जाणिऊण झलहलन्तमणिमयविंवस्स कंती अंबिआदेवीए छाइआ ।

पुर्विं गुज्जरधराए जयसिंहदेवेणं^{१२} खंगाररायं हणित्ता सज्जणो दंडाहिवो ठाविओ । तेण अ अहिणवं
 नेमिजिणिदभवणं एगारससयपंचासीए (११८५) विक्कमरायवच्छरे काराविअं । मालवदेसमुहमंडणेणं
 साहुभावडेणं सोवणं आमलसारं कारिअं । ^{१३}चालुक्यचक्सिरिकुमारपालनरिंदसंठविअसोरट्ठदंडाहिवेण
 सिरिसिरिमालकुलुब्भवेण^{१४} बारससयवीसे (१२२०) विक्कमसंवच्छरे पज्जा काराविआ । तब्भावणा 25
 धवलेण अंतराले पवा भराविआ । पज्जाए चंडतेहिं जणेहिं दाहिणदिसाए लक्खारामो दीसइ ।

1 Pc °आई । 2 Pa पाहाणा । 3 Pa °लिंडाणि किणा । 4 Pa °रित्त° । 5 Pa तहवइ । 6 C सव्वस्स ।
 7 AB तअ । † Pa 'इत्युज्जयन्तकल्प' इत्येव । 8 B Pa-b संघवई । 9 Pa 'य' नास्ति, Pb न । 10 PaC पच्छि-
 अवं । 11 Pa-b °संघवइणा । 12 Pb °देवेण । 13 B Pa चोलुक्य । 14 ACPb कुलुब्भवेण ।

अणहिल्लवाडयपट्टणे य पोरवाडकुलमंडणा आसराय-कुमरदेवितण्या गुज्जरधराहिवइसिरिवीरध-
 वलरज्जधुरंधरा वत्थुपाल-तेजपालनामधिज्जा दो भायरो मंतिवरा हुत्था । तत्थ तेजपालमंतिणा गिरिनार-
 तले निअनामंकिअं तेजलपुरं पवरगढमढपवामंदिरआरामरम्मं निम्माविअं । तत्थ य जणयनामंकिअं आसराय-
 विहारु त्ति पासनाहभवणं काराविअं । जणणीनामेणं च कुमरसरु त्ति सरोवरं निम्माविअं । तेजलपुरस्स
 5 पुवदिसाए उग्गसेणगढं नाम दुग्गं जुगाइनाहप्पमुहजिणमंदिररेहिल्ल विज्जइ । तस्स य तिण्णि नामधिज्जाइं
 पसिद्धाइं । तं जहा-उग्गसेणगढं ति वा, खंगारगढं ति वा, जुण्णदुग्गं ति वा । गढस्स बाहि दाहिण-
 दिसाए चउरिआ-वेई-लड्डुअओवरिआ-पसुवाडयाइं ठाणाइं चिट्ठंति । उत्तरदिसाए विसालथंभसालासोहिओ
 दसदसारमंडवो गिरिदुवारे य पंचमो हरी दामोअरो सुवण्णरेहानईपारे वट्टइ । कालमेहसमीवे चिराणु-
 वत्ता संघस्स बोलाविआ¹ तेजपालमंतिणा मिल्हाविआ कमेण उज्जयंतसेले । वत्थुपालमंतिणा सित्तुज्जा-
 10 वयारभवणं अट्ठावय-संमेअमंडवो कवड्डिजक्ख-मरुदेविपासाया य काराविआ¹ । तेजपालमंतिणा
 कल्लाणत्तयचेइअं कारिअं । इंदमंडवो अ देपालमंतिणा उद्धराविओ । एरावण-गयपय-मुद्दाअलंकिअं गइंद-
 पयकुंडं अच्छइ । तत्थ अंगं पक्खालित्ता दुक्खाण जलंजलिं दिंति जत्तागयलोआ । छत्तसिलाकडणीए
 सहस्संबवणारामो । जत्थ भगवओ जायवकुलपईवस्स सिवा-समुद्विजयनंदणस्स दिक्खा-नाण-निब्राण-
 कल्लाणयाइं² संजायाइं । गिरिसिहरे चडित्ता अंबिआदेवीए भवणं दीसइ । तत्तो अवलोअणसिहरं । तत्थ
 15 ठिएहिं किर दसदिसाओ नेमिसामी अवलोइज्जइ त्ति³ । तओ पढमसिहरे संबकुमारो, वीअसिहरे पज्जुण्णो ।
 इत्थ पव्वए ठाणे ठाणे चेइएसु रयण-सुवण्णमयजिणविंवाइं निच्चण्हविअच्चिआइं दीसंति । सुवण्णमेयणी अ अणेग-
 धाउरसभेइणी दिप्पंती दीसइ । रत्तिं च दीवउ ब पज्जलंतीओ ओसहीओ अवलोइज्जंति । नाणाविहतस्वरवल्लिदलपु-
 प्फफलाइं पए पए उवलब्भंति । अणवरयपज्जरंतनिज्जरणाणं खलहलारावयमत्तकोइल⁴भमरझंकारा य सुवंति त्ति ।

उज्जयंतमहातिथकप्पसेसलवो इमो । जिणप्पहमुणिंदेहिं लिहिओ त्थ जहासुअं ॥ १ ॥

20

॥ श्रीरैवतककल्पः समाप्तः ॥

॥ अं० १६१, अक्षर २७ ॥

1 Pa वालाविया । † एतद्दण्डान्तर्गता पक्तिः पतिता C आदर्शे । 2 A कल्लाणजायाइं, Pa कल्लाणाइं जायाइं ।
 3 Pa °लोइज्जइ, Pb °लोइज्जति । 4 Pb °कोयल° । † Pa इति श्रीरैवतकल्प ।

६. श्रीपार्श्वनाथकल्पः ।

सुरअसुरखयरकिन्नरजोईसरविसरमहुअराकलिअं । तिहुअणकमलागेहं नमामि जिणचलणनीरुहं ॥ १ ॥
जं पुबमुणिगणेणं अविअप्पाणप्पकप्पमज्झंमि । सुरनरफणिपहुमहिअं कहिअं^१ सिरिपासजिणचरिअं ॥ २ ॥
^२संकिण्णसत्थनिक्खित्तचित्तवित्तीण धम्मअज्जाण । तोसकए तं कप्पं भणामि पासस्स लेसेण ॥ ३ ॥
भवभमणमेयणत्थं भविआ भवदुक्खभारभरिअंगा । एयं समासओ पुण पभणिज्जंतं मए सुणह ॥ ४ ॥ 5
विजया जया य कमठो पडमावइ-पासजकख-वइरुट्ठा । धरणो विज्जादेवी सोलसइहिद्वायगा जस्स^३ ॥ ५ ॥
पडिमुप्पत्तिनियणं कप्पे कलिअं पि नेह संकलिअं । एयस्स गोरवभया पडिहिइ न हु को इमं पच्छा ॥ ६ ॥
अह जलहिचुल्लअमाणं करेइ तारयविमाणसंखं जो । पासजिणपडिममहिमं कहिउं न वि पारए सो वि ॥ ७ ॥
एसा पुराणपडिमा अणेगठाणेसु संठवेऊणं । खयरसुरनरवरोहि महिआ उवसग्गसमणत्थं ॥ ८ ॥
तह वि हु जणमणनिच्चलभावकए पाससामिपडिमाए । इंदईकयमहिमं कित्तिअमेयाइ^४ ता वुच्छं ॥ ९ ॥ 10
सुरअसुरवंदिअपए सिरिमुणिसुव्वयदिणेसरे इत्थ । ^५भारहसरंमि भविअणकमलाइं बोहयंतंमि ॥ १० ॥
चंपाइ पुरवरीए एसा सिरिपाससामिणो पडिमा । रयणायरोवकंठे जोईसरवन्निआ आसि ॥ ११ ॥
सक्कस्स कत्तिअभवे सयसंखाभिग्गहा गया सिद्धि । एआए झाणाओ वयग्गहणाणंतंरं तइया ॥ १२ ॥
सोहम्मवासवो तं पडिमामाहप्पमोहिणा मुणिउं । अंचइ तत्थेव ठिअं महाविभूईइ दिव्वाए ॥ १३ ॥
एवं वच्चइ कालो ^६कयवयवासेहिं रामवणवासो । राहवपहावदंसणहेउं लोआण हरिवयणा ॥ १४ ॥ 15
रयणजडियखयरसजुअसुरजुअलेण^७ च दंडगारणणे । सतुरयरहो अ पडिमा दिव्वेसा रामभइस्स ॥ १५ ॥
सगमासे नवदिअहे^८ विदेहदुहिओवणीयकुसुमेहिं । भत्तिभरनिम्भरेणं महिआ रहुपुंगवेण तया^९ ॥ १६ ॥
रामस्स पबलकम्मयमलंघणिज्जं च वसणमोइण्णं । नाऊण सुरा भुज्जो^{१०} तं पडिमं निति तं ठाणं ॥ १७ ॥
पूअइ पुणो वि सक्को^{११} पणिट्ठभत्तीइ दिव्वभोएहि । एवं जा संपुण्णा एगारसवासलक्खा य ॥ १८ ॥
तेणं कालेणं जउवंसे बलएव-कण्ह-जिणनाहा । अवइत्ता संपत्ता जुव्वणमह केसवो रज्जं ॥ १९ ॥ 20
कण्हेण जरासंधस्स विग्गहे निअदलोवसग्गेसु । पुट्ठो नेमी भयवं पच्चूहविणासणोवायं ॥ २० ॥
तत्तो आइसइ पइ-पुरिसत्तम ! मज्झ सिद्धिगमणाओ । सगसयपण्णासाहिअतेसीसहसेहि वरिसाणं ॥ २१ ॥
होही पासो अरिहा विविहाहिद्वायगेहि नयचलणो । जस्सच्चाण्हवणजलासित्ते लोए समइ असिवं ॥ २२ ॥
सामी ! संपइ कत्थवि तस्स जिणिंदस्स चिट्ठए पडिमा^{१२} । इअ चक्कधरेणुत्ते तमिंदमहिअं कहइ नाहो ॥ २३ ॥
इअ जिण-जण्हणाणं अह सो मुणिउं मणोगयं भावं । मायलिसारहिसहिअं रहमेयं पडिममप्पेइ ॥ २४ ॥ 25
मुइओ सुररिउ^{१३} पडिमं ण्वेइ^{१४} घणसारघणघणरसेहिं । पूइअ^{१५} परिमलवहलामलचंदणचारुकुसुमेहि ॥ २५ ॥
पच्छागयगहदिन्नं सिन्नं सिंचेइ सामिसलिलेणं । जंतुवसग्गा विलयं विलयं जह जोगिचित्ताइं ॥ २६ ॥
बहुदुहवणं^{१६} निहणं पत्ते ^{१७}पच्चद्धचक्कवट्ठिमि । जाओ जयजयरावो^{१७} जायवनिवनिविडभडसिन्ने ॥ २७ ॥
तत्थेव विजयठाणे निम्माविअमहिणवं जिणाएसा । संखउरनयरजुत्तं ठविऊणं पासपहुविवं ॥ २८ ॥
पडिममिमं संगिणिहअ निअनयरमुवागयस्स कण्हस्स । भूवेहि वासुदेवत्तणाभिसेऊसवो विहिओ ॥ २९ ॥ 30
कण्हनरिंदेण तओ मणिकंचणरयणरइअपासाए । सत्तयवाससआइं संठाविअ पूइआ पडिमा ॥ ३० ॥

1 Pb मईअं । 2 Pa-b संखित्त°, A C P सक्ति । 3 Pa यस्स । 4 Pa कित्तियमित्ताइं । 5 Pa भरह° ।
6 Pa कयवइ° 7 Pa °खयरसंजुयलेण । 8 Pa °दिव्वे । 9 Pa विना सर्वत्र 'तहा' । 10 Pa भुज्जो । 11 A B
Pb पकिट्ठ° । 12 A Pa सुररिउ, C सिरिरिउ । 13 B Pb ण्वेइ । 14 Pa पूइइ, Pb पूईअ । 15 A वट्ठं ।
16 Pb पच्चट्ठं° । 17 B C °राओ ।

- जाए ^१जायवजाईपलए देवाउ दारवइदाहे । सामिपहावा देवालयंमि न हु पावगो लग्गो ॥ ३१ ॥
 सद्धि ^२पुरीइ तइया जलनिहिणा रुइरमंदिरसमेओ । लोलहरीकरेहि नाहो नीरन्तरे ^३नीओ ॥ ३२ ॥
 तक्खयनागिदेणं तइया रमणत्थमुरग ^४रमणीहि । तत्थागएण दिट्ठा पहुपडिमा पावनिद्लणी ॥ ३३ ॥
 पमुइअमणेण तत्तो नायवहूविहिअनट्टकलहट्टं । महया महेण महिआ जावऽसिई ^५वाससहसाइं ॥ ३४ ॥
 5 वरुणो वरहरिअवई तयवसरे सायरं पलोअंतो । तक्खयपूइज्जंतं पासइ तिहुअणपहुं पासं ॥ ३५ ॥
 एसो सो गोसामी जो सुरनाहेण ^६पूइओ पुबिं । इण्ह मज्झवि जुज्झइ सहायणं सामिचलणाणं ॥ ३६ ॥
 चित्तिअमत्थमहीणं पत्थिअ सेवइ जिणेसमणवरयं । जा चउवच्छरसहसा ठिआ य अह तेण समएणं ॥ ३७ ॥
 सिरिचद्धमाणजलए तिलए लोअस्स भरह खित्तंमि । अविरलगोपूरेणं सिंचंते भवसस्साइं ॥ ३८ ॥
 कंतिक्कलक्कलसीकयसुरपुरपउमाइ कंतिनयरीए । वसइ सुहसत्थवाहो धणेसरो सत्थवाहु ^७त्ति ॥ ३९ ॥
 10 सो अन्नया महिब्भो विणिग्गओ जाणवत्तजत्ताए । संजत्तिअवयजुत्तो सिंहलदीवंमि संपत्तो ॥ ४० ॥
 तत्थ विट्ठप्पिअ पणगणमागच्छंतस्स तस्स वेगेण । पवहणथंभो सहसा जाओ जलरासिमज्झंमि ॥ ४१ ॥
 विमणमणो जा चिंतइ पयडीहोऊण सासणसुरी ता । पउमावई पयंपइ—मा बीहसु वच्छ ! सुण वयणं ॥ ४२ ॥
 वरुणविणिग्गिअमहिमो महिमोहमरट्टमइणो भइ ! । इह नीरतले चिट्ठइ पासजिणो नयसु सं ठाणं ॥ ४३ ॥
 देवि ! कहं मह सत्ती जिणेसगहणे समुद्वजलमूल । एवं धणेसकहिए तो भासइ सासणादेवी ॥ ४४ ॥
 15 पविस मह पुट्टिलगो कड्डसु पहुमामसुत्तंतूहिं । आरोविअ पोअवरे सावय ! वय निअपुरिं सुत्थो ॥ ४५ ॥
 काऊण सबमेयं लोगत्तयनायगं गहेऊण । संजायहरिसपगरिसपुलइअगत्तो महासत्तो ॥ ४६ ॥
 खणमित्तेण सठाणं समागओ परिसरे पडकुडीओ । रइआविअ जाव ठिओ एइ जणो सम्मुहो ताव ॥ ४७ ॥
 गंधवगीइवाइअरवेण ^८सूहवयनारिधवलेहिं । बहिरिअककुहो नाहं दाणं दिंतो पवेसेइ ॥ ४८ ॥
^९रययामलसच्छायं पासायं कारिऊण कंतीए । विणिवेसिअ भुवणगुरुं निच्चं पूएइ भत्तीए ॥ ४९ ॥
 20 कालंतरमावण्णे धणेसरे पउरनायरवरेहिं । वाससहस्से पहुणो पूइज्जंतस्स वक्कंते ॥ ५० ॥
 देवाहिदेवमुत्तिं परिअररहिअं तया ^{१०}य कंतीए । मेलिअ रसस्स थंभणनिमित्तमागासमग्गेण ॥ ५१ ॥
 कलिअकलकालत्तयपालित्तयगणहरोवएसओ । नागज्जुणजोइंदो ^{११}आणेही अप्पणो ठाणे ॥ ५२ ॥
 जोइणि गए कयत्थे नत्थं मुत्तूण नाहमडवीए । रसथंभाओ होही थंभणयं नाम तित्थं ति ॥ ५३ ॥
 उब्भिन्नवंसयालंतरट्ठिओ सुरहिखीरण्हविअंगो । आकंठखिइनिमग्गो जणेण जक्खु ^{१२}त्ति कयनामो ॥ ५४ ॥
 25 अच्चिस्सइ तयवत्थो जिणनाहो पणसयाइं वरिसाणं । तयणु धरणिंदनिम्मिअसन्निज्झो विइअसुअसारो ॥ ५५ ॥
 सिरिअभयदेवसूरी दूरीकयदुहिअरोगसंघाओ । पयडं तित्थं काही अहीणमाहप्पदिप्पंतं ॥ ५६ ॥
 कंतीपुरीइ भयवं पुणो गमिस्सइ तओ अ जलहिंमि । बहुविहनयरेसु अ गड्डवगड्डव ^{१३}महिमाइ दिप्पंतो ॥ ५७ ॥
 अह को तीआणागयपडिमाठाणाण साहणसमत्थो । जइवि हु सो सहसमुहो ^{१४}हविज्ज रसणासयसहस्सो ॥ ५८ ॥
 पावा-चंप-ऽट्ठावय-रेवय-संमेअ-विमलसेलेसु । कासी-नासिग-मिहिला-रायगिहिप्पमुहत्तिथेसु ॥ ५९ ॥
 30 जत्ताइ पूअणेणं दाणेणं ^{१५}जं फलं हवइ जीवो । तं पासपडिमदंसणमित्तेणं पावए इत्थ ॥ ६० ॥
 मासक्खमणस्स फलं वंदणबुद्धीइ पाससामिस्स । छम्मासिअस्स पावइ नयणपहगयाइ पडिमाए ॥ ६१ ॥
 निरवच्चो बहुतणओ धणहीणो धणयसंनिहो होइ । दोहग्गोवि हु सुहओ पहुदिट्ठीए जणो ^{१६}दिट्ठो ॥ ६२ ॥

1 Pb जावण° । 2 Pa सिद्धिपुरीओ । 3 ABPa नीरतरे । 4 P °सुरगय° । 5 A B Pa जावसिवाई° ।
 6 P सुरलोगाहिवेण । 7 P सत्थवाहोत्थि । 8 P सूहवइ° । 9 P रइयाय° । 10 Pa तयाइ । 11 P जोगिदो ।
 12 Pa गरुयगरुय । 13 C सहसुहो । 14 'दाणेणं' नास्ति C । 15 P जणे जिट्ठो ।

मुक्त्वात् कुकलत्तं कुजाइजम्भो कुरुव-दीणत्तं । अन्नभवे पुरिसाणं न हुंति पट्टपडिमपणयाणं ॥ ६३ ॥
 अडसट्टित्थजत्ताकए भमइ कह वि मोहिओ लोओ । तेहि तोऽणंतगुणं फलमपिपते जिणे पासे ॥ ६४ ॥
 एगेण वि कुसुमेणं जो पडिमं महइ तिव्वभावो सो । भूवाल्लिमउल्लिमउल्लिअचरणो चक्काहिवो होइ* ॥ ६५ ॥
 जे अट्टविहं पूअं कुणंति पडिमाइ परमभत्तीए । तेसिं देविंदाईपयाइं^१ करपंकयत्थाइं* ॥ ६६ ॥
 जो वरकिरीडकुंडलकेयूराईणि^२ कुणइ देवस्स । तिहुअणमउडो होऊण सो लहुं लहइ सिवसुक्खं* ॥ ६७ ॥ 5
 तिहुअणचूडारयणं जणनयणामयसल्लगिगा^३ एसा । जेहिं न दिट्ठा पडिमा निरत्थयं ताण मणुअत्तं* ॥ ६८ ॥
 सिरिसंघदास^४ मुणिणा लहुकप्पो निम्मिओ अ पडिमाए । गुरुकप्पाओ अ मया संबंघलवेसमुद्धरिओ ॥ ६९ ॥
 जो पढइ सुणइ चितइ एयं कप्पं स कप्पवासीसु । नाहो होऊण भवे सत्तमए पावए सिद्धिं ॥ ७० ॥
 गिहचेइअंमि जो पुण पुत्थयलिहिअं पि कप्पमच्चेइ । सो नारयतिरिएसुं निअमा नो जाइ चिरवोही^५ ॥ ७१ ॥
 हरिजलहिजलणगयगयचोरोरगहनिवारियारिपेयाणं । वेयालसाइणीणं भयाइं नासंति दिणि^६ भणणे ॥ ७२ ॥ 1
 भव्वाण पुन्नसोहा पाणीआइन्नहिअयठाणं पि । कप्पो कप्पतरु इव विलसंतो वंछिअं देउ* ॥ ७३ ॥
 जावय मेरुपईवो महिमल्लिअओ ससुद्धजलतिल्लो । उज्जोअंतो चिट्ठइ नरखित्तं ता जयउ^७ कप्पो ॥ ७४ ॥

॥ इति श्रीपार्श्वनाथस्य कल्पसंक्षेपः† ॥ ७ ॥

§ददवाहिविहुरिअंगा अणसणगहणत्थमाहविअसंघा । नवसुत्तकुक्कुडिं^८ विमोहणाय भणिआ निसि सुरीए ॥ १ ॥
 दीविअहत्थअसत्ती नवंगविवरणकहाचमुक्करिआ । थंभणयपासंवंदणउवइट्टारोग्गविहिणो अ ॥ २ ॥ 1
 संभाणयाउ चलिआ^९ धवलक्कपुरा परं^{१०} चरणचारी । थंभणपुरंमि पत्ता सेट्ठीतडजरपलासवणे ॥ ३ ॥
 गोपयझरणवलक्खिअ भुवि 'जयतिहुअण' थवद्धपच्चक्खे । पासे पूरिअथवणा गोविअसकलंतवित्तदुगा ॥ ४ ॥
 संघकराविअभवणे गयरोगा ठविअ पासपट्टपडिमा । सिरिअभयदेवसूरी विजयंतु नवंगवित्तिकरा ॥ ५ ॥

जन्माग्रेऽपि^{११} चतुःसहस्रशरदो देवालये योऽर्चितः

स्वामी वासववासुदेवरुणैः स्वर्वाद्धिमध्ये ततः ।

2।

कान्त्यामिभ्यधनेश्वरेण महता नागार्जुनेनाश्रितः

पायात् स्तम्भनके पुरे स भवतः श्रीपार्श्वनाथो जिनः ॥ ६ ॥

॥ इति श्रीस्तम्भनककल्पः ॥ अं० १०० (प्रत्यन्तरे १११)

* एतत्तारकाङ्कित गाथा. P आदर्शे नोपलभ्यन्ते । 1 Pb °कयाइं । 2 C Pb केऊरा० । 3 Pb सिलागा । 4 Pb सघदाण० । 5 P थिरवेहो । 6 P दिण० । 7 Pb जयइ । † P इति श्रीपार्श्वकल्प संक्षेपत । § षट्पद्यात्मिका एषा स्तुतिर्नोपलभ्यते A आदर्शे । 8 Pa कुक्कुडि० । 9 AP चलिआउ । 10 AP पुर । 11 A B Pa-b यन्मार्गेऽपि ।

७. अहिच्छत्रानगरीकल्पः ।

तिहुअणभाणु त्ति जए पयडं नमिऊण पासजिणचंदं । अहिच्छत्ताए कप्पं जहासुअं किंपि जंपेमि ॥ १ ॥

- इहेव जंबुद्दीवे दीवे भारहे वासे मज्झिमखंडे कुरुजंगलजणवए संखावई नाम नयरी रिद्धिसमिद्धा हुत्था । तत्थ भयवं पाससामी छउमत्थविहारेणं विहरंतो काउस्सग्गे ठिओ । पुबनिबद्धवेरेण कमठासुरेण अविच्छि-
 5 न्नधारापवाएहि वरिसंतो अंबुहरो विउबिओ । तेण सयले महिमंडले एगवण्णवीभूए आकंठमग्गं भगवंतं ओहिणा आभोएऊण पंचग्गिसाहणुज्जयकमढमुणिआणाविअकट्ठखोडीअंतरडज्झंतसप्पभवउवयारं सुमरंतेण धरणिंदेण नागराएण अग्गमहिसीहि सह आंगतूण मणिरयणचिंचइअं सहस्ससंखफणामंडलछत्तं सामिणो उवरि करेऊण^१ हिट्ठे कुंडलीकय-
 भोगेण संगिण्हिअ सो उवसग्गो निवारिओ । तओ परं तीसे नयरीए अहिच्छत्त त्ति नामं सजायं । तत्थ पायारकारएहि^२ जहा जहा पुरओ ठिओ उरगरूवी धरणिंदो कुडिलगईए सप्पइ तहा तहा इट्ठनिवेसो कओ । अज्ज वि तहेव पायार-
 10 रयणा दीसइ । सिरिपाससामिणो चेइअं संवेण कारिअं । चेइआओ पुबदिसि अइमहुरपसन्नोदगाणि कमढजलहरु-
 ज्झिअजलपुत्ताणि सत्त कुंडाणि चिट्ठंति । तज्जलेसु विहिअण्हाणाओ निदूओ थिरवच्छाओ हवंति^३ । तेसि कुंडाणं मट्ठिआए धाउवाइआ^४ धाउसिद्धिं भणंति । पाहाणलट्ठिमुद्धिअमुहा सिद्धरसकूविआ य इत्थ दीसइ । तत्थ मिच्छरा-
 यस्स अणेगे अग्गिदाणाईउग्गडाणोवक्कमा निप्फलीहूआ । तीसे पुरीए अंतो बहिं च पत्तेयं कूवाणं दीहिआणं च सवायं लक्खं अच्छइ^५ । महुरोदगाणं जत्तागयजणाणं पाससामिचेइए ण्हवणं कुणंताणं अज्ज वि कमढो खरपवणदुद्धि-
 15 णवुट्ठिगज्झिअविज्जुमाइ दरिसेइ । मूलचेइआओ नाइदूरे सिद्धखित्तंमि पाससामिणो धरणिंद-पउमावईसेविअस्स चेइअं । पायारसमीवे सिरिनेमिमुत्तिसहिआ सिद्धबुद्धकलिआ अंबलंविहत्था सिंहवाहणा अंबादेवी चिट्ठइ ।
 ससिकरनिम्मलसलिलपडिपुत्ता उत्तराभिहाणा वावी । तत्थ मज्जणे कए तम्मट्ठिआलेवे अ कुट्टीणं कुट्टोरोगोवसमो हवइ । धन्नंतरिक्खस्स य पिंजरवण्णाए मट्ठिआए गुरुवएसा कंचणं उप्पज्जइ । बंभकुंडतडपरूढाए मंडुक्कवंभीए दलचुण्णेण एगवण्णगोखीरेण सगं पीएण पण्णामेहासंपण्णो नीरोगो किंनरसरो अ होइ । तत्थ य पाएणं उववणेसु सबमहीरुहाणं
 20 चंदया उवलब्भंति । ताणि ताणि अ कज्जाणि साहंति^६ । तहा जयंती-नागदमणी-सहदेवी-अपराजि-
 आ-लक्खणा-तिवण्णी-नउली-सउली-सप्पक्खी^७-सुवण्णसिला-मोहणी-सामली-रविभत्ता-
 निव्विसी-मोरसिहा-सल्ला-विसल्लापमिईओ महोसहीओ इत्थ वट्ठंति । लोइआणि अ अणेगाणि हरि-हर-
 हिरण्णगम्भ-चंडिआभवण-बंभकुंडाईणि तित्थाणि । तहा एसा नयरी महातवस्सिस्स सुगिहीयनामधेअस्स कण्ह-
 रिसिणो जम्मभूमि त्ति । तप्पयपंकयपरागकणनिवाएण पविचीकया एयवत्थवस्स पाससामिस्स संभरणेण आहि-वाहि-
 25 सप्प-विस-हरि-करि-रण-चोर-जल-जलण-राय-दुट्ठ-गह-मारि-भूअ-पेअ-साइणिपमुहखुहोवह्वा न पहवंति, भविआणं ति ।
^१विसेसओ^८ सयलातिसयनिहाणं एसा पुरी^९ ।

इअ एस अहिच्छत्ताकप्पो उववणिओ समासेण । सिरिजिणपहसूरीहि पउमावइ-धरण-कमढपिओ ॥ १ ॥

॥ अहिच्छत्राकल्पः समाप्तः ॥

॥ ग्रंथाग्रं ३६ ॥

1 P धारेऊण । 2 P विना सर्वत्र 'पायारएहि' । 3 C भवंति । 4 A धाउवाइ । 5 Pa विवट्ठइ । 6 Pa साहंति । 7 A C सप्परक्खी । 8 P विना नास्त्यन्यत्रेदं पदम् । 9 P आदर्शे एवेदं वाक्यं दृश्यते ।

८. अर्बुदाद्रिकल्पः ।

अर्हन्तौ प्रणिपत्याहं श्रीमन्नाभेय-नेमिनौ । महादेरर्बुदाख्यस्य कल्पं जल्पामि लेशतः ॥ १ ॥
 देव्याः श्रीमातुरुत्पत्तिमादौ वक्ष्ये यथाश्रुतम् । ^१तदधिष्ठानतो ह्येष प्रख्यातो भुवि पर्वतः ॥ २ ॥
 श्रीरत्नमालनगरे राजाभूद् रत्नशेखरः । सोऽनपत्यतया दूनः प्रैषीच्छाकुनिकान् बहिः ॥ ३ ॥
 शिरःस्थं काष्ठभारिण्यास्ते दुर्गा दुर्गतस्त्रियाः । वीक्ष्य व्यजिज्ञपन् राज्ञे भाव्यस्यास्त्वत्पदे सुतः ॥ ४ ॥ 5
 राज्ञादिष्टा सगर्भैव सा हन्तुं तन्नरैर्निशि । गर्ते क्षिप्ता कायचिन्ताव्याजात्तस्माद्बहिर्निरैत् ॥ ५ ॥
 साऽसूत सूनुं भयार्ता द्राक् च झटान्तरेऽमुचत् । गर्तं चानीय तद्वृत्तानभिज्ञैस्तैरधाति सा ॥ ६ ॥
 पुण्येरितार्भं स्तन्यं चापीपत्सन्ध्याद्वये मृगी । प्रवृद्धेऽस्मिंश्छाशाला महालक्ष्म्याः पुरोऽन्यदा ॥ ७ ॥
 मृग्याश्चतुर्णां पादानामधो नूतननाणकम् । जातं श्रुत्वा शिशुरूप लोके वार्त्ता व्यजृम्भत^८ ॥ ८ ॥
 नव्यो^४ नृपोऽभूत्कोऽपीति श्रुत्वा प्रैषीद् भटान्नृपः । तद्वधायाथ तं दृष्ट्वा सायं ते पुरगोपुरे ॥ ९ ॥ 10
 बालहत्याभियाऽमुञ्चन् गोयूथस्यायतः^५ पथि । तत्तथैव स्थितं भाग्यादेकस्तूक्षा पुरोऽभवत् ॥ १० ॥
 तत्प्रेर्य स^६ चतुष्पादान्तराले तं शिशुं न्यधात् । तच्छ्रुत्वा मन्त्रिबोधात्तं राजाऽमंस्तौरसं मुदा ॥ ११ ॥
 श्रीपुञ्जाख्यः क्रमात्सोऽभूद् भूपस्तस्याऽभवत् सुता । श्रीमाता रूपसंपन्ना केवलं ह्रवगानना ॥ १२ ॥
 तद्वैराग्यान्निर्विषया जातु जातिस्मरा पितुः । न्यवेदयत् प्राग्भवं स्वं यदाऽऽसं वानरी पुरा ॥ १३ ॥
 सञ्चरन्त्यर्बुदं शाखिशखां तालुनि केनचित् । विद्धा मृष्यथ रुण्डं मे कुण्डेऽपतत्तरोरधः ॥ १४ ॥ 15
 तस्य कामिततीर्थस्य माहात्म्यानृतनुर्मम । मस्तकं तु तथैवास्तेऽद्याप्यतः कपिसुख्यहम् ॥ १५ ॥
 श्रीपुञ्जो^७ऽक्षेपयच्छीर्षं कुण्डे प्रेष्य निजान्नरान् । ततः सा नृमुखी जज्ञेऽतपस्यच्चार्बुदे गिरौ ॥ १६ ॥
 व्योमगाम्यन्यदा योगी दृष्ट्वा तां रूपमोहितः । खादुत्तीर्यालपत् प्रेम्णा—मां कथं वृणुषे शुभे ! ॥ १७ ॥
 सोचेऽत्यगादाद्ययामो रात्रेस्तावदतः परम् । ताम्रचूडरुतादर्वाक् कयाचिद्विद्यया यदि ॥ १८ ॥
 शैलेऽत्र कुरुषे हृद्याः पद्या^८ द्वादश तर्हि मे । वरः स्या इति, चेटैः स्वैर्द्विगम्याचीकरत्स ताः ॥ १९ ॥ 20
 स्वशक्त्या कुर्कुटरवे कृतके कारिते तया । निषिद्धोऽपि विवाहाय नास्थात्तत्कैतवं विदन् ॥ २० ॥
 सरित्तीरेऽथ तं स्वसा क्लृप्तवीवाहसम्भृतिम्^९ । सोचे त्रिशूलमुत्सृज्य विवोढुं संनिधेहि मे ॥ २१ ॥
 तथा कृत्वोपागतस्य पदयोर्विकृतान् शुनः । नियोज्य साऽस्य शूलेन हृद्यस्तेन^{१०} वधं व्यधात् ॥ २२ ॥
 इत्याजन्माखण्डशीला जन्म नीत्वा खराप सा । श्रीपुञ्जोऽशिखरं^{११} तत्र तत्प्रासादमचीकरत् ॥ २३ ॥
 षण्मासान्तेऽर्बुदाख्योऽस्याधोभागेऽद्रेश्चलत्यहिः । ततोऽद्रिकम्पस्तत्सर्वे^{१२} प्रासादाः शिखरं विना ॥ २४ ॥ 25

लौकिकास्त्वाहुः—

‘नन्दिवर्द्धन इत्यासीत् प्राक् शैलोऽयं हिमाद्रिजः । कालेनार्बुदनागाधिष्ठानात्त्वर्बुद इत्यभूत्’ ॥ २५ ॥
 वसन्ति द्वादश ग्रामा अस्योपरि ^{१३}धनोद्धराः । तपस्विनो गोग्गालिका राष्ट्रिकाश्च सहस्रशः ॥ २६ ॥
 न स वृक्षो न सा वल्ली न तत् पुष्पं न तत् फलम् । न स कन्दो न सा खानिर्या नैवात्र निरीक्ष्यते ॥ २७ ॥
 प्रदीपवन्महौषधो जाज्वलन्त्यत्र रात्रिषु । सुरभीणि रसाढ्यानि वनानि^{१४} द्विविधान्यपि ॥ २८ ॥ 30
 स्वच्छन्दोच्छलदच्छोर्मिस्तीरद्रुकुसुमाञ्चिता । पिपासुकृत्सानन्दाऽत्र भाति मन्दाकिनी धुनी ॥ २९ ॥
 चकासत्यस्य शिखराण्युत्तुङ्गानि सहस्रशः । परिस्वलन्ति सूर्यस्य येषु रथ्या अपि क्षणम् ॥ ३० ॥

1 P यदधि° । 2 Pa गर्भ । 3 C व्यजृम्भते । 4 Pa भव्यो । 5 A C गोयूथ । 6 A C तत्प्रेर्य च स ।
 7 P विना सर्वत्र ‘श्रीपुञ्जे’ । † P मा वृणीषे कथं शुभे । 8 ‘पद्या’ पतित Pa । 9 Pb सद्यतिम् । 10 P सा स्वशूलेना-
 हत्य स्वेव वधं । 11 P श्रीपुञ्ज शिखरे । 12 A B Pb °सर्वे° । 13 ‘धनो’ पतित C आदर्शे । 14 ‘वनानि’ पतित P ।

- चण्डाली-वज्रतैलेभकन्दाद्याः कन्दजातयः । दृश्यन्तेऽत्र प्रतिपदं तत्तत्कार्यप्रसाधिकाः ॥ ३१ ॥
 प्रदेशाः पेशलाः कुण्डैस्तत्तदाश्चर्यकारिभिः । अस्य धातुखनीभिश्च निर्जरीश्वरामृतोदकैः ॥ ३२ ॥
 कोकूयिते कृतेऽत्रोच्चैर्द्राक् कोकूयितकुण्डतः । प्रादुर्भवति वाःपूरः कुर्वन् खलहलारवम् ॥ ३३ ॥
 श्रीमाता-ऽचलेश्वरश्च वशिष्ठाश्रम एव च । अत्रामी लौकिकास्तीर्था मन्दाकिन्यादयोऽपि च ॥ ३४ ॥
 5 महाद्वेरस्य नेतारः परमारनरेश्वराः । पुरी चन्द्रावती तेषां राजधानी निधिः श्रियाम् ॥ ३५ ॥
 कलयन् विमलां बुद्धिं विमलो दण्डनायकः । चैत्यमत्रर्षभस्याधात् पैतलप्रतिमान्वितम् ॥ ३६ ॥
 आराध्याम्बां भगवतीं पुत्रसंपदपस्पृहः । तीर्थस्थापनमभ्यर्थ्य चम्पकद्रुमसंनिधौ ॥ ३७ ॥
 पुष्पस्रग्दामरुचिरं दृष्ट्वा गोमयगोमुखम् । तत्राग्रहीद् भुवं दण्डेद् श्रीमातुर्भवनान्तिके ॥ ३८ ॥—युग्मम् ।
 राजानकश्रीधान्यूके कुड्मं श्रीगूर्जरेश्वरम् । प्रसाद्य भक्त्या तं चित्रकूटादानाय्य तद्विरा ॥ ३९ ॥
 0 वैक्रमे वसुवस्वाशा (१०८८) मितेऽब्दे भूरिरैव्ययात् । सत्प्रासाद¹ स विमलवसत्याहं व्यधापयत् ॥ ४० ॥
 यात्रोपनम्रसघस्यानिम्रविम्रविधातनम् । कुरुतेऽत्राम्बिका देवी पूजिता बहुभिर्विधैः ॥ ४१ ॥
 युगादिदेवचैत्यस्य पुरस्तादत्र चाश्मनः । एकरात्रेण घटितः शिल्पिना तुरगोत्तमः ॥ ४२ ॥
 वैक्रमे वसुवस्वर्क (१२८८) मितेऽब्दे नेमिमन्दिरम् । निर्ममे लूणिगवसत्याह्वयं सचिवेन्दुना ॥ ४३ ॥
 कषोपलमयं बिम्बं श्रीतेजःपालमन्त्रिराद् । तत्र न्यास्यत् स्तम्भतीर्थं निष्पन्नं दृक्सुधाञ्जनम् ॥ ४४ ॥
 5 मूर्त्तिः स्वपूर्ववंश्यानां हस्तिशालां च तत्र सः । न्यवीविशद्विशांपत्युः श्रीसोमस्य निदेशतः ॥ ४५ ॥
 अहो ! शोभनदेवस्य सूत्रधारशिरोमणेः । तच्चैत्यरचनाशिल्पान्नाम लेभे यथार्थताम् ॥ ४६ ॥
 वज्रात्रातः समुद्रेण मैनाकोऽस्यानुजो गिरेः । समुद्रौ त्रातौ त्वनेन दण्डेन्मन्त्रीश्वरौ भवात् ॥ ४७ ॥
 तीर्थद्वयेऽपि भग्नेऽस्मिन् दैवान्लेच्छैः प्रचक्रतुः । अस्योद्धारं द्वौ शकाब्दे वह्निवेदार्कसंमिते (१२४३) ॥ ४८ ॥
 तत्राद्यतीर्थस्योद्धर्त्ता लल्लो महणसिंहभूः । पीथडस्तिवतरस्याभूद्यवहृच्चण्डसिंहजः ॥ ४९ ॥
 0 कुमारपालभूपालश्चौलुक्यकुलचन्द्रमाः । श्रीवीरचैत्यमस्योच्चैः शिखरे निरमीमपत् ॥ ५० ॥
 तत्तत्कौतूहलाकीर्णं तत्तदौषधिवन्धुरम् । धन्याः पश्यन्त्यर्बुदाद्रिं नैकतीर्थपवित्रितम् ॥ ५१ ॥
 दृब्धः श्रोत्रसुधाकल्पः श्रीजिनप्रभसूरिभिः । श्रीमद्वर्बुदकल्पोऽयं चतुरैः परिचीयताम् ॥ ५२ ॥

॥ श्रीअर्बुदकल्पः समाप्तः[†] ॥

॥ ग्रन्थाग्रं ५२ अक्षर १६ ॥

९. मथुरापुरीकल्पः ।

सत्तम-तेवीसइमे नमिऊण जिणेसरे जयसरणे । भवियजणमगलकरं **महुरा**कप्पं पवक्खामि ॥ १ ॥

तित्थे **सुपासना**हस्स वट्टमाणंमि दुन्नि मुणिसीहा । ^१**धम्मरुइ-धम्मघोसा** नामेणं आसि निस्संगा^२ ॥ २ ॥

ते य छट्ठमदसमदुवालसमपक्खोववासमासिअदोमासिअतेमासिअचाउम्मासिअखमणाइं कुणिन्ता^३ भव्वे^४ पडिबो-
हिता कयावि **महुरा**उरिं विहरिआ । तथा य **महुरा** बारहजोअणाइं दीहा, नवजोअणाइं वित्थिण्णा, पासट्ठिअज-
उणाजलपक्खालियवरप्पायारविभूसिआ धवलहरदेउलवाविकूवपुक्खरिणिजिणभवणहट्ठोवसोहिआ, पदंतविविहचाउ-
व्विज्जविप्पसत्था हुत्था । तत्थ ते मुणिवरा अणेगतरुकुसुमफलयाइण्णे **भूअरमणा**भिहाणे उववणे उग्गहं अणुण-
विअ ठिआ वासारत्तं चउमास कओववासा । तेसिं सज्झायतवचरणपसमाइगुणेहि आवज्जिया उववणसामिणी **कुवे-**
रदेवया । तओ सा रत्तिं पयडीहोऊण भणइ-भयवं ! तुम्ह गुणेहि अईवाहं हिट्ठा । ता किं पि वरं वरेह^५ । ते
भणंति-अम्हे निस्सगा न किं पि मग्गेमो । तओ धम्मं सुणावित्ता अविरयसाविआ सा तेहि कया । अन्नया कत्तिअ-
धवलट्ठमिरयणीए सिज्जायरि ति आपुच्छिया **कुवेरा** मुणिवरेहि । जहा-साविए ! ददसम्मत्ताए जिणवंदणपूअणोव-
उत्ताए य होअवं । वट्टमाणजोगेण चउमासगं काउं अन्नगामे पारणत्थं विहरिस्सामो । तीए ससोगाए वुत्त-भयवं !
इत्थेव उववणे कीस न सबकालं चिट्ठह । साहू भणंति-

समणाणं सउणाणं^६ भमरकुलाणं च गोउलाण च । अणियाओ वसहीओ सारइयाण च मेहाणं ॥ १ ॥ ति ।

तीए विण्णत्तं-जइ एवं ता साहेह धम्मकज्जं, जहाऽहं संपाडेमि । अमोहं देवदंसणं ति । साहूहिं वुत्तं-जइ 15
ते अइनिब्बधो ता संघसहिए अम्हे मेरंमि नेऊण चेइयाइ वंदावेहि । तीए भणिअं-तुम्हे दो जणे अहं देवे तत्थ
वंदावेमि । **महुरा**संघे चालिए^७ मिच्छदिट्ठी देवा^८ कयावि अंतराले विग्घ कुणंति । साहू भणति-अम्हेहि आगमव-
लेणं चेव मेरू दिट्ठो^९ । जइ^{१०} संघ नेउं न तुह सत्ती ता अलाहि अम्हे दुण्हं तत्थ गमणेणं । तओ विलक्खीहूआए
देवीए भणिअं-जइ एवं ता पडिमाहिं सोहिअं मेरूआगारं काउं दावेमि । तत्थ संघसहिआ तुम्हे देवे वंदह ।
साहूहिं^{११} पडिवन्नं । तओ^{१२} तीए^{१३} देवीए^{१४} कंचणघडिओ रयणचिंचईओ अणेगसुरपरिवरिओ तोरणझयमालालंकिओ 20
सिहरोवरिछत्तयसाली रत्तिं थूमो निम्माविओ मेहलातिगमंडिओ । इक्किआए मेहलाए चाउहिसं पंचवण्णरयणम-
याइं बिंवाई^{१५} । तत्थ मूलपडिमा सिरि**सुपास**सामिणो पइट्ठाविआ । पहाए लोआ विवुद्धा तं थूम पिच्छंति परुप्परं
कलहंति अ । केई भणंति-**वासुइलंछणो** एस **सयंभू देवो** । अन्ने भणति*-**सेससिज्जा**^{१६} ठिओ **नारायणो** एस ।
एवं **बंभ-धरणिंद-सूर-चंदाइ**सु विभासा । **बुद्धा** भणंति* न एस थूमो किंतु **बुद्धंडउ**^{१७} ति । तओ मज्झत्यपुरि-
सेहिं भणिअं-मा कलहेह । एस ताव देवनिम्मिओ ता सो चेव संसयं भंजिस्सइ ति । अप्पप्पणो देव पडेसु लिहित्ता 25
निअगुट्ठीसमेआ अच्छह । जस्स देवो भविस्सइ तस्सेव इक्को पडो थकिस्सइ । अन्नेसि पडे देवो चेव नासेहिइ । सवे-
णावि **सुपास**सामिपडो लिहिओ । तओ लेहिअनिअनिअदेवपडा सगुट्ठीआ पूअं काउं नवमीरत्तीए सबदरिसणिणो
गायन्ता ठिआ । अद्धरत्ते उहंडपवणो तणसक्करपत्थरजुत्तो पसरिओ । तेण सबे वि पडा तोडित्ता नीया । पलयगज्जिर-
वेण नट्ठा दिसोदिसिं जणा । इक्को चेव **सुपास**पडो ठिओ । विम्हिआ लोआ । एस **अरिहंतो** देवो ति । सो
पडो सयलपुरे भामिओ । पडजत्ता पवत्तिआ । तओ न्हवणं पारद्धं । पढमन्हवणकए कलहता सावया महलपुरिसेहि 30

१ 'धम्मरुइ' पतित D आदर्शे । २ C निसग्गा । ३ Pa कुणन्ता । ४ A भट्टे । ५ एतद्वाक्यं पतितं C आदर्शे ।
६ D नास्ति एष शब्द । ७ Pa चलिए । ८ Pa सुरा । ९ A मेहं जाणामो, C D Pe वन्दिज्जते । १० 'जइ' नास्ति
A आदर्शे । ११ C साहूणं । १२ 'तओ' नास्ति C D । १३ C D रत्तीए । † एतत्पाठस्थाने Pa-b 'साहूहिं पडिवन्ने
देवीए' एष पाठः । १४ Pa 'बिंवाई' नास्ति । * तारकान्तर्गता पंक्तिः Pa आदर्शे न विद्यते । १५ A विज्जा । १६ C D
बुद्धिंडउ ।

० 'गोलएसु नामगब्भेसु जस्स नाम पढमं कुमारीहत्ये एइ सो दरिदो ईसरो वा पढमं न्हवणं करेउ'—एवं दसमरयणीए ववत्था कया । तओ एगारसीए दुद्ध-दहि-घय-कुंकुम-चंदणाईहिं कलससहस्सेहिं सद्धा न्हाविंसु । पच्छन्नठिआ सुरा न्हाविति । अज्जवि तहे व जत्ताए^० आविति । कमेण सबेहिं न्हवणे कए पुप्फ-धूव-वत्थ-महाधय-आहरणाइं आरोविंति । साहूणं वत्थ-वय-गुलाईणि दिंति । बारसिरत्तीए माला चडाविआ । एवं ते मुणिवरा देवे वंदिअ सयलसंघमाणंदिअ

५ चउमासं काउं अन्नत्थपारणं काऊण तित्थं पयासिअ धुअकम्मा कमेण सिद्धिं पत्ता । तत्थ सिद्धखित्तं जायं । तओ मुणिविओयदुहिआ देवी निच्चं जिणच्चणरया अद्धपलिओवमं आउअं मुंजित्ता चविऊण माणुसत्तं पाविऊण उत्तमपर्यं पत्ता । तीए ठाणे जा जा उप्पज्जइ सा सा कुबेर ति भण्णइ । तीए परिरक्खिज्जंतो थूभो बहुं कालं उग्घाडओ ठिओ^१ जाव पाससामी उप्पण्णो । इत्थंतरे महुराए रण्णा लोभपरवसेण जणो हक्कारिऊण भणिओ—एयं कणयमणिनि-म्मिअं थूभं कद्धिअ मह भंडारे खिवह । तओ सारघडिअकुहाडेहिं जाव लोओ कद्धणत्थं घाए पदिण्णे ताव ते कुहाडा

० न लग्गंति । तेसिं चैव घायदायगणं अंगेसु घाया लग्गंति । तओ राइणा अपत्तिअंतेण सयं चिअ घाओ दिण्णो । कुहाडेणं उच्छलिअ रण्णो सीस छिन्नं । तओ देवयाए कुद्धाए पयडीहोऊण भणिआ जाणवया—रे पावा ! किमेयमा-दत्तं । जहा राया तहा तुम्हे वि मरिस्सह । तओ तेहिं भीएहिं धूवकडच्छुअहत्येहि देवया खामिआ । देवीए भणिअं—जइ जिणहरं अच्चेह ता उवसग्गाओ मुच्चेह^२ । जो जिणपडिमं सिद्धालयं वा पूइस्सइ तस्स घरं थिरं होही, अन्नहा पडिस्सइ । अओ चैव भंगलचेइअपरूवणाए कप्पे छेयमांथे महुराभवणाइं निदंसणीकयाइं । पइवरिसं जिणपडो

५ पुरे भामेयबो ति । कुहाडयछट्टी य^३ कायबा । जो इत्थ राया भवइ तेण जिणपडिमा पइट्ठाविअ जिमिअबं, अन्नहा न जीविहि ति । तं सबं देवयावयणं तहेव काउमादत्तं लोएहि । अन्नया पाससामी केवलिविहारेण विहरंतो महुरं पत्तो । समोसरणे धम्मं साहइ । दूसमाणुभावं च भाविणं पयासेइ । तओ भगवंते अन्नत्थ विहरिए संघं हक्कारिअ भणिअं कुबेराए; जहा—आसन्ना दूसमा परूविआ सामिणा । लोओ राया य लोभग्घत्था^४ होहिन्ति । अहं च पमत्ता न य चिराउसा । तओ उग्घाडयं एयं थूभं सबकालं न सक्किस्सामि रक्खिउं । तओ संघाएसेण इट्ठाहि दक्केमि ।

० तुम्हेहि वि बाहिरे पाससामी सेलमइओ पुज्जिअबो । †जा य अम्ह बइसणए^५ अन्नावि देवी होही सा अर्द्धिभतरे पूअं करिस्सइ । तओ बहुगुणं ति अणुमन्निअं^६ संघेण । देवीए तहे व कयं । तओ वीरनाहे सिद्धि गए साहिएहिं तेरससएहिं वरिसाणं बप्पहट्टिसूरी उप्पण्णो । तेण वि एयं तित्थं उद्धरिअं । पासजिणो पूआविओ । सासय-पूअकरणत्थं काणणकूवकोट्टा^७ काराविआ । चउरासीई एणीओ दाविआओ । संघेण इट्ठाओ खसंतीओ मुणित्ता पत्थरेहि वेढाविओ उक्खिअविउमादत्तो थूभो । देवयाए सुमिणंतरे वारिओ । न उग्घाडेयबो एसु ति । तओ देव-

५ यावयणेणं न उग्घाडिओ, सुघडिअपत्थरेहिं परिवेढिओ अ । अज्जवि देवेहिं रक्खिज्जइ । बहुपडिमसहस्सेहि देउलेहिं आवासणिआपएसेहि मणोहराए गंधउडीए चिल्लणिआ-अंवाई-अणेगखित्तपालाईहिं^८ अ संजुत्त एयं जिण-भवणं विरायइति ।

इत्थ नयरीए कण्हवासुदेवस्स भावितित्थंकरस्स जम्मो । अज्जमंगूआयरिअस्स जक्खभूअस्स हुंडियज-क्खस्स य चोरजीवस्स इत्थ देउलं चिट्ठइ ।

० इत्थ पंच थलाइं । तं जहा—अक्कथलं वीरथलं पउमत्थलं कुसत्थलं महाथलं । दुवालसवणाइं । तं जहा—लोहजंघवणं महुवणं बिल्लवणं तालवणं कुमुअवणं विंदावणं भंडीरवणं खइरवणं कामिअवणं कोलवणं बहुलावणं महावणं ।

० एतच्चिहान्तर्गताः पङ्क्तयः पतिताः Pa आदर्शे । १ B बहुकालं । २ D नास्ति । ३ Pa विनाऽन्यत्र 'मुंचह' । ४ 'य' नास्ति A । ५ Pa लोहग्गत्था । † एतदन्तर्गताः शब्दाः पतिताः D आदर्शे । ६ Pa अणुमन्निअ । ७ A D °कुट्टा, Pb-c °कुट्टा । ८ A B अबाइआखित्त° । ९ A खयर° ।

इत्थ पंच लोइअतिथाइं । तं जहा—विस्संतिअतित्थं असिकुंडतित्थं वेकुंततित्थं कालिंजरतित्थं चक्रतित्थं ।

सितुंजे रिसहं, गिरिनारे नेमिं, भरुअच्छे मुणिसुव्वयं, मोढेरए वीरं, महुराए सुपा-
स-पासे^१ षडिआदुगभंतरे नमिन्ता सोरठ्ठे^२ दुंढणं^३ विहरित्ता गोवालगिरिंमि जो भुजेइ तेण आमरायसेविअ-
कमकमलेण सिरिबप्पहट्टिसूरिणा अट्टसयच्छवीसे (८२६) विक्कमसंवच्छरे सिरिवीरबिबं महुराए ठाविअं । ५

इत्थ सिरिवीरवद्धमाणजीवेण विस्सभूइणा अपरिमिअबलत्तणकए नियाणं कय ।

इत्थ जउणा वंकजउणराएण हयस्स दंडअणगारस्स केवले उप्पन्ने महिमत्थं इंदो आगओ ।

इत्थ जिअसत्तुनरिदपुत्तो कालवेसिअमुणी अरिसरोगदिओ मुगिलगिरिंमि सदेहे वि निप्पहो उव-
सगे अहिआसिसु ।

इत्थ संखरायरिसितवप्पहावं दट्ठुं सोमदेवदिओ गयउरे दिक्खं घेतूण सगं गंतूण कासीए हरि-10
एसबलरिसी देवपुज्जो जाओ ।

इत्थ उप्पण्णा रायकन्ना निव्वुई नाम राहावेहिणो सुरिंदत्तस्स सयंवरा जाया ।

इत्थ कुबेरदत्ताए कुबेरसेणाजणणी कुबेरदत्तो अ भाया ओहिन्नाणेण नाउं अट्टारसनत्तएहि पडिबोहिया ।

इत्थ अज्जमंगू सुअसागरपारगो इट्ठिरससायगारवेहि जक्खत्तमुवागम्म जीहापसारणेण साहूणं अप्पमायकरणत्थं
पडिबोहमकासी । 15

इत्थ कंबल-संबलनामाणो वसहपोआ जिणदाससंसग्गीए पडिबुद्धा नागकुमारा होऊण वीरवरस्स
भगवओ नावारूढस्स उवस्सगं निवारिसु ।

इत्थ अन्निआपुत्तो पुप्फचूलं पव्वाविअ संसारसायराओ उत्तारित्था ।

इत्थ इंदत्तो पुरोहिओ गवक्खट्ठिओ मिच्छदिट्ठी अहोवच्चंतस्स साहुस्स मत्थयउवरि पायं कुणंतो सहेण
गुरुभत्तीए पयहीणो कओ । 20

इत्थ भूअघरे ठिआ निगोअवत्तबयं नियाउपरिमाणं च पुच्छिअ तुट्टचित्तेण सक्केण अज्जरक्खिअसूरी वंदिआ ।
उवस्सयस्स अ अन्नओहुत्त दारं कयं ।

इत्थ वत्थपूसमित्तो घयपूसमित्तो दुब्बलियापूसमित्तो अ लद्धिसंपन्ना विहरिआ ।

इत्थ दूस्सहदुब्बिक्खे दुवालसवारिसिए नियत्ते सयलसवं मेलिअ आगमाणुओगो पवत्तिओ खंदिलायरिण ।

इत्थ देवनिम्मिअथूमे पक्खक्खमणेण देवयं आराहिन्ता जिणभइखमासमणेहि उदेहिआभक्खियपुत्थयपत्त-25
त्तणेण तुट्ठं भगं महानिसीहं संघिअं ।

इत्थ खवगस्स तवेणं तुट्ठा सासणदेवया तच्चणिअपरिग्गहिअं इमं तित्थं संघवयणाओ आरहंतयापत्तं अकासी ।
देवीए अइलोभपरबसं जण नाउं सोवणिअं थूमं पच्छन्नं काउं इट्ठमयं कयं । तओ बप्पहट्टिवयणाओ आमराए-
ण उवरि सिलकलावचिअं कारिअं ।

इत्थ संखराओ कलावई अ पंचमज्जमे देवसीह-कणयसुंदरीनामाणो समणोवासया रज्जसिरी भुंजित्था । ३०

एवंविहाणं अणेगेसिं संविहाणाणमेसा नयरी उप्पत्तिभूमी । इत्थ कुबेरा नरवाहणा अंबिआ य सीहवाहणा
खित्तवालो अ सारमेअवाहणो तित्थस्स रक्खं कुणंति ।

इय एस **महुरकप्पो** जिणपहसूरीहिं वणिणओ किं पि । भविण्हिं सइ पढिज्जउ इह परलोइअसुहत्थीहिं ॥ १ ॥
भविआण पुण्णरिद्धी जा जायइ **महुर**तिथजत्ताए । अस्सि कप्पे निसुए सा जायइ अवहिअमणाणं ॥ २ ॥

॥ श्रीमथुराकल्पः समाप्तः ॥

॥ अं० ११३, अ० २९ ॥

१०. अश्ववोधतीर्थकल्पः ।

नमिऊण **सुन्वय**जिणं परोवयारिक्करसिअमसिअरुइं । अस्सावबोहतिथस्स कप्पमप्पं भणामि अहं ॥ १ ॥

सिरिसुणि**सुन्वय**सामी उप्पन्नकेवलो विहरंतो एगया **पइट्ठाण**पुराओ एगरयणीए सट्ठिजोअणाणि लंघिअ पारद्धअस्समेहजणेण **जिअसत्तुरा**इणा निआसणतुरंगमं सबलक्खणसपुन्नं होमिउमिच्छिओ । मा अट्ठज्झाणाओ दुग्गइं जाहि ति पडिबोहेउं **लाड**देसमंडणे **नम्मयान**ईअलंकिए **भरुअच्छ**नयरे **कोरिंट**वणं पत्तो । समवसरणे गया लोआ वदिउं । राया वि गयारूढो आगम्म भगवंतं पणमिओ । इत्थंतरे सो हरी सिच्छाए विहरंतो निउत्तपुरि-सेहिं समं तत्थागओ सामिणो रूवमप्पडिरूवं पासितो निच्चलो संजाओ । सुआ य धम्मदेसणा तेण । भणिओ अ से पुबभवो भगवया । जहा—पुबभवे इहेव **जंबुदीवे** दीवे^१ अवरविदेहे **पुक्खलविजए** **चंपाए** नयरीए **सुर-सिद्धो** नाम राया अहमासि । मज्झ परममित्तं तुमं **मइसारो** नाम मंती हुत्था । अहं **नंदण**गुरुपायमूले दिक्खं पडिवज्जिय पत्तो **पाणयकप्पे** । तत्थ वीसं सागरोवमाइं आउं परिवालित्ता तओ चुओऽह तिथ्यरो जाओ । तुमं च उवज्जिअनराऊ **भारहे** वासे **पउमिणिसंड**नयरे **सागरदत्तो** नाम सत्थवाहो अहेसि । मिच्छदिट्ठी विणीओ अ । अन्नया तुमए कारिअं सिवाययणं । तप्पूयणत्थं च आरामो रोविओ । तावसो अ एगो तस्स चिंताकरणे निउत्तो । गुरुआएसेणं सबओवि किरिआओ सच्चवितो तुमं कालं गमेसि । **जिणधम्म**नामएणं सावएणं तुज्झ जाया परमा मित्ती । तेण सद्धिं एगया गओ तुमं साहुसगासे । तेहिं देसणंतरे भणिअं—

जो कारवेइ पडिम जिणाण अंगुट्ठपवमित्तं पि । तिरिनरयगइदुवारे नूणं तेणभगला दिन्ना ॥ १ ॥

एवं सोऊण तुमे गिहमागंतूण कारिआ हेममई जिणिंदपडिमा । पइट्ठाविऊण तिसंझं पूएउमाढत्तो तं । अन्न-दिअहे संपत्ते माहमासे लिंगपूरणपबं आराहेउं तुमं सिवाययणं पत्तो । तओ जडाधारीहिं चिरसचिअं घयं कुंभीओ उद्धरिअं लिंगपूरणत्थं । तत्थ लग्गाओ घयपिप्पीलियाओ जडिएहि णिद्वयं पाएहि मद्दिज्जमाणाओ दट्ठूणं सिरं धूणिता सोइउं लुगो तुम । अहो एएसिं दंसणीण वि निद्वयया । अम्हारिसा गिहिणो वराया कहं जीवदयं पालइस्संति । तओ निअचेलंचलेहि ताओ पमज्जिउमारद्धो तुमं । तेहि निब्भच्छिओ—रे धम्मसकर ! कायर ! **अरहंत**पासंडीहि तं विडं-विओ सि ति । तओ सो सबधम्मविमुहो जाओ । परमकिविणो धम्मरसिअं लोअं हसंतो मायारंभेहि तिरिआउअं बंधित्ता भवं भमिऊण जाओ तुमं रायवाहणं तुरंगमो । तुज्झ चेव पडिबोहणत्थं अम्हाणमित्थागमणं ति सामिणो वयणं सुच्चा तस्स जाय जाईसरणं । गहिआ य सम्मत्तमूला देसविरई । पच्चक्खाय सच्चित्तं । फालुअं तणं नीरं च गिण्हइ । छम्मासे निवाहिअनियमो मरिऊण **सोहम्मे** ^२महद्धिओ सुरो जाओ । सो ओहिणा मुणिअपुबभवो सामिसमोस-रणट्ठाणे रयणमयं चेइअमकासी । तत्थ **सुन्वय**सामिणो पडिमं अप्पाणं च अस्सरूवं ठाविअ गओ सुरालयं । तओ **अस्सावबोह**तिथ तं पसिद्धं । सो देवो जत्तिअसंघविग्घहरणेणं तिथं पभावितो कालेण नरभवे सिज्झिहिइ ।

कालंतरेण **सउलिआविहारु** ति तं तिथं पसिद्धं । कहं^३—इहेव **जंबुदीवे** **सिंहलदीवे** **रयणा-**
सयदेसे **सिरिपुर**नयरे **चंदगुत्तो** राया । तस्स **चंदलेहा** भारिआ । तीसे सत्तण्हं पुत्ताणं उवरि, **नरदत्ता-**

देवीआराहणेणं **सुदंसणा** नाम धूआ जाया । अहीअकलाविज्जा पत्ता जुबणं । अन्नया अत्थाणे पिउच्छंगगयाए तीसे **धणेसरो**^१ नाम नेगमो **भरुअच्छे**ओ आगओ । विज्जापासट्टिअतिअड्डअंगंधे वाणिएण छीयंतेणं 'नमो अर-
हंताणं' ति पढिअं । सोउं मुच्छिआ सां । कुट्टिओ अ वाणियओ । पत्तचेयण्णा य जाईसरणमुवगया एसा । दट्टूण धम्मबंधु त्ति मोइओ । रण्णा मुच्छाकारणं पुच्छिआए तीए भणिअं—जहाऽहं पुबभवे **भरुअच्छे नम्मयातीरे कोरिंट**^२वणे वडपायवे सउलिया आसि । पाउसे अ सत्तरत्तं महावुट्ठी जाया । अट्टमदिणे छुहाकिलंता पुरे भमंती अहं^३ 5
वाहस्स घरंगणाओ आमिसं धित्तुं उड्डीणा । वडसाहानिविद्धा य अणुपयमागएण वाहेण सरेण विद्धा । मुहाओ पढिअं पलं सरं च गिण्हत्ता गओ सो सट्ठाणं । तत्थ करुणं रसंती उवत्तण-परिअत्तणपरा दिट्ठा एगेण सूरिणा । सित्ता य जलपत्तजलेणं । दिन्नो पंचनमुक्कारो । सद्धिओ अ मए । मरिऊण अहं तुम्ह धूआ जाय त्ति । तओ सा विसयविरत्ता महानिबंधेण पिअरे आपुच्छिअ तेणेव संजत्तिएण सद्धिं पट्टिआ वाहणाणं सत्तसएहिं **भरुअच्छे** । तत्थ पोअसयं^४ च वत्थाणं^५, पोअसयं दवनिचयाणं; एवं चंदणागुरुदारुणं, धन्नजलिंधणाणं, नाणाविहपक्कन्नफलाणं, पहरणाण । एवं छसया 10
पोआणं । पण्णासं सत्थधराणं, पण्णासं पाहुडाणं । एवं सत्तसयवाहणजुत्ता पत्ता समुद्धतीरं । तओ रण्णा तं वाहणवूहं^६ दट्टुं **सिंहलेसर**अवक्खंदसंकिणा सज्जिआए सेणाए, पुरक्खोभनिवारणाय गंतुं पाहुडं च दाउं **सुदंसणा**आगमणेणं विन्नतो राया तेण संजत्तिएण । तओ सो पच्चोणीए निग्गओ । पाहुडं दाऊण पणमिओ कन्नाए । पवेसमहूसवो अ जाओ । दिट्ठं तं चेइअं । विहिणा वंदिअं पूइयं च । तित्थोववासो अ कओ । रण्णा दिण्णे पासाए ठिआ । रायणा य अट्ट वेलाउलाइं अट्टसया गामाणं, अट्टसया वप्पाणं, अट्टसया पुराणं दिण्णा । एगदिणे अ जित्तिअं भूमिं तुरंगमो संचरइ^७ 15
तित्तिआ पुबदिसाए, जित्तिअं च हत्थी जाइ तत्तिआ पच्छिमाए दिण्णा । उवरोहेण सबं पडिवन्नं । अन्नया तस्सेवाय-रिअस्स पासे निअपुबभव पुच्छइ । जहा—भयवं ! केण कम्मुणा अहं सउलिआ जाया । कहं च तेण वाहेण अहं निहय त्ति ? । आयरिएहि भणिअं—भदे ! **वेयड्डुपवए** उत्तरसेट्ठीए **सुरम्मा** नाम नयरी । तत्थ विज्जाहरिंदो **संखो** नाम राया । तस्स **विजया**मिहाणा तुमं धूआ आसि । अन्नया दाहिणसेदीए **महिसगामे** वच्चंतीए तुमए नईतडे **कुक्कुडसप्पो** दिट्ठो । सो य रोसवसेणं तए मारिओ । तत्थ नइए तीरे जिणाययण दट्टूण वंदिअं भयवओ विवं^८ 20
परमं^९ भत्तिपरवसाए तुमए । जाओ परमाणंदो । तओ चेईयाओ बाहिं^{१०} निग्गच्छतीए तुमए दिट्ठा एगा पहपरिस्सम-खिन्ना साहुणी । तीए पाए वंदित्ता धम्मवाहिआ अज्जाए तुमं । तुमए वि तीसे विस्सामणाईहि सुस्सूसा कया । चिरं गिहमागया । कालेण कालधम्म पवन्ना अट्टज्झाणपरा इह **कोरिंटयवणे** सउणी जाया तुमं । सो अ **कुक्कुड-सप्पो** मरिऊण वाहो संजाओ । तेण पुबवेरेणं सउणीभवे तुमं वाणेणं पहया । पुबभवकयाए जिणभत्तीए गिलाणसु-स्सूसाए अ अंते बोहि पत्ता सि तुमं । संपयं पि कुणसु जिणप्पणीअं दाणाइधम्मं ति । एवं गुरूणं वयणं सुच्चा सबं^{११} 25
तं दव्वं सत्तखितीए विचेइ । चेइयस्स उद्धारं कारेइ । चउवीसं च देवकुलियाओ पोसहसाला-दाणसाला-अज्झयणसा-लाओ कारेइ^{१२} । अओ तं तित्थं पुबभवनामेणं **सउलिआविहारु** त्ति भण्णइ । अंते य सलेहणं दव्व-भावमेयमिन्नं काउं कयाणसणा वइसाहसुद्धपंचमीए **ईसाणं** देवलोगं पत्ता । सिरिसुव्वयसामिसिद्धिगमणाणंतरं इक्कारसेहि लक्खेहि चुलसीइसहस्सेहि चउसयसत्तरेहि च वासाणं अईएहि **विक्रमाइच्च**सवच्छरो पयट्ठो । जीवंतसुव्वयसामि-अविकखाए पुण एगारसलक्खेहि अट्ठावीसूणपंचणवइसहस्सेहि च वासाणं **विक्रमो** भावी । एसा **सउलिआवि-** 30
हारस्स उप्पत्ती ।

लोइअतित्थाणि अणेगाणि **भरुअच्छे** वट्ठंति । कमेण उदयणपुत्तेण **बाहडदेवेण** सित्तुज्जपासायउद्धारे कारिए तदणुजेण **अंबडेण** पिउणो पुण्णत्थं **सउलिआविहारस्स** उद्धारो कारिओ । मिच्छदिट्ठीए **सिंधवादेवीए**

1 A धणंधरो । 2 A कोरद० । 3 नास्ति D आदर्शः । 4 A ०इहं । 5 'परम' नास्ति B । 6 नास्ति B । 7 A करेइ ।

ग्रंथस्त पासायसिहरे नचंतस्स उवसगो कओ । सो अ निवारिओ विज्जाबलेण सिरिहेमचंदसूरीहिं ।
अस्सावबोहतिथस्स एस कप्पो समासओ रइओ । सिरिजिणपहसूरीहिं भविणहि पढिज्जउ तिकालं ॥ १ ॥

॥ अश्वावबोधतीर्थकल्पः समाप्तः ॥

॥ ग्रं० ८२, अ० २० ॥

११. वैभारगिरिकल्पः ।

अथ वैभारकल्पोऽयं स्वरूपेण तन्यते । संक्षिप्तरुचितोषाय श्रीजिनप्रभसूरिभिः ॥ १ ॥
भार वैभारगिरेर्गुणप्राग्भारवर्णने । निर्भरं भारता^१ बुद्धिं भारती तत्र के वयम् ॥ २ ॥
तीर्थभक्त्या तरलितास्तथापि व्यापिभिर्गुणैः । राजन्तं तीर्थराजं तं स्तुमः किंचिज्जडा अपि ॥ ३ ॥
त्र दारिद्र्यविद्राविरूपिका रसकूपिका । तप्त-शीताम्बुकुण्डानि कुर्युः कस्य न कौतुकम् ॥ ४ ॥
प्रकूट-खण्डिकादीनि शृङ्गाण्यस्य चकासति । निःशेषकरणग्रामस्यावनानि वनानि च ॥ ५ ॥
षेधो विविधव्याधिविध्वंसादिगुणोजिताः । नद्यो हृद्योदकाश्चात्र सरस्वत्यादयोऽनघाः ॥ ६ ॥
दुधा लौकिकं तीर्थं मगधा-लोचनादिकम् । यत्र चैत्येषु बिम्बानि ध्वस्तडिम्बानि चार्हताम् ॥ ७ ॥
हृद्यानचतुष्कस्य पुष्पसंख्यां विदन्ति ये । अमुष्मिन् सर्वतीर्थानां विदांकुर्वन्तु ते मितम् ॥ ८ ॥
शालिभद्र-धन्यर्षी इह तप्तशिलोपरि । दृष्टौ कृततनूत्सर्गौ पुंसां पापमपोहतः ॥ ९ ॥
पदाः सिंह-शार्दूल-भालूक-गवलादयः । न जातु तीर्थमाहात्म्यादिह कुर्वन्त्युपप्लवम् ॥ १० ॥
तेदेशं विलोक्यन्ते विहाराश्चात्र सौगताः । आरुह्येन च निर्वाणं प्राप्नुते ते महर्षयः ॥ ११ ॥
हिणेयादिवीराणां प्राग् निवासतया श्रुताः । निचाय्यन्ते तमस्काण्ड^२दुर्विगाहा गुहा इह ॥ १२ ॥
त्यकायामस्याद्रेर्भीति राजगृहं पुरम् । क्षितिप्रतिष्ठादिनामान्यन्वभूद्यत्तदा तदा ॥ १३ ॥
मतिप्रतिष्ठ-चणकपुर-र्षभपुराभिधम् । कुशाग्रपुरसंज्ञं च क्रमाद्राजगृहाह्वयम् ॥ १४ ॥
त्र चासीदुणसि(शि)लं चैत्यं शैत्यकरं दशम् । श्रीवीरो यत्र समवससार गणशः प्रभुः ॥ १५ ॥
कारं यत्र मेतार्यः शातकौम्भमवीकरत् । सुरेण प्राच्यसुहृदा मणीश्चाजीहदच्छगम् ॥ १६ ॥
शालिभद्रादयोऽनेके महेभ्या यत्र जज्ञिरे । जगच्चमत्कारकरी येषां श्रीभोगशालिनी ॥ १७ ॥
इसाः किल षड्विंशद्यत्रासन् वणिजां गृहाः । तत्र चार्थाः सौगतानां मध्ये चार्हतसंज्ञिनाम् ॥ १८ ॥
य प्रासादपङ्क्तीनां श्रियः प्रेक्ष्यातिशायिनीः । त्यक्तमाना विमानाख्यामापुर्मन्ये सुरालयाः ॥ १९ ॥
गन्मित्रं यत्र मित्रः सुमित्रान्वयपङ्कजे । अश्वावबोधनिर्व्यूढव्रतोऽभूत् सुव्रतो जिनः ॥ २० ॥
त्र श्रीमान् जरासन्धः श्रेणिकः कूणिकोऽभयः । मेघ-हल्ल-विहल्लाः श्रीनन्दिषेणोऽपि चाभवन् ॥ २१ ॥
म्बूस्वामि-कृतपुण्य-शय्यं भवपुरस्सराः । जल्युत्तीश्वरा यत्र नन्दाद्याश्च पतिव्रताः ॥ २२ ॥
त्र श्रीमन्महावीरस्यैकादश गणाधिपाः । पादपोपगमान् मासं सिद्धावासं समासदन् ॥ २३ ॥
कादशो गणधरः श्रीवीरस्य गणेशितुः । प्रभासो नाम पावित्र्यं यस्य चक्रे स्वजन्मना ॥ २४ ॥
लालन्दालंकृते यत्र वर्षारात्रांश्चतुर्दश । अवतस्ये प्रभुर्वीरस्तत्कथं नास्तु पावनम् ॥ २५ ॥
स्यां नैकानि तीर्थानि नालन्दा नायनश्रियाम् । भव्यानां जनिता नन्दा नालन्दा नः पुनातु सा ॥ २६ ॥

मेघनादः स्फुरन्नादः शात्रवाणां रणाङ्गणे । क्षेत्रपालाग्रणीः कामान् कांस्कान् पुंसां पिपतिं न ॥ २७ ॥

श्रीगौतमस्यायतनं कल्याणस्तूपसंनिधौ । दृष्टमात्रमपि प्रीतिं पुष्पाति प्रणतात्मनाम् ॥ २९ ॥

वर्षे सिद्धा **सरस्वद्रसशिखिकुमिते** (१३६४) वैक्रमे तीर्थमौलेः

सेवाहेवाकिनां श्रीर्वितर सुरतरो ! देवतासेवितस्य ।

वैभारक्षोणिभर्तुर्गुणगणभणनव्यापृता भक्तियुक्तैः

5

सूक्तिजैनप्रभीयं मृदुविशदपदाऽधीयतां धीरधीभिः ॥ २७ ॥

॥ श्रीवैभारगिरिमहातीर्थकल्पः ॥

॥ अं० ३१, अ० २ ॥

१२. कोशाम्बीनगरीकल्पः ।

वच्छाजणवण कोसंबी नाम नयरी^१ । जत्थ चन्द-सूरा सविमाणा सिरिचन्द्रमाणं नमंसिउं समागया । तत्थ 10
तदुज्जोएण वेलं अयाणंती^२ अज्जा **मिगावई** समोसरणे पच्छा ठिआ । चंदाइचेसु सट्ठाणं गएसु अज्जचंदणाइसा-
हुणीसु कयावस्सयासु पडिस्सयं हव्वमागया । अज्जचंदणाए उवालद्धा निआवराहं खमिंती पायपडिया चेव केवलं संपत्ता ।

जत्थ य उज्जेणीओ पुरिसपरंपराणीयइट्ठयाहिं पज्जोअरणा **मियावई**अज्जोववण्णेन दुगं कारिअं अज्ज
वि चिट्ठइ ।

जत्थ य **मिगावई**कुक्खिसंभवो गंधववेयनिउणो सयाणीअपुत्तो उदयणो वच्छाहिवो अहेसि । 15

जत्थ चेइएसुं पिक्खगजणनयणअमयंजणरूवाओ जिनपडिमाओ ।

जत्थ य **कालिंदी**जललहरिआलिंजिज्जमाणाणि वणाणि ।

जत्थ पोसबहुलपडिवयपडिवन्नाभिग्गाहस्स सिरिमहावीरस्स **चंदणवाला**ए पंचदिवसूणछम्मासेहिं सुप्पकोण-
ट्ठिअकुमासेहि पारणं कारियं । वसुहारा य अद्धतेरसकोडिपमाणा देवेहिं वुट्ठा । अओ चेव **वसुहार** त्ति गामो
नयरीसंनिहिओ पसिद्धो वसइ । पंचदिवाणि अ पाउळ्भूआणि । इत्तु च्चिअ तद्धिणाओ पहुडि जिट्ठसुद्धदसमीए सामि-20
पारणदिणे तित्थन्हाणदाणाईआयारा तत्थ अज्ज वि लोए पयट्ठंति ।

जत्थ य **पउमप्पह**सामिणो चवण-जम्मण-दिक्ख-नाणकल्लाणगाइं संवुत्ताइं ।

जत्थ य सिणिद्धच्छाया कोसंबतरुणो महापमाणा दीसंति ।

जत्थ य **पउमप्पह**चेइए पारणकारावणदसाभिसंधिघडिआ **चंदनवाला**सुत्ती दीसइ ।

जत्थ अज्ज वि तंमि चेव चेइए पइदिणं पसंतमुत्ती सीहो आगंतूण भगवओ भत्तिं करेइ । 25

सा **कोसंबी**नयरी जिणजम्मपवित्तिआ महातित्थं । अम्हाणं देउ सिवं थुवंती जिणप्पहसूरीहि ॥

॥ इति कोशाम्बीनगरीकल्पः ॥

॥ अं० १८, अ० २१ ॥

१३. अयोध्यानगरीकल्पः ।

अउज्झाए एगट्टिआइं जहा—अउज्झा अवज्झा कोसला विणीया साकेयं इक्खागुभूमी रामपुरी कोसल ति । एसा सिरिउसभ-अजिअ-अभिनंदण-सुमइ-अणंतजिणाणं^१ तहा नवमस्स सिरिवीरगणहरस्स अयलभाउणो जम्मभूमी । रहुवंसुब्भवाणं दसरह-राम-भरहार्हणं च रज्जट्ठाणं । विमल-वाहणाइसत्तकुलगरा इत्थ उप्पन्ना ।

उसभसामिणो रज्जाभिसेए मिहुणगेहिं भिसिणीपत्तेहि उदयं धित्तुं पाएसु छूढं । तओ साहुविणीया पुरिस ति भणिअं सक्केण । तओ विणीय ति सा नयरी रूढा ।

जत्थ य महासईए सीयाए अप्पाणं सोहंतीए निअसीलबलेण अग्गी जलपूरीकओ । सो अ जलपूरो नयरी बोलिंतो निअमाहप्पेण तीए चेव रक्खिओ ।

जा य अट्ठभरहवसुहागोलस्स मज्झभूआ सया, नवजोअणवित्थिण्णा बारसजोअणदीहा य ।

जत्थ चक्केसरी रयणमयायणट्ठिअपडिमा संघविग्घं हरेइ, गोमुहजक्खो अ ।

जत्थ घग्घरदहो सरऊनईए समं मिलित्ता सग्गदुवारं ति पसिद्धिमावन्नो ।

जीए उत्तरदिसाए बारसहिं जोअणेहिं अट्ठावयनगवरो जत्थ भगवं आइगरो सिद्धो । जत्थ य भरहे-सरेण सीह्निसिज्जाययणं तिकोसुच्चं कारिअं । निय-नियवण्णपमाणसंठाणजुत्ताणि अ चउवीसजिणाण विंबाईं ठावियाइं । तत्थ पुब्वदारे उसभ-अजिआणं, दाहिणदारे संभवाईणं चउण्हं; पच्छिमदुवारे सुपासाईणं अट्ठण्हं; उत्तरदुवारे धम्मआईणं दसण्हं; थूमसयं च भाउआणं तेणेव कारिअं ।

जीए नयरीए वत्थवा जणा अट्ठावयउवच्चयासु कीलिसु ।

जओ अ सेरीसयपुरे नवंगवित्तिकारसाहासमुब्भवेहि सिरिदेविंदसूरीहि चत्तारि महाविंबाईं दिवसत्तीए गयणमग्गेण आणीआइ ।

जत्थ अज्ज वि नाभिरायस्स मंदिरं । जत्थ य पासनाह्वाडिया सीयाकुंडं सहस्सधारं च । पायारट्ठिओ अ मत्तगयंद^२जक्खो । अज्ज वि जस्स अग्गे करिणो न सचरंति, संचरंति वा ता मरंति ।

गोपयराईणि अ अणेगाणि य लोइअतित्थाणि वट्ठंति ।

एसा पुरी अउज्झा सरऊजलसिच्च^३माणगदमिती । जिणसमयसत्ततित्थीजत्तपवित्तिअजणा जयइ ॥ १ ॥

कहं पुण देविंदसूरीहि चत्तारि विंबाणि अउज्झापुराओ आणीयाणि ति भण्णइ—सेरीसयनयरे विह-रंता आराहिअपउमावइ-धरणिंदा छत्तावल्लीयसिरिदेविंदसूरिणो उक्कुरुडिअपाए^४ ठाणे काउस्सग्गं करिंसु । एवं बहुवारं करिते ते दट्ठण सावणहि पुच्छिअं—भयवं ! को विसेसो इत्थ काउस्सग्गकरणे ? । सूरीहि भणियं—इत्थ पहाणफलही चिट्ठइ, जीसे पासनाह्पडिमा कीरइ; सा य सन्निहियपाडिहेरा हवइ । तओ सावयवयणेण पउमावई-आराहणत्थं उववासतिगं कयं गुरुणा । आगया भगवई । तीए आइट्ठं । जहा—सोपारए अन्धो सुत्तहारो चिट्ठइ । सो जइ इत्थ आगच्छइ अट्ठमभत्तं च करेइ, सूरीए अत्थमिए फलहिअं घडेउमाढवइ, अणुदिए पडिपुण्णं संपाडेइ, तओ निप्पज्जइ । तओ सावणहिं तदाहवणत्थं सोपारए पुरिसा पट्ठविआ । सो आगओ । तहेव घडिउमाढत्ता । धरिणिन्दधारिआ निप्पन्ना पडिमा । घडिन्तस्स सुत्तहारस्स पडिमाए हिअए मसो पाउब्भूओ । तमुविकिखऊण उत्तरकाओ घडिओ । पुणो समारितेण मसो दिट्ठो । टक्किआ वाहिआ । रुहिरं निस्सरिउमारद्धं । तओ सूरीहिं भणिअं—किमेयं तुमए कयं ? । एयंमि मसे अच्छन्ते एसा पडिमा अईवअब्भुअहेऊ सप्पभावा हुन्ता । तओ अङ्ग-

१ 'जिणाण' नास्ति C । २ C D मइंद० । ३ C D जलभिसिच्च० । ४ C ०प्पए ।

द्वेणं चंपिउं थंभिअं रुहिरं । एवं तीसे पडिमाए निप्पन्नाए चउवीस^१ अन्नाणि विंवाणि खाणीहितो आणित्ता ठवि-
आणि । तओ दिवसत्तीए अवज्झापुराओ तिन्नि महाविंवाणि रत्तीए गयणमग्गेण आणीयाणि । चउत्थे वि आ^२णि-
ज्जमाणे विहाया रयणी । तओ धारासेणय^३गामे खित्तमज्जे विवं ठिअं । रण्णा सिरिकुमारपालेण चालुकचक्क-
वइणा चउत्थं विवं कारित्ता ठविअं । एवं सेरीसे महप्पभावो पासनाहो अज्जवि सघेण पूइज्जइ । मिच्छा वि
उवह्वं काउं न पारेति । ऊसुअघडिअत्तेण न तहा सलावण्णा अवयवा दीसंति । तम्मि अ गामे तं विवं अज्जवि 5
चेईहरे पूइज्जइ ति ॥

॥ श्री अयोध्यापुरीकल्पः समाप्तः ॥

॥ अं० ४४, अ० ९ ॥

१४. अपापापुरी[संक्षिप्त]कल्पः § ।

सिद्धार्थोत्तया वनान्ते स्वरकसुमिषजाभ्यञ्जनद्रोणिभाजः, शल्ये निष्कि(ष्क^१)प्यमाणे श्रुतियुगविवरात्तीव्रपीडादितस्य । 10
यस्या अभ्यर्णभागेऽन्तिमजिनमुकुटस्योद्यदाश्चर्यमुच्चै-श्चञ्चचीत्काररावस्फुटित^२गिरिदरी दृश्यतेऽद्यापि पूरः ॥ १ ॥
चक्रे तीर्थप्रवृत्तिं चरमजिनपतिर्यत्र वैशाखशुक्लै-कादश्यामेत्य रात्रौ वनमनु महसेनाह्वयं जृम्भिकातः ।
सच्छात्रास्तत्र चैकादशगणपतयो दीक्षिता गौनमाद्या, जग्रन्धुर्द्वादशाङ्गीं भवजलधितरीं ते निषद्यात्रयेण ॥ २ ॥
यस्यां श्रीवर्धमानो ब्रह्मनशनकृद्देशनावृष्टिमन्त्यां, कृत्वा श्रीहस्तिपालाभिधधरणिभुजोऽधिष्ठितः शुल्कशालाम् ।
स्वातावूर्जस्य दर्शे शिवमसमसुखश्रीनिशान्तं निशान्ते, प्रापत्पापास्तपापान् विरचयतु जनान् सा पुरीणां धुरीणा ॥ ३ ॥ 15
नागा अद्यापि यस्यां प्रतिकृतिनिलया दर्शयन्ति प्रभावं, निस्तैले नीरपूर्णे ज्वलति गृहमणिः कौशिके यन्निशासु ।
भूयिष्ठाश्चर्यभूमिश्चरमजिनवरस्तूपरम्यस्वरूपा, साऽपापा मध्यमादिर्भवतु वरपुरी भूतये यात्रिकेभ्यः ॥ ४ ॥

॥ इति श्रीअपापाकल्पः ॥

॥ अं० १०, अ० २१ ॥

1 C चउदिस । १-१ एतदङ्कान्तर्गता पंक्ति पतिता C आदर्शे । 2 A °सेणय° । § A आदर्शे नोपलभ्यते
एष कल्प ।

१५. कलिकुण्ड-कुर्कुटेश्वरकल्पः ।

✽[†]अंगजणवए करकंडुनिवपालिज्जमाणाए चंपानयरीए नाइदूरे कायंबरी नाम अडवी हुत्था । तत्था कली नाम पवओ । तस्स अहोभूमीए कुंडं नाम सरवरं । तत्थ जूहाहिवई महिहरो नाम हत्थी हुत्था । अन्नया छउमत्थविहारेणं विहरंतो पाससामी कलिकुंडसमीवदेसे काउसग्गेण ठिओ । सो य जूहनाहो पहुं पिक्खंतो जाइ-
5 सरो जाओ चित्तेइ अ-जहाहं विदेहेसु हेमंधरो नाम वामणो अहेसि । जुवाणा विडा य मं उवहसंति । तओ वेरग्गेण नमिरसाहस्स साहिणो साहाए उब्बंधिउं मरिउकामो अहं दिट्ठो सुप्पइट्ठसट्ठेण । पुट्ठो अ कारणं । मए जहट्टिए वुत्ते तेणाहं सुगुरुपासे नीओ । गाहिओ सम्मत्तं । अते कयाणसणेण नियाणं मए कयं । जहा, भवंतरे उच्चोहं हुज्ज ति । मरिऊण हत्थी जाओहं इह वणे । तओ इमं भगवंतं पज्जुवासामि ति चिंतिअ तत्तो चेव सरवराओ धितुं सरसकमले तेहि जिणं पूएइ । परिवालिअपुवगहिअसम्मत्तो अणसणं काउं महिड्ढिओ वंतरो जाओ । एयमच्चभूअं) चारेहितो सोच्चा करकंडुराया तत्थागओ । न दिट्ठो सामी । राया अईव अप्पाणं निंदेइ । धन्नो सो हत्थी जेण भयवं पूहओ । अह तु अधन्नो ति । एवं सोअंतस्स तस्स पुरओ धरणिंदप्पभावेण नवहत्थपमाणा पडिमा पाउब्भूआ । तओ तुट्ठो राया 'जय जय' ति भणंतो पणमइ पूअइ अ । चेइअं च तत्थ कारेइ । तत्थ तिसंझं पुप्फामिसथुइपूअं पिक्खणयं च करितेण रत्ता कलिकुंडतित्थं पयासिअं । तत्थ सो हत्थिवंतरो सन्निज्झं करेइ, पच्चए य पूरेइ । नवजंतीपसुहजंताणि कलिकुंडमंते य छकम्मकरे पयासेइ । जहा गामवासी जणो गामु ति भण्णइ, तहा कलि-
कुंडनिवासी जिणो वि कलिकुंडो । एसा कलिकुंडस्स उप्पत्ती ॥

पुर्वि पाससामी छउमत्थो रायउरीए काउस्सग्गे ठिओ । तत्थ वाहकेलीए जंतस्स तन्नयरसामिणो ईसर-
रण्णो वाणज्जुणनामो बंदी भयवंतं पिच्छिऊण गुणकित्तणं करेइ । एस देवो आससेणनिवपुत्तो जिणु ति । तं सोउं राया गयाओ उत्तरित्ता पहुं पासंतो मुच्छिओ । पत्तचेयण्णो य पुट्ठो मंतिणा पुवभवे कहेइ । जहाहं चारुदत्तो होऊण पुवजम्मो वसंतपुरे पुरोहिअपुत्तो दत्तो आसि । कुट्ठाइरोगपीडिओ अ गंगाए निवडंतो चारणरिसिणा बोहिओ अहिंसाई पंचवए पालेमि, इंदिए अ सोसेमि, कसाए य जिणेमि । अन्नया चेईहरमागओ जिणपडिमं पण-
मंतो दिट्ठो पुक्खलिसावएणं । तेण पुट्ठो गुणसागरमुणी-भयवं ! एयस्स चेइयागमणे दोसो न वा ? । मुणिणा भणिअं-दूरओ देवं पणमंतस्स को दोसो । अज्ज वि एसो कुकुडो भविस्सइ ति । तं सोऊण खेयं कुणंतो पुणरवि गुरुणा संबोहिओहं-तुमं जाईसरो अणसणेण मरिउं रायउरीए ईसरो नाम राया होहिसि ति । तओहं तुट्ठो तं सबं अणुभवित्ता कमेण राया जाओ । पहुं पिक्खिअ जायं मे जाइसरणं ति । एवं मंतिस्स कहित्ता भगवंतं पण-
मिअ तत्थ संगीअं करेइ । पहुम्मि अन्नत्थ विहरिए तत्थ रण्णा पासाओ कारिओ । विंवं च पइट्ठाविअं । कुकुडवरेण ईसररणा कारियं ति कुकुडेसर नाम तित्थं रुढं । सो य राया कमेण खीणकम्मो सिज्झिहि ति । एसा कुकुडे-
सरस्स उप्पत्ती ॥

कलिकुंड-कुकुडेसरतित्थदुगस्सेस वणिणओ कप्पो । सिरिजिणपहसूरीहिं भविआणं कुणउ कल्लाणं ॥ १ ॥

॥ इति कलिकुंड-कुर्कुटेश्वरकल्पः ॥

॥ ग्रं० ३५, अ० १ ॥

१६. हस्तिनापुरकल्पः ।

सिरिसंति-कुंथु-अर-मल्लिसामिणो गयउरद्विष्ट नमिउं । पमणामि हत्थिणाउरतिथस्स समासओ कप्पं ॥१॥

सिरिआइतिथेसरस्स दोण्णि पुत्ता भरहेसर-बाहुबलिनामाणो आसि । भरहस्स सहोयरा अट्टाणउई कुमारा । तत्थ भयवया पबयंतेण भरहो निअपए अहिसित्तो । बाहुबलिणो तक्खसिला दिण्णा । एवं सेसाण वि तेसु तेसु देसेसुं रज्जाइं दिण्णाइं । अंगकुमारनामेणं अंगदेसो जाओ । कुरुनामेणं कुरुवित्तं पसिद्धं । 5 एवं वंग-कलिंग-सूरसेण-अवंतिमाइसु विभासा । कुरुनरिदस्स पुत्तो हत्थी नाम राया हुत्था । तेण हत्थिणाउरं निवेसिअ । तत्थ भागीरही महानई पवित्तवारिपूरा परिवहइ ।

तत्थ सिरिसंति-कुंथु-अरनाहा जहासख सोलसम-सत्तरसम-द्वारसमा जिणिदा जाया । पंचम-छट्ठ-सत्तमा य कमेण चक्खवट्ठी होउं छखंड-भरहवासरिद्धि भुजिसु । दिक्खागहण केवलनाण च तेसिं तत्थेव सजाय ।

तत्थेव संवच्छरमणसिओ भयवं उसभसामी बाहुबलिनत्तुअस्स सिज्जंसकुमरस्स तिहुअणगुरुदंसण-10 जायजाईसरणजाणिअदाणविहिणो गेहे अक्खयतइयादिणे इक्खुरसेण पढमपारणयमकासी । तत्थ पचदिवाइ पाउब्भूआइं ।

मल्लिसामि अ तत्थेव नयरे समोसढो ।

तत्थ विण्हुकुमारो महरिसी तवसत्तीए विउब्बिअलक्खजोअणप्पमाणसरीरो तिहि पएहि अक्कततेलुक्को नमुइं सासिस्था ।

तत्थ पुरे सणंकुमार-महापउम-सुभूम-परसुरामाइमहापुरिसा उप्पण्णा ।

15

तत्थ पंच पांडवा उत्तमपुरिसा चरमसरीरा, दुज्जोहणपमुहा य महाबलनिवा अणेगे समुप्पण्णा ।

तत्थ सत्तकोडिसुवण्णाहिवई गंगदत्तसिद्धी, तहा सोहम्मिदस्स जीवो रायामिओगेणं परिवायगस्स परिवेसणं काउं वेरग्गेण नेगमसहस्सपरिवुडो कत्तियसेट्ठी सिरिमुणिसुव्वयसामिममीवे निक्खंतो ।

तत्थ महानयरे संति-कुंथु-अर-मल्लिजिणाणं चेइयाइं मणहराइं, अंबादेवीए य देउलं आसि ।

एवमणेगअच्छरिअसहस्सनिहाणे तत्थ महातिथे जे जिणसासणपभावणं कुणंति विहिपुबं जत्तामहूसव निम्मवंति 20 ते कइवयभवमाहणेहि धुअकम्मकिलेसा सिद्धिमुवगच्छंति ति ॥

श्रीगजाह्वयतीर्थस्य कल्पः स्वल्पतरोऽप्ययम् । सतां सङ्कल्पसम्पूर्तौ धत्तां कल्पद्रुकल्पताम् ॥ २ ॥

॥ इति श्रीहस्तिनापुरतीर्थकल्पः समाप्तः ॥

॥ अं० २४, अ० ११ ॥

१७. सत्यपुरतीर्थकल्पः ।

पणमिय सिरिवीरजिणं देवं सिरिवंभसंतिक्कयसेवं । सच्चउरतित्थकप्पं जहासुअं किं पि जंपेमि ॥ १ ॥

सिरिकन्नउज्जनरवइकारिअजिणभवणि देवदारुमए । तेरसवच्छरसइए वीरजिणो जयउ सच्चउरे ॥ २ ॥

- इहेव जंहुदीवे दीवे भारहे वासे मरुमंडले सच्चउरं नाम नयरं । तत्थ नाहडरायकारिअं सिरि-
 5 जज्जिगसूरिगणहरपइड्डिअं पित्तलामय सिरिवीरविबं चेईहरे अच्छइ । कहं नाहडराएण तं कारिअं ति तस्स उप्पत्ति
 भण्णइ-पुविं नड्डूलमंडल^१मंडणमंडोवरनयरस्स सामिं रायाणं बलवंतेहिं ^२दाइएहिं मारिऊण तं नयरं अहिड्डिअं ।
 तस्स रण्णो महादेवी आवन्नसत्ता पलाइत्ता बंभाणपुरं पत्ता । तत्थ य सयललक्खणसंपुन्नं दारयं पसूआ । तओ नय-
 राओ बाहि एगत्थ रुक्खे तं बालयं झोलिआगयं ठावित्ता सयं तप्पासदेसे ठिया किंचि कम्मं काउमाढत्ता । तत्थ य
 दिव्वजोणेण समागया सिरिजज्जिगसूरिणो । तरुच्छायं अपरावत्तमाणि दट्ठूण 'एस पुण्णवंतो भावि' ति कलिऊण चिरं
 10 अवलोइत्ता अच्छिआ । तीए रायपत्तीए आगंतूण भणिआ सूरिणो-भवयं । किं एस दारओ कुलक्खणो कुलक्खयकारो
 दीसइ^३ । सूरिहि वुत्त-भदे ! एस महापुरिसो भविस्सइ । ता सबपयत्तेण पालणिज्जो । तओ सा अणुकंपाए चेईहर-
 चिन्ताकरणे निउत्ता गुरुहि । सो अ दारओ कयनाहडनामो गुरुमुहाओ पंचपरमिट्ठिनमुक्कारं सिक्खिओ । सो अ
 चवलत्तेण गहिअधणुसरो अक्खयपट्टयस्स उवरि आगच्छते मूसए अमूढलक्खो मारेइ । तओ सावएहि चेईहराओ
 निक्कालिओ जणाणं गावीओ रुक्खेइ । अन्नया केणावि जोगिणा पुरबाहिरे भमतेण सो दिट्ठो । वत्तीसलक्खणधरो ति
 15 विन्नाओ^४ । तओ तेण सुवण्णपुरिससाहणत्थं तमणुगच्छतेण तस्स मायरं अणुणविय तत्थेव ठिई कया । तओ अवसरे
 तेण जोगिणा भणिओ नाहडो-जत्थ गावीरक्खणाइं कुणंतो रत्तदुद्धं कुलिसतरं पाससि तत्थ चिण्हं काऊण ममं
 कहिज्जासि । बालेण तह ति पडिबन्नं । अन्नया दिव्वजोएण तं दट्ठूण जाणाविअं जोगिणो । दोवि गया तत्थ । तओ
 जहुत्तविहाणेण अग्गि पज्जालिऊण तं रत्तच्छीरं तत्थ पक्खिवित्ता जोगिमि पयाहिणं दिंते नाहडेणावि पयक्खिणी-
 कओ अग्गी । कहिचि जोगिणो दुट्ठचित्तवित्तिं नाऊण रायपुत्तेण सुमरिओ पंचनमुक्कारो । तप्पभावेण जोगी अप्पह-
 20 वंतो उक्खिविअ जलणे खित्तो नाहडेण । जाओ सुवण्णपुरिसो । तओ चित्तिअं तेण-अहो मंतस्स माहप्पं । कहं
 तु तेसि गुरुण एसस्स दायगाणं पच्चुबयरिस्सामि ति-आगतु पणया गुरुणो । सबं च तं सरूवं विण्णत्तं, किच्चं च
 आइसह ति भणिए, गुरुवयणाओ उत्तुंगाइं चउवीसं चेईयाइं कारिआइं । कमेण पत्तो पउरं रज्जसिरिं । सेन्नसंभारेण
 गंतुं गहिअं पेइअं सट्ठाणं । अन्नया विन्नत्ता सिरिजज्जिगसूरिणो तेण, जहा-भगवं ! तं किंचि कज्जं आइसह, जेण
 तुम्हाणं मज्झ य कित्ती चिरकालं पसरइ ति । तओ गुरुहि धेणू चउहिं थणेहिं जत्थ खीरं झरइ तं भूमिं अब्भुदय-
 25 करं नाऊण तं ठाण दसिअं रण्णो । तेणं गुरुआएसेणं सच्चउरे वीरमुक्खाओ छवाससएहि महंतं कारिअं अब्भलिह-
 सिहरं चेइअं । तत्थ पइट्ठाविआ पित्तलमई सिरिमहावीरपडिमा जज्जिगसूरीहि । जया पइट्ठाकरणत्थं आयरिआ
 पट्ठिआ तथा अंतराले एगम्मि उत्तमलग्गे वहमाणे नाहड^४रायपुवपुरिसस्स विंझरायस्स आसारूढस्स मुत्तीए पइट्ठा
 कया । वीयम्मि लग्गे लग्गविसेसाओ मयणमइ ब महीए जायाए संखनामचिल्लएण गुरुआएसाओ दंडघाएण कूवओ
 कओ । अज्ज वि संखकूवओ भण्णइ । सो अ अण्णया सुक्को वि वइसाहपुणिमाए पाणीएण भरिज्जइ । तईए
 30 लग्गे वीरसामी पइड्डिओ । जम्मि अ लग्गे वीरस्स पइट्ठा कया तम्मि चेव लग्गे दुग्गासूअग्गामे वयणप-
 ग्गामे य दुग्गि वीरपडिमाओ साहु-सावयहत्थपेसिअवासेहिं पइड्डिआओ । तं च वीरपडिमं निच्चमच्चेइ राया । एवं
 नाहडराएणं तं विबं कारिअं ।

1 'मंडल' नास्ति A आदर्श । 2 B दाएहि । 3 A विन्नासिओ, C विन्निस्सिओ, Pb विन्नसिओ । 4 ACP नायड° ।

सत्यपुरतीर्थकल्पः ।

तं च बंभसंतिजक्खेण सन्निहिअपाडिहेरेण अहोनिर्सिं पज्जुवासिज्जइ । सो अ पुबिं धणदेवसिद्धिं वसहो आसि । तेण वेगवईए नईए पंचसयसगडभरो कड्ढिओ । सो तुट्ठो । तओ सिद्धिणां चारिजलाइहेउं वे दाऊण वड्डमाणगामवासिलोयाणं समप्पिओ । ते य गामिलया गहियरित्था तस्स वसहस्स चितं पि न कुणत्ति तओ सो अकामनिज्जराए मरिऊण वतरेसु सूलपाणी नाम जक्खो जाओ । विभंगनाणं पउंजिअ विण्णायपुब्वज्ज वइयरो तम्मि गामे वड्डमच्छरो मारिं विउबेइ । तओ अट्ठणो गामो प्हाउं कयवलिकम्मो धुअकडच्छुअहट्ठ भणइ—जस्स देवस्स दाणवस्स वा अम्हेहिं किं पि अवरद्धं सो मरिसेउ त्ति । तओ तेण जक्खेण पुब्वभववसहं वुत्तंतो कहिओ । तस्सेव वसहस्स अट्ठिपुंजोवरिं देउलं लोएहि कयं । तस्स पडिमा कारिआ । इंदुसम्मो देवच्च ठविओ । तओ सो वड्डमाणगामो अट्ठिअगामु त्ति पसिद्धो । जायं सिवं । कमेणं दूइज्जंतगतावसासमाओ भव वड्डमाणसामी छउमत्थविहारेण विहरंतो वासारत्ते तत्थ गामे पत्तो । गाममणुन्नविअ तत्थेव देवउले रयणीए का स्सग्गे ठिओ । तेण मिच्छदिट्ठिणा सुरेण भीमट्ठहास-हत्थि-पिसाय-नागरूवेहि उवसग्गित्ता सिर-कन्न-नासा-दंत-नह-उच्चि पिट्ठि-वियणाओ विउब्वियाओ^१ । सब्बत्थ भयवंतमक्खोभं नाऊण सो उवसतो गीय-नट्ट-धुइमाईहि पज्जुवासेइ । तप्पणि तस्स जक्खस्स बंभसंति त्ति नाम रूढं । सो य सच्चउर-वीरचेईए पइट्ठाविसेसेण निवसइ ।

इओ अ गुज्जरधराए पच्छिमभागे वलहि त्ति नयरी रिद्धिसमिद्धा । तत्थ सिलाइचो नाम राया । ते य रयणजडिअकंकसीलुद्धेण रंकओ नाम सिद्धी पराभूओ । सो अ कुविओ तव्विग्गहणत्थं गज्जणवइहम्मरीस्स पभू धणं दाऊण तस्स महंतं सेत्तं आणेइ । तम्मि अवसरे वलहीओ चंदप्पहसामिपडिमा अंबा-खित्तवालजुअ अहिट्ठायगबलेण गयणपहेण देवपट्टणं गया । रहाहिरूढा य देवयावलेण वीरनाहपडिमा अदिट्ठवत्तीए संचरंती आसे यपुण्णिमाए सिरिमालं पुरमागया । अण्णे वि साइसया देवा जहोचिय ठाणं गया । पुरदेवयाए य सिरिवड्डमाण सूरीणं उप्पाओ जाणाविओ—जत्थ भिक्खालद्ध खीरं रुहिरं होऊण पुणो खीरं होहिइ तत्थ साहूहि ठायवं त्ति । ते य सिन्नेण विक्कमाओ अट्ठहिं सएहिं पणयालेहिं (८४५) वरिसाणं गएहि वलहिं भंजिऊण सो राव मारिओ । गओ सठाणं हम्मरीओ ।

तओ अन्नया, अन्नो गज्जणवई गुज्जरं भंजित्ता तओ वलंतो पत्तो सच्चउरे दससयइकासीए (१०८१) विक्कमवरिसे मिच्छराओ । दिट्ठं तत्थ मणोहरं वीरभवणं । पविट्ठा हण हण त्ति भणिरा मिलक्खुणो । तओ गयवं जुत्तिता^२ वीरसामी ताणिओ । लेसमित्तं पि न चलिओ सट्ठाणाओ । तओ वइल्लेसु जुत्तिएसु पुब्वभवरागेण बंभसंतिण अंगुलचउकं चालिओ । सयं हक्कंते वि गज्जणवइम्मि निच्चली^३ होउं ठिओ जगनाहो । जाओ विलक्खो मिलक्खुनाहो । तओ घणघाएहि ताडिओ सामी । लग्गंति घाया ओरोहसुंदरीणं^४ । तओ खग्गपहारेसु विहलीभूएसु मच्छरेण तुरुक्के^५ वीरस्स अंगुली कट्ठिआ । तं गहिऊण य ते पट्ठिआ । तओ लग्गा^६ पज्जलिउं तुरयाणं पुच्छा । लग्गा य वलिउं मिच्छाणं मुच्छा । तओ तुरए छड्ढित्ता^७ पायचारिणो चेव पयट्ठा, धस त्ति धरणीए पडिआ । रहमाणं सुमरंता विल वंता दीणा खीणसव्वबला नहंगणे अदिट्ठवाणीए भणिआ एवं—वीरस्स अंगुलिं आणित्ता तुम्हे जीवसंसए पडिआ तओ गज्जणाहिवई विम्हिअमणो सीस धुणंतो सिल्लारे आइसइ । जहा—एयमंगुलिं वलिऊण तत्थेव ठावेह । तओ भीएहि तेहि पच्चाणीया । सा लग्गा य^८ झड त्ति सामिणो करे । तमच्छेरं पिच्छिअ पुणो वि सच्चउरं पइ सउणं पि न मग्गंति तुरुक्का । तुट्ठो चउबिहो वि समणसंधो । वीरभवणे पूआ-महिमा-गीय-नट्ट-वाइत्त-दविणदाणेहि पभावणं करेइ

अन्नया बहुम्मि काले बोलीणे मालवि^९च्चयनरिंदो गुज्जरधरं भंजिऊण सच्चउरसीमाए पहुत्तो । तओ

†† एतदन्तर्गता पक्खित पतिता C आदर्शे । 1 ABP वियव्वि° । 2 P जोत्तिता । 3 P निच्चलो । 4 ओरोहट्ठरु क्कतरुणीणं । 5 लग्गए । 6 C चलिउं । 7 A छड्ढित्ता । 8 'य' नास्ति P । 9 P °च्चिय° ।

बंभसंतिणा पउरं सिन्नं विउविऊण भंजिओ तस्स बलं । तस्स ल्हासआवासेसु उट्ठिओ वज्जगी । मालवाहिवई कोसकुट्टागाराइं^१ छड्ठिअ पणट्ठो कागणासं ।

अह अन्नया तेरहसय-अडयाले (१३४८) विक्रमसंवच्छरे पबलेणं कप्पर^२दलेणं देसम्मि भज्जंते, नयर-गामेसु पलाणेषु, जिणभवणदुवारेसु दक्खिणसु, जोअणचउक्कमज्जे बंभसंतिमाहप्पेणं अणाहयगहिरसरतंबक्कचक्कं वज्जंतं 5 सोऊण सिरिसारंगदेवमहारायसेणाआगमणं संकिऊण भगं मुगलबलं । सच्चउरसीमा वि न चंपिआ ।

अह तेरसय-छप्पन्ने विक्रमवरिसे (१३५६) अल्लावदीणसुरताणस्स कणिट्ठो भाया^३ उत्तूखान-नामधिज्जो^४ ढिल्लीपुराओ मतिमाहवपेरिओ गुज्जरधरं पट्ठिओ^५ । चित्तकूडाहिवइ समरसीहेणं दंडं दाउं मेवाडदेसो तथा^६ रक्खिओ । तओ हम्मीरजुवराओ वग्गडदेसं मुहडासयाइं नयराणि य भंजिअ आसा-वल्लीए पत्तो । कण्णदेवराया^७ अ नट्ठो । सोमनाहं च घणघाएण भंजित्ता गड्डुए रोविऊण ढिल्लीए पेसेइ । पुणो 0 वामणथलीए गंतुं मंडलिक्कराणयं दंडित्ता सोरट्टे निअआणं पयट्ठावित्ता आसावल्लीए आवासिओ । मढ-मंदिरदेउलाईणि पज्जालेइ । कमेण सत्तसयदेसे सपत्तो । तओ सच्चउरे तहेव अणाहयतंबक्केसु वज्जंतेसु मिच्छदलं पलाणं । एवं अणेगाणि अवदाणाणि पुहवीमंडले सच्चउरवीरनाहस्स पायडाणि सुबंति ।

अह अलंघणिज्जा भविअन्नय चि दूसमकालविलसिएण केलिप्पिया वंतरा हवंति । गोमंस-रुहिरछंटिए अ भवणे दूरीहवंति देवयाओ चि । असन्निहिए पमत्ते अहिट्टायगे बंभसंतिजक्खम्मि अल्लावदीणराएण सो चेव अणप्प-† 5 माहप्पो भयवं वीरसामी तेरसय-सत्तसट्टे (१३६७) विक्रमाइच्चवच्छरे ढिल्लिए आणित्ता आसायणाभायणं कओ । कालंतरेण पुणरवि पडिमंतरे पायडपभावो पूआरिहो^८ भविस्सइ ॥

सच्चउरकप्पमेयं निचं वायंतु महिमअपमेयं । वंछिअफलसिद्धिकए सिरिजिणपहसूरिणो भवा ! ॥ ३ ॥

॥ इति श्रीसत्यपुरकल्पः समाप्तः ॥

॥ ग्रं० १६१, अ० ३ ॥

1 P छड्ठिऊण । 2 A षप्पर°, C कप्पर° । 3 C उत्तूखान° । 4 P °खानाभिहाणो । 5 C D पट्ठिओ । 6 'तथा' नास्ति P । 7 A B C °राओ । †-† एतदन्तर्गता पंक्ति पतिता C आदर्शे ।

१८. अष्टापदमहातीर्थकल्पः ।

[श्रीधर्मघोषसूक्तः ।]

वरधर्मकीर्तिकृषभो^१ विद्यानन्दाश्रितः पवित्रितवान् ।

देवेन्द्रवन्दितो यः स जयत्यष्टापदगिरीशः ॥ १ ॥

यस्मिन्नष्टापदभूदष्टापदमुख्यदोषलक्षहरः । अष्टापदाम^२ ऋषभः स जयत्यष्टापदगिरीशः ॥ २ ॥
 ऋषभसुता नवनवतिर्बाहुबलिप्रभृतयः प्रवरयतयः । यस्मिन्नभजन्नमृतं स जयत्यष्टापदगिरीशः ॥ ३ ॥
 अयुजन्निर्वृतियोगं^३ वियोगभीरव इव प्रभोः समकम् । यत्रर्षिदशसहस्राः स जयत्यष्टापदगिरीशः ॥ ४ ॥
 यत्राष्टपुत्रपुत्रा युगपद्वृषभेण^४ नवनवतिपुत्राः । समयैकेन शिवमगु स जयत्यष्टापदगिरीशः ॥ ५ ॥
 रत्नत्रयमिव मूर्ते स्तूपत्रितयं चितित्रयस्थाने । यत्रास्थापयदिन्द्रः स जयत्यष्टापदगिरीशः ॥ ६ ॥
 सिद्धायतनप्रतिमं सिंहनिषेधेति यत्र सुचतुर्द्धा । भरतोऽरचयच्चैत्य स जयत्यष्टापदगिरीशः ॥ ७ ॥
 यत्र विराजति चैत्यं योजनदीर्घं तदर्धपृथुमानम् । क्रोशत्रयोच्चमुच्चैः^५ स जयत्यष्टापदगिरीशः ॥ ८ ॥
 यत्र भ्रातृप्रतिमा^६ व्यधाच्चतुर्विंशति^७ जिनप्रतिमाः । भरतः सात्मप्रतिमाः स जयत्यष्टापदगिरीशः ॥ ९ ॥
^८ स्वस्वाकृतिमितिवर्णाङ्कवर्णितान् वर्तमानजिनबिम्बान् । भरतो वर्णितवानिह स जयत्यष्टापदगिरीशः ॥ १० ॥
 सप्रतिमान्नवनवतिं बन्धुस्तूपांस्तथार्हतस्तूपम् । यत्रारचयच्चक्री स जयत्यष्टापदगिरीशः ॥ ११ ॥
 भरतेन मोहसिंहं हन्तुमिवाष्टापदः कृताष्टपदः । शुशुभेऽष्टयोजनो यः स जयत्यष्टापदगिरीशः ॥ १२ ॥
 यस्मिन्ननेककोट्यो महर्षयो भरतचक्रवर्त्याद्याः । सिद्धि साधितवन्तः स जयत्यष्टापदगिरीशः ॥ १३ ॥
 सगरसुतग्रे सर्वार्थ-शिवगतीन् भरतराजवंशर्षीन् । यत्र सुवुद्धिरकथयत्स जयत्यष्टापदगिरीशः ॥ १४ ॥
 परिखासागरमकरन्त सागराः सागराशया यत्र । परितो रक्षति कृतये स जयत्यष्टापदगिरीशः ॥ १५ ॥
 क्षालयितुमिव स्वैनो जैनो^९ यो गंगयाश्रितः परितः । सन्ततमुल्लोलकरैः स जयत्यष्टापदगिरीशः ॥ १६ ॥
 यत्र जिनतिलकदानाद् दयमन्त्यपि^{१०} कृतानुरूपफलम् । भालस्वभावतिलकं स जयत्यष्टापदगिरीशः ॥ १७ ॥
 यमकूपारे कोपात् क्षिपन्नलं बालिनांह्रिणाऽऽक्रम्य । आरावि रावणोऽरं स जयत्यष्टापदगिरीशः ॥ १८ ॥
 भुजतट्या जिनमहकृच्छ्रेन्द्रोऽवाप यत्र धरणेन्द्रात् । विजयामोघां शक्तिं स जयत्यष्टापदगिरीशः ॥ १९ ॥
^{११} चतुरश्वतुरोऽष्टदश द्वौ चापाच्यादिदिक्षु जिनबिम्बान् । यत्रावन्दत^{१२} गणभृत् स जयत्यष्टापदगिरीशः ॥ २० ॥
 अचलेऽत्रोदयमचलं स्वशक्तिवन्दितजिनो जनो^{१३} लभते । वीरोऽवर्णयदिति यं स जयत्यष्टापदगिरीशः ॥ २१ ॥
 प्रभुमणितपुण्डरीकाध्ययनाध्ययनात् सुरोऽत्र दशमोऽभूत् । दशपूर्विपुण्डरीकः स जयत्यष्टापदगिरीशः ॥ २२ ॥
 यत्र^{१४} स्तुतजिननाथोऽदीक्षित तापसशतानि पञ्चदश । श्रीगौतमगणनाथः स जयत्यष्टापदगिरीशः ॥ २३ ॥
 इत्यष्टापदपर्वत इव योऽष्टापदमयश्चिरस्थायी । व्यावर्णि महातीर्थं स जयत्यष्टापदगिरीशः ॥ २४ ॥

॥ इति श्रीअष्टापदमहातीर्थकल्पः समाप्तः । कृतिरियं श्रीधर्मघोषसूरीणाम् ॥

॥ प्र० ३०, अ० २२ ॥

1 C Pb °कीर्तिकृषभो । 2 C Pa °पदा ऋषभ । 3 Pb योग्यं । 4 Pb °पद्वृषभेण । 5 Pa °त्रयोर्द्धमुच्चै
 6 B न्यधाच्च° । 7 B C Pa चतुर्विंशति । 8 C स्वस्वा° । 9 Pa जैनं । 10 A. B क्षतात्° । 11 C चतुश्चतुरो°
 12 B गुणभृत् । 13 B Pb जिनो । 14 C स्तुजिन° ।

१९. मिथिलातीर्थकल्पः ।

सिरिमल्लि-नमिजिणाणं पयपउमं पणमिऊण सुरपणयं । मिहिलामहापुरीए कप्पं जंणेमि लेसेणं ॥ १ ॥

इहेव भारहे वासे पुव्वदेसे विदेहा नाम जणवओ, संपइ काले तीरहुत्तिदेसो त्ति भण्णइ । जत्थ पइ-
गेहं महुरमंजुलफलभारोणयाणि कयलीवणाणि दीसंति । ^१पहिया य ^२चिविडयाणि दुद्धसिद्धाणि पायसं च भुंजंति ।
५ पए पए वावीकूवतलाय^३नईओ अ महुरोदगा,^४ पागयजणा वि सकयभासविसारया अणेगसत्थपसत्थअइ^५निउणा य
जणा । तत्थ रिद्धित्थमिअसमिद्धा मिहिला नाम नयरी हुत्था । संपयं जगइ त्ति पसिद्धा । एयाए नाइदूरे जणय-
महारायस्स भाउणो कणयस्स निवासट्ठाणं कणइपुरं वट्ठइ ।

तत्थ मिहिलानामनयरीए कुंभराय-पभावईसंभवस्स भगवओ मल्लिनाहस्स इत्थीतित्थयरस्स, नमि-
जिणस्स य विजयनिव-वप्पादेवीनंदणस्स चवण-जम्मण-दिक्खा-केवलनाणकल्लाणयाइं जायाइं ।

10 इत्थ अट्ठमस्स सिरिवीरगणहरस्स अकंपिअस्स जम्मो ।

इत्थ जुगवाहु-मयणरेहाणं पुत्तो नमी नाम महाराया बलयसइवइयरेण पत्तेयबुद्धो सोहम्मिन्द-
परिक्खिअवेरगानिच्छओ सवुत्तो ।

इत्थेव लच्छीहरे चेईए अज्जमहागिरिसीसो कोडिन्नगुत्तो आसमित्तो सिरिवीरनिब्राणाओ वीसुत्तरे
वाससयदुगे (२२०) बोलीणे अणुप्पवायपुबे ^६निउणियं नाम वत्थुं पढंतो विपडिवन्नो सामुच्छेइयदिट्ठि^७ पवत्तिऊण
15 पावयणियथेरेहिं अणेगंतवायजुत्तीहि निवारिज्जमाणो वि चउत्थो निन्हवो जाओ ।

सिरिमहावीरसामिपयपंकयपवित्तिअजलाओ बाणगंगा-गंडईनईओ मिलित्ता एयं नयरि पवित्तयंति ।

इत्थ चरमतित्थयरो वासारत्ते अवट्ठिओ ।

इत्थ जणयसुआए महासईए जम्मभूमिठाणे महल्लो वडविडवी पसिद्धो ।

इत्थ सिरिराम-सीयाणं वीवाहट्ठाणं साकल्लकुंडं ति लोगे रूढं । पायाललिंगाणि य लोइयत्तिट्थाणि
20 अणेगाणि चिट्ठंति ।

इत्थ य मल्लिनाहचेईए वइरुट्ठादेवी कुबेरजक्खो अ, नमिजिणचेईए गंधारीदेवी भिउडी-
जक्खो अ, आराहयजणाणं विग्गे अवहरंति त्ति ।

इय मिहिलाकप्पमिणं सुणंति वायंति जिणपह्ठिआ जे । तेसिं खिवेइ कंठे वरमालं मुत्तिसिरिमहिला ॥ २ ॥

॥ इति श्रीमिथिलातीर्थकल्पः[†] ॥

1 Pa पिहिया । 2 P C विविड° । 3 D तलाव । 4 D °दया । 5 P C 'अइ' स्थाने 'अज्जत्थि' । 6 P नेउणियं ।
7 C विट्ठं । † B श्रीमिथिलापुरीमहातीर्थकल्पः ।

रत्नवाहपुरकल्पः ।

२०. रत्नवाहपुरकल्पः ।

श्रीधर्मनाथमानस्य रत्नवाहपुरे स्थितम् । तस्यैव पुररत्नस्य कल्पं किञ्चिद्वीम्यहम् ॥ १ ॥

अस्तीहैव जम्बूद्वीपे द्वीपे भारते वर्षे कोशलेषु जनपदे नानाजातीयोच्चैस्तरशास्त्रिशास्त्राबहलदल
मफलच्छन्नताच्छादितधर्मघृणिकरगहनवनमण्डितं शीतलविमलबहलजलनिर्झरघर्घरनदबन्धुरं रत्नवाहं नाम पुरम् ।
चेक्ष्वाककुलप्रदीपः कनत्कनककान्तकायकान्तिः कुलिशलाञ्छितपञ्चचत्वारिंशच्चापोच्छ्रायकायः पञ्चदशस्तीर्थपति
यविमानादवतीर्थ श्रीभानुनरेन्द्रवेश्मनि सुव्रतादेवीकुक्षौ तनयतयाऽवततार । क्रमेण गुरुवितीर्णधर्मनाम
जनन-निष्क्रमण-केवलज्ञानानि तत्रैव समाससाद । निर्वृत्तश्च संमेतशिखरिशिखरे । तस्मिन्नेव च पुरे जननयन
तशैत्यं श्रीधर्मनाथचैत्यं नागकुमारदेवाधिष्ठित कालेन निर्वृत्तम् ।

तत्र च नगरे कुम्भकार एकः स्वशिल्पच्छेक आसीत् । तस्य तनयस्तरुणिमानमधिगत्य क्रीडादुल्लिततया
रामणीयकशालिनि चैत्ये गृहादागत्य स्वैरं द्यूतादि तत्तत्क्रीडाविधाभिश्चिक्रीड । तत्रैको नागकुमारः केलिप्रिय
कृतमानुषतनुस्तेन कुम्भकारदारकेण सार्धं प्रवृत्ते क्रीडितुम् । तत्पित्रा च स पुत्रः कुलक्रमागतकुलालकर्माण्य
मिमांशः प्रतिदिनं दुर्वाग्निरुपालेभे । न च तद्वचनमसौ प्रत्यपादि^१ । ततः पित्रा गाढं प्रहृत्य बलादपि स्वकर्माणि मृ
ननानयनादीनि कारयितुमुपक्रान्तः । अन्तरमवलोक्य पुनस्तत्र चैत्ये गत्वाऽन्तराऽन्तरा तथैव तेन नागकुमारेण स
खेलितुं रम्यः । पृष्टश्च नागामरेण—किं कारणं पूर्ववन्निरन्तरं न क्रीडितुमायासि^२ । तेनोक्तम्—जनकः कुप
मह्यम् । स्वकर्मनिर्माणमन्तरेण कथमिव जठरपिठरविवरपूरणमुपपद्यत इति । तदाकर्ण्य दृक्कर्णकुमारो वाचमुवा
यद्येवं तर्हि क्रीडान्ते भूपीठे विलुठ्य भविष्याम्यहमहिः, मत्पुच्छं चतुरङ्गुलमात्रं लोहेन मृत्खननोपकरणेन छि
त्वया ग्राह्यम् । तच्च चारुचामीकरमयं भविष्यति । तेन हेम्ना तव कुटुम्बस्य वृत्तिनिर्वाहो भविष्यतीति सौहृदात्तेना
हिते स तथैव प्रतिदिवसं कर्तुं प्रवृत्तः । पितुश्च तत्कनकमर्पयति स्म; न च रहस्यमभिदत् ।^३ अन्यदाऽतिनिर्वन्धं वि
पृच्छति सति पितरि भयाद्यथावस्थितमचकथत् । ततः सस्मितेन विसि^४तेन च जगदे जनकेन—रे मूर्ख !^५ चतुरङ्गु
मात्रमेव किमिति छिदन्नसि^६ ? । बहुतरे हि छिन्ने भूरितरं^७ भूरि भवन्ति । तेन भणितम्—तात ! नातः समतिरि
महं छेतुमुत्सहे, परमसुहृदैवतवचनातिक्रमप्रसङ्गात् । ततस्तज्जनकेन लोभसक्षोभाकुलितमनसा तस्मिन्तनये क्रीड
तचैत्यमुपेयुषि प्रच्छन्नमनु वव्रजे । यावत्प्रक्रीड्य धरणिपीठे विलुठ्य स पन्नगतामापन्नस्तावत् कुम्भकारेण विलं प्रवि
तस्तस्य वपुरर्द्धं कुहालिकया चिच्छेदे । ततः कोपाटोपात्तेन नागकुमारेण—रे पापिष्ठ ! रहस्यमेदं करोषीत्यतिग
निर्मत्स्य स दारको दंष्ट्रासम्पुटेन दष्ट्या व्यापादितः, पिता च । रोषप्रकर्षात्सकलान्यपि कुलालकुलानि कालकवलिता
कृतानि । ततः प्रभृति च न कश्चन चक्रजीवनजातीयस्तत्र रत्नवाहपुरेऽद्यापि निवसतीति । कौलालभाण्डानि स्थान
न्तरादेव नयति जनता । तत्र च तथैव नागमूर्तिपरिवारिता श्रीधर्मनाथप्रतिमाऽद्यापि सम्यग्दृष्टियात्रिकजनैरनेकै
धिप्रभावप्रभावनापुरःसरं पूज्यते । अद्यापि च परसमयिनो ‘धर्मराज’ इति व्यपदिश्य कदाचिदवर्षति वर्षासु जल
क्षीरघटसहस्रैर्भगवन्तं स्तपयन्ति, सम्पद्यते च तत्क्षणाद्विशिष्टा मेघवृष्टिः । कन्दर्पा शासनदेवी किन्नरश्च शासनय
श्रीधर्मनाथपादपद्मसेवाहेवाकचञ्चरीकाणामनर्थप्रतिघातमर्थप्राप्तिं चात्र सूत्रयतीति ।

इति श्रीरत्नवाहस्य श्रीजिनप्रभसूरिभिः । कल्पः कृतो रत्नपुरपुराख्यस्य यथाश्रुतम् ॥ २ ॥

॥ इति श्रीधर्मनाथजन्मभूमिरत्नपुरं तीर्थकल्पः ॥

॥ अं० ३२, अ० २३^८ ॥

I B प्रणिपादि । 0-0 एतच्चिह्नान्तर्गतः पाठः परिलक्ष्य A आदर्शः । 2 P विहायान्यत्र ‘चतुरङ्गुलमन्यचतुरं’ । 3 ABPa
न च्छिनत्ति । 4 B भूरितरे । 5 Pa रत्नवाहपुरमहातीर्थं । 6 A विहाय नास्त्यन्यत्र एषाऽक्षरसंख्या ।

२१. अपापाबृहत्कल्पः ।

पणमिअ वीरं वुच्छ^१ तस्सेव य सिद्धिगमपवित्ताए । पावापुरीइ कप्पं दीवमहुप्पत्ति पडिबद्धं ॥ १ ॥

गउडेसु पाडलिपुरे संपइराया तिखंडभरहवई । अज्जसुहत्थिगणहरं पुच्छइ पणओ परमसद्धो^२ ॥ २ ॥

दीवालिअपव्वमिणं लोए लोउत्तरे अ गउरविअं । भयवं ! कह संभूअं^३ अह भणइ गुरू-निव ! सुणसु^४ ॥ ३ ॥

- 5 §१. तेणं कालेणं तेणं समएणं समणो^४ भगवं महावीरो पाणयकप्पट्टिए पुप्फुत्तरविमाणे वीससागरोवमाइं आउं परिवालित्ता, तओ चुओ समाणो तिण्णाणोवगओ इमीसे ओसप्पिणीए तिसु^५ अरएसु वइकंतेसु अद्धनवमासाहिअ-पंचहत्तरीवासावसेसे चउत्थे अरए आसाढसुद्धच्छट्ठीए उत्तरफणुणीरिक्खे माहणकुंडग्गामे नयरे उसभदत्त-माहणभारिआए देवाणंदाए कुच्छिसि सीह-गय-वसहाइचउद्दसमहासुमिणसंसूइओ अवइत्तो । तत्थ बासीइदिणा-णतरं सक्काइट्ठेण हरिणेगमेसिणा आसोअबहुलतेरसीए तम्मि चेव रिक्खे खत्तियकुंडग्गामे नयरे सिद्धत्थ-
- 10 रणो देवीए तिसलाए गब्भविणिमय काउं गब्भम्मि साहरिओ । माऊए^६ सिणेहं नाउं सत्तममासे 'अम्मापिअरेहि जीवंतेहि नाहं समणो होहं' ति गहिआभिग्गहो, नवण्ह मासाणं अद्धट्ठमाणराइंदियाणं अंते चित्त-सिअतेरसीअद्धरत्ते तम्मि चेव रिक्खे जाओ । अम्मापिऊहि कयवद्धमाणनामो मेरुकप-सुरखव्वण-इंदवायरणप-णयणपयडअवदाणो भुत्तभोगो, अम्मापिऊहिं देवत्तगएहि तीसं वासाइं अगारवासे वसित्ता, संवच्छरिअं दाणं दाउं, चंदप्पहाए सिबियाए एगागी एगदेवदूसेण मग्गसिरकसिणदसमीए तम्मि चेव रिक्खे छट्ठेण, अवरणहे णायसंडवणे
- 15 निक्खंतो । बीयदिणे बहलविप्पेणं पायसेण पाराविओ । पचदिवाइं पाउब्भूआइं । तत्तो बारसवासाइं तेरसपक्खे अ नर-सुर-तिरियकओवसग्गे सहित्ता, उग्गं च तवं चरित्ता जंभियगामे उज्जुवालिआतीरे गोदोहिआसणेणं छट्ठभत्तेणं तम्मि चेव रिक्खे वइसाहसुद्धदसमीए पहरतिगे केवलनाण पत्तो । इक्कारसीए अ मज्झिमपावाए महसेणवणे तित्थं पयट्ठिअं । इंदभूइप्पमुहा गणहरा दिक्खिआ सपरिवारा । वयदिणाओ अ भयवओ बायालीसं वासाचउम्मासीओ जायाओ । तं जहा-एगा अट्ठिअगामे, तिण्णि चंपा^७ पिट्ठीचंपासु,^८ दुवालस वेसाली-
- 20 वाणिअग्गामेसु, चउद्दस नालंदा-रायगिहेसु, छ मिहिलाए, दो भदिआए, एगा आलभियाए, एगा पणिअभूमीए, एगा सावत्थीए । चरिमा पुण मज्झिमपावाए हत्थिसालरणो अमुज्जमाणं^९ सुंकसालाए आसि । तत्थ आउसेसं जाणंतो सामी सोलसपहराइं देसणं करेइ ।

- §२. तत्थ वंदिउमागओ पुण्णपालो राया अट्ठणं सदिट्ठणं सुमिणाणं फलं पुच्छेइ । भयवं वागरेइ । ते अ इमे-पढमो ताव चलपासाएसु गया चिट्ठंति । तेसु पडंतेसु चेते न णिंति, के वि णिंता वि तहा निग्गच्छंति, जह^{१०}
- 25 तप्पडणाओ विणस्संति । एयस्स सुमिणस्स फलं एवं-दूसमगिहवासा चलपासायत्थाणीआ । संपयाणं सिणेहाणं निवासाणं च अथिरत्ताओ । हं भो ! दुस्समाए दुप्पजीवी इच्चाइवयणाओ गया धम्मत्थी सावया । इयरपरसमयगिह-त्थेहितो पाहाणत्तणेण ते अ गिहवासाए पडिहंति देसभंगाईहि, तह वि निमांतुं न^{११} इच्छिस्संति । वयगहणेणं जे वि णीहंति ते वि अविहिनिग्गमणेणं । तओ ते विणिस्सिस्संति । गिहिसंकिलेसमज्जे आगया भग्गपरिणामा भविस्संति । विरला य सुसाहुणो होऊण आगमाणुसारेणं गिहिसंकिलेसाई मज्जे आगए वि अवगणिऊण कुलीणत्तणेण निव-
- 30 हिस्संति चि पढम^{१२} सुविणत्थो ॥ १ ॥

बीओ पुण इमो-बहवो वानरा तेसिं मज्जे जूहाहिवइणो । ते अमिज्जेणं अप्पाणं विलिंपंति, अन्ने वि अ । तओ लोगो हसइ । ते भणंति-न एअमसुइं गोसीसचंदणं खु एयं । विरला पुण वानरा य न लिंपंति । ते अलिचेहि खिसिज्जंति चि । एयस्स फलं पुण इमं-वानरत्थाणीआ गच्छिळ्ळगा । अप्पमत्तत्तेण चलपरिणामत्तेणं च । जूहाहिवई

1 P वोच्छं । 2 B °सद्धो । 3 C सुणेषु । 4 B 'समणो' नास्ति । 5 A B तीएसु, D तिसुए । 6 A माऊण । 7 A चंपाए । 8 A B D चंपासुं । 9 C सुक° । 10 A B तह । 11 नास्ति 'न' । 12 A °सुमिण° ।

अपापावृहत्कल्पः ।

गच्छाहिवई आयरियाइणो । असुइविलेवणं तु तेसिं आहाकम्माइसावज्जसेवणं । अन्नविलिपणं च¹ अन्नेसि तक्कारणलोगहसणं च, तेसि अणुचिअपविच्चीए य वयणहीला । ते भणिस्संति न एयं गरहियं, किं तु धम्मंगं विरला तदणुरोहेणावि न सावजे पयट्ठिहिति । ते य तेहि खिसिज्जिहिति, जहा—एए अवगीया, अकिंचिक चि बीइअसुविणत्थो ॥ २ ॥

तईओ पुण इमो—सच्छायखीरतरूणं हिट्ठे बहवे सीहपोअगा पसंतरूवा चिट्ठंति । ते य लोएहि पसंसि अहिगम्मंति अ बब्बूलणं च हिट्ठे सुणग चि । फलं तु एयस्सेमं—खीरतरूथाणीयाणि साहूणं विहरणपाउम्माणि खि सावया वा साहूणं भत्तिबहुमाणवता धम्मोवग्गहदाणपरा सुसाहुरक्खणपरा य । ते य रुंधिहिति बहुगा सीहपो निययावासि² पासत्थोसन्नाई³ संकिलिट्ठत्तणओ अन्नेसिं⁴ गसणाओ अ । ते अप्पाणं जणरंजणत्थं पसंतं दरिसिहिं तहाविहकोउहल्लिअलोगेहि पससिज्जिहिति अहिगम्मिस्सति⁵ अ तवयणकरणाओ । तत्थ य कयाइ केई धम्मसद्ध वेहारुगं⁶ परिहारुगं⁷ वा दूइज्जंति⁸ । ते अ तेसि तब्भाविआणं च सुणगाइइ पडिहासिस्सति । ० अभिक्खणं⁹ सुग्ग म्मकहणेणं भसंति चि । जेसु कुलेसु दूइज्जति ते बब्बूलसमा¹⁰ पडिहासिस्सति अवण्णाए । दूसमवसेण धम्मगच्छा स पोअगा इव भविस्संति¹¹ ॥ ३ ॥

चउत्थो पुण एवं—के वि कागा वावीए तडे¹² तिसाए अभिभूआ मायासरं दट्ठुं तत्थ गंतुं पयट्ठा । केण निसिद्धा—न एयं जलं ति । ते असद्वहंता तत्थ गया विणट्ठा य चि । फलं तु इमं—वावीत्थाणीआ सुसाहुसंतई अइगंभीरा सुभाविअत्था उस्सगाववायकुसला । अगहिल्लगहिलो राया इइ¹³ नाएण कालोचिअधम्मनिरया अणिस्सि वस्सिया । तत्थ कागसमा अइवंकजडा अणेगकलकोवहया धम्मत्थी¹⁴ । ते अज्जयधम्म¹⁵ सद्धाए अभिभूआ । माया रप्पाया पुण पुच्चुत्तविचारीया धम्मचारिणो अईव कट्ठाणुट्ठाणनिरया वि अपरिणयत्ताओ अणुवायपयट्ठाओ अ कम्मवं हेउणो । ते दट्ठुं मूढधम्मिया तत्थ गच्छिहिति चि केण वि गीयत्थेण ते भणिहिति¹⁶ जहा न एस धम्ममग्गो, किं तदाभासोय । तहावि ते असद्वहंता केइ¹⁷ जाहिति विणिस्सिहिति अ ससारे पडणेणं । जे पुण तेसिं वयणेणं वाहिं ते अमूढधम्मसाहगा भविस्संति चि ॥ ४ ॥

पंचमो इमो—अणेगसावय¹⁸ गणाउले विसमे वणमज्जे सीहो मओ चिट्ठइ । न य तं को वि सिगालाई विण सेइ । कालेणं तत्थ मयसीहकडेवरे¹⁹ कीडगा उप्पण्णा । तेहि त भक्खिअं दट्ठुं ते सियालाई उवद्वंति चि । फलं तु—सी पवयणं परवाइमयदुद्धरिसत्ताओ । वणं पविरलसुपरिक्खगधम्मिअज्ज²⁰ भारहवासं । सावयगणा परतित्थिआई पवया पच्चणीआ । तेहि²¹ एवं मन्नति—एयं²² पवयणमग्गं पूआसक्कारदाणाइ²³ उच्छेअगरं । तो जहातहा फिट्ठउ चि । विस अमज्झत्थजणसंकुलं । तं च पवयणं मय अइसयववगमेणं निप्पभावं भविस्सइ । तहावि पच्चणीया भएण न तं उवद्वंति हंति । किर इत्थ परुप्परं संगई अत्थि सुट्ठियत्तं च चि । कालदोसेणं तत्थ कीडगप्पाया पवयणनिद्वंधसमयंतरीय उप्पज्जिहिति, ते य परुप्परं निदणभंडणाईहि सासणलाघवं जणिहिति । तं दट्ठुं ते पच्चणीया वि एएसि परुप्परं पि मेळु चि धुवं निरइसेसमेयं पि चि निब्भयत्तेण उवद्विस्सति पवयणं ॥ ५ ॥

छट्ठो पुण इमो—पउमागरा सरोवरगाई²⁴ अपउमा गद्दभगजुआ वा । पउमा पुण उक्कुरुडियाए ते वि विरला तहा रमणिज्ज चि²⁵ । फलं तु—पउमागरत्थाणीयाणि धम्मस्सिआइ सुकुलाइ वा । तेसु न पउमाइं धम्मपडिवत्तिरूवाइ

1 A C नास्ति 'च' । 2 A B Pc नियावासि° । 3 B C P सक्किट्ठत्तण° । 4 Pc गसणा° । 5 P °सद्धग C सद्धगा । 6 B Pa-c वेहारुगा । 7 P नास्ति 'परिहारुगा' । 8 P इज्जंति । † दण्डान्तर्गता पंक्तिः पतिता A प्रतौ 9 A C नास्ति 'बब्बूलसमा', Pa-c बब्बूल चि । ० एतदन्तर्गतः पाठः नास्ति Pa प्रतौ । 10 E तेसि । 11 A राय नाएण, P °इय ना° । 12 C धम्मत्था । 13 A धम्मं° । 14 B भणिहिति । 15 C केय । 16 A B P सावया° । 17 B कलेवरे । 18 A B D °जण° । 19 B एहि । 20 A B एवं । 21 C E उच्छेय° । 22 Pc स वरमाइंओ । 23 P रमणिज्जं ।

साहु-सावयसंघा^१ वा । जे वि धम्मं पडिवज्जिहिति ते वि कुसीलसंसग्गीए लुलिअ^२परिणामा भविस्संति । ^३उक्कुरडिया पच्चंतखित्ता नीयकुलाइं वा तेसि धम्मो पयट्ठिस्सइ । ते वि अट्ठाणुप्पत्तिदोसाओ लोएणं खिसिज्जमाणा ईसाइदोस-दुट्ठेण न^४ सकज्ज साहिस्संति चि ॥ ६ ॥

सत्तमो इमो—को वि करिसगो ^०दुब्बियद्धो दट्ठघुणक्खयाइं पारोहअजुग्गाइं बीयाइं सम्मं बीआइं मन्नंतो किणित्ता ५ य खित्तेसु ऊसराइसु पयरइ । तम्मज्जे^६ समागयं विरलं सुद्धवीयं अवणेइ सुखित्तं परिहरइ चि । एयस्स फलं इमं—करिसगत्थाणीया दाण-धम्मरुई । ते य^० दुब्बियद्धा जाणगं मन्ना अप्पाउग्गाणि वि संघमत्ताइदाणाणि पाउग्गाणि मन्नंता, ताणि वि अपत्तेसु दाहिति । इत्थ चउभगो । एगो सुद्धो अप्पाउग्गमज्जे किंचि सुद्धं देयं भवइ तं अवणेहिति । सुपत्त वा समागयं परिहरिस्सति । एरिसाणि दाणाणि; दायगा गाहगा य भविस्संति । अन्नहा वा वक्खाणं—अबीया असाहुणो ते वि साहुबुद्धीए दुब्बियद्धा गिण्हिस्संति । अठणेषु अविहीए अ ठाविस्संति । जहा दुब्बियद्धो कोइ करिसओ १० अबीयाणि वि बीयाणि, बीयाणि वि अबीयाणि मन्नंतो तहा ठवेइ तत्थ वा ठवेइ, जहा जत्थ य ^१कीडगाइणा खज्जंति, ^२चोप्पडाइणा वा विणस्सति । अन्नहा वा परोहस्स अणलाणि भवति । एवं अयाणगधम्मसद्धिआ पत्ताणि वि अविहि-अबहुमाण-अभत्तिमाईहि तहा करिस्संति जहा पुन्नपसव^३ अक्खमाइं होहिति ॥ ७ ॥

अट्ठमो अ एसो—पासायसिहरे खीरोदभरिआ सुत्ताइअलंकिय^१गीवा कलसा चिट्ठंति । अन्ने य भूमीए बोडा उगालसयकलिआ । कालेण ते सुहकलसा नियठाणाओ चलिआ बोडयघडाणं उवरिं पडिया बे वि भग्ग चि । फलं १५ तु—कलसत्थाणीया सुसाहुणो । पुबं उग्गविहारेण विहरंता पुज्जा होऊण कालाइदोसओ नियसंजमठाणाओ टलिया उसन्नीभूया सीयलविहारिणो पाय भविस्संति । इयरे पुण पासत्थाई भूमिट्ठिया^{१०} चेव^{११} भूमिरयउगालप्पायअसंजमट्ठाण-सयकलिया बोडघडप्पाया निसन्नपरिणामा चेव होहिति । ते य सुसाहुणो टलंता अन्नविहारखित्ताभावाओ^{१२} बोडघड^{१३}-कप्पाणं पासत्थाईणं उवरि पीडं करिस्संति । ते य सखित्तअक्कमणेणं पीडिया संता निद्धंघसत्तेण सुट्ठुयरं तेसिं संकिलेसा य होहिति । तो परुप्परं विवायं कुणंता बेवि संजमाओ भंस्सिस्संति ।

२० इक्के तवगारविया अन्ने सिदिल्ल सधम्मकिरियासु । मच्छरवसेण दुण्णि वि होहिति अपुट्ठधम्माणो ॥ ८ ॥

केइ पुण अगहिल्लगहिल्लराय^{१४}अक्खाणगविहीए कालाइदोसे वि अप्पाणं निव्वाहइस्संति । तं च अक्खाणयमेवं पन्नवंति पुब्बायरिया—पुबिं किर पुह्वीपुरीए पुण्णो नाम राया । तस्स मंती सुबुद्धी नाम । अन्नया लोगदेवो नाम नेमिच्छिओ आगओ । सो य सुबुद्धिमंतिणा आगमेसिकालं पुट्ठो । तेण भणिअं—मासाणंतं इत्थ जलहरो वरिसिस्सइ । तस्स जलं जो पाहिइ, सो सबो वि गहग्घत्थो भविस्सइ । कित्तिए वि काले गए सुबुद्धी भविस्सइ । तज्जलपाणेण पुणो २५ जणा सुत्थी भविस्संति । तओ मंतिणा तं राइणो विन्नंतं । रत्तावि पडहग्घोसणेण वारिसंगहत्थं जणो आइट्ठो । जणेणावि तस्संगहो कओ । मासेण बुट्ठो मेहो । तं च संगहिअं नीरं कालेण निट्ठविअं । लोएहिं नवोदगं चेव पाउमादत्तं । तओ गहिल्लीभूआ सबे लोआ सामंताई अ गायंति नच्चंति सिच्छाए विचिट्ठंते^{१५} । केवलं राया अमच्चो अ संगहिअं जलं न निट्ठियं ति ते चेव सुत्था चिट्ठंति । तओ सामंताईहि विसरिसचिट्ठे राय-अमच्चे निरिक्खिऊण परुप्परं मंतियं; जहा—गहिल्लो राया मंती य । एए अम्हाहितो विसरिसायारा; तओ एए अवसारिऊण अवरे ^{१६}अप्पतु- ३० छायारे रायाणं मतिणं च ठाविस्सामो । मंती उण तेसिं मंतं नाऊण राइणो विण्णवेइ । रण्णा वुत्तं—कहमेएहुंतो अप्पा रक्खिअबो ? । विंदं हिं नरिदुल्लं हवइ । मंतिणा भणिअं—महाराय ! अगहिल्लेहिं पि अम्हेहिं गहिल्लीहोऊण द्वायबं, न अन्नहा मुखो । तओ कित्तिमगहिल्लीहोउं ते रायामच्चा तेसिं मज्जे नियसंपयं रक्खंता चिट्ठंति । तओ ते

१ E °संघो । २ B लुभिअ° । ३ B E उक्कुर° । ४ B नास्ति 'न' । ० एतदन्तर्गतः पाठ पठितः P प्रतौ । ५ P C मज्जे । ६ P C गीडगा° । ७ P चुप्पडा° । ८ P C पसव° । ९ B C अलंकियं । १०-११ C नास्त्येतच्छ-ब्दद्वयम् । १२ P °भावओ । १३ E °घडे । १४ P C E अगहिल्लराय° । १५ P विचिट्ठंति । १६ C अप्पउल्ला° ।

अपापावृहत्कल्पः ।

सामंताई तुट्टा । अहो ! रायामच्चा वि अम्ह सरिसा संजाय चि उवाएण तेण तेहिं अप्पा रक्खिओ । तओ कालं सुहवुट्ठी जाया । नवोदगे पीए सबे लोगा पगइमावन्ना सुत्था संवुत्ता ।

एवं दूसमकाले गीयत्था कुलिंगीहि सह सरिसीहोऊण वट्ठंता अप्पणो समयं भाविणं पडिवाल्लिता अ निवाहइस्संति । एवं भाविदूसमविलसिअसूयगाणं अट्ठणं सुमिणाणं फलं सामिसुहाओ सोऊण पुण्णपालनरिंदो इओ सिवं गओ ।

§३. एयं च दूसमासमयविलसिअं लोइआवि कलिकालववएसेणं पण्णविंति, जहा—पुबिं किर दावरजुगउप्प रण्णा जहुट्ठिलेणं रायवाडिआगएणं कत्थ वि पएसे वच्छिआए हिट्ठे एगा गावी थणपाणं कुणंती दिट्ठा । तं च अच्चं दट्ठूण राइणा दियवरा पुट्ठा—किमेयं ति ? । तेहि भणिअं—देव ! आगामिणो कलिजुगस्स सूयगमेयं । इमस्स अ अस्स फलमिण—कलिजुगे अम्मापिअरो कण्णय कस्स वि रिद्धिसंपन्नस्स दाउ तं उवजीविस्संति, तत्तो दविणगह इणा । तओ अग्गओहुत्तं पत्थिएण पत्थिवेण सलिलवीसालियवाळुयाए रज्जुओ वलंता के वि दिट्ठा । खणमित्तेण त रज्जुओ वायायव'संजोएण मुसुमूरिआ । तओ महीवइणा पुच्छिएहिं भणिअं दिएहि—महाराय ! एयस्स फलं, जं दां किच्छवितीए लोया विदस्सति, तं कलिजुगंमि चोरगिरायदंडदाइएहि विणिस्सिहइ । पुणरवि अग्गओ चलि धम्मपुत्तेणं^१ दिट्ठं आवाहाओ^२ पल्लुट्ठियं जलं कूवे पडंतं । तत्थ वि वुत्तं माहणेहि—देव ! जं दव्वं पयाओ असि सि-किसि-वाणिज्जाईहि उवज्जिहिति तं सबं रायउले गच्छिहि चि । अन्नजुगेसु किर रायाणो नियदव्वं दाऊणं रं सुट्ठिअं अकरिसु । पुणो पुरओ वच्चंतेणं निवइणा रायचंपयतरू अ समीतरू^३ अ एगंमि पएसे दिट्ठा । तत्थ समीपायव वेइआवंधमंडणगंधमल्लाइपूआ गीयनट्टमहिमा य जणेण कीरमाणी पलोइआ । इअरस्स तरुणो छत्तायारस्स वि महमहि कुसुमसमिद्धस्स वि वत्तं पि को वि नवि पुच्छइ चि । तस्स फलं वक्खाणियं विप्पेहिं; जहा—गुणवंताणं महप्पाणं सा गाणं न पूआ भविस्सइ, न य रिद्धी । पाएणं निग्गुणट्ठाणं पावाणं खलणं पूआ सक्कारो इट्ठी अ कलिजुगे भविस्सइ भुज्जो^४ पुरो पट्ठिएणं राइणा दिट्ठा एगा सिला सुहुमच्छिद्वद्वालग^५ आलंबणेणं अंतरिक्खट्ठिआ । तत्थ वि पुट्ठेहिं ति सुत्तकंठेहिं; जहा—महाभाग ! कलिकाले सिलतुल्लं पावं विउलं भविस्सइ । वालगसरिसो धम्मो पयट्ठिही । परं तिं यस्स वि धम्मस्स माहप्पेणं कंचि कालं नित्थरिस्सइ लोओ । तस्मि वि तुट्ठे सबं बुद्धिस्सइ ।

दूसमाए^६ पुबसूरिहि पि लोइयाविक्खाए कलिजुगमाहप्पमित्थं साहियं—

‘कूवा^७ वाहाजीवण-तरुफलवह-गाविवच्छधावणया । लोहविवज्ज(च)यकलिमल-सप्पगरुडपूअपूआ य ॥ १ ॥

हत्थंगुलिदुग^८ घट्ठण-गाय-गाइभ-सगड-वालसिलधरणं ।^{१०} एमाई आहरणा^{११} लोयंमि वि कालदोसेणं ॥ २ ॥

जयघरकलहकुलेयरमेराअणुसुद्धधम्म^{१२} पुढविठिई । वालगवक्कारंभो एमाई आइसहेण ॥ ३ ॥

कलिअवयारे किल निज्जिएसु चउसुंमि पंडवेसु तहा । भाइवहाइकहाए जामिगजोगंमि कलिणाओ ॥ ४ ॥

तत्तो जुहिट्ठिलेणं जियंमि ठइयंमि दाइए तंमि । एमाई अट्ठुत्तरसएण सिट्ठा नियठिइ चि ॥ ५ ॥’

एयासिं गाहाणं अत्थो—कूवेण आवाहो उवजीविस्सइ । राया कूवत्थाणीओ, सबेसिं बंभ-खत्तिअ-वइस-सुहा भरणीयत्तणेण आवाहतुल्लणं, कलिजुगदोसाओ अत्थग्गहणं करिस्सइ ॥ १ ॥

तहा तरुणं फलनिमित्तो वहो छेओ भविस्सइ । फलतुल्लो पुत्तो तरुतुल्लस्स पिउणो वहप्पायं उद्देगं धणपत्तलेहणाइ उप्पाइस्सइ ॥ २ ॥

वच्छिआतुल्लाए कण्णाए विक्कयाइणा गोतुल्ला जणणी धावणतुल्लं उवजीवणं करिस्सइ ॥ ३ ॥

1 B C वायाइव° । 2 B C धम्मपुत्तिणं । 3 B C P आहावाओ, E आहावायाओ । 4 पतितमेतत्पदं C आदर्ये 5 C भुज्जो । 6 C °छिड्ढवालग° । 7 A C E दूसमसूसमाए, P D P° दूसमदूसमाए । 8 C D P कूआ 6 E °दूग° । 10 P इयमाई । 11 B C E आहरणा, D आहाराणा । 12 F °सुधम्म° ।

लोहमई कडाही तिस्सा विवच्चासो सुगंधितिल्लघयपागउचिआए कलिमलस्स पिसियाइणो पागो हविस्सइ । सजाइ-
वग्गपरिहारेण अनालवद्धेसु परजणेसु अत्थदाणं भविस्सइ त्ति भावो ॥ ४ ॥

सप्पसरिसेसु निदएसु धम्मवज्जेसु दाणाइसक्कारो, गरुडप्पाएसु पुज्जेसु धम्मचारिसु अपूया य भविस्सइ ॥ ५ ॥

हत्थस्स अंगुलिदुगेण घट्टणं ठवणं भविस्सइ । हत्थ तुल्लस्स पिउणो अंगुलिदुगतुल्लेहि बहुपुत्तेहि^१ जयवर^२करणाओ
५ घट्टणं नाम लोओ भविस्सइ ॥ ६ ॥

गयवोढवं सगडं गहभवोढवं भविस्सइ । गयत्थाणीएसु उच्चाकुलेसु मज्जायसगडवाहणोचिएसु कलहो^३ नायलो वा
भविस्सइ । इयरेसु नीयकुलेसु गहभत्थाणीएसु मेरा नीई भविस्सइ ॥ ७ ॥

वालवद्धा^४ सिला धरिस्सइ ठाइस्सइ, अणुमि सुहुमयरे बालप्पाए सुद्धधम्मे सत्थाणुसारिणि^५, सिलातुल्लाए पुढवीए
तन्नि^६वासिलोअस्स ठिई निब्वहणं भविस्सइ ॥ ८ ॥

१० जहा वालुआए वक्को तथा गहिउ न तीरइ, एवं आरंभाओ वि वाणिज्ज-किसि-सेवाईआओ विसिट्ठं पयासाणुरूवं फलं
न पाविस्सइ ॥ ९ ॥

सेसगाहादुगत्यो कहाणय^७गम्मो । तं चेमं—किल पंच पंडवा दुज्जोहण-दूसासणाइभाउयसए^८ कण्ण-गां-
गेय-दोणायरिएसु अ संगामसीसे निहए, सुचिरं रज्जं परिवालिअ, कलिजुगपवेसकाले महापहं पट्ठिआ कत्थ वि
वणुद्देसे पत्ता । तओ रत्तीए जुहिट्टिलेण^९ भीमाइणो पइपहरं पाहरीअत्ते निरुविआ । तत्तो सुत्तेसु धम्मपुत्ताइसु
१५ पुरिसरूवं काउ कली भीममुवट्ठिओ, अहिक्खित्तो य तेण भीमो—रे भाउअ-गुरु-पिआमहाइणो मारित्ता^{१०} संपइ धम्मत्थं
पट्ठिओ तुमं, ता केरिसो तुह धम्मो ? । तओ भीमो कुद्धो तेण सह जुज्झिउमारद्धो । जहा जहा भीमो जुज्झइ
तहा तहा कली वहुइ । तओ निज्जिओ कलिणा भीमो । एव बीयजामे अज्जुणो, तइअ-चउत्थजामेसु नकुल-
सहदेवा तेण अहिक्खित्ता, रुद्धा निज्जिया य । तओ सावसेसाए निसाए उट्ठिए जुहिट्टिले जुज्झिउं दुक्को कली । तओ
खंतीए चेव निज्जिओ कली रण्णा संकोअं^{११} नेउं^{१२} सरावमज्जे ठविओ । पमाए य भीमाइणं दंसिओ—एस जो जेण तुम्हे
२० निज्जिआ । एवमाईणं दिट्ठंताणं अटुत्तरसएण महाभारहे वासेसिणा कलिट्ठिई दंसिय त्ति । अलं पसंगेण ।

§४. तओ गोअमसामी जाणगपुच्छं पुच्छेइ—भयवं ! तुम्ह निव्वाणाणंतरं किं किं भविस्सइ ? । पहुणा
भणियं—गोयम^{१३} ! मम मुखगयस्स तिहि वासेहि अद्धनवमेहि अ मासेहि पंचमअरओ दूसमा लगिस्सइ । मह
मुखगमणाओ वासाणं चउसट्ठीए अपच्छिमकेवली जंबूसामी सिद्धि गमिही । तेण सम मणपज्जवनाणं, परंमोही,
पुल्लयलद्धी, आहोअरगसरीरं, खंवागसेदी, उवसाम्मिगसेदी, जिणकप्पो, परिहारविमुद्धि-सुहुमसंपराय-अहक्खंयचारित्ताणि,
२५ केवलनाणं, सिद्धिगमणं च त्ति दुवालसठाणां भारहेवासे^{१४} वुच्छिज्जिहिति ।

अज्जसुहम्मप्पमुहा होहिंति जुगप्पहाण आयरिया । दुप्पसहो जा सूरी चउरहिआ^{१५} दोण्णि अ सहस्सा ॥ १ ॥

सत्तरिसमहिए वाससए गए थूलभइमि सग्गट्ठिए चरमाणि चत्तारि पुत्राणि, समचउरंसं संठाणं, वज्जरि-
सहनारायं संघयणं, महापाणज्झाणं च^{१६} वुच्छिज्जिहइ । वासपंचसएहि अज्जवयरे दसमं पुवं, संघयणचउक्कं च
अवगच्छिही ।

३० महमुखगमणाओ पालय-नंद-चंदगुत्ताइराईसु वोलीणेसु चउसयसत्तरेहिं विक्कमाइच्चो राया होही ।
तत्थ सट्ठी वरिसाणं पालगस्स रज्जं; पणपण्णं सयं नंदाणं; अटोत्तरं सयं मोरियवंसाणं; तीसं पूसमित्तस्स; सट्ठी

१ E नास्त्येतत्पदम् । २ C जयगघर° । ३ P काहलो । ४ A B E °वुद्धा । ५ C सारिण° । ६ P B D तिन्नि° ।
७ B C D कहाणय° । ८ B °भावु°, C E °भाउ° । ९ B C E जुहिट्टिलेण । १० B Pa नास्ति पदमिदम्; E हणिअ ।
११ P सकोदअ । १२ Pa नेअ, P नास्ति । १३ B सो, P भो; Pa सोम । १४ B उच्छिज्जि° । १५ E चउरसहिआ ।
१६ B उच्छि° ।

अपापावृहत्कल्पः ।

बलमित्त-भाणुमित्ताणं; चालीसं नरवाहणस्स; तेरस गद्दभिल्लस्स;^० चत्तारि सगस्स । तओ विक्र
इचो । सो साहिअसुवण्णपुरिसो पुहविं अरिणं काउं नियं संवच्छरं पवत्तेही ।

तह गद्दभिल्लरज्जस्स^० छेयगो कालगायरिओ होही । तेवण्णचउसएहिं गुणसयकलिओ सुअपउत्तो ॥

दूसमाए वड्डुमाणीए नयरणि गामभूआणि होहिति । मसाणरूवा गामा; जमदडसमा रायाणो, दासप्पाया :
विणो,^१ लंचगहणपरा निओगिणो; सामिदोहिणो भिच्चा; कालरत्तिउल्लाओ सासूओ; सप्पिणितुल्लाओ वड्डुओ; निल्लज्ज
कडक्खपिक्खिआईहि सिक्खिअवेसाचरियाओ कुलंगाणाओ; सच्छंदचारिणो पुत्ता य सीसा य, अकालवासिणो का
वासिणो^२ य मेहा; सुहिआ रिद्धिसम्माणभायणं च दुज्जणा, दुहिआ अवमाणपत्तं अप्पिड्डिया य सज्जणा, परचक्कडम
ब्भिमक्खदुक्खिआ^३ देसा; खुद्द^४सत्तवहुला मेइणी, असज्जायपरा अत्थलुद्धा य विप्पा, गुरुकुलवासच्चाइणो मद
कसायकलुसिअमणा^५ समणा, अप्पवला सम्मदिट्ठिणो^६ सुनरा, ते चेव पउरवला मिच्छदिट्ठिणो होहिति । देव
दाहिति दरिसणं । न तहा फुरंतपहावा विज्जामता य^७ । ओसहीणं गोरस-कप्पूर-सक्कराइदवाण च रस-वण्ण-गंधहाण
नराणं बल-मेहा-आऊणि हाइस्सति । मासकप्पाइपाओग्गाणि खित्ताणि न भविस्संति ।^८ पडिमारूवो सावयध
वुच्छिज्जिहिइ^९ । आयरिया वि सीसाणं सम्मं सुअं न दाहिति ।

कलहकरा डमरकरा असमाहिकरा अनिव्वुइकरा य । होहिति इत्थ समणा दससु वि विक्खत्तेसु सयराह^८ ॥ १

ववहारमंततंताइएसु निच्चज्जयाण य सुणीणं । गलिहिति आगमत्था अणत्थलुद्धाण तदियहं^९ ॥ २ ॥

उवगरणवत्थपत्ताइयाण वसहीण सड्डुयाणं च । जुज्झिस्संति कएणं जह नरवड्डो कुडुवीणं ॥ ३ ॥

किं बहुणा । बहवे मुडा अप्पे समणा होहिति । पुब्बायरियपरंपरागयं सामायारिमुत्तूण नियगमइविगाणि
सामायारि सम्म चारित्तं ति क्खाविंता तहाविहं मुद्धजण मोहमि पाडिंता उस्सुत्तभासिणो अप्पथुई परनिंदापरायणा
केई होहिति । बलवंता मिच्छनिवा अप्पवला हिदुअनिवा भविस्संति ।

§ ५. जाव एगूणवीसाए सएसु चउद्दसाहिएसु वरिसेसु वड्डकंतेसु चउदससयचोआले विक्रमवरि
पाडलिपुत्ते नयरे चित्तसुद्धड्ढमीए अद्धरत्ते विट्ठिकरणे मयरलगे वहमाणे जसस्स मयंतरे^{१०} मगदणभिधाणस्स णि
जसदेवीए उयरे चंडालकुले कक्किरायस्स जम्मो हविस्सइ । एगे एवमाहंसु—

वीराओ इगुणवीसं सएहि वरिसाण अट्ठवीसाए । पंचमासेहिं* होही चंडालकुलंमि कक्किनिवो ॥

तस्स तिन्नि नामाणि भविस्संति । तं जहा—रुदो, कक्की, चउम्मुहो अ । तस्स जम्मे महुराए रा
महुमहणभवणं कत्थ वि गूढं चिट्ठमाणं तं पडिस्सइ । दुब्भिमक्खडमररोगेहि च जणो पीडिज्जिहिइ । अट्ठार
वरिसे कत्तिअसुक्कपक्खे कक्किणो रज्जामिसेओ भविस्सइ । जणमुहाओ नाउं नंदरायस्स सुवण्णं धूमपंचगाओ
गिणिहस्सइ । चम्मयनाणयं पवत्तिस्सइ । दुट्ठे पालिस्सइ, सिट्ठे य निग्गाहिस्सइ । पुहविं साहिच्चा छत्तीसइमे^{११} वरिसे तिर

० एतदन्तर्गत पाठ पतितः B आदर्शे । १ P E कुटंविणो । २ E विना नास्त्यन्यत्रैतत्पदम् । ३ P °दुहिआ । ४
दुक्ख° । ५ पतितं E प्रतौ । ६ B C E सुनरा । ७ 'य' नास्ति A P C । † एतद्वाक्यं नास्ति E आदर्शे । ८ D सुराहं
९ D तदियाहं । १० P मगदरा, D मगदारा, Pa मगद । ११ B बत्तीसइमे ।

* अत्रान्तरे E सज्जके आदर्शे निम्नलिखिता गाथा अधिका लभ्यन्ते—

[पंच] य मासा पंच य वासा छचेव हुंति वाससया । परिनिव्वुअस्स अरहओ तो उप्पन्नो सगो राया ॥ १

पत्तो पंतकुलमि य चित्ते सुदिट्ठमीइ दिवसमि । रोदोवगए चंदे विट्ठीकरणे रविस्सुदए ॥ २

जम्मोवगए सूरै सणिच्छरे विण्हदेवयगए य । सुक्के भोमेण हए चंदेण हए सुरगुरुमि ॥ ३

सत्तिसूरत्थमणंमि य समागमे ति(त^१)त्थ एगपक्खंमि । सत्तरिसयचक्कपमदए अ धूमधूमए अ केउंमि ॥ ४

तइआ पडणं भवणस्स जम्मनयराइं रामकण्हाणं । घोरं जणक्खयकर पडिबोहदिणे य विणस्स ॥ ५

इति तित्थ (त्थो) ग्गालियसिद्धाते । अट्ठवीसाए मासेहिं होही चंडालकुलंमि कक्किनिवो ।

डभरहाहिवई भविस्सइ । सबओ खणित्ता खणित्ता निहाणाणि गिण्हस्सइ । तस्स भंडारे नवनवइसुवण्णकोडिकोडीओ,
चउइससहस्सा गयाणं, सत्तासीइ लक्खा आसाणं, पंचकोडीओ पाइक्काणं हिंदुअ^१तुरुक्काफराणं । तस्सेव एगच्छत्तं
रज्जं । दविणत्थं रायमग्गं खाणितस्स पाहाणमई लवणदेवी नाम गावी पयडीहोऊण गोयरचरियागए साहुणो सिंगेहिं
घट्टिस्सइ । तेहि पाडिवयायरियस्स कहिए, इत्थ पुरे जलोवसग्गो^२धणियं होहि त्ति तेहिं आइसिस्संति । तओ के वि
५ साहुणो अन्नत्थ विहरिस्सति । के वि वसहीपडिवंधाइणा ठाहिति तग्गहणत्थं । पयडीभविस्संति सत्तरसाहवुड्डीए
सबत्थ निहाणाणि । तओ गंगाए पुरं समग्गं पि पलाविज्जिही^३ । राया संघो अ^४ उत्तरदिसिद्धियं महल्लत्थलं आरुहिअ
छुट्टिस्संति । राया तत्थेव नव^५ नगरं निवेसिस्सइ । सबे वि पासंडा तेण दंडिज्जिहिंति । साहूणं सगासाओ भिक्खाछलं-
सं मग्गतो काउस्सग्गाहूअसासणदेवयाए^६निवारिज्जिही । पंचासं वरिसाइं सुभिक्षं । दम्मेण कणाणं दोणो लब्धिहिइ ।
एवं निक्कंटयं रज्जमुवमुंजित्ता छासीइमे वरिसे पुणो सबपासंडे दंडित्ता सबं लोअं निद्धणं काउं भिक्खाछडुंसं साहूहितो
१० मग्गेहिइ । ते अ^७ अदिते कारागारे खिविस्सइ । तओ पाडिवया^८यरियपमुहो संघो सासणदेविं मणे काउं काउस्सग्गे
ठाही । तीए वि^९ विबोहिओ जाव न पण्णप्पिहइ, तओ आसणकंपेण नाउं माहणरूवो सक्को आगमिस्सइ । जया
तस्स वि वयणं न पडिवज्जिहिइ तया^{१०} सक्केण चवेडाए आहओ मरिउं नरए गमिस्सइ । तओ तस्स पुत्तं धम्मदत्तं
नाम रज्जे ठविस्सइ । ^{११}संघस्स सुत्थयं^{१०} आइसिय सट्ठाणं सक्को गमिही । दत्तो य राया बावत्तरिवासाऊ पइदिणं
जिणचेइयमंडियं महि काही; लोगं च सुहिअं काहि त्ति । दत्तस्स पुत्तो जियसत्तू । तस्स वि^{११}य मेहघोसो ।
१५ कक्किअणंतरं महानिसीहं न वट्टिस्सइ । दोवाससहस्सठिइणो^{१२} भासरासिग्गहस्स पीडाए नियत्ताए य देवावि दंसणं
दाहिंति । विज्जा मंता य अप्पेण वि जावेण पहावं दंसिस्संति । ओहिन्नाण-जाइसरणाई भावा^{१३} य किंचि पयट्टिस्संति ।
तदणंतरं एग्गुवीससहस्साइं जाव जिणधम्मो वट्टिस्सइ^{१४} । दूसमपज्जंते बारस^{१५}वारिसिओ पवइय-दुहत्थूसियतणू दसवे-
यालिआगमधरो अद्धुत्तसिलोगप्पमाणगणहरमंतजावी छट्टउक्किट्तवो दुप्पसहो नाम आयरिओ चरमजुगप्पहाणो
अट्टवासाइ सामणं पालित्ता वीसवरिसाऊ अट्टमभत्तेणं कयाणसणो सोहम्मे कप्पे पलिओवमाऊ सुरो एगावयारो उप्प-
२० ज्जिहिइ । दुप्पसहो सूरि, फग्गुसिरी अज्जा, नाइलो सावओ, सच्चसिरी साविया-एस अपच्छिमो
संघो पुबण्हे भारहे वासे अत्थमेहिइ । मज्झण्हे विमलवाहणो राया, सुमुहो मंती । अवरण्हे अग्गी । एवं च
धम्म-रायनीइ-पागाईण^{१६} वुच्छेओ होहिइ^{१७} । एवं पंचमो अरओ दूसमा^{१८} सम्पुण्णा^{१९} ।

§६. तओ ^{२०}दूसम-दूसमाए छट्टे अरए पयट्टे ^{२१}पलयवाया वाइस्संति । वरिसिस्संति विसजलहरा । तवस्सइ
बारसाइच्चसमो सूरि । अइसीयं मुंचिस्सइ चंदो । ^{२२}गंगा-सिंधूभयतडेसु वेयड्डुमूले बाहत्तरीए बिलेसु छक्खंडभरहवासिणो
२५ नरतिरिआ वसिस्संति । वेयड्डुआरओ पुवावरतडेसु गंगाए नवनव बिलाइं । एव वेयड्डुपरओ वि । एवं छत्तीसं^{२३} । एमेव
^{२४}सिंधूए वि छत्तीसं । एगत्ते बावत्तरिं बिलाइं । रहपहमित्त^{२५}पवाहाणं गंगा-सिंधूणं जले उप्पण्णे मच्छाई ते बिल-
वासिणो रत्तिं कट्टिस्संति । दिवा तावभएण निग्गंतुमक्खमा । सूरकिरणपक्के ते रयणीए खाहिंति । ओसहि-रुक्ख-गाम-
नगर-जलसय-पवयाईण वेयड्डुउसभकूडवज्जं^{२६} निवेसट्ठाणं पि न दीसिहिइ । छबासइत्थीओ गब्भं धारिस्संति ।
सोलसवासाओ नारीओ, वीसवासाओ नरा पुत्त-पपुत्ते दिच्छंति^{२७} । हत्थसमूसिआ काला कुरूवा उग्गकसाया नग्गा पायं^{२८}
३० नरयगामी बिलवासिणो एगवीसं वरिससहस्साइं^{२९} भविस्संति । एवं छट्टे अरए ओसप्पिणीए समत्ते, उस्सप्पिणीए

१ B D Pa हिंदुव° । २ P E धारणियं, Pa ध ..णियं । ३ P पलाविही । ४ नास्ति D । ५ Pa नव° ।
६ B वारि° । ७ B P D नास्ति 'अ' । ८ एतदन्तर्गता पंक्ति पतिता P आदर्शे । ८ Pa नास्ति 'वि' । ९ Pa पीडाए
संघस्स । १० G Pa सुत्थणं । ११ Pa चिय, D चय । १२ B P Pa °ठिइणा । १३ Pa भावाई । १४ P वट्टि-
स्सए । १५ B वारिसिओ । १६ D पागाणं । १७ P होहि त्ति । १८-१९ एतत्पदद्वयं नास्ति P प्रतौ । २० E नास्ति
'दूसम' । २१ B अरए य पायवावा । † एतदन्तर्गतं वर्णनं नास्ति P आदर्शे । २२ P गंगासिंधूए । २३ B रहमित्त,
P रहपमित्त । २४ 'वज्जं' नास्ति P । २५ B P दच्छंति । २६ B पाय, P पयं । २७ B D Pa एगवीससहस्साइं ।

अपापाबृहत्कल्पः ।

वि¹ पदमे अरए एसा चैव वत्तवया । तंमि बोलीणे बीयारयपारंभे सत्ताहं सत्ताहं पंच मेहा भारहे वासे वासि
कमेणं । तं जहा—पदमो पुक्खरावत्तो तावं निवावेहिइ² । बीओ खीरोदो धन्नकारी । तईओ³ धओदओ नेहकारः
चउत्थो अमओदओ ओसहीकरो । पंचमो रसोदओ भूमीए रससंजणणो । ते य बिलवासिणो पइसमयं वड्डु
सरीराऊ पुढवि⁴ सुहं दट्टूण बिलेहितो निस्सरिस्संति । धन्नं फलाइं भुजंता मंसाहारं निवारइस्संति* ।

तओ मज्झदेसे सत्त कुलगरा भविस्संति । तत्थ पदमो विमलवाहणो । विईओ सुदामो । तई
संगओ । चउत्थो सुपासो । पंचमो दत्तो । छट्ठो सुमुहो । सत्तमो संमुची । जाइसरणेणं विमलवाहणो नगराइन
काही । अग्गिमि उप्पन्ने अन्नपागं सिप्पाइं कलाओ लोगववहारं च सबं पवत्तेही । तओ इगुणनवइपक्खसमम्भहिए उ
प्पिणीए अरयदुगे वइक्कंते पुंडवद्वणदेसे सयदारे पुरे संमुइनरवणो भद्दाए देवीए चउइसमहासुमिणसूइ
सेणियरायजीवो रयणप्पभाए लोलुबुद्धयपत्थडाओ चुलसीइं वाससहस्साइं आउं पालित्ता उव्वट्ठो समाणो कुच्छि
पुत्तत्ताए उव्वज्जिहिइ⁵ । वण्ण-प्पमाण-लंछण-आऊणि गम्भावहारवज्ज पंचकल्लायणां मास तिहि-नक्खत्ताईणि⁶ य उ
मम तहेव भविस्संति । नवरं नामेणं पउमनाहो, देवसेणो, विमलवाहणो अ । तओ बीयतिथ्यरो⁷ सुप
सजीवो सुरदेवो । तईओ उदाइजीवो सुपासो । चउत्थो पोट्टिलजीवो सयंपभो । पंचमो दढाऊजी
सव्वाणुभूई । छट्ठो कतिअजीवो देवस्सुओ । सत्तमो संखजीवो दओ । अट्ठमो आणंदजीवो पेढालो
नवमो सुनंदजीवो पोट्टिलो । दसमो सयगजीवो सयकित्ती । एगारसमो देवइजीवो मुणिसुव्वओ
बारसो कण्हजीवो अममो । तेरसमो सचइजीवो निक्कसाओ । चउइसो बलदेवजीवो निप्पुलाओ
पण्णरसो सुलसाजीवो निम्ममो । सोलसमो रोहिणिजीवो चित्तगुत्तो । केई पुण भणंति—कक्किपुत्तो दत्त
नामो, पण्णरस-तिउत्तरे विक्कमवरिसे, सेत्तुज्जे उद्धारं कारित्ता जिणभवणमंडिअं च वसुहं काउं अज्जियतिथ्यरनामो स
गंतुं चित्तगुत्तो नाम जिणवरो होहि ति । इत्थ य बहुसुअसंमयं पमाणं । सत्तरसो रेवइजीवो समाही । अट्ठ
रसो सयालि⁸जीवो संवरो । एगूणवीसो⁹ दीवायणजीवो जसोहरो । वीसइमो कण्णजीवो विजओ । ए
वीसो नारयजीवो मल्लो । बावीसइमो अंबडजीवो देवो । तेवीसइमो अमरजीवो अणंतवीरिओ । च
वीसइमो¹⁰ सायबुद्धजीवो¹¹ भद्दकरो । अंतरालाइं पच्छाणुपुबीए जहा वट्टमाणजिणाणं भाविचक्कवट्ठिणो दुवाल
होहिति । तं जहा—दीहदंतो, गूढदंतो, सुद्धदंतो, सिरिचंदो, सिरिभूई, सिरिस्सोमो, पउमो
नायगो, महापउमो, विमलो, अमलवाहणो, अरिट्टो अ । नव भाविवासुदेवा । तं जहा—नंदी, नंदि
मित्तो, सुंदरबाहू, महाबाहू, अइबल्लो, महाबल्लो, बल्लो, दुर्विट्ठू, तिविट्ठू अ । नव भाविपडिवा
सुदेवा । जहा—तिलओ, लोहजंधो, वज्जजंधो, कंसरी, बल्ली, पहराओ, अपराजिओ, भीमो
सुग्गीओ । नव भाविवलदेवा । जहा—जयंतो, अजिओ, धम्मो, सुप्पभो, सुदंसणो, आणंदो
नंदणो, पउमो, संकरिसणो य । इगसट्ठी सलगगपुरिसा उस्सप्पिणीए तईए अरए भविस्संति । अपच्छिम
जिण-चक्कवट्ठिणो दुणि चउत्थे अरए होहिति । तओ दस मत्तंगाई कप्परुक्खा उप्पज्जिहिति । अट्टारसकोडाकोडीअ
सागरोवमाणं निरन्तरं जुगलधम्मो भविस्सइ । उस्सप्पिणी-अवसप्पिणीकालचक्काणि अणंतसो तीअट्टाउ अणंतगुणाणि
भारहे वासे होहिति । एवमाइ अन्नं पि भविस्सकाले सख्वं वागरित्ता¹² कम्मि वि गामे देवसम्मविप्पस्स बोहणत्थं
गोअमसामी पट्टविओ भगवया,¹⁴ जहा—एअस्स पेमबंधो झिज्जइ । तओ तीसं वासाइं अगारवासे वसित्ता, पक्खा-

1 B नास्ति 'वि' । 2 P निवावेइ । 3 B घओ । 4 P पुहविसुहं । *एतद्वाक्यं नविद्यते P Pa आदर्शे ।

5 P उव्वण्णो । 6 B D Pa नक्खत्ताणि । 7 P तित्थं करो । 8 P सयालो । 9 D ०वीसइमो । 10 P Pc साइ० ।

11 P 'जीवो' नास्ति । 12 P सोमो । 13 D E कम्मवि । 14 P Pc आदर्शे एवेदं पदं प्राप्यते ।

हिअ सङ्खवारसवासे छउमत्थो, तीसं वासाइ तेरसपक्खोणाइ केवली विहरित्ता, *बावत्तरिवासाइं सवाउयं पालित्ता* कत्तिअअमावसाए राईए चरमजामद्धे चंदे दुच्चे^१ संवच्छरे,^२ पीइवद्धणे मासे, नंदिवद्धणे पक्खे, देवाणंदाए रयणीए, उवसमे दिणे, नागे करणे, सबड्डसिद्धे मुहुत्ते, साइनक्खत्ते, कयपज्जकासणो सामी सक्केण विन्नत्तो—भयवं ! दो वासस-हस्सठिई भासरासी नाम तीसइमो गहो अइखुइप्पा तुम्ह जम्मनक्खत्त सकंतो सपय । ता मुहुत्त पडिक्खह जहा तस्स 5 मुह वचिअं भवइ । अन्नहा^३ तुम्ह च्चिअ तित्थस्स पीडा चिरं होहि ति । भयवया भणिअ—भो देवराय ! अम्हे पुहविं छत्तं मेरु च दड काउ एगहेलाए सयमुरमणसमुद्द च तरिउ, लोअ च अलोए खिविउ समत्था, न उण आउकम्मं वड्डेउं वा हासेउ वा समत्था । जओ^४ अवस्स भाविभावाण नत्थि वइक्कमो । तओ दोवाससहस्से जाव अवस्सभाविणी तित्थस्स पीड ति । सामी अ पंचावणं अज्झयणाइं कल्लणफलविवागाइं पंचावणं च पावफलविवागाइं विभावइत्ता; छत्तीस च अणुट्ठवागणइं वागरित्ता, पहाणं नाम अज्झयणं विभावेमाणो सेलेसीसुवगम्म कयजोगनिरोहो सिद्धाणतपं- 10 चगो एगागी सिद्धिं सपत्तो । अणंतनानं, अणतदसणं, अणत सम्मत्तं, अणतो आणंदो अणंतं विरिय च त्ति पंचाणतणं ।

तया य अणुद्धरीकुंथूणं उप्पत्ति दट्ठं, अज्जप्पभिइं सजमे दुराराहए भविस्सइ त्ति समणा समणीओ बहवे भत्तं पच्चर्खिसु ।

अन्न च कासी-कोसलगा नव मल्लइं नवलच्छइं अट्टारस^५ गणरायाणो अमावसाए पोसहोववासं पारित्ता गए भावुज्जोए दव्वुज्जोअं करिस्सामो त्ति परिभावि ययणमयदीवेहि उज्जोअमकासि । कालक्कमेण अग्निदीवेहि सो जाओ । 15 एवं दीवालिआ जाया । देवेहि देवीहि य^६ आगच्छंत-गच्छतेहि सा रयणी उज्जोअमइं कोलाहलसकुला य जाया । भगवओ य सरीरं देवेहि सक्कारियं^७ । भासरासिपीडापडिघायत्थं देव-माणुस-गवाईणं नीराजणा जणेहिं कया । तेण किर मेराइयाणं पविती जाया । गोअमसामी पुण तं दिअं पडिबोहिता जाव भयवओ वंदणत्थं पच्चागच्छइ, ताव देवाणं संलावे सुणेइ, जहा—भयवं कालगओ त्ति । सुट्ठुअरं अधिइं पगओ । अहो ममंमि भत्ते वि सामिणो निन्नेहया, जमहं अंतसमए वि समीवे न ठाविओ । कहं वा वीअरागाणं सिणेहु त्ति नायसुअंमि वुच्छिन्नपेमबंधणो तक्खणं चेव केवली 20 जाओ । सक्केणं कत्तिअसुद्धपाडिवयगोसग्गे केवलमहिमा कया । भयवं सहस्सदलकणयपंकए निवेसिओ पुप्फपयरं काउं अट्ठमंगलाइं पुरओ आलिहियाइं । देसणा य सुआ । अओ चेव पाडिवए मूहसवो अज्ज वि जयंमि पयत्तइ । सूरिमंतो अ गोअमसामिपणीओ, तओ तस्साराहगा गोअमकेवलुप्पत्तिदिवसु त्ति तंमि दिणे समवसरणे अक्खन्हव-णाइपूअं सूरिणो करिति । सावया य भयवंते अत्थमिए सुअनाणं चेव सबविहीसु पहाणं ति सुअनाणं पूअंति । नंदिवद्धणनरिंदो सामिणो जिट्ठभाया भयवंतं सिद्धिगयं सुच्चा अईव सोगं कुणंतो पाडिवए कओववासो कत्तिअसु- 25 द्ववीआए संवोहिता निअघरे आमंतिता सुदंसणाए भगिणीए भोइओ । तंबोलवत्थाइ दिण्णं । तप्पिभिइं भाइवी-यापवं रूढं । एवं दीवूसवट्ठिई संजाया ।

जे अ दीवमहे चउइसि-अमावसासुं कोडीसहिअसुववासं काउं अट्ठप्पयारपूआए सुअनाणं पूइत्ता, पंचाससहस्स परिवारं सिरिगोअमसामिं सुवण्णकमले ठिअं झाइत्ता, पइजिणं पंचाससहस्साइं तंदुलाणं, एगत्ते बारसलक्खाइं चउवीस-पट्टयपुरओ ढोइत्ता, तदुवरि अखंडदीवयं बोहिता, गोअमं आराहिंति, ते परमपयसुहलच्छि पावंति त्ति । दीवूसव- 30 अमावसाए नंदीसरतवं आढविज्जा । तंमि दिणे नंदीसरपडपूआपुवं उववासं काउं, वरिसं सत्तवरिसाणि वा जाव अमावसासु उववासो काउं, वीरकल्लणयअमावसाए उज्जमणं कुज्जा । तत्थ नंदीसरबावणजिणालए सक्का न्हवणाइपूअं काऊण नंदीसरपडपुरओ वा दप्पणसंकंतजिणविंवेसु न्हवणाइं काउं बावणवत्थूणि अ पक्कन्नभेया, नारंग-जंबीर-कयली-फलाईणि, नालिएराइं पूगाइं पत्ताणि, उच्छुलट्ठीओ, खज्जरसुइयावरिसोलयउत्तत्तिआवायमाईणि खीरिमाइं थालाइं

*एतदङ्कित वाक्यं P P_c आदर्शे एव लभ्यते । 1 P पुव्वे । 2 P संवत्सरे । 3 D नन्नहा । 4 B D P_a तओ । 5 P गणहार° । 6 B D नास्ति 'य' । 7 B D P_a सक्कारिअ ।

अपापावृहत्कल्पः ।

दीवया इच्छा । कंचुलियाओ बावणं तंबोलाइदाणपुवं सावियाणं दिज्जा । अण्णे य दीवूसवं विणावि अमा नंदीसरतवं आढविति ति ।

अह पुणरवि अज्जसुहत्थीणं संपइ महाराओ पुच्छिसु-भयवं ! इत्थ दीवालिआपवंमि विसेसओ घ मंडणं अन्न-वत्थाईणं विसिद्धाणं परिभोगो, अन्नोन्नजोहाराइकरणं, जणाणं केण कारणेण दीसइ ? । तत्थ इमं पत्तु अज्जसुहत्थिसूरिणो पन्नविंसु । जहा-पुबिं उज्जेणीए पुरीए उज्जाणे सिरिमुणिसुव्वयसामिसीसो सुव्वयारिओ समोसदो । तस्स वंदणत्थ गओ सिरिधम्मराया । नमुचिमती वि तत्थ गओ । सूरीहि सम विवाय कु खुल्लगेण पराजिओ । गओ रण्णा सम नियगेहं । निसाए मुणिणो हतु कड्डिअखग्गो गओ उज्जाण । देवयाए थमिओ गोसे विम्हिण्ण रण्णा खामित्ता मोइओ । लज्जिओ नट्ठो गओ हत्थिणाउरे । तत्थ पउमुत्तरो राया । जा तस्स देवी । तीसे दो पुत्ता-विण्हुकुमारो, महापउमो । जिट्ठे अणिच्छते महापउमस्स जुवरायपथ पिउ दिन्न । नमुई तस्स मती जाओ । तेण सीहरहो रणे विजिओ[†] । महापउमो तुट्ठो । वरं पदिण्णे तेण ना कओ वरो । एगया जालादेवीए अरहंतरहो कारिओ । तीसे सवत्तीए लच्छीए मिच्छदिट्ठीए पुण बभरहो । प रहकड्डणे दुण्ह वि देवीणं विवाए दोवि रहा रण्णा वारिया । माऊए अवमाणं दट्ठुं महापउमो देसतरं गओ । कमे मयणावलं परिणिता साहियच्छक्खडभारहो गयउरमागओ । पिउणा रज्जं दिण्ण । विण्हुकुमारेण स पउमुत्तरो सुव्वयायरियपायमूले दिक्खं गिण्हित्ता सिव पत्तो । विण्हुकुमारस्स य सट्ठिं वाससयाइं । कुणंतस्स अणेगाओ लद्धीओ समुप्पण्णाओ । महापउमो चक्की जिणभवणमंडिय महि काउं रहजत्ताओ कारित्ता पू माऊए मणोरहे । नमुचिणा चक्कीनासीकयवरेण जण्णकरणत्थ रज्जं मग्गिओ । तेण सच्चसंघेण तस्स रज्जं दाउं ठियमं उरे । सुव्वयायरिया य विहरंता तया हत्थिणाउरे वासाचउमासयं ठिआ । आगया सबे पासडिणो अहिणवनिवं द न सुव्वयायरिया । तओ कुट्ठो नमुई भणेइ-मम[‡] भूमीए तुम्हेहिं सत्तदिणोवरि न ठायव, अन्नहा मारेमि, जओ म द तुम्हे नागया । तओ सूरीहि संघं पुच्छित्ता एगो साहू गयणगामिविज्जाए संपन्नो आइट्ठो मेरुचूलिआठियस्स विण्हुकुमारस्स आणयणत्थं । तेण विन्नत्तं-भंते ! मम गंतुं सत्ति अत्थि, न उण आगंतुं । गुरुहिं वुत्तं-सो चेव तु^१ आणेहि ति । तओ सो पत्तो मेरुचूलं वंदिऊण विन्नत्तं सबं सरूवं महरिसिणो । तक्खणं चेव उप्पइओ सहागंतुं साहुणा नहयलं । आगओ गयउरं राउलं च । नमुइवज्जेहि राईहि सबेहिं वंदिओ । उवलक्खिओ अ नमुई पन्नविओ वि जाहे ठाउं^३ न देइ साहूणं, ताहे विण्हुणा पयतिगपमाणा^४ भूमी मग्गिया । तेण दिण्णा, भणि च-जो बाहि पयतिगाओ दिट्ठो तं मारेहामि । तो वेउबियलद्धीए लक्खजोअणपमाणदेहो जाओ विण्हुरिसी कीरी कुंडल-गया-चक्क-धणूइं धारितो । तस्स पण्हीपहारेण कंपियं भूगोलं । खुहिआ सागरा । फुक्कारेहिं नट्ठा खेयरा । उप्पहो पयट्ठाओ नईओ । धुम्मिया उडुगणा । डुल्लिआ कुलगिरी । पुबावरसमुद्देसुं दोपाए निसित्ता, तइअं कमं नमुचिणं मत्थए दाऊण ठिओ महप्पा । तओ इंदेण ओहिणा नाऊण पट्टवियाओ सुरंगणाओ कण्णजावे ठाउ महुरसरेण खंतिउवएसगन्मगीयाणि गायति । चक्कवट्ठिपमुहा य विन्नायवइयरा पसायणत्थं पाए पमदिंति । तओ उवसंतो पगइमा वण्णो महरिसी । खामिओ चक्कवट्ठिणा सघेण य । विण्हुकुमाराओ चक्किणा^५ पमोचाविओ किवाए नमुई । तय य वासाणं चउत्थमासस्स पक्खसंधिदिणं आसि । तमि उप्पाए उवसते लोएहि पुणज्जाय व अप्पाणं मन्नमाणेहि अन्नोन्न जोहारा कया । विसिद्धयरमडणभोअणच्छायणतंबोलाइपरिभोगा पवत्तिआ । तप्पभिई एयमि दिवसे पइवरिसं^६ तं चेव ववहारा पयट्ठिज्जिति । विण्हुकुमारो अ कालेण केवली होऊण सिद्धो, महापउमचक्कवट्ठी य ति ।

दसपुबिस्स मुहाओ एव सोऊण संपइनरिंदो । आसि जिणपूअरओ विसेसओ पवदियहेसु ॥ १ ॥

[†] एतद्वाक्यमनुपलभ्य B आदर्शे । 1 D मन; P न म । 2 B P आणेह ति । 3 B ठाई । 4 D पयसिण^० 5 B D Pa य मोआविओ । 6 B D Pa वरिस्स ।

मज्झिमपावाए पुर्वि अपावापुरि ति नामं आसि । सक्केणं पावापुरि ति नामं कयं । जेण इत्थं महावीरसामी कालगओ ।

इत्थेव य पुरीए वइसाहसुद्धइक्कारसीदिवसे जंभिअगामाओ रत्तिं बारसजोअणाणि आगंतूण पुब्वण्हदेसकाले महासेणवणे भगवया गोअमाई गणहरा खं(प १)डिअगणपरिवुडा दिक्खिआ प्पमुइया । गणानुत्ताया तेसिं दिण्णा ।
5 तेहि च निसिज्जातिगेण उप्पाय-विगम-धुवयालक्खणं पयतिगं लद्धूण सामिसगासाओ तक्खणं दुवालसंगी विरइया ।

इत्थेव य नयरीए भयवओ कण्णेहितो सिद्धत्थवाणिअउवक्कमेण खरयविज्जेण^१ कडसलाया उद्धरिया । तदुद्धरणे य पवेयणावसेण भयवया चिक्काररवो मुक्को । तेण पच्चासण्णपवओ दुहा जाओ । अज्ज वि तत्थं^२ अंतरालसं-धिमग्गो दीसइ ।

तहा इत्थेव पुरीए कत्तियअमावसारयणीए भयवओ निबाणट्ठाणे मिच्छद्दिट्ठीहिं सिरिवीरथूभट्ठाणठाविअनागमं-
10 डवे अज्ज वि चाउवणिणयलोआ जत्तामहूसवं करिति । तीए चेव एगरत्तीए देवयाणुभावेणं कूवायड्ढिअजलपुण्णमल्लियाए दीवो पज्जलइ^३ तिह विणा ।

पुव्वुत्ता य अत्था भयवया इत्थेव नयरे वक्खाणिआ । इत्थेव य भगवं संपत्तो सिद्धिं । इच्चाइ अच्चम्भुअभूअसं-विहाणठाणं पावापुरीमहातित्थं ।

इय पावापुरीकप्पो दीवमहुप्पत्तिभण्णरमणिज्जो । जिणपहसूरीहि कओ ठिएहिं सिरिदेवगिरिनयरे ॥ १ ॥

15 तेरहसत्तासीए विक्कमवरिसंमि भद्वयवहुले । पूसक्कवारसीए समत्थिओ एस सत्थिकरो ॥ २ ॥

॥ समाप्तोऽयं श्रीअपापावृहत्कल्पो दीपोत्सवकल्पो वा ॥

॥ अं० ४१६, अ० ७ ॥

२२. कन्यानयनीयमहावीरप्रतिमाकल्पः ।

पणमिय अमियगुणगण^१ सुरगिरिधीरं जिणं महावीरं । कण्णाणयपुरिअतप्पडिमाकप्पं किमवि वुच्छं ॥

चोलदेसावयंसे कण्णाणयनयरे विक्रमपुरवत्थवपहुजिणवइसूरिचुल्लपिउसाहुमाणदेव^२ कारावि
बारहसयतित्तीसे विक्रमवरिसे (१२३३) आसादसुद्धदसमीगुरुदिवसे सिरिजिणवइसूरीहि अम्हे
पुवायरिणहि पइट्टिया मम्माणसेलसमुगयजोईसरो^३ वलघडिया तेवीसपवपरिमाणा नहसुत्तिलगणे वि घट व
कुणंती सिरिमहावीरपडिमा^४ सुमिणयाएसेण अनकवालाभिहाणपुढविधाउ^५ विसेससफासेण सन्निहियपाडि
सावयसंघेण चिरं पूइया । जाव बारहसयअडयाले (१२४८) विक्रमाइचसंवच्छरे चाहुयाणकुलप
सिरिपुहविरायनरिदे सुरत्ताण साहवदीणेण निहणं नीए रज्जपहाणेण परमसावएण सिद्धिरामदेवेण सावय
घस्स लेहो पेसिओ, जहा-तुरुक्करज्जं सजाय । सिरिमहावीरपडिमा पच्छन्नं^६ धारियवा^७ । तओ सावएहि दाहि^८
कुलमंडणकयंवासमंडलियनामंकिए कयंवासत्थले^९ विउलवालुआपूरे ठाविया । [ताव तत्थ ठिया] जाव तेर
सयइकारसे (१३११) विक्रमवरिसे संजाए अइदारुणे दुब्भिकखे अणिबहंतो जोजओ नाम^{११} सु
हारो जीवियानिमित्तं सुभिकखदेसं पइ सकुडुवो^{१२} चलिओ कण्णाणयाओ । पढमपयाणयं थोवं कायवं ति कलिउ
^{१३}कयंवासत्थले चेव तं रयणिं वुत्थो । अड्डुरत्ते देवयाए तस्स सुमिणं दिण्णं, जहा-इत्थ तुमं जत्थ सुत्तोसि त
हिट्ठे भगवओ महावीरस्स पडिमा एत्तिएसु हत्थेसु चिट्ठइ । तुमए वि देसंतरे न गंतवं । भविस्सइ इत्थेव ते निव
त्ति । तेण ससंभमं पडिबुद्धेण तं ठाणं पुत्ताईहि खणाविअं । जाव दिट्ठा सा पडिमा । तओ हिट्ठ^{१४} तुट्ठेण नयरं गत
सावयसंघस्स निवेइयं । सावएहि महुसवपुरस्सरं परमेसरो पवेसिऊण ठाविओ चेईहरे । पूइजए तिकाळं । अणेगव
तुरुक्कउवद्वाओ मुक्को । तस्स य सुत्तहारस्स सावएहि वित्तिनिबाहो कारिओ । पडिमाए परिगरो य गवेसिओ तेहिं
लद्धो । कत्थवि थलपरिसरे चिट्ठइ । तत्थ य पसत्थिसंवच्छराइ लिहिअ संभाविज्जइ । अन्नया^{१५} ण्वणे सवुत्ते भयव
सरीरे पसेओ पसरंतो दिट्ठो । ल्हिज्जमाणो वि जाव न विरमइ ताव नायं सद्धेहि वियद्धेहिं^{१६} जहा को वि उवद्
अवस्सं इत्थ होही । जाव पभाए जट्टुअरायउत्ताणं धाडी समागया । नयरं सबओ विद्धत्थं । एवं पायडपभा
सामी तावपूईओ जाव^{१७} तेरहसयपंचासीओ (१३८५) संवच्छरो । तम्मि वरिसे आगएणं आसीनयरसिकव
रेणं^{१८} अल्लविअवंससं^{१९} जाएणं घोरपरिणामेणं सावया साहुणो अ बंदीए काउं विडंबिया । सिरिपासनाहविं सेल
भगं । सा पुण सिरिमहावीरपडिमा अखंडिआ चेव सगडमारोवित्ता दिल्लीपुरमाणेऊण^{२०} तुगुलकावादट्ठिअसुरत्ता
भंडारे ठाविया । सिरिसुरत्ताणो किरि आगओ संतो जं आइसिहिइ तं करिस्सामु त्ति ठिया पन्नरसमासे तुरुक्कबंदीए
जाव समागओ कालक्कमेण देवगिरिनयराओ जोगिणिपुरं सिरिमहम्मदसुरत्ताणो ।

अन्नया बहिया जणवयविहारं^{२१} विहरित्ता संपत्ता^{२२} दिल्लीसाहापुरे खरयरगच्छालंकारसिरिजिणसिंहसूरि
पट्टपइट्टिया सिरिजिणप्पहसूरिणो । कमेण महारासयभाए पंडिअगुडीए पत्थुआए, को नाम विसिद्धयरोः पुंडिओ ।
रायराएण पुट्टे^{२३} जोइसिअधाराधरेण तेसिं गुणत्थुई पारद्धा । तओ महाराएणं तं चेव पेसिअ सबहुमाणं आणावि
पोससुद्धवीयाए संझाए सूरिणो^{२४} । भिट्ठिओ तेहिं महारायाहिराओ । अच्चासन्ने उववेसिअ कुसलाइवत्तं पुच्छिअ आ
णिओ अहिणवकवआसीवाओ । चिरं अद्धरत्तं जाव एगंते गुट्ठी कया । तत्थेव रंत्तिं^{२५} च सावित्ता पभाए पु

१ D °मणं । २ P साहुदेव । ३ B C Pa काराविय, D काराविअ । ४ A B जोईरसो° । ५ P सुमिणयासेण
६ B °धातु° । ७ P पच्छन्ना । ८ P धारे° । ९ D दाडिम° । १० B °वासत्थलिए । † P आदर्शे एवैतद्वाक्यं दृश्यते
११ P विना नास्सन्यत्र । १२ P सकुड° । १३ B D Pa कइंवास° । १४ P हट्ठ° । १५ P ण्वणेण । १६
विहायान्यत्र न दृश्यते इदं पदम् । १७-१८ एतदन्तर्गतः पाठ पठित D प्रतौ । १७ P एतत्पदं नास्ति । १८ P ल्वि (दि
यवंसजाएणं । १९ B C D Pa तुगुलाबाद° । २० P जणवयं विहरित्ता । २१ P नास्ति । २२ P पुट्टो । २३ P सूरिण
२४ P रंत्तिं वसित्ता ।

प्रतिष्ठानपत्तनकल्पः ।

२३. प्रतिष्ठानपत्तनकल्पः [१] ।

जीयाजैत्रं पत्तनं पूतमेतद्गोदावर्याः श्रीप्रतिष्ठानसञ्ज्ञम् ।
रत्नापीड श्रीमहाराष्ट्रलक्ष्म्या रम्यं हर्म्येनैत्रशैलैश्च चैत्यैः ॥ १ ॥
अष्टाषष्टिलौकिका अत्र तीर्था द्वापञ्चाशज्जिरे चात्र वीराः ।
पृथ्वीशाना न प्रवेशोऽत्र वीरक्षेत्रत्वेन प्रौढतेजोरवीणाम् ॥ २ ॥
निश्यतीत्य^१ पुटभेदनतोऽस्मात् षष्टियोजनमित^२ किल वर्त्म ।
बोधनाय भृगुकच्छमगच्छद्वाजिनो जिनपतिः कमठाङ्कः ॥ ३ ॥
अन्वितत्रिनवतेर्नवशत्या अत्ययेऽत्र शरदा जिनमोक्षात् ।
कालको व्यधित वार्षिकमार्यः पर्व भाद्रपदशुक्लचतुर्थ्याम् ॥ ४ ॥
तत्तदायतनपङ्क्तिवीक्षणादत्र मुञ्चति जनो विचक्षणः ।
तत्क्षणात्सुरविमानधोरणि श्रीविलोकविषयं कुतूहलम् ॥ ५ ॥
^३शातवाहनपुरस्सरा नृपाश्चित्रकारिचरिता इहाभवन् ।
दैवतैर्बहुविधैरधिष्ठिते चात्र सत्रसदनान्यनेकशः ॥ ६ ॥
कपिला-त्रेय-बृहस्पति-पञ्चाला इह महीभृदुपरोधात् ।
न्यस्तस्वचतुर्लक्षग्रन्थार्थं श्लोकमेकमप्रथयन् ॥ ७ ॥

स चायं श्लोकः—

जीणे भोजनमात्रेयः, कपिलः प्राणिनां दया ।
बृहस्पतिरविश्वासः, पञ्चालः स्त्रीषु मार्दवम् ॥ ८ ॥
इह जयति दृशोरमृतच्छटा सुहृग्बर्हिणां पयोदधटा ।
जीवत्त्वामिप्रतिमा श्रीमन्मुनिसुव्रतस्य लेप्यमयी ॥ ९ ॥
वर्षाणामेकादशलक्षाप्यष्टायुतानि सार्धानि ।
अष्टौ शतानि षट्पञ्चाशानीत्यजनि कालोऽस्याः ॥ १० ॥
इह सुव्रतजिनचैत्ये यात्रामासूय्य विहितविधिमहाम् ।
भव्याश्चिन्वन्त्यैहिकपारत्रिकशर्मसम्पत्तिः ॥ ११ ॥
प्रासादेऽत्र श्रीजिनराजां चारु चकासति लेप्यमयानि ।
बिम्बान्यप्रतिबिम्बरुचीनि प्रीतिस्फीतिं वदति जनानाम् ॥ १२ ॥
अम्बादेवी क्षेत्राधिपतिर्यक्षाधिपतिश्चापि कपर्दी ।
एते चैत्यं समधिवसन्तः श्रीसङ्घस्य ग्रन्थुपसर्गान् ॥ १३ ॥
अत्र चैत्यश्रियः शेखरं सुव्रतः प्राणिपूगोपकारैकबद्धव्रतः ।
वन्द्यमानक्रमः स्वर्गिवर्गेर्मुदा सपनीपद्यतां श्रेयसे वः सदा ॥ १४ ॥
श्रीप्रतिष्ठानतीर्थस्य श्रीजिनप्रभसूरयः । कल्पमेतं विरचयांबभूवुर्भूतये सताम् ॥ १४ ॥
॥ श्रीप्रतिष्ठानपत्तनकल्पः ॥
॥ अं० १९, अ० १५ ॥

२४. नन्दीश्वरद्वीपकल्पः ।

- आराध्य श्रीजिनाधीशान् सुराधीशार्चितक्रमान् । कल्पं नन्दीश्वरद्वीपस्याचक्षे विश्वपावनम् ॥ १ ॥
 अस्ति नन्दीश्वरो नाम्नाऽष्टमो द्वीपो ब्रुसन्निभः । तत्परिक्षेपिणा नन्दीश्वरेणाम्भोधिना युतः ॥ २ ॥
 एतद्वलयविष्कम्भे लक्षाशीतिश्चतुर्युता । योजनानां त्रिषष्टिश्च कोट्यः कोटिशतं तथा^१ ॥ ३ ॥
 ५ असौ^२ विविधविन्यासोद्यानवान् देवभोगभूः । जिनेन्द्रपूजासक्तसुरसम्पातसुन्दरः ॥ ४ ॥
 अस्य मध्यप्रदेशे तु क्रमात्पूर्वादिदिक्षु च । अञ्जनवर्णाश्चत्वारस्तिष्ठन्त्यञ्जनपर्वताः ॥ ५ ॥
 दशयोजनसहस्रातिरिक्तविस्तृतास्तले । सहस्रयोजनाश्चोर्ध्वं क्षुद्रमेरुच्छूयाश्च ते ॥ ६ ॥
 तत्र^३ प्राग्देवरमणो नित्योद्योतश्च दक्षिणः । स्वयंप्रभः प्रतीच्यस्तु रमणीय उदक्स्थितः ॥ ७ ॥
 शतयोजनायतानि^४ तदद्भे^५ विस्तृतानि च । द्विसप्ततियोजनोच्चान्यर्हचैत्यानि तेषु च ॥ ८ ॥
 १० पृथग्द्वाराणि चत्वार्युच्चानि षोडशयोजनीम् । प्रवेशे योजनान्यष्ट विस्तारेऽप्यष्ट तेषु तु ॥ ९ ॥
 तानि देवासुरनागसुपर्णानां दिवौकसाम् । समाश्रयास्तेषामेव नामभिर्विश्रुतानि च ॥ १० ॥
 षोडशयोजनायामास्तावन्मात्राश्च विस्तृतौ । अष्टयोजनकोत्सेधास्तन्मध्ये मणिपीठिकाः ॥ ११ ॥
 सर्वरत्नमया देवच्छन्दकाः पीठिकोपरि । पीठिकाभ्योऽधिका^६ यामोच्छ्रयभाजश्च तेषु तु ॥ १२ ॥
 ऋषभा वर्धमाना च तथा चन्द्राननापि च । वारिषेणा चेति नाम्ना पर्यङ्कासनसंस्थिताः ॥ १३ ॥
 १५ रत्नमय्यो युताः स्वस्वपरिवारेण हारिणा । शाश्वतार्हत्प्रतिमाः प्रत्येकमष्टोत्तरं शतम् ॥ १४ ॥
 द्वे द्वे नागयक्षभूतकुण्डभृत्प्रतिमे पृथक् । प्रतिमानां पृष्ठतस्तु छत्रभृत्प्रतिमैकका^७ ॥ १५ ॥
 तेषु धूपघटीदामघण्टाऽष्टमङ्गलध्वजाः । छत्रतोरणचङ्गेर्यः पटलान्यासनानि च ॥ १६ ॥
 षोडशपूर्णकलशादीन्यलङ्करणानि च । सुवर्णरुचिररजोवालुकास्तत्र भूमयः ॥ १७ ॥
 आयतनप्रमाणेन रुचिरा सुखमण्डपाः । प्रेक्षार्थमण्डपा अक्षवाटका^८ मणिपीठिकाः ॥ १८ ॥
 २० रम्याश्च स्तूपप्रतिमाश्चैत्यवृक्षाश्च सुन्दराः । इन्द्रध्वजाः पुष्करिण्यो दिव्याः सन्ति यथाक्रमम् ॥ १९ ॥
 प्रतिमाः षोडश चतुर्द्वारस्तूपेषु सर्वतः । शतं चतुर्विंशमेवं ताः साष्टशततद्युताः ॥ २० ॥
 प्रत्येकमञ्जनाद्रीणां ककुप्सु चतसृष्वपि । गते लक्षे योजनानां निर्मत्स्यस्वच्छवारयः ॥ २१ ॥
 सहस्रयोजनोत्सेधा विष्कम्भे लक्षयोजनाः । पुष्करिण्यः सन्ति तासां^९ क्रमानामानि षोडश ॥ २२ ॥
 नन्दिषेणा चामोघा च गोस्तूपाथ सुदर्शना । तथा नन्दोत्तरा नन्दा सुनन्दा नन्दिवर्द्धना ॥ २३ ॥
 २५ भद्रा विशाला कुमुदा पुण्डरीकिणिका तथा । विजया वैजयन्ती च जयन्ती चापराजिता ॥ २४ ॥
 प्रत्येकमासां योजनं पञ्चशत्याः परत्र च । योजनानां पञ्चशतीं यावद्विस्तारमाञ्जि तु ॥ २५ ॥
 लक्षयोजनदीर्घाणि महोद्यानानि तानि तु । अशोकसप्तच्छदकचम्पकचूतसञ्ज्ञया ॥ २६ ॥
 मध्ये पुष्करिणीनां च स्फाटिकाः पल्यमूर्तयः । ललामवेद्युद्यानादिचिह्ना दधिमुखाद्रयः ॥ २७ ॥
 चतुःषष्टिसहस्रोच्चाः सहस्रं चावगाहिनः । सहस्राणि दशाधस्तादुपरिष्ठाच्च विस्तृताः ॥ २८ ॥
 ३० अन्तरे पुष्करिणीनां द्वौ द्वौ रतिकराचलौ । ततो भवन्ति द्वात्रिंशदेते रतिकराचलाः ॥ २९ ॥
 शैलेषु दधिमुखेषु तथा रतिकराद्रिषु । शाश्वतान्यर्हचैत्यानि सन्त्यञ्जनगिरिष्विव ॥ ३० ॥
 चत्वारो द्वीपविदिक्षु तथा रतिकराचलाः । दशयोजनसहस्रायामविष्कम्भशालिनः ॥ ३१ ॥
 योजनानां सहस्रं तु यावदुच्छ्रयशोभिताः । सर्वरत्नमया दिव्या झलर्याकारधारिणः ॥ ३२ ॥

१ B तथा । २ P विचित्र° । ३ C प्राच्यो । ४ B °न्यायतनानि । ५ B तदद्भे । ६ B ऽभ्याधिका° । ७ A °मैकिका ।
 ८ B °वाटिका । ९ B क्रमानि ।

नन्दीश्वरद्वीपकल्पः ।

तत्र द्वयो रतिकराचलयोर्दक्षिणस्थयोः । शक्रस्येशानस्य पुनरुत्तरस्थितयोः पृथक् ॥ ३३ ॥
अष्टानां महादेवीनां राजधान्योऽष्टदिक्षु ताः । लक्षाबाधा लक्षमाना जिनायतनभूषिताः ॥ ३४ ॥
सुजाता सौमनसा चार्चिर्माली च प्रभाकरा । पद्मा शिवा शुच्यञ्जने चूता चूतावतंसिका ॥ ३५ ॥
गोस्तूपा-सुदर्शने अप्यमलाप्सरसौ तथा । रोहिणी नवमी चाथ रत्ना रत्नोच्चयापि च ॥ ३६ ॥
सर्वरत्नरत्नसञ्चया (?) वसुर्वसुमित्रिका । वसुभागापि च वसुन्धरा नन्दोत्तरे अपि ॥ ३७ ॥
नन्दोत्तरकुरुर्देवकुरुः कृष्णा ततोऽपि च । कृष्णराजी रामारामरक्षिताः प्राक्क्रमादमूः ॥ ३८ ॥
सर्वद्वयस्तासु देवाः कुर्वते सपरिच्छदाः । चैत्येष्वष्टाहिकाः^१ पुण्यतिथिषु^२ श्रीमदर्हताम् ॥ ३९ ॥
प्राच्येऽञ्जनगिरौ शक्रः कुरुतेऽष्टाहिकोत्सवम् । प्रतिमानां शाश्वतीनां चतुर्द्वारे जिनालये ॥ ४० ॥
तस्य चाद्रेश्चतुर्दिक्स्थमहावार्पाविवर्त्तिषु^३ । स्फाटिकेषु दधिमुखपर्वतेषु चतुर्वर्षे ॥ ४१ ॥
चैत्येष्वर्हत्प्रतिमानां शाश्वतीनां यथाविधि । चत्वारः शक्रदिक्पालाः कुर्वतेऽष्टाहिकोत्सवम् ॥ ४२ ॥
ईशानेन्द्रस्त्वौत्तराहेऽञ्जनाद्रौ विदधाति तम् । तल्लोकपालास्तद्वापीदध्यास्याद्विषु कुर्वते ॥ ४३ ॥
चमरेन्द्रो दक्षिणात्येऽञ्जनाद्रावुत्सवं सृजेत् । तद्वाप्यन्तर्दधिमुखेष्वस्य दिक्पतयः पुनः ॥ ४४ ॥
पश्चिमेऽञ्जनशैले तु बलीन्द्रः कुरुते महम् । तद्दिक्पालास्तु तद्वाप्यन्तर्भाग्दधिमुखाद्विषु ॥ ४५ ॥
वर्ष दीपदिनारब्धानुपवासान् कुर्वतिथौ । कुर्वन्नन्दीश्वरोपास्त्यै श्रायसी श्रियमार्जयेत् ॥ ४६ ॥
भक्त्या चैत्यानि वन्दारुस्तत्तोत्रस्तुतिपाठभाक्^४ । नन्दीश्वरमुपासीनोऽनुपर्वाहस्तरेत्तराम् ॥ ४७ ॥
प्रायः पूर्वार्चार्थं^५ ग्रथितैरेवायमादितः श्लोकैः । श्रीनन्दीश्वरकल्पो लिखित इति श्रीजिनप्रभाचार्यैः ॥ ४८ ॥

॥ इति श्रीनन्दीश्वरकल्पः ॥

॥ ग्रं० ४९, अ० १० ॥

1 B C °ष्टाहिका. 2 B पुण्यतिथिषु । 3 B विवर्षिषु, C वचर्षिषु, Pa विचर्षिषु । 4 B पाठकान् । 5 B कथितै°
वि० क० ७

२५. काम्पिल्यपुरतीर्थकल्पः ।

गंगामूलद्विअसिरिविमलजिणाययणमणहरसिरिस्स । कित्तेमि समासेणं कं पिह्लपुरस्स कप्पमहं ॥ १ ॥

अत्थि इहेव जंबुद्दीवे दीवे दक्खिणभारहखंडे पुबादिसाए पंचाला नाम जणवओ । तत्थ गंगानाम-
महानईतरंगभगिपक्खालिज्जमाणपायारमित्तिअं कं पिह्लपुरं नाम नयरं । तत्थ तेरसमो तित्थयरो विमलनामा इक्खा-
5 गुकुलपईवकयवम्मनरिदनदणो सोमादेवीकुच्छिसिप्पिमुत्ताहलोवमो वराहलंछणो जच्चकणयवण्णो उप्पण्णो । तत्थ
तस्सेव भगवओ चवण-जम्मण-रज्जाभिसेअ-दिक्खा-केवलनाणलक्खणाइं पंचकल्लाणाइं जायाइं । इत्तुच्चिअ^१ तत्थ पएसे
पंचकल्लाणयं नाम नयरं रूढं । जत्थ य^२ तस्सेव भगवओ सूअरलंछणत्तणं पडुच्च देवेहि महिमा कया तत्थ य
सूअरखित्तं पसिद्धिमुवगयं ।

तत्थेव नयरे दसमो चक्कवट्ठी हरिसेणो नाम संजाओ । तहा दुवालसमो सबभोमो बंभदत्तनामा तत्थेव
10 समुप्पण्णो ।

तहा वीरजिणनिवाणाओ दोहि सएहि वीसाए समहिणहि वरिसाणं मिहिलाए नयरीए लच्छीहरे चेईए
महागिरीणं आयरियाण कोडिन्नो नाम सीसो, तस्स^३ आसमित्तो नाम सीसो अणुप्पवायपुवे नेउणिय^४-
वत्थुम्मि छिन्नच्छेयणयवत्तवयाए आलावगं पढतो विप्पडिवन्नो चतुत्थो निण्हवो जाओ । समुच्छेइयदिट्ठिं पक्खविन्तो एयं
कं पिह्लपुरमागओ । तत्थ खंडक्खा^५ नाम समणोवासगा । ते अ सुंकपाला तेहिं भएण उववत्तीहिय पडिबोहोओ ।
15 इत्थ संजयो^६ नाम राया हुत्था । सो अ पारद्वीए गओ केसरुज्जाणे मिए हए^७ पासितो तत्थ गहभाल्लिं
अणगारं पासित्ता संविग्गो पवइत्ता सुगइं पत्तो ।

इत्थेव नयरे गागली कुमारो पिट्ठीचंपाहिवसाल-महासालाणं भाइणिज्जो^८ पिढर-जसवईणं पुत्तो
आसि । सो अ तेहिं माउलेहिं इतो नयराओ आहवित्ता पिट्ठीचंपारजे अहिसित्तो । तेहिं च गोअमसामिपासे
दिक्खा गहिआ । कालक्कमेणं गागलीवि अम्मापिउसहिओ गोअमसामिपासे जिणदिक्खं पडिवन्नो, सिद्धो अ ।
20 इत्थेव नयरे दिवमउडरयणपडिविबिअमुहत्तणपसिद्धेण नामधिज्जेण दुमुहो नाम नरवई कोमुईमहसवे इंदके-
उं अलंकिअविभूसिअं महाजणजणियइड्डिसक्कारं दट्ठुं, दिणंतरे तं चेव भूमीए पडिअं पाएहिं विलुप्पमाणं अणाढाइज्ज-
माणं^९ दट्ठूण इड्डिं अणिड्डिं समुपेहिऊण पत्तेयबुद्धो जाओ ।

इत्थेव पुरे दोवई महासई दुवयनरिंदधुआ पंचणहं पंडवाणं सयंवरमकासी ।

इत्थेव पुरे धम्मरुई नारीदो अंगुलिज्जगरयणकुखेडिअजिणिंदविंबनमंसणदोसुब्भावणेणं पिसुणेहिं कोविण्ण
25 कासीसरेण विग्गाहिओ वेसमणेण धम्मप्पभावेणं सबलवाहणं परचक्कं^{१०} गगणमग्गेणं कासीए नेउं नित्थारिओ ।
तस्सेव सम्माणभायणं जाओ ।

इच्चाइअणेगसंविहाणगरयणनिहाणं एयं नयरं महातित्थं । इत्थ तित्थजत्ताकरणेणं भविअलोआ जिणसासण-
प्पभावणं कुणंता अज्जिति^{११} इहलोअपरलोइअसुहाइं, तित्थयरनामगुत्तं च ।

पिह्लिअ कुक्कम्मरिउणो कं पिह्लपुरस्स पवरतित्थस्स । कप्पं पढंतु असढा इय भणइ जिणप्पहो सूरी ॥ १ ॥

30

॥ श्रीकाम्पिल्यपुरकल्पः ॥

॥ अं० ३३, अ० ७ ॥

1 Pa इत्थच्चिअ । 2 'य' नास्ति Pa C । 3 P तस्सीसो । 4 P नेउणियं, C नेउलियं । 5 P खंडरक्खा ।
6 Pa संजमो । 7 Pa इओ । 8 B भाणिज्जो । 9 B नास्ति पदमेतत् । 10 A C गमणं; D गमगणं । 11 इहलोइ-
असुहाइयसुहाइ ।

अणहिलपुरस्थितअरिष्टनेमिकल्पः ।

२६. अणहिलपुरस्थितअरिष्टनेमिकल्पः ।

पणमिअ अरिष्टनेमिं अणहिलपुरपट्टणावयंसस्स । वंभाणगच्छनिस्सिअअरिष्टनेमिस्स कित्तिमो कप्प ॥ १

पुबि किर सिरिकण्णउज्जनयरे जक्खो नाम महिद्धिसपत्तो नेगमो हुत्था । सो अण्णया वणिज्जकज्जे महत्त वइल्लसत्थेणं कयाणगाणि गहिऊण कण्णउज्जपडिवद्धं^१ कन्नवज्जा^२ हिवसुआए महणिगाए^३ कंचुलिआसवधे दिण गुज्जरदेसं^४ पइ पट्ठिओ^५ आवासिओ अ कमेण लक्खारामे सरस्सईनईतडे । पुबि अणहिल्लवाडयपट्टणनिवे सट्ठाणं किर त आसि । तत्थ सत्थ निवेसित्ता अच्छंतस्स तस्स नेगमस्स पत्तो वासारत्तो । वरिसिउ पवत्ता^६ जलहरा^७ अन्नया भद्दवयमासे सो वइल्लसत्थो^८ सबो वि कत्थ वि गओ । को वि न जाणइ । सबत्थ गवेसाविओ वि न लद्धो तओ सबस्सनासे इव अच्चतचित्ताउरस्स तस्स रत्तीए आगया सुमिणम्मि भगवई अंबादेवी । भणिअं च तीए-वच्छ जग्गसि सुवसि वा^९ । जक्खेण^{१०} वुत्त-अम्मो ! कओ मे निदा । जस्स वइल्लसत्थो सबस्सभूओ विप्पणट्ठो देवीए साहिअं-भद्द ! एयम्मि लक्खारामे अविलियाथुडस्स हिट्ठे पडिमातिगं वट्ठइ । पुरिसतिग खणावित्ता तं गहेयवं एगा पडिमा सिरिअरिष्टनेमिसामिणो, अवरा सिरिपासनाहस्स, अन्ना य अंबियादेवीए । जक्खेण वागरिय-^{११}भयवइ ! अविलियाथुडाणं बाहुल्ले सो पएसो नाम कह नायवो^{१२} । देवीए जंपिअं^{१३}-घाउमयं मंडलं पुप्फपयः च जत्थ पाससि तं चेव ठाण पडिमातिगस्स जाणिज्जासि । तम्मि पडिमातिगे पयडीकए पूइज्जते अ तुज्ज वइल्ला सय मेव आगच्छिहिति । पहाए तेण उट्ठेऊण बलिविहाणपुवं तहा कए पयडीहूआओ तिण्णिवि पडिमाओ । पूइयाअे विहिपुवं । खणमित्तेण अतक्किअमेव आगया वइल्ला । संतुट्ठो नेगमो । कमेण कारिओ तत्थ पासाओ । ठावियाअे पडिमाओ ।

अन्नया अइच्छिए वासारत्ते अग्गहारगामाओ अट्टारससयपट्टसालियघरअलंकियाओ वंभाणगच्छमंडणा सिरिजसोभद्दसूरिणो खंभाइत्तनयरोवरि विहरंता तत्थ आगया । लोगेहि विन्नविअं-भयवं ! तित्थं उल्लंघिउ गंतुं न कप्पइ पुरओ । तओ^{१४} तेहिं सूरिहि तत्थ ताओ नमंसिआओ पडिमाओ । मग्गसिरपुणिमाए धयारोवो महुस वपुवं कओ । अज्ज वि पइवरिसं तम्मि चेव दिणे धयारोवो कीरइ । सो य धयारोवमहुसवो विक्रमाइचाओ पंचसु सएसु दुत्तरेसु वरिसाणं (५०२) अइकंतेसु संवुत्तो ।

तओ अट्टसएसु दुउत्तरेसु (८०२) विक्रमवासेसु अणहिल्लगोवालपरिक्खिअपएसे लक्खारामट्ठाणे पट्टणं चाउक्कड^{१५} वंसमुत्ताहलेण वणरायराइणा निवेसिअं । तत्थ वणराय-जोगराय-क्खेमराय भूअडं-वैयरसीह^{१६}-रयणाइच्च-सामंतसीहनामाणो सत्त चाउक्कडवंसरायाणो जाया । तओ तत्थेव पुरे चालु क्ववंसे मूलराय-चामुण्डराय-वल्लभराय-दुल्लहराय^{१७}-भीमदेव-कण्ण-जयसिंहदेव-कुमारपालदेव-अजर्यदेव-बालमूलराय-भीमदेवाभिहाणा एगारस नरिदा । तओ वाघेलाअन्नए लूणप्पसाय-वीर-धवल-वीसलदेव-अज्जुणदेव-सारंगदेव-कण्णदेवा नरिदा संजाया । ततो^{१८} अल्लावदीणाइसुरत्ताणाण गुज्जरधरितीए आणा पयट्ठा । सो अ अरिष्टनेमिसामी कोहंडीकयपाडिहेरो अज्ज वि तहेव पूइज्जइ ति ।

अरिष्टनेमिकल्पोऽयं लिखितः श्रेयसेऽस्तु वः । मुखात्पुराविदां श्रुत्वा श्रीजिनप्रभसूरिभिः ॥ १ ॥

॥ इति अरिष्टनेमिकल्पः ॥

॥ अं० ३३ ॥

1 P पडिवुद्धं । 2 P कन्नउज्जा° । 3 P मयाणिगाए । 4 Pa ँदेसे । 5 Pa पइट्ठिओ । 6 P पवित्तिया । 7 C Pa वयल्ल° । 8 P जक्खेणुत्तं । 9 B C Pa भयवं । 10 P जंपियं देवीए । 11 B नास्ति 'तओ' । 12 B चाउक्कडा° । 13 C वयरसी । 14 Pa नास्ति एतन्नाम । 15 P तओ ।

३०. कपर्दियक्षकल्पः ।

सिरिसत्तुजयसिहरे परिद्विअं पणमिऊण रिसहजिणं । तस्सेवयस्स वुच्छं कवड्डिजक्खस्स कप्पमहं ॥ १ ॥

अत्थि वालक्कजणवए पालित्ताणयं नाम नयरं । तत्थ कवड्डिनामधिज्जो गाममहत्तरो । सो अ मज्जमं-
समहुजीवघायअलिअवयणपरधणहरणपररमणीरमणाइपावट्ठाणपसत्तचित्तो ^१अणहीनामियाए अणुरूवचिट्ठिआए भज्जाए
५ सह विसए उवभुजंतो गमेइ कालं । अन्नया तस्स मंचयद्वियस्स साहुजुअलं^२ घरे पत्तं । तेणावि दिट्ठिपणामं काउं
विन्नत्तं जोडियकरेणं—भयवं ! किमित्थागमणकारण तुम्हाणं^३ ? अम्ह घरे दुद्ध-दहि-घय-तक्काइ य पउरमत्थि, जेण कज्जं तं
आइसह । साहुहि भणिअं—न अम्हे भिक्खट्ठमागया किंतु अम्ह गुरुणो सपरिवारा सित्तुज्जजत्ताए आगया । संपयं
पुण वासारत्तो पत्तो;^४ साहूणं विहरिउं न कप्पइ । अओ तुम्ह पासे उवस्सयं मग्गेउमागया, जत्थ^५ सूरिणो सपरिवारा
चिट्ठंति । मयहरेण विन्नत्तं—दिण्णो मए उवस्सओ । आगच्छतु सूरिणो, चिट्ठंतु अहासुहं । केवलं अम्हाणं पावनिरयाणं
० धम्मोवएसो न दायवो ति । साहूहि भणिअ—एवं होउ ति । तओ आगया गुरुणो । ठिया वासाचउम्मासिं । कुणति
संतयं सज्जायं; सोसंति छट्ठट्ठमाईहि नियतणु । कमेण अइक्कंते वासारत्ते पारणए मुक्कलविति^६ मयहरं गुरुणो । सो
तेसि सच्चपइणत्तणओ परितुट्ठो नियनयरसीमसधिं जाव बोलाविउं पट्ठिओ । पत्ताए सीमसधीए सूरिहि जंपिअं—भो
मेहर ! तए अम्हाणं उवस्सयदाणाइणा बहुउवयारो कओ । अओ संपइ किंचि धम्मोवएसं देमो, तेण पच्चुवयारो
कओ हवइ । मेहरेण भणियं—नियमो न ताव मह निवहइ; किंचि मंतक्खरं उवइसह । तओ सूरिहि अणुकंपाए पंच-
५ परमिट्ठिनवकारमहामंतो सिक्खाविओ जलजलणथभणाइपभावो अ तस्स उववणिणओ । पुणो गुरुहि भणिअं—पइदिअहं
सित्तुज्जदिसाए होऊण तुमए पणामो कायवो । मेहरेण तह ति पडिवज्जिऊण गुरुणो पणमिऊण नियघरे आगयं ।
सूरिणो अन्नत्थ विहरिआ । कमेण तं पंचपरमिट्ठिमंतं जर्वितो नियमं च निवाहितो कालं अइवाहेइ । अन्नया नियव-
रिणीए कलहं काऊण गेहाओ नीसारिओ । आरुहिउं लग्गो सित्तुज्जगिरिसिहरं । जाव मज्जभरियं भायणं करे
घरित्ता वडरुक्खच्छायाए मज्जपाणं करिउकामो उवविट्ठो, ताव गिज्जमुहकुहरद्वियअहिगरलबिंदू मज्जभायणे^७ पडिओ
० दिट्ठो । तं दट्ठण विरत्तमणो मज्जं निअमेइ । भवविरत्तो अ अणसणं काऊण तक्खणं आइजिणिंदं चलणकमलं
नवकारं च संभरंतो सुहज्जाणेण मरणं संपत्तो^८ । तित्थमाहप्पेणं नवक्कारप्पभावेणं च कवड्डिजक्खो उप्पत्तो^९ ।
ओहिनाणेण पुबभवं संभरिअ आइजिणिंदं अच्चेइ । सा य तस्स गेहिणी तवइयरं सुणित्ता^{१०} तत्थ आगंतूण अप्पाणं
निंदंती अणसणं करित्ता जिणिंदं सुमरंती कालधम्ममुवगया । जाया तस्सेव करिवरत्तेण वाहणं । कवड्डिजक्खस्स
चउसु भुअदंडेसु कमेण पासंकुस-दविणवासणिआ-बीयपूराइ चिट्ठंति । पुणो सो ओहिणा आभोएऊण पुबभवगुरुणं
५ पायमूले पत्तो । वंदित्ता जोडिअकरयलो विन्नवेइ—भयवं ! तुम्ह पसाएण एरिसा मए रिद्धी लद्धा^{११} । संपयं मह किंचि
किच्चमाइसह । गुरुणा जंपियं—इत्थ तित्थे निच्चं तुमए ठाएयवं; तिकालं जुगाइनाहो अंचिअवो;^{११} जत्तागयभविअजणाणं
मणवंछिअफलं पूरेयवं, सयलसंघस्स विग्घा अवहरिअवा । तओ गुरुणं पाए वंदिअ तह ति पडिवज्जिअ गओ जक्खा-
हिवो विमलगिरिसिहरं । करेइ जहा गुरुवइडं ।

इअ अंबादेवीए कवड्डिजक्खस्स जक्खरायस्स । लिहिअमिणं कप्पजुगं जिणपहसूरीहिं वुड्ढवयणाओ ॥ १ ॥

०

॥ इति कपर्दियक्षकल्पः ॥

॥ अं० ४२ ॥

१ P अणिही^१ । २ P उगलं । ३ A 'पत्तो' नास्ति । ४ P तत्थ । ५ C मुक्कलविति । ६ A B मज्जपाणे ।
७ P पत्तो । ८ P समुप्पत्तो । ९ P सुणित्ता । १० P रिद्धी मए पाविया । ११ P अच्चियव्वो ।

३१. शुद्धदन्तीस्थितपार्श्वनाथकल्पः ।

पुबिं किर अवज्झाए नयरीए दसरहनदणो सिरिपउमाभिहाणो अट्टमो बलदेवो परमसम्महिटी अणेगसो दिट्ठपच्चयं अणेगविग्धावहारिणिं अणागयजिणिंदस्स सिरिपासनाहस्स रयणमइं पडिमं नियदेवयावसरे चिरकालं पूइत्था । कालक्कमेण पुबदेसे 'पउमागरा अपउमा' इच्चाइ नाएण धम्मपवित्तिं दूसमसमए तुच्छयारि भाविण नाऊण अहि-
ट्टायगदेवयाहि गयणमग्गेण सत्तसयदेसे सुद्धदंतीनयरे आणेऊणं भूमिहरए धारिया सा । कालविसमत्तं ! जाणित्ता रयणमयत्तमवणेऊण पाहाणमई य सा पडिमा विहिया । बहुतरकालाइक्कमे सोधतिवालगच्छे विमलसू-
रिणो नाम आयरिया अहेसिं । तेसिं रत्तीए सुमिणे आएसो जाओ । जहा-इत्थ सिरिपासपडिमा अमुगपएसे भूमि-
हरट्टिआ चिट्ठइ । तं कट्ठेऊण पूआवेहि ति । तओ तेहि सावयसंवस्स आइट्ठं । तेण भूमिहराओ बाहि नीणिया
सा पडिमा । चेईहरं च कारिअं । ठविया तत्थ । पूइउमादत्ता तिकालं । कालवसेण उवसीभूआए नयरीए एगया
अहिट्टायगाणं पमत्तत्तेण तत्थ पसंगागयतुरुक्केहि भगवओ पासनाहस्स पडिमा दिट्ठा । अणज्जचरिएहि मत्थयं !
उत्तारित्ता धरणीए पाडियं ते गया । तओ छालीए चारितेण तत्थागएण एगेण अयावालेणं तं देवस्स मत्थय भूमीए
पडिअं दट्ठुं, बहुं सोइत्ता, सामिसरीरस्स उवरि चडावियं । लुगं च सलसंधिरहिय । तं देवयाणुभावेण अज्ज वि
तहेव चिट्ठइ पूआरूढं च ।

इय शुद्धदंतिनयरट्ठियस्स सिरिपासनाहदेवस्स । सिरिजिणपहसूरीहि जहासुअं वणिणओ कप्पो ॥ १ ॥

॥ इति दन्तिदन्तच्छेदशुद्धयशसः श्रीशुद्धदन्तीपार्श्वनाथ[स्य] कल्पः ॥

॥ अं० १८ ॥

३२. अवन्तिदेशस्थ-अभिनन्दनदेवकल्पः ।

अवन्तिषु प्रसिद्धस्य^१ सिद्धस्येद्धतरायतेः । अभिनन्दनदेवस्य कल्पं जल्पामि लेशतः ॥ १ ॥

इह किलेक्ष्वाकुवंशमुक्तामणेः श्रीसंवरराजसूनोः सिद्धार्थाकुक्षिसरसीराजहंसस्य कपिलाञ्छनस्य चामीकर-
रुचेः स्वजन्मपवित्रितश्रीकोसलापुरस्य सार्द्धधनुःशतत्रितयोच्छ्रायकायस्य चतुर्थतीर्थेश्वरस्य श्रीमदभिनन्दनदेवस्य
चैत्यं मालवदेशान्तर्वर्तिमंगलपुरप्रत्यासन्नाया महाटवीगतायां मेदपहयामासीत् । तस्यां च विचित्रपापकर्म-
निर्माणकर्मठतायामजातनिर्वेदा मेदाः प्रतिवसन्ति स्म । अन्यदा तुच्छम्लेच्छसैन्येन तत्रापत्य भग्नं तज्जिनायतनम् ;
नवखण्डीकृतं च प्रमद्वरतयाऽधिष्ठायकानां कलिकालदुर्ललितानामकलनीयतया च प्रतिहतप्रणतजनडिम्बमपि तच्चैत्यालङ्कारभूतं
भगवतोऽभिनन्दनदेवस्य विम्बम् । केचित्सप्त खण्डानीत्याहुः । तानि च शकलानि सञ्जातमनःखदैर्मेदैः सम्मील्य
एकत्र प्रदेशे धारितानि । एवं वंहीयसि गतवत्यनेहसि हरहसितसित^२गुणग्रामाभिरामो धाराडग्रामादुपेत्य नित्यं
वणिगेकः स्वकलछेको वइजाभिल्यस्तत्र क्रयाक्रयिकारूपा वणिज्यामकार्षीत् । स च परमार्हतस्ततः प्रत्यहं गृहमा-
गत्य देवमपूपुजत् । स ब्रह्मताया देवपूजायां न जातु बुभुजे । ततः पल्लीमुपेयिवानेकदाऽनेकदारुणकर्मभित्तैरभिदधे स
श्राद्धः—किमर्थमन्वहमेहिरेयाहिरां कुरुषे, अस्यामेव पह्या वणिगुचितभोज्यपूरणकल्पवह्यां किं न भुंक्ष्वे ? । ततश्च
भणितं वणिजा—भो राजन्याः ! यावदहमर्हन्तं देवाधिदेवं त्रिभुवनकृतसेवं न पश्यामि न पूजयामि च तावन्न बल्भायां
प्रगल्भे । किरातैर्जगदे—यद्येवं देवं प्रति तव निश्चयस्तदा तुभ्यं दर्शयामस्त्वदभिमतं दैवतम् । वणिजा प्रोचे—तथास्तु ।
ततस्तैस्तानि नवापि, सप्तापि वा, खण्डानि यथावयवव्यासं संयोज्य दर्शितं भगवतोऽभिनन्दनस्य विम्बम् । तच्च

१ C प्रसिद्धं, नास्ति P । २ C मेदपह्या । ३ B चित्रं । ४ B Pa नास्ति 'सित' । ५ P कयकं ।
वि० क० ८

- शुचितरमन्माणपाषाणघटितं विलोक्य प्रमुदितमुदितवासनातिशयेन तेन वणिग्बरेण ऋजुमनसा नमस्कृतस्तिरस्कृतदुरन्त-
दुरितो भगवान्, पूजितश्च पुष्पादिभिश्चैत्यवन्दना च विरचिता । ततः स तत्रैव भोजनमकुरुत गुरुतराभिग्रहः । इत्थं
कारं प्रतिदिनं जिनपूजानिष्ठामनुतिष्ठति सति तस्मिन् वणिजि, अपरेद्युर्बुधदिवेकातिरेकबहुलैर्नाहलैस्तस्मात्किमपि द्रव्यं
१ धनायद्विस्तद्विम्बं शकलानि युतकीकृत्य कचिदपि संगोप्य धृतम् । यावत्पूजावसरे तां प्रतिमामनालोक्य नासौ बुभुजे ।
5 ततस्तेन विषण्णमनसा विहितमपानकमुपवासत्रयम् । अथ स मेदैरपृच्छि-किमर्थं नाश्नासि ? । स यथातथमचकथत् ।
ततः किरातत्रातैरवादि-यदास्मभ्यं गुडं ददासि, तदा तुभ्यं दर्शयामस्तं देवम् । वणिजा बभणे-वितरिष्याम्यवश्यमिति ।
ततस्तैस्तत् सकलमपि शकलानां नवकं, सप्तकं वा, प्राग्वत् संयोज्य प्रकटीकृतम्, दृष्टं च तेन संयोज्यमानं तद्विम्बम् ।
सुतरा विषादनिषादसंस्पर्शकलुषितहृदयः समजनि स श्राद्धधुरीणः । तदनु सात्त्विकतयाभिग्रहमग्रहीद्यावदिदं बिम्बमखण्डं
न विलोकये तावन्नौदनमन्नीति । तस्येत्थमनुदिवसमुपवसतस्तद्विम्बाधिष्ठायकैः स्वप्ने निजगदे-यदस्य बिम्बस्य नवखण्ड-
10 सन्धयश्चन्दनलेपेन पूरणीयाः, तत इदमखण्डतामेप्यतीति । प्रबुद्धेन तेन प्रातर्जातप्रमोदेन तथैव चक्रे । समपादि भग-
वानखण्डवपुः । सन्धयश्च मिलिताश्चन्दनानुलेपमात्रेण । क्षणमात्रेण भगवन्तं विशुद्धश्रद्धया सम्पूज्य मुक्तवान् पण्याजीवः
पीवरां मुदमुद्रहन्, ददौ च गुडादि मेदेभ्यः । तदन्तरं तेन वणिजा मणिजातमिव प्राप्य प्रहृष्टेन शून्यखेटके पिप्पल-
तरोस्तले^१ वेदिकाबन्धं विधाय^२ सा प्रतिमा मण्डिता । ततः प्रभृति श्रावकसङ्घाश्चातुर्वर्ण्यलोकाश्चतुर्दिगन्तादागत्य यात्रो-
त्सवं सूत्रयितुं प्रवृत्ताः । तत्र अभयकीर्ति-^३भानुकीर्ति-आंबा-राजकुलास्तत्र मठपत्याचार्याश्चैत्यचिन्तां कुर्वते ।
15 अथ प्राग्वाटवंशावतंसेन थेहात्मजेन साधुहालाकेन निरपत्येन पुत्रार्थिना विरचितमुपयाचितकम्-यदि
मम सूनुर्जनिता तदात्र चैत्यं कारयिष्यामीति । क्रमेणाधिष्ठायकत्रिदशसान्निध्यतः पुत्रस्तस्योदपद्यत कामदेवाख्यः ।
ततश्चैत्यमुच्चैस्तरशिखरमचीकरत्साधुहालाकः । क्रमात्साधुभावडस्य दुहितरं परिणायितः कामदेवः । पित्रापि
डाहाग्रामादाहूय मलयसिंहादयो देवार्चकाः स्थापिताः । महर्गियाभिरुयो^४ भेदः स्वाङ्गुलीं भगवदुद्देशेन कृन्त-
वान्-किलाहमस्य भगवतोऽङ्गुलीवर्द्धितः सेवक इति । भगवद्विलेपनचन्दनलगनाच्च तस्याङ्गुलिः पुनर्नवीबभूव । तमति-
20 शयमतिशायिनं निशम्य श्रीजयसिंहदेवो मालवेश्वरः स्फुरद्भक्तिप्राग्भारभास्वरान्तःकरणः स्वामिनं स्वयमपूपुजत् ।
देवपूजार्थं च चतुर्विंशतिहलकृष्णां भूमिमदत्त मठपतिभ्यः । द्वादशहलवाह्यां चावनीं देवार्चकेभ्यः प्रददाववन्तिपतिः ।
अद्यापि दिग्मण्डलव्यापिप्रभाववैभवो भगवानभिनन्दनदेवस्तत्र तथैव पूज्यमानोऽस्ति ।

अभिनन्दनदेवस्य कल्प एष यथाश्रुतम् । अल्पीयान् रचयांचक्रे श्रीजिनप्रभसूरिभिः ॥ १ ॥

॥ इति सकलभूवल्यनिवासिलोकाभिनन्दनस्य श्रीअभिनन्दनदेवस्य कल्पः^५ ॥

1 C समानयद्वि । 2 P °तरोर्मूले । 3 P निधाय । 4 P नारत्येतन्नाम । 5 B C मेदु । † P प्रतौ 'इति
अभिनन्दनदेवकल्पः ।' इत्येव संक्षिप्तोल्लेखः ।

३३. प्रतिष्ठानपुरकल्पः ।

श्रीसुव्रतजिनं नत्वा प्रतिष्ठां प्रापुषः^१ क्षितौ । प्रतिष्ठानपुरस्याभिदध्मः कल्पं यथाश्रुतम् ॥ १ ॥

^०इह भारते वर्षे दक्षिणखण्डे महाराष्ट्रदेशावतंसं श्रीमत्प्रतिष्ठानं नाम पत्तनं विद्यते । तच्च निजभूत्या-
भिभूतपुरुहूत^०पुरमपि^० कालान्तरेण क्षुल्लकग्रामप्रायमजनिष्ट । तत्र चैकदा द्वौ वैदेशिकद्विजौ समागत्य^३ विधवया स्वसा
साकं कस्यचित्कुम्भकारस्य शालायां तस्थिवांसौ । कणवृत्तिं विधाय कणान् स्वसुरूपनीय तत्कृताहारपाकेन समयां कुरुतः ।
स्म । अन्येद्युः सा तयोर्विप्रयोः स्वसा जलाहरणाय गोदावरीं गता । तस्याश्च रूपमप्रतिरूपं निरूप्य स्मरपरवशोऽ-
न्तर्हृदवासी शेषो नाम नागराजो हृदाविर्गत्य विहितमनुप्यवपुस्तया सह बलादपि सम्भोगकेलिकलयत् । भवितव्यता-
विलसितेन तस्याः सप्तधातुरहितस्यापि तस्य दिव्यशक्त्या शुकपुद्गलसञ्चाराद्गर्भधानमभवत् । स्वनामधेयं प्रकाश्य,
व्यसनसङ्कटे मां स्मरेत्यभिधाय च, नागराजः पाताललोकमगमत् । सा च स्वगृहं प्रत्यगच्छत् । व्रीडापीडितया तया^४ च
स्वभ्रात्रे स्ववृत्तान्तं न खलु न्यवेदयत् । कालक्रमेण सौदर्याभ्यां गर्भलिङ्गानि वीक्ष्य सा जातगर्भेत्यलक्ष्यत^५ । ज्याय-
सस्तु मनसि शङ्का जाता, यदियं खलु कनीयसोपभुक्तेति । शङ्कनीयान्तराभावाद्यवीयसोऽपि चेतसि समजनि विकल्पो,
नूनमेषा ज्यायसा सह विनष्टशीला-इत्येवं मिथः कलुषिताशयौ विहाय तामेकाकिनीं पृथक् पृथक् देशान्तरमयासि-
ष्टाम् । सापि प्रवर्धमानगर्भा परमन्दिरेषु कर्माणि निर्मिमाणा प्राणवृत्तिमकरोत् । क्रमेण पूर्णेऽनेहसि सर्वलक्षणलक्षिताङ्गं
प्रासूत सूनुम् । स च क्रमाद् वपुषा गुणैश्च वर्धमानः सवयोभिरमा रममाणो बालक्रीडया स्वयं भूपतीभूय तेभ्यो
वाहनानि करितुरगरथादीनि कृत्रिमाणि दत्तवानिति । सनोतेर्दानार्थत्वात् । लोकैः सातवाहन इति व्यपदेशं लम्बितः । ।
स्वजनन्या पाल्यमानः सुखमवास्थित ।

इतश्चोज्जयिन्यां श्रीविक्रमादित्यस्यावन्तिनरेशितुः सदसि कश्चिन्नैमित्तिकः सातवाहनं प्रतिष्ठा-
नपत्तने भाविनं नरेन्द्रमादिक्षत् । अथैतस्यामेव पुर्यमिकः स्थविरविप्रः स्वायुरवसानमवसाय चतुरः स्वतनयानाहूय
प्रोक्तवान् । यथा-वत्स ! मयि^६ परेयुषि मदीयशय्योच्छीर्षकदक्षिणपदादारभ्य चतुर्णामपि पादानामधो वर्तमानं
निषिकलशचतुष्टयं युष्माभिर्यथाज्येष्ठं विभज्य ग्राह्यम्, येन भवतां निर्वाहः संपनीपद्यते । पुत्रैस्तु तथेत्यादेशः स्वीचक्रे-
पितुः । तस्मिन्नुपरते तस्योर्ध्वदेहिकं कृत्वा त्रयोदशेऽहनि भुवं स्वात्वा यथायथं चतुरोऽपि निषिकलशांस्ते जगृहिरे ।
यावदुद्घाट्य निभालयन्ति तावत्प्रथमस्य कुम्भे कनकम्, द्वैतीयस्य कृष्णमृत्स्ना, तृतीयस्य बुशम्, तुरीयस्य चास्थीनि
ददृशिरे । तदनु ज्यायसा साकं इतरे त्रयोऽपि विवदन्ते स्म-यदस्मभ्यमपि विभज्य कनकं वितरेति । तस्मिन्नावितरति
सति तेऽवन्तिपतेर्धर्माधिकरणमुपास्थिषत् । तत्रापि न तेषां वादनिर्णयः समपादि । ततश्चत्वारोऽपि ते महाराष्ट्र-
जनपद^७मुपानंसिषुः । सातवाहनकुमारस्तु कुलालमृदा हस्त्यश्वरथसुभटानन्वहं नवनवान् विदधानः कुलालशालायां
बालक्रीडादुर्ललितः कलितस्थितिरनयत् समयम् । ते च द्विजतनुजाः प्रतिष्ठानपत्तनमुपेत्य परितस्तस्यामेव चक्रजीवनशालायां
तस्थिवांसः । सातवाहनकुमारस्तु तानवेक्ष्येज्जिताकारकुशलः प्रोवाच-भो विप्राः ! किं भवन्तो^८ वीक्षापन्ना इव
वीक्ष्यन्ते । तैस्तु जगदे-जगदेकसुभग ! कथमिव वयं चिन्ताचान्तचेतसस्त्वयाऽज्ञासिष्महि । कुमारेण बभणे-
इज्जितैः किमिव नावगम्यते ! । तैरुक्तम्-युक्तमेतत् ; परं भवतः पुरो निवेदितेन चिन्ताहेतुना^९ किं स्याद् ? । बालः
खलु भवान् । बाल आलपद्-यदि परं जातु मत्तोऽपि साध्यं वः सिध्यति । तन्निवेद्यतां स चिन्ताहेतुः । ततस्ते तद्व-
चनवैचित्र्यीहृतहृदयाः सकलमपि स्वस्वरूपं निधिनिरयणादि मालवेशपरिषद्यपि विवादानिर्णयान्तं तस्मै निवेदितवन्तः ।
कुमारस्तु स्मितविच्छुरिताधरोऽवादीत्-भो विप्राः ! अहं यौष्माकं झगटकं निर्णयामि, श्रूयतामवहितैः । यस्य तावद्वज्रा
कनककलशं प्रददे स तेनैव निर्वृतोऽस्तु । यस्य कलशे कृष्णमृत्स्ना निरगात्स क्षेत्रकेदारादीन् गृह्णातु । यस्य तु बुशं स

1 B प्रापुषः । 0 एतदन्तर्गता पंक्तिः पतिता C आदर्शे । 2 B नास्त्येतत्पदम् । 3 B समागम्य । 4 C पीडिततया ।
5 B लक्ष्यते । 6 B Pa पुरेयुषि । 7 Pa °पदे । 8 B Pa वीक्षापन्ना । 9 B विना हेतुना ।

कोष्ठागारगतधान्यानि सर्वाण्यपि स्वीकुरुताम् । यस्य चास्थीनि निरगुः सोऽश्वगोमहिषीवृषभदासीदासादिकमुपादत्तामिति युष्मज्जनकस्याशयः । इति क्षीरकण्ठोक्तं श्रुत्वा सूत्रकण्ठाश्लिष्टविवादास्तद्वचनं प्रतिश्रुत्य तमनुज्ञाप्य प्रत्याययुः खनगरीम् । प्रथिता सा तद्विवादनिर्णयकथा पुर्याम् । राज्ञाप्याकार्यं पर्यनुयुक्ताः—किं नु भो ! भवतां वादनिर्णयो जातः ? । तैरुक्तम्—आम स्वामिन् ! । केन निर्णीतः ?—इति नृपेणोदिते सातवाहनस्वरूपं सर्वमवितथमचकथन् । तदाकर्ण्य, तस्य शिशोरपि बुद्धिवैभवं विभाव्य, प्रागुक्तं दैवज्ञेन तस्य प्रतिष्ठाने राज्यं भविष्यदनुस्मृत्य, तं स्वप्रतिपन्थिनमाकलय्य क्षुभितमनास्तन्मारणौपयिकमचिन्तयच्चिरं नरेश्वरः । अभिमरादिप्रयोगैर्मरिते चास्मिन्नयशः-क्षात्रवृत्तिक्षती भवेतामिति विचार्य सन्नद्धचतुरङ्गचमूसमूहोऽवन्तिपतिः प्रस्थाय प्रतिष्ठानपत्तनं यथेष्टमवेष्टयत् । तदवलोक्य ते ग्राम्यास्त्रस्ताश्चिन्तयन्ति स्म । कस्योपर्ययमेतावानाटोपः सक्रोपस्य मालवेशस्य ? । न तावदत्र राजा राजन्यो वा वीरस्तादृग्दुर्गादि वेति चिन्तयत्सु तेषु मालवेशप्रहितो दूतः समेत्य सातवाहनमवोचत्—भो कुमारक ! तुभ्यं नृपः क्रुद्धः प्रातस्त्वां मारयिष्यत्यतो युद्धाद्युपायचिन्तनावहितेन भवता भाव्यमिति । स च श्रुत्वापि दूतोक्तीर्निर्भयं निर्भरं^१ क्रीडन्नेवास्ते । अत्रान्तरे विदितपरमार्थौ तौ तन्मातुलावितरेतरं प्रति विगतदुर्विकल्पौ पुनः प्रतिष्ठानमागतौ परचक्रं दृष्ट्वा भगिनीं प्रोचतुः—हे स्वसर्येन दिवौकसा तवायं तनयो दत्तस्तमेव स्मर, यथा स एवास्य साहायकं विधत्ते । सापि तद्वचसा प्राचीनं नागपतेर्वचः स्मृत्वा शिरसि निवेशितघटा गोदावर्यां नागहृदं गत्वा, स्नात्वा च, तमेव नागनायकमाराधयत् । तत्क्षणाच्चागराजः प्रत्यक्षीभूय वाचमुवाच ब्राह्मणी—को हेतुरहमनुस्मृतस्त्वया ? । तथा च प्रणम्य यथास्थितमभिहिते, बभाषे शेषराजः—मयि प्रतपति कस्तव तनयमभिभवितुं क्षमः ? इत्युदीर्य तद् घटमादाय हृदान्तर्निमज्ज्य पीयूषकुण्डात् सुधया घटं प्रपूर्यानीय च तस्यै दत्तवान् । गदितवांश्च—अनेनामृतेन सातवाहनकृतमृन्मयाश्चरथगजपदातिजातमभिषिञ्चे, यथा तत्सजीवं भूत्वा परबलं भनक्ति । त्वत्पुत्रं च प्रतिष्ठानपत्तनराज्ये अयमेव पीयूषघटोऽभिषेक्ष्यति । प्रस्तावे पुनः स्मरणीयोऽहम्—इत्युक्त्वा स्वास्पदभगमद्भुजङ्गपुङ्गवः । सापि सुधाघटमादाय स्वसन्नोपेत्य, तेन तन्मृन्मयं^२ सैन्यमदैन्त्यमभ्युक्षामास । प्रातर्दिव्यानुभावतस्सचेतनीभूय तत्सैन्यं सम्मुखं गत्वा युयुधे परानीकिन्या सार्द्धम् । तथा सातवाहनपुतनया भग्नमवन्तीशितुर्बलम् । विक्रमनृपतिरपि पलाय्य ययाववन्तीम् । तदनु सातवाहनो राज्येऽभिषिक्तः । प्रतिष्ठानं च पुनर्निजविभूतिपरिभूतवस्त्रोक्तसाराभिमानं धवलगृहदेवगृहहृदपंक्तिराजपथप्राकारपरिखादिभिः सुनिविष्टमजनिष्ट पत्तनम् । सातवाहनोऽपि क्रमेण दक्षिणापथमनृणं विधाय तापीतीरपर्यन्तं चोत्तरापथं साधयित्वा स्वकीयसंवत्सरं प्रावीवृत्तत् । जैनश्च समजनि । अचीकरच्च जनितजननयनशैत्यानि जिनचैत्यानि । पञ्चाशद्वीरा अपि प्रत्येकं स्वस्वनामाङ्कितान्यन्तर्नगरं कारयांवभूवुर्जिनभवनानि ।

३४. प्रतिष्ठानपुराधिपतिसातवाहननृपचरित्रम् ।

अथ प्रसङ्गतः परसमयलोकप्रसिद्धं सातवाहनचरित्रशेषमपि किञ्चिदुच्यते—

श्रीसातवाहने क्षितिं रक्षति पञ्चाशद्वीराः प्रतिष्ठाननगरान्तस्तदा वसन्ति स्म । पञ्चाशच्च नगराद्बहिः । इतश्च तत्रैव पुरे एकस्य द्विजस्य सूनुर्दण्डुरः शूद्रकाख्यः समजनि । स च युद्धश्रमं दर्पात्कुर्वाणः पित्रा स्वकुलानुचितमिदमिति प्रतिषिद्धो नास्थात्^१ । अन्येद्युः सातवाहननृपतिर्वापला-खंडलादि-पुरान्तर्वर्ति-वीरपञ्चाशदन्वितो द्विप-^२ ५
पञ्चाशद्विपप्रमाणं शिलां श्रमार्थमुत्पाटयन् दृष्टः पित्रा समं गच्छता द्वादशाब्ददेशीयेन शूद्रकेण । केनापि वीरेणाङ्गुलचतुष्टयम्, केनचित्पङ्क्तुलान्यष्टौ [वा] शिला भूमित उत्पादिता । महीजानिना त्वाजानु नीता । इत्यवलोक्य शूद्रकः स्फूर्जदूर्जितमवादीत्—भो भो ! भवत्सु मध्ये किं शिलामिमामा मस्तकं न कश्चिदुद्धर्तुमीष्टे । तेऽपि सेर्ष्यमवादिषुर्यथा—त्वमेवोत्पाटय, यदि समर्थमन्योऽसि । शूद्रकस्तदाकर्ण्य तां शिलां वियति तथोच्छालयाचकार यथा सा दूरमूर्ध्वमगमत् । पुनरवादि शूद्रकेण—यो भवत्खलंभूष्णुः स खल्विमां निपतन्तीं स्तभ्नातु^३ । सातवाहनादिवीरैर्मयोद्भ्रान्तलोचनैरुचैः^४ १
स एव सानुनयम्, यथा—भो महाबल ! रक्ष रक्षास्माकीनान् प्राणानिति । स पुनस्तां पतयालं तथा मुष्टिप्रहारेण प्रहत्तवान् यथा सा त्रिखण्डतामन्वभूत् । तत्रैकं शकलं योजनत्रयोपरि न्यपतत् । द्वैतीयकं च खण्डं नागहृदे^५ । तृतीयं तु प्रतोलीद्वारे चतुष्पथमध्ये निपतितमद्यापि तथैव वीक्ष्यमाणमास्ते जनैः । तद्विलसितचमत्कृतचेताः क्षोणिनेता शूद्रकं सुतरां सत्कृत्य पुरारक्षकमकरोत् । शस्त्रान्तराणि प्रतिषिध्य^६ दण्डधारस्तस्य दण्डमेवायुधमन्वज्ञासीत् । [स] च शूद्रको बहिश्चरान् वीरान् पुरमध्ये प्रवेष्टुमपि न दत्तवान्, अनर्थनिवारणार्थम् । अन्यदा स्वसौधस्योपरितले शयानः^१ १
सातवाहनः क्षितिपतिर्मध्यरात्रे शरीरचिन्तार्थमुत्थितः पुराद्बहिःपरिसरे करुण रुदितमाकर्ण्य, तत्प्रवृत्तिमुपलब्धं कृपाणपाणिः परदुःखदुःखितहृदयतया गृहान्निर्गमत् । अन्तराले शूद्रकेणावलोक्य सप्रश्रयं प्रणतः, पृष्ठश्च महानि-
शायां निर्गमनकारणम् । धरणीपतिरवदद्—यदयं बहिः पुरः परिसरं करुणक्रन्दितध्वनिः श्रवणाध्वनि पथिकीभावमनु-
भवन्नस्ति, तत्कारणप्रवृत्तिं ज्ञातुं व्रजन्नसीति राज्ञोक्तेः शूद्रको व्यजिज्ञपत्—देव ! प्रतीक्षापदैः स्वसौधालङ्कारणाय पादोऽवधार्यतामहमेव तत्प्रवृत्तिमानेप्यामीत्यभिधाय वसुधानायकं व्यावर्त्य स्वयं रुदितध्वन्यनुसारेण पुराद्बहिर्गन्तुं^२ २
प्रवृत्तः । पुरस्ताद्भजन् दत्तकर्णो गोदावर्याः श्रोतसि कञ्चन रुदन्तमश्रूषीत् । ततः परिकरबन्धं विधाय शूद्रकः तीर्त्वा यावत्सरितो मध्यं प्रयाति तावत्पयःपूरप्लाव्यमानं नरमेकं रुदन्तं वीक्ष्य वभाषे—भो ! कस्त्वं किमर्थं च रोदिषीत्यभि-
हितः स नितरामरुदत् । अतिनिर्वन्धेन पुनः पृष्ठः स्पष्टमाचष्ट—भोः साहसिकशिरोमणे ! मामितो निष्काश्य भूपतेः समीपं प्रापय, येन तत्र स्ववृत्तमाचक्षे—इत्युक्तः शूद्रकस्तमुत्पाटयितुं यावदयतिष्ठ, तावन्नोत्पटति सः सः । ततोऽध-
स्तात् केनापि यादसा मा विधृतोऽयं भवेदित्याशङ्क्य, सद्यः कृपाणिकामधो बाह्यामास शूद्रकः । तदनु शिरोमात्रमेव शूद्रकस्योद्धर्तुः करतलमारोहल्लघुतया तच्छिरः प्रक्षरद्विधरधारमवलोक्य शूद्रको विषादमापेदानश्चिन्तयति स्म—धिग्
मामप्रहर्तारि प्रहर्तारम्, शरणागतघातुकं चेत्यात्मानं निन्दन् वज्राहत इव क्षणं^३ मूर्च्छितस्तस्थौ । तदनु समधिगतचैत-
न्यश्चिरमचिन्तयत्—कथमिवैतत् स्वदुःश्रेष्ठितमवनिपतये निवेदयिष्यामीति लज्जितमनास्तत्रैव काष्ठैश्चितां विरचय्य तत्र ज्वलनं प्रज्वाल्य तच्छिरः सह गृहीत्वा यावदुद्विषि प्रवेष्टुं प्रववृते, तावत्तेन मस्तकेन निजगदे—भो महापुरुष ! किमर्थमित्थं व्यवसीयते भवता^४ । यावदहं शिरोमात्रमेवास्मि सैहिकेयवत्सदा । तद्वृथा मा विषीद; प्रसीद मा राज्ञः समीप-
मुपनय इति तद्वचनं निशम्य चमत्कृतचित्तः, प्राणित्ययमिति प्रहृष्टः शूद्रकस्तच्छिरः पटांशुकवेष्टितं विधाय प्रातः सातवाहनमुपानमत् । अपृच्छदथ पृथिवीनाथः—शूद्रक ! किमिदम्^५ । सोऽप्यवोचत्—देव ! सोऽयं यस्य क्रन्दित-
ध्वनिर्देवेन रात्रौ शुश्रुवे । इत्युक्त्वा तस्य प्रागुक्तं वृत्तं सकलमावेदयत् । पुनः राजा तमेव मस्तकमप्राक्षीद्—भो !

कस्त्वं किमर्थं चात्र भवदागमनमिति ? । तेनाभिदधे—महाराज ! भवतः कीर्तिमुभाकर्णिं समाकर्ण्य करुणरुदितव्याजेनात्मानं ज्ञापयित्वा त्वामहमुपागमम्, दृष्टश्च भवान्, कृतार्थं मेऽद्य चक्षुषी जाते इति । कां कलां सम्यगवगच्छसि ?—इति राज्ञा पृष्टे, तेनोक्तम्—देव ! गीतकलां वेद्मि । ततो राज्ञ आज्ञया निरवगीतं गीतं गातुं प्रचक्रमे । क्रमेण तद्गान-कलया मोहिता सकलापि नृपतिप्रमुखा परिषत् । स च **मायासुर**नामकोऽसुरस्तां मायां निर्माय महीपतेर्महिषीं 5 महेनीयरूपधेयामपजिहीषुरुपागतो बभूव । न च विदितचरमेतत्कस्यापि । लोकैस्तु शीर्षमात्रदर्शनात्तस्य प्राकृतभाषया **सीपुला** इति व्यपदेशः कृतः । तदनु प्रतिदिनं तस्मिन्नतिबुवरौ मधुरतरं गायति सति श्रुतं तत्स्वरूपं महादेव्या । दासीमुखेन भूपं विज्ञाप्य तच्छीर्षकं स्वान्तिकमानायितम् । प्रत्यहं तमजीगपत् राज्ञी । दिनान्तरे रात्रौ प्रस्तावमासाद्य सद्य एवापहरति स तां **मायासुरः** । आरोपयामास च घण्टाविलम्बिनामनि स्वविमाने । राज्ञी च करुणं क्रन्दितुमारे-मे—हाऽहं केनाप्यपह्रिये ! । अस्ति कोऽपि वीरः । पृथिव्यां यो मां मोचयति । तच्च **खुंदला**भिख्येन वीरेण श्रुत्वा 0 धावित्वा व्योमन्युत्पत्य च तद्विमानस्य घण्टा पाणिना गाढमधार्यत । ततस्तत्प्राणेनावष्टब्धं विमानं पुरस्तान्न प्राचालीत् । तदनु चिन्तितं **मायासुरेण**—किमर्थं विमानमेतन्न सर्पति ? । यावदद्राक्षीत् वीरं हस्तावलम्बितघण्टं ततः[†] खड्गेन तद्वस्त्रमच्छिदत् । पतितः पृथिव्यां वीरः । स चासुरः पुरः प्राचलत् । ततो विदितदेव्यपहारवृत्तान्तः क्षितिकान्तः पञ्चाशतमेकोनां वीरानादिक्षत्—यत्पट्टदेव्याः शुद्धिः क्रियताम्, केनेयमपहृतेति । प्रागपि **शूद्रकं** प्रत्यसूयापराः ते प्रोचुः—महाराज ! **शूद्रक** एव जानीते अनेनैव 'तच्छीर्षकमानीतं तेनैव' च देवी जहे । ततो नृपतिस्तस्मै कुपितः शूलरोपण-5 माज्ञापयत् । तदनु देशरीतिवशात् रक्तचन्दनानुलिप्ताङ्गं शकटे शाययित्वा, तेन सह गाढं बध्वा, शूलयै यावद्राजपु-रुषाश्चेलुस्तावत्पञ्चाशदपि वीरास्सम्भूय **शूद्रक**मवोचन्—भो महावीर ! किमर्थमेवं रण्डेव म्रियते भवान् ! । 'अशुभस्य कालहरण'मिति न्यायात् मार्गय नरेन्द्रात्कतिपयदिनावधिम्, शोधय सर्वत्र देव्यपहारिणम्[‡], किमकाण्ड एव स्वकीयां वीरत्वकीर्तिमपनयसि । तेनोक्तम्—गम्यतां तर्हि उपराजम्, विज्ञाप्यतामेतमर्थं राजा । तैरपि तथाकृते प्रत्यानायितः **शूद्रकः** क्षितीन्द्रेण । तेनापि स्वमुखेन विज्ञप्तिः कृता—महाराज ! दीयतामवधिर्येन विचिनोमि प्रतिदिशं देवीं तदप-30 हारिणं च⁴ । राज्ञा दिनदशकमवधिर्दत्तः । **शूद्रक**गृहे च सारमेयद्वयमासीत्तत्सहचारि । नृपतिरवददेतद्विषण्युगलं प्रति-भूपायमसत्पार्श्वे मुञ्च, स्वयं पुनर्भवान् देव्युदन्तोपलब्धये हिण्डतां महीमण्डलम् । सोऽप्यादेशः प्रमाणमित्युदीर्यवीर्यवान् प्रतस्थे । भूचक्रशक्तस्तत्कौलेयकद्वन्द्वं शृङ्खलाबद्धं स्वशय्यापादयोरवध्नात् । **शूद्रक**स्तु परितः पर्यट्खमानोऽपि यावत्प्रस्तु-तार्थस्य वार्तामात्रमपि कापि नोपलेभे, तावदचिन्तयद्—अहो ! ममेदमपयशः प्रादुरभूद्यदयं स्वामिद्रोही मध्ये भूत्वा देवी-मुपाजीहरदिति । न च कापि शुद्धिर्लब्धा तस्यास्तस्मान्मरणमेव मम शरणमिति विमृश्य दारुमिश्रितामरचयत् । ज्वलनं 25 चाज्वालयद्वावन्मध्ये प्राविशत्तावत्ताभ्यां शुनकाभ्यां देवताधिष्ठिताभ्यां ज्ञातं यदस्सदधिपतिर्निधनं धनायन्नस्तीति । ततो दैवतशक्त्या शृङ्खलानि भक्त्या निर्विलम्बं गतौ तौ तत्र यत्रासीच्छूद्रकरचिता चिता । दशनैः केशानाकृष्य **शूद्रकं** बहि-र्निष्कासयामासतुः । तेनाप्यकस्मात्तौ विलोक्य विसितमनसा निजगदे—रे पापीयांसौ ! किमेतत्कृतं भवञ्चामशुभवद्-भ्याम् । राज्ञो मनसि विश्वासनिरासो भविष्यति, यत्प्रतिभुवावपि तेनात्मना सह नीताविति । भषणाभ्यां बभाषे—वीरो भव, अस्मद्वर्षितां दिशमनुसर, सरभसं का चिता तवेत्यभिधाय पुरोभूय प्रस्थितौ तेन सार्द्धम् । क्रमात्प्राप्तौ **कोला-**30 **पुरम्** । तत्रस्थं **महालक्ष्मी**देव्या भवनं प्रविष्टौ । तत्र **शूद्रक**स्तां देवीमभ्यर्च्य कुशस्तरासीनस्त्रिरात्रमुपावसत् । तदनु प्रत्यक्षीभूय भगवती **महालक्ष्मी**स्तमवोचत्—वत्स ! किं मृगयसे ? । **शूद्रके**णोक्तम्—स्वामिनि ! **सातवाहन**मही-पालमहिष्याः शुद्धिं वद; कास्ते, केनेयमपहृता ? । श्रीदेव्योदितम्—सर्वान् यक्षराक्षसभूतादिदेवगणान् सम्मील्य तत्प्रवृत्ति-महं निवेदयिष्यामि । परं तेषां कृते त्वया बल्युपहारादिप्रगुणीकृत्य धार्यम् । यावच्च ते कणेहत्य बल्याद्युपसृज्य प्रीता न भवेयुस्तावत्त्वया विन्ना रक्षणीयाः । ततः **शूद्रक**स्तेषां देवतानां तर्पणार्थं कुण्डं विरचय्य होममारेभे । मिलिताः

1 B निरवगानगातुं । † एतदन्तर्गता पंक्तयः पतिता. B आदर्शे । 2 एते शब्दा अनुपलभ्या. C प्रतौ । 3 Pa परिहारेणं । 4 B 'पहारिणीं वा ।

सकलदैवतगणाः, स्वां स्वां भुक्तिमभिमुखेन जगृहे । तावत्तद्धोमधूमः प्रसृमरः प्राप तत्स्थानं यत्र **मायासुरोऽभूत्** । तेनापि परिज्ञाततलक्ष्म्यादिष्टशूद्रकहोमस्वरूपेण प्रेषितः स्वभ्राता **कोल्लासुर**नामा होमप्रत्यूहकरणाय । समागतश्च वियति **कोल्लासुरः** स्वसेनया समम् । दृष्टश्च दैवतगणैश्चकित च तैः । ततो भषणौ दिव्यशक्त्या युयुधाते दैत्यैः सह । क्रमान्मारितौ च तौ दैत्यैः । ततः **शूद्रकः** स्वयं योद्धुं प्रावृत्तः । क्रमेण दण्डव्यतिरिक्तप्रहरणान्तराभावाद्दण्डेनैव बहुवृद्धिधनं नीतवानसुरान् । ततो दक्षिणबाहुं दैत्यास्तस्^१ चिच्छिदुः । पुनर्वामदोष्णैव दण्डयुद्धमकरोत् । तस्मिन्नपि च्छिन्ने दक्षिणा-^२ ह्रिणोपात्तदण्डो योद्धुं लग्नः । तत्रापि दैत्यैर्लूने वामपदात्तयष्टिरयुध्यत तमपि क्रमादच्छिदन्नसुराः । ततो दन्तैर्दण्डमादाय युयुधे । ततस्त्रैर्मस्तकमच्छेदि । अथाकण्ठवृत्ता देवगणास्तं **शूद्रकं** भूमिपतितशिरस्क दृष्ट्वा-अहो ! असङ्क्षुत्किदातुर्वरा-कस्यास्य किं जातमिति परितप्य योद्धुं प्रवृत्ताः **कोल्लासुर**ममारयन् । ततः **श्रीदेव्या** अमृतेनाभिषिच्य पुनरनुसंहिताङ्गश्चक्रे **शूद्रकः**, प्रत्युज्जीवितश्च । सारमेयावपि पुनर्जीवितौ । देवी च प्रसन्ना सती तस्मै खड्गरत्नं प्रददौ^३ । अनेन त्वमजय्यो भविष्यसीति च वरं व्यतरत् । ततो महालक्ष्म्यादिदैवतगणैः सह **सातवाहन**देव्याः शुद्ध्यर्थं समग्रमपि^४ भुवनं परिभ्राम्य प्राप्तः **शूद्रको** महार्णवम् । तत्र चैकं वटतरुमुच्चैस्तरं निरीक्ष्य विश्रामार्थमारुरोह । यावत्पश्यति तच्छाखायां लम्बमानमधःशिरसं काष्ठकीलिकाप्रवेशितोर्ध्वपादं पुरुषमेकम् । स च प्रसारितजिह्वोऽन्तर्जलं विचरतो जलचरादीन् भक्षयन् वीक्षितस्तैः । पृष्टश्च **शूद्रकेण**-कस्त्वम्^५, किमर्थं चेत्थ लम्बितोऽसि ? । तेनोक्तम्-अहं **मायासुर**स्य कनिष्ठो भ्राता स च मदनोन्मदिष्णुर्मदग्रजः । **प्रतिष्ठानाधिपते** **सातवाहन**स्य महिषी रिरंसुर-पाहरत्सीतामिव दशवदनः । सा च पतिव्रता तन्नेच्छति । तदनु मया प्रोक्तोऽग्रजन्मा-न युज्यते परदारा-पहरणं तव ।

विक्रमाक्रान्तविश्वोऽपि परस्त्रीषु रिरंसया । कृत्वा कुलक्षयं प्राप नरक दशकन्धरः ॥ १ ॥

इत्यादि वाग्निषिद्धः क्रुद्धो मखं **मायासुरोऽस्यां** वटशाखाया टङ्कित्वा मामित्थ व्यडम्बयत् । अहं च प्रसारित-रसनः समुद्रान्तः सञ्चरन्तो जलचरादीन्भ्यवहरन् प्राणयात्रां करोमि । इति श्रुत्वा **शूद्रकोऽप्यभाषीत्**-अहं तस्यैव महीभृतो भृत्यः **शूद्रक**नामा । तामेव देवीमन्वेष्टुमागतोऽस्मि । तेनोक्तम्-एवं चेत्तर्हि मा मोचयत, यथाहं सह भूत्वा^६ तं दर्शयामि, ता च देवीम् । तेन स्वस्थानं परितो जातुषं दुर्गं कारितमस्ति । तच्च निरन्तरं प्रज्वलदेवास्ति ततस्तदुल्लंघ्य, मध्ये प्रविश्य, तं निपात्य, देवी प्रत्याहर्तव्या-इत्याकर्ण्य **शूद्रकस्तेन** कृपाणेन तत्काष्ठबन्धनानि च्छित्वा तं पुरोधाय, दैवतगणपरिवृतः प्रस्थाय, प्राकारमुल्लंघ्य, तत्स्थानान्तः प्राविशत् । दैवतगणांश्चावलोक्य **मायासुरः** स्वसैन्यं युद्धाय प्रजिघाय । तस्मिन्पञ्चतामञ्चिते स्वयं योद्धुमुपतस्थे । ततः क्रमेण **शूद्रकस्तेनासिना** तमवधीत् । ततो घण्टावलम्बिविमान-मारोप्य देवी दैवतगणैः सत्रा प्रस्थितः **प्रतिष्ठानं** प्रति ।

इतश्च दशमं दिनमवधीकृतमागतमवगत्य जगत्यधिपतिर्ध्यातवान्-अहो ! न मम महादेवी, न च **शूद्रक**वीरो, नापि च तौ रसनालिहौ । सर्वं मयैव कुबुद्धिना विनाशितमिति शोचयन् सपरिच्छद एव प्राणत्यागं चिकीर्षुः पुराद्बहि-श्चितामरचयच्चन्दनादिदारुभिः । यावत्क्षणादाशुशुक्ष्णिं क्षेप्यति परिजनश्चितौ तावद्वर्द्धापक एको देवगणमध्यात्समाया-सीद्व्यजिज्ञपच्च सप्रश्रयम्-देव ! दिष्ट्या वर्द्धसे महादेव्यागमनेन । तन्निशम्य श्रवणरम्यं नरेश्वरः स्फुरदानन्दकन्दलित-हृदय ऊर्ध्वमवलोकयन्नालुलोके नभसि दैवतगणं **शूद्रकं** च । अयमपि विमानावदतीर्थं राज्ञः पदोऽपतत् ; महादेवी च । अभिननन्द सानन्दं मेदिनीन्द्रः **शूद्रकम्**, राज्यार्थं च तस्मै प्रादित । सोत्सवमन्तर्नगरं प्रविश्य श्रुत**शूद्रक**चारुचरितः समं महिष्या राज्यश्रियमुपबुभुजे महाभुजः ।

इत्थंकारं नानाविधानान्यवदानानि **हालक्षिति**पालस्य, कियन्ति नाम व्यावर्णयितुं पार्यते । स्थापिता चानेन **गोदावरी**सरिर्त्तीरे महालक्ष्मीः । प्रासादे अन्यान्यपि यथार्हं दैवतानि निवेशितानि तत्तत्स्थानेषु । राज्यं प्राज्यं चिरं

भुञ्जाने जगतीजानावन्यदा कश्चिद्गणजस्य वीथौ प्रत्यहं चारुणि दारुण्याहृत्य विक्रीणीते स्म ।
 दिनान्तरे च तस्मिन्ननुपेयुषि वणिजा तद्गणिनी पृष्टा—किमर्थं भवद्भ्राताऽद्य नागतो मद्बीथ्याम् ? । तथा बभाणे—श्रेष्ठि-
 श्रेष्ठ ! मत्सौदर्यः स्वर्गिषु सम्प्रति प्रतिवसति । वणिगभाणत्कथमिव ? । साऽवदत्—कङ्कणबन्धादारभ्य विवाहप्रकरणे
 दिनचतुष्टयं नरः स्वर्गिष्विव वसन्तमात्मानं मन्यते । तत्तदुत्सवालोकनकुतूहलात् । तच्चाकर्ण्य राजाप्यचिन्तयत्—अहो !
 5 अहं किं न स्वर्गिषु वसामि चतुर्षु दिनेष्वनवरतं विवाहोत्सवमय एव स्थाप्यामीति विचार्य चातुर्वर्ण्ये यां यां कन्यां युवतिं वा
 रूपशालिनीं पश्यति शृणोति स्म वा, तां तां सोत्सवं पर्यगैषीत् । एवं च भूयस्यनेहसि गच्छति लोकैश्चिन्तितम्—अहो !
 कथं भाव्यमनपत्यैरेव सर्ववर्णैः स्थेयम् । सर्वकन्यास्तावद्राजैव विवोढा । योषिदभावे च कुतः सन्ततिरिति । एवं विष-
 ण्णेषु लोकेषु विवाहवाटिकानामनि ग्रामे वास्तव्य एको द्विजः पीठजादेवीमाराध्य व्यजिज्ञपद्—भगवति ! कथं
 विवाहकर्मास्सदपत्याना भावीति ? । देव्योक्तम्—भो वाडव ! त्वद्भवनेऽहमात्मानं कन्यारूपं कृत्वावतरिष्यामि । यदा मां
 10 राजा प्रार्थयते तदाहं तस्मै देया, शेषमहं भलिष्ये । तथैव राजा तां रूपवतीं श्रुत्वा विप्रमयाचत । सोऽपि जगाद—
 दत्ता मया, परं महाराज ! तत्रागत्य मत्कन्योद्घोढव्या । प्रतिपन्नं राज्ञा । गणकदत्ते लम्बे क्रमाद्विवाहाय प्रचलितः ।
 प्राप्तश्च तं ग्रामं श्वसुरकुलं च नृपतिः । देशाचारानुरोधाद्भूवरयोरन्तराले जवनिका दत्ता । अञ्जलिर्युगन्धरीलज्जैर्भृतो
 लम्बवेलायां तिरस्करिणीमपनीय यावदन्योऽन्यस्य शिरसि लाजान् विकिरीतुं प्रवृत्तौ । तदनु किल हस्तलेपो भविष्यतीति
 तावद्राजा तां रौद्ररूपां राक्षसीमिवैक्षिष्ट । ते च लाजाः कठिनपाषाणकर्करूपा राज्ञः शिरसि लगितुं लम्बाः । क्षितिपति-
 15 रपि किमपि^१ वैकृतमिदमिति विभावयन् पलायितस्तावत्सा पृष्ठलम्बाऽश्मशकलानि वर्षन्ती प्राप्ता । ततो नरपतिर्नागहृदं
 प्राविशन्नज्जन्मभूमिम् । तत्रैव च निधनमानश इति । अद्यापि सा पीठजादेवी प्रतोल्या बहिरास्ते निजप्रासादस्था ।
 शूद्रकोऽपि क्रमेण कालिकादेव्याऽजारूपं विकृत्य वापीं प्रविष्टया करुणरसितेन विप्रलम्ब्य तन्निष्कासनार्थं प्रविशन् ।
 पतितस्य तस्य कृपाणस्य कूपद्वारे तिर्यक्पतनाच्छिन्नाङ्गः पञ्चतामानश्च । महालक्ष्म्या हि वरं वितरणावसरेऽस्मादेव कौक्षेय-
 कात्तव दिष्टान्तावासिर्भवित्रीत्यादिष्टमासीत् । ततः शक्तिकुमारो राज्येऽभिषिक्तः सातवाहनायनिः । तदनन्तरमद्यापि
 20 राजा न कश्चित्प्रतिष्ठाने प्रविशति वीरक्षेत्रे इति ।

अत्र च यदसम्भाव्यं क्वचिदूचे तत्र परसमय एव । मन्तव्यो हेतुर्यन्नासंगतवाग्जनो जैनः ॥

इति श्रीप्रतिष्ठानकल्पः, प्रसङ्गतः सातवाहनचरित्रलेशश्च विरचितः श्रीजिनप्रभसूरिभिः ।

चक्रे प्रतिष्ठानकल्पः श्रीजिनप्रभसूरिभिः । सातवाहनभूपस्य कथालेशश्च प्रसङ्गतः ॥

॥ अं० १६६, अ० ९ ॥

३५. चम्पापुरीकल्पः ।

कृतदुर्नयभङ्गानामङ्गानां^१ जनपदस्य भूषायाः । चम्पापुर्याः कल्पं जल्पामस्तीर्थधुर्यायाः^२ ॥ १ ॥

अस्यां द्वादशमजिनेन्द्रस्य^३ श्रीवासुपूज्यस्य त्रिभुवनजनपूज्यानि गर्भावतार^४-जन्म-प्रव्रज्या-केवलज्ञान-निर्वाणो-पगमलक्षणानि पञ्चकल्याणकानि जज्ञिरे ॥ १ ॥

अस्यामेव श्रीवासुपूज्यजिनेन्द्रपुत्रमधवनृपतिपुत्रीलक्ष्मीकुक्षिजाता रोहिणी नाम कन्याऽष्टाना पुत्रा-णासुपरि जज्ञे । सा च स्वयंवरेऽशोकराजन्यकण्ठे वरमालां निक्षिप्य तं परिणीय पट्टराज्ञी जाता । क्रमेणाष्टौ पुत्राश्च-तस्रश्च^५ पुत्रीरजीजनत् । अन्यदा श्रीवासुपूज्यजिप्ययो रूष्यकुम्भ-स्वर्णकुम्भयोर्मुखाददृष्टदुःस्वत्वे हेतुं प्राग्ज-न्मचीर्णं रोहिणीतपः श्रुत्वा सोद्यापनविवि^६ प्राचीकटन्^७ मुक्तिं च सपरिच्छदाऽगच्छत् ॥ २ ॥

अस्यां करकण्डु^८ नामधेयो भूमण्डलाखण्डलः पुरासीधः कादम्बर्यामटव्या कलिगिरिरूपत्यकावर्तिनि कुण्ड-नाम्नि सरोवरे श्रीपार्श्वनाथं छद्मस्थावस्थायां^९ विहरन्तं हस्तिव्यन्तरानुभावात्कलिकुण्डतीर्थतया प्रतिष्ठापितवान् ॥ ३ ॥

अस्यां पुनः^{१०} सुभद्रा महासती पाषाणमयविकटकपाटसम्पुटपिहितास्तिस्रः प्रतोलीः^{११} शीलमाहात्म्यादामसूत्र-तन्तुवेष्टितेन तितउना कूपाज्जलमाकृष्य तेनाभिषिच्य सप्रभावनमुदघाटत् । एकां तु तुरीया प्रतोलीमन्याऽपि या किल मत्सदृशा सुचरित्रा भवति तथेयमुदघाटनीयेति भणित्वा राजादिजनसमक्षं तथैव पिहितामेवास्थापयत् । सा च तद्दिना-दारभ्य चिरकालं तथैव दृष्टा जनतया । क्रमेण विक्रमादित्यवर्षेषु षष्ट्यधिकत्रयोदशशतेष्वतिक्रान्तेषु लक्षणावतीहम्भीरश्रीसुरत्राणसमसदीनः^{१२} शङ्करपुरदुर्गोपयोगिपाषाणग्रहणार्थं तां प्रतोलीं पातयित्वा कपाट-सम्पुटमग्रहीत् ॥ ४ ॥

अस्या दधिवाहननृपतिर्महिष्या पद्मावत्या सह तदौहदपूरणार्थमनेकपारूढः सञ्चरन् स्मृतारण्यानीविहारेण करिणा तां प्रतिव्रजताऽपवाहितः स्वयं तरुशाखामालम्ब्य स्थितः । करिणि पुरः सञ्चरिते व्यावृत्त्येवामेव स्वपुरीमाग-मत् । देवी चासामर्थ्यात्तदारूढैवारण्यानीमगात् । तदवतीर्णा क्रमेण सतुं सुषुवे । स च करकण्डुर्नाम क्षितिपतिरजनि । कलिङ्गेषु पित्रा सार्धं युध्यमानः प्रतिषिद्धः^{१३} स्वजनन्या^{१४} आर्यया । क्रमेण महावृषभस्य यौवन-वार्द्धकदशदर्शना-^{१५} ज्ञातः प्रत्येकबुद्धः सिद्धिं चाससाद ॥ ५ ॥

अस्या चन्दनबाला दधिवाहननृपतिनन्दना जन्म^{१६} उपलेभे । या किल भगवतः श्रीमहावीरस्य कौशाम्ब्यां सूर्पकोणस्थकुलमाषैः पारणाकारणया पञ्चदिनोन्मेषमासावसाने द्रव्य-क्षेत्र-काल-भावाऽभिग्रहानपूरयत् ॥ ६ ॥

अस्यां पृष्ठचम्पया सह श्रीवीरस्त्रीणि वर्षारात्रसमवसरणानि चक्रे ॥ ७ ॥

अस्या एव परिसरे श्रीश्रेणिकसूनुशोकचन्द्रो^{१७} नरेन्द्रः कृणिकापराख्यः श्रीराजगृहं जनकशोकाद्वि-हाय नवीनां चम्पामचीकरच्चारुचम्पकरोचिष्णुं राजधानीम् ॥ ८ ॥

अस्यामेव पाण्डुकुलमण्डनो दानशौण्डेपु दृष्टान्तः श्रीकर्णनृपतिरशाद्राज्यश्रियम् । दृश्यन्ते चाद्यापि तानि तानि तदवदातस्थानानि शृङ्गारचतुरिका^{१७} दीनि पुर्यामस्याम् ॥ ९ ॥

अस्यां सम्यग्दृशां निदर्शनं सुदर्शनश्रेष्ठी दधिवाहनभूपस्य राज्याऽभयाख्यया सम्भोगार्थमुपसर्ग्यमाणः

1 D °मङ्गाजन° । 2 P विहाय सर्वत्र 'तीर्थपुर्याया ।' 3 Pa श्रीमे(दे?)ववासु° । 4 B C गर्भावतार° । 5 D °चतस्रः । 6 C D °विधि । 7 B D P प्राचीकटन् । 8 P करकुण्ड° । 9 P छद्मस्थावस्था समधिगत्य विहरन्तं । 10 P विना नास्त्यन्यत्र 'पुनः' । 11 P शीतलकरचन्द्रलीलशीलमाहा° । 12 B शङ्करदुर्गोप° । 13 B P D प्रतिषिध्य । 14 B C D आर्यया जनन्या । 15 C जन्म लेभे । 16 P श्रेणिकसूनुशोकचन्द्रापरनामधेयः । 17 B चतुरगाका°; P D चतुरका° ।

क्षितिपतिवचसा वधार्थं नीतः स्वकीयनिष्कम्पशीलसम्पत्प्रभावाकृष्टशासनदेवतासान्निध्यात् ^१शूलीं ^२हैमसिंहासनतामनै-
षीत्; तरवारि च निशितं सुरभिसुमनोदाम भूय मनोदामनयत् ॥ १० ॥

अस्या च कामदेवः श्रेष्ठी श्रीवीरस्योपासकाग्रणीरष्टादशकनककोटिस्वामी गोदशसहस्रयुतषड्भोजकुलाधिपतिः-
भद्रापतिरभवत् । य. पौषधागारस्थितो मिथ्याहृग्देवेन पिशाचगजभुजगरूपैरुपसर्गितोऽपि न क्षोभमभजत् । श्लाघितश्च
५ भगवताऽन्तःसमवसरणम् ॥ ११ ॥

अस्या विहरन् श्रीशच्यम्भवसूरिश्चतुर्दशपूर्वधरः स्वतनयं मनकाभिधानं राजगृहादागतं प्रव्राज्य तस्यायुः
षण्मासावशेषं श्रुतज्ञानोपयोगेनाकलय्य तदध्ययनार्थं दशवैकालिकं पूर्वगतान्निर्व्यूढवान् । ^३तत्रात्मप्रवादात् षड्जीव-
निकां, कर्मप्रवादात् पिण्डैषणा, सत्यप्रवादाद्वाक्यशुद्धिं, अवशिष्टाध्ययनानि प्रत्याख्यानपूर्वतृतीयवस्तुतः ^४इति ॥ १२ ॥

अस्यां वास्तव्यः कुमारनन्दी सुवर्णकारः स्वविभवैवभाभिभूतधनदमदोऽकृशकृशानुप्रवेशात्पञ्चशैलाधिपत्य-
१० मधिगत्य प्राग्भवसुहृदच्युतविबुधबोधितश्चारुगोशीर्षचन्दनमयीं जीवन्तस्वामिनीं सालङ्कारां देवाधिदेवश्रीमहावीरप्रतिमां
निर्ममे ॥ १३ ॥

अस्यां पूर्णभद्रे ^५चैत्ये श्रीवीरो व्याकरोद्-योऽष्टापदमारोहति स तद्भव एव सिद्ध्यतीति ॥ १४ ॥

अस्यां पालितनामा श्रीवीरोपासको वणिक् । तस्य पुत्रः समुद्रयात्रायां समुद्रे प्रसूत इति समुद्रपालो
वध्यं नीयमानं वीक्ष्य प्रतिबुद्धः ^६सिद्धिं च प्रापत् ॥ १५ ॥

१५ अस्यां सुनन्दः श्राद्धः ^७साधूनां मलदौर्गन्धं ^{१०}निन्दित्वा मृतः कौशाम्ब्यामिभ्यसुतोऽभूद्भूतं चाग्रहीत् ।
उदीर्णदुर्गन्धः कायोत्सर्गेण देवतामाकृष्य स्वाङ्गे सौगन्ध्यमकार्षीत् ॥ १६ ॥

अस्यां कौशिकार्यशिष्याऽङ्गर्षि-रुद्रका ^{११}भ्याख्यानसंविधानकं सुजातप्रियंगवादिसंविधानकानि च जज्ञिरे ॥ १७ ॥

इत्यादि नानाविधसंविधानकरत्नप्रकटनानां ^{१२}वृत्तनिधानमियं पुरी । अस्याश्च प्राकारभित्तिं प्रियसखीव प्रतिक्षणमा-
लिङ्गति सर्वाङ्ग ^{१३}पावनघनरसपूरितान्तरा सरिद्वरा प्रसृत्वरवीचिभुजाभिः ॥ १८ ॥

२० उत्तमतमनरनारीमुक्तामणिधोरणिप्रसवशुक्तिः । नगरी विविधाद्भुतवस्तुशालिनी मालिनी जयति ॥ १ ॥

जन्मभूर्वासुपूज्यस्य तद्भक्त्या स्तूयते बुधैः । चम्पायाः कल्पमित्याहुः श्रीजिनप्रभसूरयः ^{१४} ॥ २ ॥

॥ इति श्रीचम्पापुरीकल्पः समाप्तः ॥

॥ अं० ४७ ॥

१ B Pa शूली । २ P हिरण्यम् । ३ C गोकुलपतिः । ४ B तत्त्वार्थम् । ५ C D वस्तु इति । ६ B धनदमानो ।
७ P पूर्णभद्रचैत्ये । ८ P सिद्धिं चाससाद् हतविषादाम् । ९ P श्रावकः । १० B C Pa मलदुर्गन्ध । ११ Pa रुद्रका-
न्याख्यानः; C रुद्रकाव्याख्यानम् । १२ P प्रकटमानां । १३ P विहाय नास्ति 'सर्वाङ्ग' । १४ Pa सूरिभिः ।

३६. पाटलिपुत्रनगरकल्पः ।

आनम्य श्रीनेमिनमनेकपुंरत्नजनिपवित्रस्य । श्रीपाटलिपुत्राह्वयनगरस्य प्रस्तुमः कल्पम्* ॥ १ ॥

पूर्वं किल श्रीश्रेणिकमहाराजेऽस्तंगते तदात्मजः कूणिकः पितृशोकाच्चम्पापुरीं न्यवीविशत् । तस्मिंश्चाले-
ख्यशेषतां प्रयाते तत्सूनुर्दायिनामधेयश्चम्पायां क्षोणिजानिरजनिष्ठ । सोऽपि स्वपितुस्तानि तानि सभाक्रीडाशयना-
सनादिस्थानानि^१ पश्यन्नस्तोकं शोकमुदवहत् । ततोऽमात्यानुमत्या^२ नूतनं नगरं निवेशयितुं नैमित्तिकवरान् स्थानगवेषणा-
यादिक्षत् । तेऽपि सर्वत्र तांस्तान् प्रदेशान् पश्यन्तो गङ्गातटं ययुः । तत्र कुसुमपाटलं^३ पाटलितरुं प्रेक्ष्य तच्छोभाच-
मत्कृतास्तच्छाखायां निषण्णं चाषं व्यात्तवदनं स्वयं निपतत्कीटकपेटकमालोक्य चेतस्यचिन्तयन्-अहो ! यथाऽस्य
चाषपक्षिणो मुखे स्वयमेव कीटाः पतन्तः सन्ति तथात्र स्थाने नगरे निवेशितेऽस्य राज्ञः स्वयं श्रियः समेष्यन्ति ।
तच्च ते राज्ञे व्यजिज्ञपन् । सोऽप्यतीव प्रमुदितः । तत्रैको जरन्नैमित्तिको व्याहरद्-देव ! पाटलातरुरयं न सामान्यः ।
पुरा हि ज्ञानिना कथितम्-

पाटलाद्रुः पवित्रोऽयं महामुनिकरोटिभूः । एकावतारोऽस्य मूलजीवश्चेति विशेषतः ॥ २ ॥

राज्ञोक्तम्-कतमः स महामुनिः ? । तदनु जगाद नैमित्तिकः-श्रूयतां देव ! । उत्तरमथुरायां वास्तव्यो देव-
दत्ताख्यो वणिक्पुत्रो दिग्यात्रार्थं दक्षिणमथुरामगमत् । तत्र तस्य जयसिंहनाम्ना वणिक्पुत्रेण सह सौहृदम-
भवत् । अन्यदा तद्गृहे भुञ्जानोऽन्निकानाम्नी तज्जामिं स्थाले भोजनं^४ परिवेष्य वातव्यजनं कुर्वन्तीं रम्यरूपामालोक्य
तस्यामनुरक्तो द्वितीयेऽहि^५ चरकान् प्रेष्य जयसिंहं^६ तामयाचिष्ट । सोऽभ्यधाद्-अहं तस्मा एव ददे^७ स्वस्वसारं यो
मद्गृहादूरे न भवति । प्रत्यहं तां तं च यथा पश्यामि; यावदपत्यजन्म । तावद्यदि मद्गृहे स्थाता^८ तदा तस्य जामिं
दास्यामीति । देवदत्तोऽप्योमित्युक्त्वा शुभेऽहि तां पर्यगैषत् । तया सह भोगान् भुञ्जतस्तस्यान्यदा पितृभ्यां लेखः
त्रैषि^९ । तं^{१०} वाचयतस्तस्य नेत्रे वर्षितुमश्रूणि^{१०} प्रवृत्ते । ततस्तया हेतुं पृष्टोऽपि यावन्नाब्रवीत् तावत्तयाऽऽदाय लेखः स्वयं
वाचितः । तत्र चेदं^{११} लिखितमासीद् गुरुभ्याम्-यद्वत्स ! आवां वृद्धौ निकटनिधनौ; यदि च नौ जीवन्तौ दिदृक्षसे तदा
द्रागागन्तव्यमिति । तदनु सा पतिमाश्वास्य स्वभ्रातरं हठादप्यञ्चजिज्ञपत् । भर्ता सह प्रतप्ते चोत्तरमथुरां प्रति सगर्भा ।
क्रमान्मार्गे^{१२} सा^{१३} सूनुमसूत । नामास्य पितरौ करिष्यत इति देवदत्तोक्ते परिजनस्तमर्भकमन्निकापुत्र इत्युल्लापितवान् ।
क्रमेण देवदत्तोऽपि स्वपुरीं प्राप^{१४} । पितरौ प्रणम्य च शिशुं तयोरार्पयत् । सन्धीरणेत्याख्यां तौ^{१५} नसुः पुनश्चक्राते,
तथाप्यन्निकापुत्र इत्येव पप्रथेऽसौ । वर्द्धमानश्च प्राप्ततारुण्योऽपि भोगांस्तृणवद्विधूय जयसिंहाचार्यपार्श्वे दीक्षामग्रहीत्^{१६} ।
गीतार्थीभूतः प्रापदाचार्यकम् । अन्यदा विहरन् सगच्छो वार्द्धके पुष्पभद्रपुरं गङ्गातटस्थं प्राप्तः । तत्र पुष्पकेतुर्तृपस्तदेवी
पुष्पवती तयोर्युग्मजौ पुष्पचूलः पुष्पचूला चेति पुत्रः पुत्री चाभूताम् । तौ च सह वर्द्धमानौ क्रीडन्तौ च परस्परं
प्रीतिमन्तौ जातौ । राजा दध्यौ-यद्येतौ दारकौ वियुज्येते तदा नूनं न^{१७} जीवतः; अहमप्यनयोर्विरहं सोढुमनीशस्तस्मा-
दनयोरेव विवाहं करोमीति ध्यात्वा मन्त्रिमित्र^{१८} पौरांश्छलेनापृच्छद्-भो ! यद्रत्नमन्तःपुरे उत्पद्यते तस्य कः प्रभुः ? ।
तैर्विज्ञप्तम्-देव ! अन्तःपुरोत्पन्नस्य किं वाच्यम्, यदेशमध्ये^{१९}ऽप्युत्पद्यते रत्नं तद्राजा यथेच्छं विनियुक्ते । कोऽत्र^{२०} बाधः ? ।
तच्छ्रुत्वा स्वाभिप्रायं निवेद्य देव्यां वारयन्त्यामपि तयोरेव सम्बन्धमघटयन्नृपः । द्वौ दम्पती भोगान् भुङ्क्तः स्म । राज्ञी तु
पत्युपमाने^{२१} वैराग्याद्गतमादाय स्वर्गे देवोऽभूत् । अन्यदा पुष्पकेतौ कथाशेषे पुष्पचूलो राजाऽभूत्^{२२} । स च देवः प्रयुक्ता-
वधिस्तयोरकृत्यं ज्ञात्वा स्वप्ने पुष्पचूलाया नरकानदर्शयत्तद्दुःखानि च । सा च प्रबुद्धा भीता च पत्युः सर्वमावेदयत् । सोऽपि

* C आदर्शे इदं पद्यं नास्ति । 1 B °सनादीनि । 2 B P अमाला । 3 P कुसुमपाटलि । 4 P भोज्यं । 5 P D
वरकान् । 6 A C 'ख' नास्ति । 7 B D Pa 'तदा' नास्ति । 8 P प्रेषित । 9 P 'तं' नास्ति । 10 B D °अश्रु ।
11 P लेखित° । 12 B 'सा' नास्ति । 13 P सुत° । 14 B C प्राप्य । 15 B पुण° । 16 P कक्षीचके । 17 B नास्ति
'न' । 18 B मन्त्रिमन्त्रि, P मन्त्रिमन्त्र । 19 Pab मध्येषु । 20 P बाध्य । 21 B D °पमान° । 22 P जज्ञे ।

शान्तिकमचीकरत् । स च देवः प्रतिनिशं^१ नरकांस्तस्या अदर्शयत् । राजा तु सर्वांस्तीर्थिकानाहूय पप्रच्छ—कीदृशा नरकाः स्युरिति । कैश्चिद्भवासः, कैश्चन गुप्तिवासः, कैरपि दारिद्र्यम्, अपरैः पारतन्त्र्यमिति तैर्नरका^२ आचक्षिरे । राज्ञी तु^३ मुखं मोटयित्वा तान् विसवादिबचसो व्यसाक्षीत् । अथ नृपोऽन्निकापुत्राचार्यमाकार्यं तदेवाप्राक्षीत् । तेन तु यादृशान् देव्यदर्शयत्तादृशा एवोक्ता नरकाः । राज्ञी प्रोचे—भगवन् ! भवद्विरपि किं स्वप्नो दृष्टः^४ । कथमन्यथेत्यं 5 विवृणु^५ । सूरिरवदद्—भद्रे ! जिनागमात्सर्वमवगम्यते । पुष्पचूला^६ऽवोचत्—भगवन् ! केन कर्मणा ते प्राप्यन्ते । गुरुरगृणाद्—भद्रे ! महारम्भपरिग्रहैर्गुरुप्रत्यनीकतया पञ्चेन्द्रियवधान्मांसाहाराच्च तेष्वङ्गिनः पतन्ति । क्रमेण स सुरस्तस्यै स्वर्गानदर्शयत् स्वप्ने । राज्ञा तथैव पाखण्डिनः पृष्टास्तानपि व्यभिचारिवाचो विसृज्य भूपस्तमेवाचार्यं स्वर्गस्वरूपमप्राक्षीत् । तेनापि यथावत्तत्रोदिते स्वर्गासिकारणमपृच्छद्राज्ञी । ततः सम्यक्त्वमूलौ गृहि-यतिधर्मावादिशन्मुनीशः । प्रतिबुद्धा च सा लघुकर्मा । नृपमनुज्ञापयति स्म प्रव्रज्यायै । सोऽप्यूचे—यदि मद्वह एव^७ भिक्षामादत्से तदा प्रव्रज । तयोरीकृते नृप- 10 वचसि, सा सोत्सवमभूत्सयाचार्यस्य शिष्या गीतार्था च । अन्यदा भाविदुर्भिक्षं श्रुतोपयोगात् ज्ञात्वा सूरिर्गच्छं देशान्तरे प्रैषीत् । स्वयं तु परिक्षीणजङ्घाबलस्तत्रैवास्थात्, भक्तपानं च पुष्पचूलाऽन्तःपुरादानीय गुरवेऽदात् । क्रमात्तस्या गुरुशुश्रूषाभावनाप्रकर्षात् क्षपकश्रेण्यारोहात्केवलज्ञानमुत्पेदे । तथापि गुरुवैयावृत्यान्न निवृत्ता । यावद्वि गुरुणा न ज्ञातं^८ यदयं केवलीति तावत् पूर्वप्रयुक्तं विनयं केवल्यपि नात्येति । सापि यद्यद्गुरोरुचितं रुचितं च तत्तदन्नादि सम्पादितवती । अन्यदा वर्षत्यब्दे सा पिण्डमाहरद् । गुरुरभिरभिहितम्—वत्से ! श्रुतज्ञाऽसि, किमिति वृष्टौ त्वयाऽऽनीतः पिण्डः^९ 15 इति । साऽभाषीद्—भगवन् ! यत्राध्वनि अप्कायोऽचित एवासीत्तेनैवायासिषमहम्, कुतः प्रायश्चित्तापत्तिः^{१०} । गुरुराह—छद्मस्थः कथमेतद्वेद^{११} । तयोचे केवलं ममास्ति । ततो मिथ्या मे दुष्कृतम्; केवल्याशातित इति ब्रुवन्नपृच्छतां गच्छाधिपः—किमहं सेत्स्यामि न वेति^{१२} । केवल्यूचे मा कृद्धमधृतिम्; गङ्गामुत्तरतां वो भविष्यति केवलम् । ततो गङ्गामुत्तरीतुं लोकैः सह नावमारोहत्सूरिः । यत्र यत्र स न्यषीदत्तत्र तत्र नौर्मक्तुमारोहे । तदनु मध्यदेशासीने मुनीने सर्वापि नौर्मक्तुं लम्बा । ततो लोकैः सूरिर्जले क्षिप्तः । दुर्भगीकरणविराद्धया प्राग्भवपत्न्या व्यन्तरीभूतयाऽन्तर्जलं शूले निहितः । 20 शूलप्रोतोऽप्ययमप्कायजीवविराघनामेवा^{१३} शोचयन्नाऽऽत्मपीडाम् । क्षपकश्रेण्यारूढोऽन्तकृत्केवलीभूय सिद्धः । आसन्नैः सुरैस्तस्य निर्वाणमहिमा चक्रे । अत एव तत्तीर्थं प्रयाग इति जगति पप्रथे । प्रकृष्टो यागः पूजा अत्रेति प्रयाग^{१४} इत्यन्वर्थः । शूलप्रोतत्वगतानुगतिकतया चाद्यापि परसमयिनः क्रकचं स्वाङ्गे दापयन्ति तत्र । वटश्च तत्र गणशस्तुरुष्कै- 30 ऋन्मोऽपि मुहुर्मुहुः प्ररोहति ।

सूरेः करोटिर्यादोभिस्त्रोत्थमानाऽपि जलोर्मिभिर्नदीतीरं नीता । इतस्ततो लुलन्ती च शुक्तिवन्नदीतटे क्वापि गुप्त- 25 विषमे प्रदेशे विलम्ब्य तस्थौ । तस्य च करोटिकर्परस्यान्तः कदाचित्पाटलाबीजं न्यपसत् । क्रमात् करोटिकर्परं भित्त्वा दक्षिणहनोः पाटलातरुद्गतो विशालश्चायमजनि । तदत्र पाटलिद्रोः प्रभावाच्चाष^{१५}निमित्ताच्च नगरं निवेश्यताम्, आशि- वाशब्दं च सूत्रं दीयताम् । ततो राज्ञाऽऽदिष्टा नैमित्तिकाः पाटलां पूर्वतः कृत्वा पश्चिमां, तत उत्तराम्, ततः पुनः पूर्वां, ततो दक्षिणां शिवाशब्दाऽवधि गत्वा^{१६} सूत्रमपातयन् । एवं चतुरस्तः पुरस्य सन्निवेशो बभूव । तत्राङ्किते प्रदेशे पुरमचीकरन्पुः । तच्च पाटला^{१७}नाम्ना पाटलिपुत्रं पत्तनमासीत् । असमकुसुमबहुलतया च कुसुमपुरमित्यपि 30 रूढम् । तन्मध्ये श्रीनेमिचैत्यं राज्ञाऽकारि । तत्र पुरे गजाश्वरथशालाप्रासादसौधप्राकारगोपुरपण्यशालासत्राकारपौषधागार- रम्ये चिरं राज्यं जैनधर्मं चापालयद्दुदायिनरेन्द्रः ।

तस्मिन्नुपात्तपौषधेऽन्यदोदायिमारकेण स्वर्गातिथ्यं प्रापिते नापितगणिकासुतो नन्दः श्रीवीरमोक्षाष्टिवत्सर्याम- तीतायां क्षितिपतिरजनि । तदन्वये सप्त नन्दा नृपा जाताः । नवमनन्दे राजनि परमार्हतकल्पकान्वयी शकटालो

1 P प्रतिदिशं । 2 B नारका । 3 P नास्ति 'तु' । 4 B दिक्षा° । 5 P ज्ञानं । 6 B °ऽप्यप्काय° । 7 B °विराघनाशोच° । 8 'इत्यन्वर्थः' नास्ति A B D आदर्शे । 9 P चाप° । 10 A B C नास्ति 'सूत्र' । 11 A 'पाडली'; P 'पाटली' ।

मध्यभूत् । तस्य पुत्रौ स्थूलभद्र-श्रियकौ; सप्त च पुत्र्यः-यक्षा-यक्षदत्ता-भूता-भूतदत्ता-एणा-रेणा-वेणाख्याः क्रमादेकादिसप्तान्तवार^१श्रुतपाठिन्योऽजनिषत् ।

तत्रैव पुरे कोशा वेद्या, तज्जामिरुपकोशा चाभूताम् ।

तत्रैव च चाणिक्यः^२ सचिवो नन्दं समूलमुन्मूल्य मौर्यवंश्यं श्रीचन्द्रगुप्तं न्यवीविशद्विशापतित्वे । तद्वशे तु बिन्दुसारोऽशोकश्रीः कुणाल^३स्तसूनुस्त्रिखण्डभरताधिपः परमार्हतोऽनार्यदेशेष्वपि प्रवर्तितश्रमण-विहारः सम्प्रतिमहाराजश्चाभवत् ।

मूलदेवः सकलकलाकलापज्ञः, अचलसार्थवाहो महाधनी, देवदत्ता च गाणिक्यमाणिक्यं तत्रैव प्रागवसन् ।

उमास्वातिवाचकश्च कौभीषणिगोत्रः पञ्चशतसंस्कृतप्रकरणप्रसिद्धस्तत्रैव तत्त्वार्थाधिगमं सभाष्यं व्यरचयत् । चतुरशीतिर्वादशालाश्च तत्रैव विदुषा परितोषाय पर्यणंसिषु ।

तत्रैव चोत्तुङ्गतरङ्गोत्सगितगगनाङ्गणा परिवहति महानदी गङ्गा ।

तस्यैव चोत्तरा^४दिशि विपुलं बालुकास्थलं नातिदूरे, यत्रारुह्य कल्की प्रातिपदाचार्यप्रमुखसंघश्च सलिलप्ल-वान्निस्सरीता ।

तत्रैव च भविष्यति कल्किनृपतिर्धर्मदत्त-जितशत्रु-मेघघोषादयश्च तद्वंश्याः ।

तत्रैव च विद्यन्तेऽन्तर्निहितनन्दसत्कनवनवतिद्वयकोट्यः, पञ्च स्तूपाः, येषु धनधनायया श्रीलक्षणावतीसु-रत्राणस्तांस्तानुपाक्रमतोपक्रमास्ते च तत्सैन्योपप्लवायैवाकल्पन्त ।

तत्रैव विहृतवन्तः श्रीभद्रबाहु-महागिरि-सुहस्ति-वज्रस्वाम्यादयो युगप्रवरागमाः । विहरिष्यन्ति च प्रातिपदाचार्यादयः ।

तत्रैव महाधनधनश्रेष्ठिनन्दना रुक्मिणी श्रीवज्रस्वामिनं पतीयन्ती प्रतिबोध्य तेन भगवता निर्लेभचूडा-मणिना प्रव्राजिता ।

तत्रैव सुदर्शनश्रेष्ठिमहर्षिरभयाराज्ञ्या व्यन्तरीभूतया भूयस्तरमुपसर्गितोऽपि न क्षोभमभजत् ।

तत्रैव स्थूलभद्रमहामुनिः षड्रसाहारपरः कोशायाश्चित्रशालायास्तत्सादितमदन^५मदश्चकार वर्षारात्रचतुर्मा-सीम् । सिंहगुहावासिमुनिरपि तं स्पर्द्धिष्णुस्तत्रैव कोशाया तदानीतरत्नकम्बलस्य चन्दनिकाप्रक्षेपेण प्रतिबोध्य पुनश्चा-रुतरां चरणश्रियमङ्गीकारितः ।

तत्रैव द्वादशाब्दे दुर्भिक्षे गच्छे देशान्तरं प्रतिप्रोषिते सति सुस्थिताचार्यशिष्यौ क्षुल्लकावदृशीकरणाञ्जनाक्त-चक्षुषौ चन्द्रगुप्तनृपतिना सह बुभुजाते कियन्त्यपि दिनानि । तदनु गुरुप्रत्युपालम्भाद् विष्णुगुप्त एव तयोर्निर्वाह-मकरोत् ।

तत्रैव च श्रीवज्रस्वामी पौरस्त्रीजनमनःसंक्षोभरक्षणार्थं प्रथमदिने सामान्यमेव रूपं विकृत्य, द्वितीयेऽहि चाहो । नास्य भगवतो गुणानुरूपं रूपमिति देशनारसहृदहृदयजनमुखात् सल्लापान् श्रुत्वाऽनेकलब्धिमान् सहजमप्रतिरूपं रूपं विकुर्व्य सौवर्णं सहस्रपत्रे निषद्य देशनां विधाय राजादिजनताममोदयत् ।

तस्यैव पुरस्य मध्ये सप्रभावातिशया मातृदेवता आसंस्तदनुभावात्तत्पुरं परैराग्रहवद्विरपि न खलु अहीतुमशक्ति-चाणिक्यवचसोत्पादिते पुनर्जनैर्मातृमण्डले गृहीतवन्तौ चन्द्रगुप्त-पर्वतकौ । एवमाद्यनेकसविधानकनिधाने तद् नगरेऽष्टादशसु विद्यासु स्मृतिषु पुराणेषु च द्वासप्ततौ कलासु भरत-वात्सायन-चाणाक्यलक्षणे रत्नत्रये मन्त्र-यन्त्र

तन्नविद्यासु रसवाद-धातु-निधिवादाञ्जन-गुटिका-पादप्रलेप-रत्नपरीक्षा-वास्तुविद्या-पुं-स्त्री-गजाश्ववृषभादिलक्षणेन्द्रजालादिग्रन्थेषु काव्येषु च नैपुणचणास्ते ते पुरुषाः प्रत्यूषः प्रत्यूषकीर्तनीयनामधेयाः¹ ।

आर्यरक्षितोऽपि हि चतुर्दशविद्यास्थानानि तत्रैवाधीत्य दशपुरमागमत् । आढ्यास्तु तत्रैवंविधा वसन्ति स्म, ये योजनसहस्रगमने यानि गजपदानि भवेयुस्तानि प्रत्येकं स्वर्णसहस्रेण पूरयितुमीशते । अन्ये च तिलानामाढक उप्ते प्ररूढे सुफलिते यावन्तस्तिलाः स्युस्तावन्ति हेमसहस्राणि विभ्रति गृहे । अपरे च घनागमप्रवहद्विरिनदीवारिपूरस्यैकदिनोत्पन्नेन गवां नवनीतेन संवरं विरचय्य पयोरयं स्वलयितुमलम् । अन्यतमे चैकाहजातजात्यनवकिशोराणां समुद्धृतैः स्कन्धकेशैः **पाटलिपुत्रं** समन्ताद्वेष्टयितुमचेष्टन्त । इतरे च शालिरत्नद्वयं वेष्टमनि विभरांबभूवुस्तत्रैकशालिर्भिन्नभिन्न-शालिबीजप्रसूतिमान्, अन्यश्च गर्हभिकाशालिर्यो लूनलूनः पुनः पुनः फलति ।

गौडदेशावतंसस्य श्रीजिनप्रभसूरयः । कल्पं पाटलिपुत्रस्य रचयां चक्रुरागमात् ॥ १ ॥

॥ इति श्रीपाटलिपुत्रपुरकल्पः ॥

॥ अं० १२५, अ० १९ ॥

३७. श्रावस्तीनगरीकल्पः ।

दुहसरितारणवत्थी **सावत्थी** सयल्लुक्खपसवत्थी । नमिऊण **संभवजिणं** तीसे कित्तेमिं कप्पलवं ॥ १ ॥

अत्थि^१ इहेव दाहिणद्धभारहे वासे अगणिज्जगुणगणविसए **कुणालाविसए सावत्थी** नाम नयरी संप-इकाले **महेठि**^२त्ति रूढा वट्ठइ^३ । जत्थ अज्जवि घणगहणवणमज्झट्ठियं सिरिसंभवनाहपडिमाविभूसियं गयणग्ग-ल्लगसिहरं पासट्ठियजिणविंभमंडियदेवउलियाअलंकरियं जिणभवणं चिट्ठइ पायारपरियरियं । तस्स चेइयस्स दुवारअदूर^४सामंते विळ्ळिरउल्लसिर^५अतुल्लपल्लवसिणिद्धच्छाओ महल्लसाहाभिरामो रत्तासोअपायवो दीसइ । तस्स य जिणभवणस्स पओलीए जे कवाडसंपुडा^६ आसि ते **माणिभइ**जक्खानुभावाओ सूरिए अत्थमुविते सयमेव ल्ळगंति म्हु; उदिए य दिणयरे सयमेव उग्गडंति म्हु । अन्नया कलिकालदुल्ललिअवसेण **अल्लावदीण**सुरत्ताणस्स मलिक्केण **हव्वसनामं-**गेणं **वहडाइ**च्चनगराओ आगंतूण पायारभित्ति-कवाडाइं कइवयविंवाणि अ भग्गाणि । मंदप्पभावा हि भवंति दूस-माए अहिट्ठायगा । तहा तस्सेव चेइयस्स सिहरे जत्तागयसंधेणं कीरमाणे हवणाइमहूसवे आगंतूण एगो चित्तगो उवविसइ । न य कस्स वि भयं जणेइ । जाव मंगलपईवे कए सट्ठाणमुवगच्छइ चि ।

इत्थेव नयरीए बुद्धाययणं चिट्ठइ जत्थ **समुद्वंसीया करावल्ल**^७नरिंदकुलसंभूया रायाणो बुद्धभत्ता अज्ज वि नियदेवयस्स पुरओ महग्गमुल्लं पल्लणियं अलंक्रियं विभूसिअं महातुरंगमं ढोअंति ।

5 जंगुलीविज्जा य इत्थेव बुद्धेण ससंपदाया पयासिया महप्पभावा ।

इत्थेव निप्पज्जंति नाणाविहा साली; जेसिं सव्वसालिजाइण इक्किक्के कणंमि निक्खिप्पमाणे^{१०} आसिहं भरि-ज्जइ महंतं खोरयं ।

इत्थेव भयवं **संभवसामी** चवण-जम्मण-निक्खमण-केवलनाणुप्पत्तिकल्लाणगाइं ससुरासुर-नर-भवणमणरंज-णाइं अकारि ।

10 **कोसंबीपुरीए** उप्पण्णो **जियसत्तु**निवसविक्कासवपुत्तो **जक्खा**^{११}कुक्खिसंभूओ **कविलो** महरिसी

1 P मानधियः । 2 B कप्पेमि । 3 P नास्ति 'अत्थि' । 4 B महिठि, D महठि । 5 P विहाय नास्तिन्यत्र 'वट्ठइ' ।

6 P नास्ति 'अदूर' । 7 B D 'उल्लसिर' । 8 C 'सपुटा' । 9 C करावल्ल, P करवेल्ल । 10 P 'माणा' । 11 D P जत्ता ।

जणयंमि विवन्ने विज्जाअहिज्जणत्थं एयं नयरि^१ समागओ पिउमिच्छंददत्तउवज्झायसयासे **सालिभद्दइब्भदा-**
सचेडीवयणेणं दोमासयसुवण्णकए वच्चंतो कमेण सयंबुद्धो जाओ । पडिबोहिऊण पंचसयचोरे सिद्धो अ ।

इत्थेव **तिंदुगुज्जाणे** पंचसयसमण-अज्जिआसहस्सपरिवुडो पढमनिन्हवो **जमाली** ठिओ । **ढंकेण** कुंभया-
रेण पढमं नियसालासंठिआ भगवओ धूआ **पिअदंसणा** अज्जा साडियाए^२ एगदेसे अंगारं छोट्टण 'कयमाणे
कडि'त्ति **वीरवयणं** पडिवज्जाविया । तीए य सेससाहुणी साहुणो पडिबोहिया सामिं चेव अल्लीणा । एगो चेव 5
जमाली विपडिवन्नो ठिओ ।

इत्थेव **तिंदुगुज्जाणे** केसीकुमारसमणो गणहरो भयवया **गोअम**सामिणा **कुट्टयउज्जाणा**ओ आगं-
तूण परुप्परं संवायं च काउं पंचजामं धम्ममंगीकारिओ ।

इत्थेव एगं वासारत्तं समणो भयवं **महावीरो** ठिओ खडपडिमाए, **सक्केण** य पूइओ चित्त तवोकम्ममकासी ।

इत्थेव **जियसत्तु-धारिणी**पुत्तो **ग्वंदगाय**रिओ उप्पन्नो जो पंचसयसीससहिओ **पालगेणं कुंभयार-** 1(
कडनयरे जंतेण पीलिओ ।

इत्थेव ^३**जियसत्तुरायपुत्तो भद्दो** नाम पबइत्ता पडिमं पडिवन्नो विहरंतो वेरज्जे^४ संपत्तो चोरिउ त्ति काऊण
गहिओ रायपुरिसेहि तच्छियंगो खारं दाउं कक्खडदब्भेहिं वेदिओ मुक्को सिद्धो अ ।

जहा **रायगिहाइ**सु तहा इत्थवि नयरीए **वंभदत्त**स्स हिंडी जाया ।

इत्थेव **खुडुगकुमारो अजियसे**णायरियसीसो जणणीमयहरिया-आयरिय-उज्झायनिमित्तं वारसवारसवरि- 1(
साणि दव्वओ सामण्णे ठिओ । नट्टविहीए 'सुट्टु गाइयं सुट्टु वाइयं'मिच्चाइ गीइयं सोउं जुवराय-सत्थवाह-भज्जा-मच्च-
मिंठेहि समं पडिबुद्धो ।

एवमाईणं अणेगेसिं सविहाणगरयणाणं उप्पत्तीए एसा नयरी रोहणगिरिभूमि त्ति ।

सावत्थिमहात्थिस्स कप्पमेयं पढंतु विउसवरा । जिणपवयणभत्तीए इय भणइ **जिणप्पहो** सूरी ॥ १ ॥

॥ इति श्रीश्रावस्तीनगरीकल्पः समाप्तः ॥

20

॥ ग्रं० ४२ ॥

३८. वाराणसीनगरीकल्पः ।

नत्वा तत्त्वाख्यायिनं श्रीसुपार्श्वं श्रीपार्श्वं च न्यञ्चितानिघ्नविघ्नम् ।

वाराणस्यास्तीर्थरत्नस्य कल्पं जल्पामः सत्कल्पनापोढकल्पम् ॥ १ ॥

अस्त्यत्रैव दक्षिणे भारताधे मध्यमखण्डे काशिजनपदालङ्कृतिरुत्तरवाहिन्या त्रिदशवाहिन्याऽलङ्कृतधनकनक-
5 रत्नसमृद्धा वाराणसी नाम नगरी गरीयसामद्भुतानां निधानम् । वरणानाम्नी सरिदऽसिनाम्नी च द्वे अपि सरिता-
वस्यां गङ्गामनुप्रविष्टे इति वाराणसीति नैरुक्तं नामास्याः प्रसिद्धम् ।

अस्यां सप्तमो जिनसत्तमः श्रीमान् सुपार्श्व^१ ऐक्ष्वाकुप्रतिष्ठमहीपतिमहिष्याः पृथ्वीदेव्याः कुक्षाववतीर्थ-
जन्ममुपादित । त्रिभुवनजनवादितयशःपटहः स्वस्तिकलाञ्छितद्विशतधनुरुच्छायकाञ्चनच्छायकायः, क्रमेण प्राज्यराज्य-
श्रियमनुभूय भूयः सांवत्सरिकं दानं प्रदाय, सहश्रावणे दीक्षां च कक्षीकृत्य, विहृत्य छद्मस्थावस्थया नवमासीं केवल-
10 ममलमासाद्य संमेतगिरिमेत्य निर्वृतः ।

त्रयोविंशश्च जिनेशः श्रीपार्श्वनाथ ऐक्ष्वाकाश्वसेन^२रसेनसूनुर्वामाकुक्षिसम्भवः पन्नगलक्ष्म्या नवकरोच्छ्राय-
नीलच्छविवपुरातजन्माश्रमपदोद्याने कौमार एवोपात्तचारित्रभारः केवलमुत्पाद्य तस्मिन्नेव शैले शैलेसीमवाप्य सिद्धः ।
अस्यामेव कुमारकाले भगवानेष एव मणिकर्णिकायां पञ्चाभितपस्तप्यमानात्क्रमठऋषेरायतौ भाविनीं विपदमा-
त्मनो विविदिवानप्यन्तर्दारुणज्वलनज्वालाभिरर्धदग्धं दन्दशूकं जनन्या जनानां च सदृश्यं कुपथमथनमकार्षीत् ।

15 अस्यां काश्यपगोत्रौ चतुर्वेदौ षट्कर्मकर्मठौ समृद्धौ यमलभ्रातरौ जयघोष-विजयघोषाभिधानौ द्विजवराव-
भूताम् । एकदा जयघोषः स्नातुं गङ्गामगात् । तत्र पृदाकुणा^३ ग्रस्यमानं भेकमेकमालोकयत् । सर्पं च कुललेनो-
त्क्षिप्य भूमौ पातितमद्राक्षीत् । सर्पमाक्रम्य स्थितं^४ कुललम् । तमेव चण्डप्रासैः^५ खादन्तं सर्पं च कुललवशगतमपि चीत्कु-
र्वाणमण्डकभक्षिणं^६ वीक्ष्य प्रतिबुद्धः । प्रव्रज्य क्रमादेकरात्रिकीं प्रतिमां प्रपद्य विहरन् पुनरिमां नगरीमागात् । मासक्ष-
पणपारणके यज्ञपाटकं^७ प्रविष्टः । तत्र विप्रैर्भैक्षमदित्सुभिः प्रतिषिद्धः । ततः श्रुताभिहितचर्यामुपदिश्य भ्रातरं विप्रांश्च
20 प्रत्यब्रूवुधत् । विरक्तो विजयघोषः प्राव्राजीत् । द्वावपि मोक्षं प्रापुः ।

अस्यां नन्दाभिधानो नाविकस्तरपण्यजिघृक्षया मुमुक्षुं धर्मरुचिं विराध्य, तस्य हुंकारेण भस्मीभूय, गृहको-
किल-हंस-सिंहभवान् यथासङ्ख्यं सभा-मृतगङ्गातीराज्जनगिरिष्ववाप्य, तस्यैवानगारस्य तेजोनिर्गणेण विपद्य चास्यामेव
पुर्या बटुर्भूत्वा, तथैव निधनमधिगत्यास्यामेव राजा समजनिष्ट । जातिस्मरः सार्धं श्लोकमकरोत् । अन्येद्युस्तत्रैवागतं
तमनगारं समस्यापूरणाद्विज्ञायाभययाचनपुरस्सरमुपगत्य च क्षमयित्वा परमार्हतोऽभूत् । सिद्धश्च धर्मरुचिः क्रमात् ।

25 सा चेयं समस्या—

गंगाए नाविओ नंदो सभाए धरकोइलो । हंसो मयंगतीराए सीहो अंजणपवण ॥ १ ॥

वाराणसीए बडुओ राया तथेव आयओ^८ । एएसिं घायगो जो उ सो इत्थेव समागओ ॥ २ ॥ इति ।

अस्यां संवाहनस्य नरपतेः सातिरेके कन्यासहस्रे सत्यपि परनृपतिपृतनावेष्टितायां पुरि राज्यलक्ष्मी गर्भ-
स्योऽप्यङ्गवीरस्त्रातवान् ।

30 अस्यां मातङ्गऋषिर्बलनामा मृतगङ्गातीरे लब्धजन्मा तिन्दुकोद्याने स्थितवान् । गण्डी^९तिन्दुकं च यक्षं
गुणगणैर्हृतहृदयमकार्षीत् । कौशालिकनृपदुहिता च भद्रा मलक्लिन्नाङ्गं तमृषिं विलोक्य निष्ठग्रतवती । ततस्तेन
यक्षेणाधिष्ठिताङ्गी तेनैव मुनेर्वपुषि सङ्क्रम्य परिणीता त्यक्ता च मुनिना । ततो रुद्रदेवेन यज्ञपत्नी कृता । मासक्ष-

1 B श्रीसुपार्श्व । 2 P °अश्वसेनसूनु° । 3 C पृदाकुदा । 4 B C कुललं । 5 B °प्रासैः खासैः । 6 P °भक्ष्णं ।
7 P यज्ञपाटं । 8 Pa C जाओ । 9 P गंठी ।

पणपारणे च भिक्षार्थमुपागतो मातङ्गमुनिर्द्विजातिभिरुपहस्य कदर्थ्यमानं तं प्रेक्ष्य भद्रयोपलक्ष्य बोधितास्तं क्षमयामासु-
र्ब्राह्मणाः । प्रत्यलाभयंश्च भक्ताद्यैर्विदधे विबुधैर्गन्धोदकवृष्टिः पुष्पवृष्टिर्दुन्दुभिवादनं वसुधारापातश्च ।

अस्यां—वाणारसीपकोट्टए पासे गोवालि भद्रसेणे य । गंदसिरी पउमद्दह रायगिहे सेणिए वीरे ॥ १ ॥

वाणारसी य नयरी अणगारधम्मघोस-धम्मजसे । मासस्स य पारणए गोउल गंगा य अणुकंपा ॥ २ ॥

एतदावश्यकरिण्युक्तिस्थं संविधानकद्वयमजनि । तथा हि—

5

अत्रैव पुर्या भद्रसेनो जीर्णश्रेष्ठी । तस्य भार्या नन्दा । तयोः पुत्री नन्दश्रीर्वरकरहिता । अत्रैव कोष्ठके
चैत्येऽन्यदा पार्श्वस्वामी समवासरत् । नन्दश्रीः प्रात्राजीद् । गोपाल्यार्यायाः शिष्यतयार्पिता । सा च पूर्वमुग्रं
विहृत्य पश्चादवसन्नीभूता हस्तपादाद्यक्षालयत् । साध्वीभिर्वार्यमाणा तु^१ विभक्तायां वसतौ स्थिता । तदनालोच्य मृता
क्षुल्लहिमवति पद्मद्रहे^२ श्रीदेवी जज्ञे देवगणिका । भगवतः श्रीवीरस्य राजगृहे समवसृतस्याग्रे नाट्यविधिसुप-
दर्श्य गता । अन्ये त्वाहुः—करिणीरूपेण वातनिसर्गमकरोत् । श्रेणिकेन तस्याः स्वरूपे पृष्टे भगवानाख्यत् तस्याः 10
पूर्वभवावसन्नतावृत्तम् ।

अत्रैव पुर्या धर्मघोष-धर्मयशसौ द्वावनगारौ वर्षारात्रमवस्थाताम् । तौ^३ मासं मासं क्षपणेनास्ताम् । अन्यदा
चतुर्थपारणके तृतीयपौरुष्यां विहाराय प्रस्थितौ शारदातपेनातौ तृषितौ गङ्गामुत्तरन्तौ मनसापि नाम्भ ऐच्छतामनेषणीय-
मिति । देवता तद्गुणावर्जिता गोकुलं^४ विकुर्व्य गङ्गोत्तीर्णौ तौ दध्यादिभिरुपन्यमन्त्रयत् । तौ दत्तोपयोगौ ज्ञातवन्तौ
यथेयं मायेति प्रत्यषेधताम् । पुरःप्रस्थितयोस्तयोरनुकम्पया बार्दलं^५ व्यकार्षीद्देवता । तौ चार्द्रायां भूमौ शीतलवाताप्यायितौ 15
ग्रामं प्राप्य शुद्धोच्छमादिषतामिति ।

श्रीमदयोध्यायामिक्ष्वाकुवंश्यः श्रीहरिश्चन्द्रो महानरेन्द्रस्त्रिशङ्कुपुत्र उशीनरनृपसुतया सुतारा-
देव्या रोहिताश्वेन^६ च पुत्रेण सहितः सुखमनुभवंश्चिरमसात्काश्यपीम् । एकदा सौधर्माधिपतिर्दिवि दिविजपरिषदि
तस्य सत्त्ववर्णनामकरोत् । तदश्रद्धानाबुभौ गीर्वाणौ चन्द्रचूड-मणिप्रभनामानौ वसुन्धरामवतीर्णौ । तयोरेको वन-
बराहरूपं विकृत्याऽयोध्यापरिसरस्थितशक्रावतारचैत्याश्रमं ससरम्भं भङ्क्तुं प्रवृत्ते । अन्येद्युः सदसि सिंहासन-20
स्थितो हरिश्चन्द्रमहीन्द्रस्तमाश्रमोपप्लवं शूकरोपज्ञं श्रुत्वा तत्र गत्वा बाणप्रहारेण तं बराहं प्रहतवान्^७ । तस्मिंश्च सश-
रेऽन्तर्हिते गर्हितेतरचरितः स यावत्तं^८ प्रदेशमविशत्तावत्तत्र हरिणीं स्वबाणप्रहतां, तस्याः स्फुरन्तं च गलितं गर्भं निभास्य,^९
कपिञ्जल-कुन्तलमित्राभ्यां सह पर्यालोच्य, भ्रूणं स्वं शोचयन् प्रायश्चित्तप्रहणार्थं कुलपतिमुपसृत्य नमस्कृत्य गृही-
त्वा चाशिषं यावदास्ते; तावद् वञ्चनानामकुलपतिकन्यका तुमुलमतुलमकार्षीत् । व्याहारीच—तात ! अनेन पापीयसा
मन्मृगी हता; तन्मरणे च^{१०} मम^{११} मन्मातुश्च मरणं भविष्यतीति निशम्य कुपितः कुलपतिर्नृपतये । ततस्तत्पदोर्निपत्य नरपति-25
रलपत्—प्रभो ! सकलमपि वसुधां प्रतिगृह्य मामेतस्मादेनसो मोचय; वञ्चनायाश्च मरणनिवारणाय हेमलक्षं दास्यामीति ।
तेनाप्योमिति प्रतिपन्नवति कौटल्यमृषिं सह कृत्वा नृपः स्वपुरीमागात् । ततो वसुभूतेर्मन्त्रिणः कुन्तलस्य च
सुहृदस्तत्स्वरूपमावेद्य कोशान्निष्कलक्षमानाययत् । ततः सित्वा तापसः सांगारको^{१२} व्याकरोत्—अस्मभ्यं जलधिमेख-
लामखिलामिलां त्वमदाः ।^{१३} ततोऽस्मदीयमेव वस्त्वस्मभ्यमेवं दीयत^{१४} इति कोऽयं न्यायः । अथ वसुभूतिः^{१५} किमपि
ब्रुवाणः कुलपतिना शापादकारि कीरः; कुन्तलस्तु^{१६} शृगालः । तौ च वनमध्येऽवसताम् । राजा च मासमवधिं मार्ग-30
यित्वा रोहिताश्वमङ्गुलौ लगयित्वा सुतारया सह कार्शीं प्रति प्राचलत् । क्रमादिमां पुरीं प्राप्य संस्थायां स्थितः ।
तत्र शिरसि तृणं दत्वा वज्रहृदयविप्रहस्ते देवीं कुमारं च हेमवत्सहस्रया विविक्रिये^{१७} । सा तत्र खण्डनपेषणादि-

1 P पि । 2 P Pa पद्मद्रहे । 3 P तौ द्वौ । 4 P गोकुलानि । 5 P बार्दलक । 6 B रोहिताश्वेन ।
7 B प्रहीतवान् । 8 B Pa प्रवेश° । 9 Pa निर्माल्य । 10 B 'च' नास्ति । 11 P मम मातु° । 12 P सागाको ।
13 P ततोऽस्मदीयमेव चास्म दीयते, Pa ततोऽस्म दीयते । 14 C वसुभूतिं । 15 B कुन्तलस्य । 16 PPa विविक्रिये ।
वि० क० १०

- कर्माणि निर्ममे । दारकश्च समित्पत्रपुष्पफलाद्याजहार । राशि चिन्ताचान्तचेतसि कुलपतिः कनकं मार्गयितुमंगात् । दत्तं तस्मै राज्ञा काञ्चनसहस्रषट्कम् । कुलपतौ स्तोकमिति कुप्यत्यङ्गारकोऽवोचद्-भोः ! किमर्थं पत्नीमपत्यं च व्यक्रीणीथाः । अत्रत्यं चन्द्रशेखरं नरेश्वरं किं न याचसे वसुलक्षम् । राज्ञोक्तम्-अस्मत्कुले नेदं सिध्यति । डोम्बस्यापि वेश्मनि कर्मकरत्वमुररीकृत्य दास्यामि तव काञ्चनलक्षमिति । ततः कर्म कर्तुं प्रवृत्तश्चण्डालेन श्मशानरक्षणे नियुक्तः ।
- 5 ततः परं ताभ्याममराभ्यामकारि मारिः पुर्याम् । यथा भूपादेशानीतमन्त्रिकेण राक्षसीप्रवादमारोप्य सुतारा मण्डलमानीय रासभमारोपिता, यथा शुकः पावके दत्तशम्पोऽपि न दग्धः, यथा पितृवने वटोत्कलम्बितं नरं तटे च रुदन्तीं सुदतीं विलोक्य नराद्विधाधरापहारवृत्तमाकर्ष्य तमुन्मोच्य तत्स्थाने हरिश्चन्द्रः स्वं नियुज्य होमकुण्डे^३ स्वमांसखण्डानि आर्पयत्, यथा^४ कुण्डमध्यान्मुखं निर्गतं शृगालश्चारटत्, तापसेन यथा व्रणरोहणमवनीपतेरकारि, यथा च पुष्पाणि गृह्णन् रोहिताश्वो निःशूकं^५ दन्दशूकेन दष्टः^६ संस्कारयितुमानीताच्च तस्मात्कण्टिकमयाचिष्ट नृपतिः, यथा^७ च सत्त्वपरीक्षानिर्वहणप्रमुदितप्रकटितनिज्रूपत्रिदशकृतपुष्पवृष्टिजयजयध्वनिः सर्वजनैः प्रशंसितः सात्त्विकशिरोमणिरिति, यथा च बहिर्मुखमुखाद्वारादिपुष्पवृष्टिपर्यन्तं दिव्यमायाविलसितमवबुध्य यावच्चेतसि चमत्कृतस्तावत्स्वं स्वपुर्यां सदसि सिंहासनस्थं सपरिवारमपश्यत् । तदेतद्देवीकुमारविक्रयादि दिव्यपुष्पवर्षावसानं श्रीहरिश्चन्द्रस्य चरित्रं सत्त्वपरीक्षानिकषोऽस्यामेव पुर्यामजनि जनजनितविसयम् ।

- यच्च काशीमाहात्म्ये प्रथमगुणस्थानीयैरभिधीयते-यद्^८ वाराणस्यां कलियुगप्रवेशो नास्ति । तथाऽत्र प्राप्तनिधनाः 15 कीटपतङ्गभ्रमरादयः कृतानेकचतुर्विधहत्यादिपाप्मानोऽपि मनुष्यादयो वा शिवसायुज्यमिति प्रतीत्यादियुक्तिरिक्तं तदस्माभिः श्रद्धातुमपि दुःशकं किं पुनः कल्पे जल्पितमित्युपेक्षणीयमेवैतत् ।

- धातुवाद-रसवाद-स्वन्यवाद-मन्त्रविद्याविदुराः शब्दानुशासन-तर्क-नाटका-ऽलङ्कार-ज्योतिष-चूडामणि-निमित्तशास्त्र-साहित्यादिविद्यानिपुणाश्च पुरुषा अस्यां परिव्राजकेषु जटाधरेषु योगिषु ब्राह्मणादिचातुर्वर्ण्ये च नैके रसिकमनांसि प्रीणयन्ति । चतुर्दिगन्तदेशान्तरवास्तव्याश्चास्यां जना दृश्यन्ते सकलकलापरिकलनकौतूहलिनः ।
- 20 वाराणसी चेयं सम्प्रति चतुर्धा विभक्ता दृश्यते । तद् यथा-देववाराणसी, यत्र विश्वनाथप्रासादः । तन्मध्ये चाश्मनं जैनचतुर्विंशतिपट्टं पूजारूढमद्यापि विद्यते । द्वितीया राजधानी वाराणसी यत्राद्यत्वे यवनाः । तृतीया मदनवाराणसी; चतुर्थी विजयवाराणसीति । लौकिकानि च तीर्थानि अस्यां क इव^९ परिसंख्यातुमीश्वरः ।

- अन्तर्वर्णं दन्तखातं^{१०} तडागं निकषा श्रीपार्श्वनाथस्य चैत्यमनेकप्रतिमाविभूषितमास्ते । अस्याममलपरिमलभरा- 25 कृष्टभ्रमरकुलसङ्कुलानि सरसीषु नानाजातीयानि कमलानि ।

- अस्यां च प्रतिपदमकुतोभयाः सञ्चरिष्णवो निचाय्यन्ते शाखामृगा मृगधूर्ताश्च ।
अस्याः क्रोशत्रितये धर्मेक्षानामसंनिवेशो यत्र बोधिसत्त्वस्योच्चैस्तरशिखरचुम्बितगगनमायतनम् ।
अस्याश्च सार्धयोजनद्वयात्परतश्चन्द्रावती नाम नगरी, यस्यां श्रीचन्द्रप्रभोर्गर्भावतारादिकल्याणिकचतुष्टयम- 30 खिलभुवनजनतुष्टिकरमजनिष्ट ।

- गङ्गोदकेन च जिनद्वयजन्मना च प्राकाशि काशिनगरी न गरीयसी कैः ।
तस्या इति व्यधित कल्पमनल्पभूतेः श्रीमान् जिनप्रभ इति प्रथितो मुनीन्द्रः ॥ १ ॥

॥ इति श्रीवाराणसीनगरीकल्पः ॥

॥ अं० ११३, अ० २३ ॥

1 Pa 'लक्ष' नास्ति । 2 'प्रवृत्तः' नास्ति Pa । 3 B होमखण्डे । 4 BD कुण्डमुखा° । 5 P नि शूक° । 6 BPa दष्टः । 7 P 'यथा' नास्ति । 8 B 'यद्' नास्ति । 9 B P इह । 10 P दण्डख्यातं ।

३९. श्रीमहावीरगणधरकल्पः ।

सिरिबीरस्स गणहरे इक्कारस्स जच्चमाहणे नमिउं । तेसिं चिअ कप्पलवं भणामि समयाणुसारेण ॥ १ ॥

नामं ठाणं जैणया जणैणीउ जम्मैरिक्ख-गुत्ताइं । गिहिपैरिआउ संसर्य-वयदिणं^१-पुंरं-देसं-कालं य ॥ २ ॥

वैयपरिवारो छउमँत्थ-केवलित्तैसुं वरिससंखा य । रूवं लँद्वी^२ आउं सिर्वंठाण तैवुं त्ति दाराइं ॥ ३ ॥

१. तत्थ गणहराण नामाई-१ इंदभूई, २ अग्गिभूई, ३ वाउभूई, ४ विउत्तो, ५ सुहम्मसामी, ६ मंडिओ, ७ मोरिअपुत्तो, ८ अकंपिओ, ९ अचलभाया, १० मेअज्जो, ११ पभासो य ।

२. इंदभूइप्पमुहा तिचि सहोअरा मगहदेसे गोब्बरगामे उप्पन्ना । विअत्तो सुहम्मो य दो वि कौल्लाग-संनिवेसे । मंडिओ मोरिअपुत्तो अ दो वि मोरिअसनिवेसे । अकंपिओ मिहिलाए । अयलभाया कोसलाए । मेअज्जो वच्छदेसे तुंगिअसनिवेसे । पभासो रायगिहे ।

३. जणओ तिण्हं सोअराणं वसुभूई । विअत्तस्स धणमित्तो । अज्जसुहम्मस्स धम्मिलो । मंडिअस्स १० धणदेवो । मोरिअपुत्तस्स मोरिओ । अकंपिअस्स देवो । अयलभाउणो वसू^३ । मेअज्जस दत्तो । पभासस्स बलो^४ ।

४. जणणी तिण्हं भाउआणं^५ पुहवी । विअत्तस्स वीरुणी । सुहम्मस्स भदिला । मंडिअस्स विजय-देवा^६ । मोरिअपुत्तस्स सा चेव । जओ धणदेवे परलोअं गए मोरिएण सा संगहिआ, अविरोहो अ तंमि देसे । अकंपिअस्स जयंती । अयलभाउणो नंदा । मेअज्जस्स वरुणदेवा । पभासस्स अइभइत्ति । १५

५. नक्खत्तं-इंदभूइणो जिट्ठा, अग्गिभूइणो कित्तिआ, वाउभूइणो सार्इ, विअत्तस्स सवणो, सुहम्मसामिणो उत्तरफगुणीओ, मंडिअस्स महाओ, मोरिअपुत्तस्स मिगसिरं, अकंपिअस्स उत्तरासाढा, अयलभाउणो मिगसिरं, मेअज्जस्स अस्सिणी, पभासस्स पूसु त्ति ।

६. तिणिण भाउणो गोअमगुत्ता, विअत्तो भारहायसगुत्तो, सुहम्मो अग्गिवेसायणसगुत्तो, मंडिओ वासिट्ठसगुत्तो, मोरिअपुत्तो कासवगुत्तो, अकंपिओ गोअमसगुत्तो, अयलभाया हारिअसगुत्तो, मेअज्जो पभासो २० अ कोडिण्णसगुत्तु त्ति ।

७. गिहत्थपरिआओ-इंदभूइणो पंचासं वासाइं, अग्गिभूइस्स छायालीसं^७, वाउभूइस्स बायालीसं, विअत्तस्स पन्नासं, सुहम्मसामिस्स वि पन्नासं, मंडियस्स तेवण्णा, मोरियपुत्तस्स पणसट्ठी, अकंपियस्स अडयालीसं, अयलभाउणो छायालीसं, मेअज्जस्स छत्तीसं, पभासस्स सोलस त्ति ।

८. संसओ-इंदभूइस्स जीवे । भगवया महावीरेणं छिन्नो । अग्गिभूइणो कम्मे । वाउभूइणो तज्जीव-त्तस्सरीरे । २५ विअत्तस्स पंचमहाभूएसु । सुहम्मसामिणो जो जारिसो इह भवे, परभवे वि सो तारिसो चेव त्ति । मंडिअस्स बंध-मुक्खेसु । मोरिअपुत्तस्स देवेसु । अकंपिअस्स नरएसु । अयलभाउणो पुन्न-पावेसु । मेअज्जस्स परलोए । पभासस्स निवाणे त्ति ।

९-१०-११-१२. दिक्खागहणमिक्कारसण्ह पि देवाणमागमणं दट्ठण जण्णवाडयाओ उवट्ठियाणं वइसाहसुद्ध-इक्कारसीए, मज्झिमपावाए नयसीए, महसेणवणुज्जाणे, पुबण्हदेसकाले त्ति ।

१३. इंदभूइप्पमुहाणं पंचण्हं पंचसया खंडिआ सह निक्खंता । मंडिअ-मोरिअपुत्ताणं पत्तेअं सट्ठा तिन्निसया । ३० अकंपिआईणं चउण्हं पत्तेअं तिन्निसय त्ति ।

१ P संसयदिक्खा° । २ B C Pa रिद्धी । ३ P वसुदत्तो । ४ P बलिपिया । ५ P सोयराण । ६ मंडियस्स मोरियपुत्तस्स विजयदेवा । ७ B C बायालीसं ।

१४. छउमत्थपरिआओ—इंदभूइस्स तीसं वासाइं, अग्निभूइस्स दुवालस, वाउभूइस्स दस, विअत्तस्स दुवालस, सुहम्मस्स बायालीसं, मंडिअ-मोरिअपुत्ताणं पत्तेअं चउइस्स, अकंपिअस्स नव, अयलभाउणो दुवालस, मेअज्जस्स दस, पभासस्स अट्ठ ति ।

१५. केवलिविहारेणं—इंदभूइ दुवालसवासाइं विहरिओ । अग्निभूइ सोलस, वाउभूइ विअत्तो अ पत्तेयं अट्ठा-
5 रस, अज्जसुहम्मस्स अट्ठ, मंडिअ-मोरिअपुत्ताणं पत्तेअं सोलस, अकंपिअस्स एगवीसं, अयलभाउणो चउइस्स, मेअज्जस्स पभासस्स य पत्तेयं सोलस ति ।

१७. इक्कारसण्ह वि वज्जरिसहनारायं संघयणं, समचउरंसं संठाणं, कणगप्पहो देहवण्णो । रुवसंपया पुण तेसिं एवं तित्थयराणं

‘सबसुरा जइ रुवं अंगुट्ठपमाणयं विउब्बिज्जा । जिणपायंगुट्ठं पइ न सोहए तं जहिंगालो ॥’

10 ति वयणाओ अप्पडिरुवं रुवं^१ । तओ किंचूणं गणहराणं । तत्तो वि हीणं आहारगसरीरस्स । तत्तो वि अणुत्तर-सुराणं । तत्तो जहक्कमं नवमगेविज्जगपज्जवसाणदेवाणं हीणयरं । तत्तो वि कमेण अञ्जुआइसोहम्मंतदेवाणं हीणयरं । तत्तो वि भवणवईणं, तत्तो वि जोइसिआणं, तत्तो वि वंतरदेवाणं, तत्तो वि चक्कवट्ठीणं हीणयरं । तत्तो वि अट्ठचक्क-वट्ठीणं, तत्तो वि बलदेवाणं हीणयरं । तत्तो वि सेसजणाणं छट्ठाणवडिअं । एवं विसिट्ठं रुवं गणहराणं ।

सुअं पुण—अगारवासे चउइस्सविज्जाठाणाइं; सामण्णे पुण दुवालसंगं गणिपिडगं सबेसिं । जओ सबे वि दुवा-
15 लसंगप्पणेआरो ।

१७. लद्धीओ पुण—सबेसिं गणहराणं सब्बाओ वि हवन्ति । तं जहा—बुद्धिलद्धी अट्ठारसविहा^२—केवलनाणं, ओहिनाणं, मणपज्जवनाणं, बीअबुद्धी, कुट्टबुद्धी, पयाणुसारित्तं, संभिन्नसोइत्तं, दूरासायण^३सामत्थं, दूरफरिसणसामत्थं, दूरदरिसणसामत्थं, दूरग्घाणसामत्थं, दूरसवणसामत्थं, दसपुबित्तं, चउदसपुबित्तं, अट्ठंगमहानिमित्तकोसल्लं, पण्णासव-णत्तं, पत्तेअबुद्धत्तं, वाइत्तं च ।

20 किरियाविसया लद्धी दुविहा—चारणत्तं, आगासगामित्तं च ।

वेउब्बिअलद्धी अणेगविहा—अणिमा, महिमा, लघिमा, गरिमा, पत्ती, पकामित्तं, ईसित्तं, वसित्तं, अप्पडिवाओ, अंतद्धाणं, कामरुवित्तमिच्चाइ ।

तवाइसयलद्धी सत्तविहा—उग्गतवत्तं, दित्तवत्तं, महातवत्तं, घोरतवत्तं, घोरपरक्कमत्तं, घोरवंभयारित्तं, अघोरगुणवंभयारित्तं च ।

25 बललद्धी तिविहा—मणोबलित्तं, वयणबलित्तं, कायबलित्तं ।

ओसहिलद्धी अट्ठविहा—आमोसहिलद्धी, खेओसहिलद्धी, जल्लोसहिलद्धी, मलोसहिलद्धी, विप्पोसहिलद्धी, सबो-सहिलद्धी, आसगअविसत्तं, दिट्ठिअविसत्तं ।

रसलद्धी छबिहा—वयणविसत्तं, दिट्ठिविसत्तं, खीरासवित्तं, महुआसवित्तं, रुप्पिरासवित्तं, अमिआसवित्तं ।

खित्तलद्धी दुविहा पणत्ता—अक्खीणमहाणसत्तं, अक्खीणमहालयत्तं च ।

30

—एयाहिं लद्धीहिं संपन्ना सबे वि ।

१८. सत्ताउअं—इंदभूइस्स बाणउई संवच्छराइं । अग्निभूइस्स चउहत्तरी, वाउभूइस्स सत्तरी, विअत्तस्स असीई, अज्जसुहम्मस्स सयं, मंडिअस्स तेआसीई, मोरिअपुत्तस्स पंचनउई, अकंपियस्स अट्ठहत्तरी, अयलभाउणो बाहत्तरी^४, मेअज्जस्स बासट्ठी, पहासस्स चालीसं ति ।

1 Pa °रूपं रूपं । 2 D °विज्जा । 3 Pa C °सामण° । 4 Pa बाहुत्तरी ।

१९-२०. निवाणं च सबेसिं पाओवगमणमासिअभत्तेण, रायगिहे नयरे, वेभारपवए संजायं ।
 पढम-पंचमवज्जा नवगणहरा जीवन्ते भयवंतस्मि वीरे सुक्खं पत्ता । इंदभूर्इ अज्जसुहम्मो अ तस्मि निवाणगए निव्वुअ त्ति ।
 गोअमसामिप्पभिई^१ गणपहुणो^२ पवयणं ववणमहुणो । सुगहीअनामधेया महोदयं मज्झ उवाणितु ॥ १ ॥
 जो गणहरकप्पमिणं पइपच्चूसं पदे पसन्नमणो । करयलमहिवसइ सया कल्लाणपरंपरा तस्स ॥ २ ॥
 जिणपहसूरिहि कओ गंह-वसु-सिंहि-कुं-मिअविक्रमसमासु ।
 जिहसिअपंचमिबुहे गणहरकप्पो चिरं जयइ ॥ ३ ॥

॥ इति श्रीमहावीरगणधरकल्पः ॥

॥ अं० ६८ ॥

४०. कोकावसतिपार्श्वनाथकल्पः ।

नमिऊण पासनाहं पउमावइ-नागरायकयसेवं । कोकावसहीपासस्स किंपि वत्तवयं भणिमो ॥ १ ॥ १
 सिरिपणहवाहणकुलसंभूओ हरिसउरीयगच्छालंकारभूसिओ अभयदेवसूरी हरिसउराओ एगया
 गामाणुगामं विहरंतो सिरिअणहिल्लवाडय^३ पट्टणमागओ । ठिओ बाहिपएसे सपरिवारो । अन्नया सिरिजयसिंह-
 देवनरिंदेण^४ गयखंधारूढेण रायवाडिआगएण दिट्ठो मलमल्लिणवत्थदेहो । राइणा गयखंधाओ उयरिऊण वंदिऊण
 दुक्करकारओ त्ति दिन्नं मलधारि त्ति नामं । अब्भत्थिऊण^५ नयरमज्जे नीओ रण्णा । दिन्नो उवस्सओ घयवसही-
 समीवे । तत्थ ठिआ सूरिणो । तस्स पट्टे कालक्कमेणं^६ अणेगगंथनिम्माणविकखायकित्ती सिरिहेमचंदसूरी संजाओ^७ । १
 ते अ पइदिअहं वासारत्तचउम्मासीए घयवसहीए गंतूण वक्खाणं करिंति । अन्नया कस्सवि घयवसही^८ गुट्ठि-
 यस्स पिउकज्जे बलिवित्थाराइकरणं घयवसहीचेइए आदत्तं । तओ वक्खाणकरणत्थमागया सिरिहेमचंदसूरी ।
 पडिसिद्धा गुट्ठिएहिं जहा-अज्ज वक्खाणं इत्थ न कायवं । इत्थ बल्लिमंडणाइणा नत्थि ओगासो^९ । तओ सूरीहिं
 भणिअं-थोवमेव अज्ज वक्खाणिस्सामो; मा चउमासीवक्खाणविच्छेओ भविस्सइ त्ति । तं च न पडिवन्नं गुट्ठिएहिं । तओ
 अमरिसविलक्खमाणसा पडिआगया उवस्सयमायरिआ । तओ दूमिअचिचे गुरुणो नाऊण सोवन्निअमोखदेव-नायग-^{१०}
 नामगेहिं सट्ठेहि मा अन्नयावि परचेइए एवंविहो अवमाणो होउ त्ति घयवसहीसमीवे चेइयकारावणत्थं भूमी
 मग्गिआ, न य कत्थ वि लद्धा । तओ कोकओ नाम सिट्ठी भूमिं मग्गिओ । वारिओ अ सो घयवसहीगुट्ठिएहिं
 तिउणदम्मदाणपइच्छणेण^{११} । तओ ससंधा आगया सूरिणो कोकयस्स घरं । तेण वि पडिवत्तिं काऊण भणिअं-
 दिन्ना मए भूमी जहोचिअमुल्लेण, परं मज्झ नामेणं चेइयं कारेअवं । तओ सूरीहि सावएहि अ तह त्ति^{१२} पडिवन्नं ।
 तत्थ य घयवसहीआसन्नं कारिअं चेइयं^{१३} कोकावसहि त्ति । ठाविओ तत्थ सिरिपासनाहो । पूइज्जइ तिकालं । २

कालक्कमेण सिरिभीमदेवरज्जे पट्टणं भंजंतेण मालवरण्णा सा पासनाहपडिमा वि भग्गा । तओ सोवन्निअ-
 नायगसंताणुप्पन्नेहि रामदेव-आसधर^{१४} सिट्ठीहि उद्धारो कारेउमादत्तो । आरासणाउ फलहीतिगं आणीअं;
 न य तं निहोसं । तओ बिंबतिगे वि घडि ए न परितोसो संजाओ गुरुणं सावयाणं च । तओ रामदेवेण अभिगहो
 गहिओ, जहाहं अकाराविअ पाससामिबिंबं न अंजामि त्ति । गुरुणो वि उववासे कुणंति म्हा । तओ अइमोववासे

१ P °प्पमुद्धा । २ D पवयणोववण°, P Pa पवयण च वण° । ३ Pa °पाडय° । ४ P °देवेण । † एतन्दतर्गता
 पडिक्कतः पतिता P आदर्शे । ५ P अणेय° । ६ B Pa C सजायो । ७ B Pa C °वसहीए । ८ P पएसो । ९ P C D
 °दाणइच्छणेण । १० B तहिति । ११ Pa B C नास्ति 'चेइयं' । १२ B Pa आसाधर ।

रामदेवस्स देवादेसो जाओ । जहा—जत्थ गोहलिआ^१ सपुप्फवेस्वया दीसइ, तस्स हिट्ठा, इत्थेव चेइअपरिसरे इत्ति-
एहिं हत्थेहिं फलही चिट्ठइ ति । खणिऊण लद्धा फलही^२ । कारिअं^३ निरुवमरूवं पासनाह्विम्बं । बारससय
‘छासट्ठे विक्कम्मसंवच्छरे देवाणंदसूरीहि पइट्ठिअं । ठाविअं च चेइए । पसिद्धं च कोकापसनाहु ति ।
रामदेवस्स पुत्ता तिहुणा जाजा नामाणो । तिहुणागस्स पुत्तो मल्लओ । तस्स पुत्ता देल्हण-जइतसीह
५ नामधेया, ते अ पूअंति पइदिणं पासनाहं ।

अत्रया देल्हणस्स सिरिसंखेसरपासनाहेण सुमिणयं दिन्नं । जहा—पहाए घडियाचउक्कं जाव अहं
कोकापासनाहपडिमाए सन्निहिस्सामि । तंमि घडिआचउक्के एगंमि विवे पूइए किर अहं पूइओत्ति । तहेव
लोगेहि पूइज्जमाणो कोकापासनाहो पूरेइ संखेसरपासनाहु व पच्चए । संखेसरपासनाहविसया पूआ^५-
जत्ताइ-अभिग्गहा तत्थेव पुरिज्जंति जणाणं । एवं सनिहिअपाडिहेरो जाओ भयवं कोकयपासनाहो तिच्चीसपवपमाण-
१० मुत्ती मलधारिगच्छपडिबद्धो ।

अणहिलपट्टणमंडणसिरिकोकावसहिपासनाहस्स । इअ एस कप्पलेसो होउ जणाणं धुअकिलेसो ॥ १ ॥

॥ इति श्रीकोकावसतिपार्श्वनाथकल्पः ॥

॥ अं० ४० ॥

४१. कोडिसिलातीर्थकल्पः ।

- नमिअ जिणे उवजीविअ वक्काइं पुवपुरिससीहाणं । कोडिसिलाए कप्पं जिणपहसूरी पयासेइ ॥ १ ॥
१५ इह भरहस्वित्तमज्जे तित्थं मगहासु अत्थि कोडिसिला । अज्ज वि जं पूइज्जइ चारण-सुर-असुर-जक्खेहिं ॥ २ ॥
भरहद्धवासिणीहिं अहिट्ठियादेवयाहिं जा सययं । जोअणमेगं पिहुला जोअणमेगं च उस्सेहो ॥ ३ ॥
तिक्खंडपुहविपइणो निअं परिक्वंति बाहुबलमखिला । उप्पाडिअ जं हरिणो सुरनरखयराण पच्चक्खं ॥ ४ ॥
पढमेण कया छत्तं बीएणं पाविआ सिरं जाव । तइएणं गीवाए तओ चउत्थेण वच्छथले^५ ॥ ५ ॥
उअरंतं पंचमएण तह य छट्ठेण कडियडं^७ नीआ । ऊरूपज्जंतं^८ सत्तमेण^९ उप्पाडिआ हरिणा ॥ ६ ॥
२० जाणूसु अट्टमेण नीआ चउरंगुलं तु भूमीओ । उद्धरिआ चरमेणं कन्हेणं वामबाहाए ॥ ७ ॥
अवसप्पिणिकालवसा कमेण हायंति माणवबलाइं । तित्थयराणं तु बलं सबेसिं होइ इगरूवं ॥ ८ ॥
उप्पाडेउं तीरइ जं बलवंतीए सुहडकोडीए । तेणेसा^{१०} कोडिसिला इक्कलेणावि हरिणा उ ॥ ९ ॥
वक्काउहोत्ति नामेण संतिनाहस्स गणहरो पढमो । काऊण अणसणविहि कोडिसिलाए सिवं पत्तो ॥ १० ॥
सिरिसंतिनाहत्तिथे संखिज्जाओ मुणीण कोडीओ । इत्थेव य सिद्धाओ एवं सिरिकुंथुत्तिथे वि ॥ ११ ॥
२५ अरजिणवरत्तिथमि वि बारससिद्धाओ समणकोडीओ । छक्कोडीओ रिसीणं सिद्धाओ महिज्जित्तिथे ॥ १२ ॥
मुणिसुव्वयज्जित्तिथे सिद्धाओ तिन्नि साहुकोडीओ । इक्का कोडी सिद्धा नमिज्जित्तिथेऽणगाराणं ॥ १३ ॥
अन्ने वि अणेगे तत्थ महरिसी सासयं पयं पत्ता । इह कोडिसिलात्तिथं विक्खायं पुहविवलयंमि^{११} ॥ १४ ॥

पुवायरिएहि च इत्थ सविसेसं किं पि भणियं । तं जहा—

जोअणपिहुला यामा दसन्नपव्वयसमीवि कोडिसिला । जिणछक्कत्तिथसिद्धा तत्थ अणेगाउ मुणिकोडी ॥ १५ ॥

१ B गोअलिआ । २ C पणही । ३ C निरुपम° । ४ C बासेट्ठ । ५ P नास्ति ‘पूआ’; B Pa पूजा । ६ Pa वच्छथले; B वत्थथले । ७ Pa कडिअ नीया; B कडिअ नीयाऊ । ८ Pa D °पज्जंते । ९ B सत्तमो । १० B C तेणं सा । ११ B वलयंति ।

पदमं संतिगणहरो चक्राउहोऽणेगसाहुपरिअरिओ । ^१वत्तीसजुगेहिं तओ सिद्धा संखिज्जमुणिकोडी ॥ १६ ॥
 संखिज्जा मुणिकोडी अडवीसजुगेहिं कुंथुनाहस्स । अरजिणचउवीसजुगा बारसकोडीओ सिद्धाओ ॥ १७ ॥
 मल्लिस्स वि वीसजुगा छकोडि. मुणिसुव्वयस्स कोडितिंगं । नमित्तिथे इगकोडी सिद्धा तेणेस कोडिसिला ॥ १८ ॥
 छत्ते सिरंमि गीवा वच्छे उअरे कडीइ ऊरुसु । जाणू कहमवि जाणू नीया सा वासुदेवेण ॥ १९ ॥
 इअ कोडिसिलातित्थं तिहुअणजणजणिअनिव्वुआवत्थं । सुरनरखेअरमहिअ भवियाण कुणउ कल्लाणं ॥ २० ॥ ५

॥ इति श्रीकोटिशिलातीर्थकल्पः ॥

॥ ग्रं० २४, अ० ६ ॥

४२. वस्तुपाल-तेजःपालमन्त्रिकल्पः ।

श्रीवस्तुपाल-तेजःपालौ मन्त्रीश्वरावुमावास्ताम् । यौ आतरौ प्रसिद्धौ कीर्तनसंख्या तयोर्ब्रूमः ॥ १ ॥

पूर्व गूर्जरधरित्रीमण्डनायां मण्डलीमहानगर्यां श्रीवस्तुपाल-तेजःपालाद्या वसन्ति स्म । अन्यदा श्रीम-
 त्पत्तनवास्तव्यप्राग्वाटान्वयठक्कुरश्रीचण्डपालमजं ठक्कुरश्रीचण्डप्रसादाङ्गज मन्त्रिश्रीसोमकुलावतंस ठक्कुरश्री-
 आसराजनन्दनौ कुमारदेवीकुक्षिसरोवरराजहंसौ श्रीवस्तुपाल-तेजःपालौ श्रीशत्रुञ्जय-गिरिनारादिती-
 र्थयात्रायै प्रस्थितौ । हडालाग्रामं गत्वा यावत्त्वां विभूतिं^४ चिन्तयतस्तावल्लक्षत्रयं सर्वस्वं जातम् । ततः सुराष्ट्रास्वसौ-
 स्थयमाकलय्य लक्ष्मेकमवन्या निधातुं निशीथे महाऽश्वत्थतलं खानयामासतुः । तयोः खानयतोः कस्यापि प्राक्तनः
 कनकपूर्णः शौल्वकलशो निरगात् । तमादाय श्रीवस्तुपालस्तेजःपालजायामनुपमादेवीं मान्यतयाऽपृच्छत्-
 १ कैतन्निधीयत ? इति । तयोर्कम्-गिरिशिखर एवैतदुच्चैः स्थाप्यते यथा प्रस्तुतनिधिवन्नान्यसाद्भवति । तच्छ्रुत्वा श्रीव-
 स्तुपालस्तद् द्रव्यं श्रीशत्रुञ्जयोज्जयन्तादावव्ययत् । कृतयात्रो व्यावृत्तो धवलक्ककपुरमगात् ।

अत्रान्तरे महणदेवी नाम कन्यकुब्जेश्वरसुता, [या] जनकात् कञ्जुलिकापदे गूर्जरधरित्रीमवाप्य तदाधिपत्यं
 भुक्त्वा मृता सती तत्रैव देशाधिष्ठात्री देवता समजनि । सैकदा स्वप्ने वीरधवलनृपस्याचीकथत्-यद्वस्तुपाल-तेजः-
 पालौ राज्यचिन्तकप्राग्रहरौ विधाय सुखेन राज्यं शाधि । इत्थं कृते राज्य-राष्ट्रवृद्धिस्तव भवित्री-इत्यादिश्य स्वं च^२
 प्रकाश्य तिरोदधे देवी । प्रातरुत्थाय नृपतिर्वस्तुपाल-तेजःपालावाह्य सत्कृत्य च ज्यायसः स्तम्भतीर्थ-धव-
 लक्कयोराधिपत्यमदात् । तेजःपालस्य तु सर्वराज्यव्यापारमुद्रां ददौ । ततस्तौ षड्दर्शनदान-नानाविधधर्मस्थानविधाप-
 नादिभिः सुकृतशतानि चिन्वन्तौ निन्यतुः समयम् ।

तथा हि-लक्ष्मेकं सपादं जिनविम्बानां कारितम् । अष्टादश कोट्यः षण्णवतिर्लक्षाः श्रीशत्रुञ्जयतीर्थे द्रविणं
 व्ययितम् । द्वादश कोट्योऽशीतिलक्षाः श्री उज्जयन्ते । द्वादशकोट्यस्त्रिपञ्चाशल्लक्षा अर्बुदशिखरे लूणिगवसत्याम् ।^२
 नवशतानि चतुरशीतिश्च पौषधशालाः कारिताः । पञ्चशतानि दन्तमयसिंहासनानाम्, पञ्चशतानि पञ्चोत्तराणि
 समवसरणानां जादरमयानाम् । ब्रह्मशालाः सप्तशतानि सप्तदशानि । सत्राकाराणां सप्तशती । तपस्वि-कापालिकमठानां
 सर्वेषां भोजननिर्वापादिदानं कृतम् । त्रिंशच्छतानि द्युत्तराणि माहेश्वरायतनानाम् । त्रयोदशशतानि चतुरश्रतराणि
 शिखरवद्धजैनप्रासादानाम् । त्रयोविंशतिः शतानि जैनचैत्योद्धाराणाम् । अष्टादशकोटिसुवर्णव्ययेन सरस्वतीभाण्डागाराणां
 स्थानत्रये भरणं कृतम् । पञ्चशती ब्राह्मणानां नित्य वेदपाठं करोति स्म । वर्षमध्ये संघपूजात्रितयम् । पञ्चदशशती^३

१ Pa छत्तीस° । २ Pa नास्ति, B चन्द्रपात्मज । ३ B चन्द्रप्रसा° । ४ C 'विभूतिं' नास्ति ।

श्रमणानां गृहे नित्यं विहरति स्म । तटिक-कार्पटिकानां सहस्रं साधिकं प्रत्यहमभुङ्क्त । त्रयोदश तीर्थयात्राः संप-
तीभूय कृताः । तत्र प्रथमयात्रायां चत्वारि सहस्राणि पञ्चशतानि शकटानां सशय्यापालकानां, सप्तशती सुखासनानां,
अष्टादशशती वाहिनीनां, एकोनविंशतिः शतानि श्रीकरीणां, एकविंशतिः शतानि श्वेताम्बराणां, एकादशशती दिग-
म्बराणां, चत्वारि शतानि सार्धानि जैनगायनानां, त्रयस्त्रिंशच्छती बन्दिजनानां, चतुरशीतिस्तडागाः सुवद्धाः, चतुःशती
5 चतुःषष्ठ्यधिका वापीनां, पाषाणमयानि त्रिंशद्-द्वात्रिंशद्गुर्गाणि, दन्तमयजैनस्थानां चतुर्विंशतिः, विंशं शतं शाकघटि-
तानां, सरस्वतीकण्ठाभरणादीनि चतुर्विंशतिर्विरुदानि श्रीवस्तुपालस्य । चतुःषष्टिर्मसीतयः कारिताः । दक्षिणस्यां
श्रीपर्वतं यावत्, पश्चिमायां प्रभासं यावत्, उत्तरस्यां केदारं यावत्, पूर्वस्यां वाराणसीं यावत् तयोः कीर्त-
नानि । सर्वाग्रेण त्रीणि कोटिशतानि चतुर्दश लक्षा अष्टादश सहस्राणि अष्टशतानि लोष्टिकत्रितयोनानि द्रव्यव्ययः ।
त्रिषष्टिवारान् संग्रामे जैत्रपत्रं गृहीतम् । अष्टादश वर्षाणि तयोर्व्यापृतिः ।

- 10 एवं तयोः पुण्यकृत्यानि कुर्वतोः कियताऽपि कालेन श्रीवीरधवलनृपः कालधर्ममवापत् । ततस्तत्पट्टे तदीय-
स्तनयः श्रीमान् वीसलदेवस्ताभ्यां मन्त्रिप्रवराभ्यां राज्येऽभिषिक्तः । सोऽपि समर्थः सन् क्रमेण दुर्मदः सचिवान्तरं
विधाय मन्त्रितेजःपालमपाचकार । तदवलोक्य राज्ञः पुरोधाः सोमेश्वरनामा महाकविर्नृपमुद्दिश्य साक्षेपं नव्यं
काव्यमपठत् । तथा—

- मासान्मांसलपाटलापरिमलव्यालोलतोलम्बतः प्राप्य प्रौढिमिमां समीर महतीं पश्य त्वया यत्कृतम् ।
15 सूर्याचन्द्रमसौ निरस्ततमसौ दूरं तिरस्कृत्य यत् पादस्पर्शसहं विहायसि रजः स्थाने तयोः स्थापितम् ॥ १ ॥
इत्यादि । तयोः पुरुषरत्नयोर्वृत्तशेषमादित उत्पत्तिस्वरूपं च लोकप्रसिद्धित एवावगन्तव्यम् ।
गीताद्वायनवर्येण सूडाद्विज्ञाय कीर्तिता । कीर्तनानामियं संख्या श्रीमतोर्मन्त्रिमुख्ययोः ॥ १ ॥
यदध्यासितमर्हद्विस्तद्धि तीर्थं प्रचक्षते । अर्हन्तश्च तयोश्चित्तमध्यवात्सुरहर्निशम् ॥ २ ॥
तत्तीर्थरूपयोर्युक्त्या पुरुषश्रेष्ठयोस्तयोः । कीर्तनोत्कीर्तनेनापि न्याय्या कल्पकृतिर्न किम् ॥ ३ ॥
20 इत्यालोच्य हृदा कल्पलेशं मन्त्रीशयोस्तयोः । एतं विरचयां चक्रुः श्रीजिनप्रभसूरयः ॥ ४ ॥

॥ श्रीमहामात्यवस्तुपालतेजःपालकीर्तनसंख्याकल्पः ॥

॥ अं० ५३, अ० ६ ॥

४३. ढिंपुरीतीर्थकल्पः ।

श्रीपार्श्व^१ चेष्टणाभिस्य ध्यात्वा श्रीवीरमप्यथ । कल्पं श्रीढिंपुरी^२तीर्थस्याभिधासे यथाश्रुतम् ॥ १ ॥

पारेतजनपदान्तश्चर्मणवत्यास्तटे महानद्याः । नानाधनवनगहना^३ जयत्यमौ ढिंपुरीति पुरी ॥ २ ॥

अत्रैव भारते वर्षे विमलयशा नाम भूपतिरभूत् । तस्य सुमङ्गलादेव्या सह विषयसुखमनुभवतः क्रमाज्जातमपत्ययुगलम् । तत्र पुत्रः पुष्पचूलः^४, पुत्री पुष्पचूला । अनर्थसार्थमुत्पादयतः पुष्पचूलस्य कृत लोकै- 5
र्वङ्कचूल इति नाम । महाजनोपालब्धेन^५ राज्ञा रुषितेन निःसारितो नगराद्वङ्कचूलः । गच्छंश्च पथि पतितो भीषणायामटव्या सह निजपरिजनेन स्वस्त्रा च खेहवशया । तत्र च क्षुत्पिपासादितो दृष्टो मिले^६ । नीतः स्वपल्लीम्, स्थापितश्च पूर्वपल्लीपतिपदे पर्यपालयद्राज्यम्, अलुण्ठयद्दामनगरमार्थादीन् ।

अन्यदा सुस्थिताचार्या अर्बुदाचलादष्टापदयात्रायै प्रस्थितास्तामेव सिंहगुहानामपल्लीं सगच्छा- प्रापुः । जातश्च वर्षाकालः, अजनि च पृथ्वी जीवाकुल । साधुभिः सहालोच्य मार्गयित्वा वङ्कचूलाद्वसतिं स्थितास्तत्रैव 10
सूरयः । तेन च प्रथममेव व्यवस्था कृता—मम सीमान्तर्धर्मकथा न कथनीया । यतो युष्मत्कथायामहिंसादिको धर्मः, न चैवं मल्लोको निर्वहति । एवमस्तु इति प्रतिपद्य तस्थुरुपाश्रये गुरवः । तेन चाह्वय सर्वे प्रधानपुरुषा भणिताः—अहं राजपुत्रस्ततो मत्समीपे ब्राह्मणादय आगमिष्यन्ति । ततो भवद्विर्जीववधो मांसमद्यादिप्रसङ्गश्च पत्न्या मध्ये न कर्तव्यः । एवं च कृते यतीनामपि भक्तपानमजुगुप्सितं कल्पत इति । तैस्तथैव कृतं यावच्चतुरो मासान् । प्राप्तो विहारसमयः । अनुज्ञापितो वङ्कचूलः सूरिभिः—‘समणाण सउणाण’मित्यादि वाक्यैः । ततस्तैः सह चलितो वङ्कचूलः । स्वसीमां 15
प्रापुषा तेन विज्ञप्तम्^७—वयं परकीयसीमायां न प्रविशाम इति । भणितः सूरिभिः—वय सीमान्तरमुपेताः, तत्किमुपदिशा- मस्तुभ्यम्^८ । तेनोक्तम्—यन्मयि निर्वहति, तदुपदेशेनानुगृह्यतामयं जनः । ततः सूरिभिश्चत्वारो नियमा दत्तास्तद्यथा— अज्ञातफलानि न भोक्तव्यानि, सप्ताष्टानि पदान्यपसृत्य घातो देयः । पट्टदेवी नाभिगन्तव्या । काकमांसं च न भक्ष- णीयमिति । प्रतिपन्नाश्च^९ तेन ते । गुरून् प्रणम्य स स्वगृहानागम् ।

अन्यदा गतः सार्थस्योपरि धाट्या । शकुनकारणान्नागतः सार्थः । त्रुटितं च तस्य पथ्यदनम् । पीडिताः क्षुधा 20
राजन्याः । दृष्टश्च तैः किंपाकतरुः फलितः । गृहीतानि फलानि । न जानन्ति ते तन्नामधेयमिति तेन न भुक्तानि । इतरैः सर्वैर्बुभुजिरे । मृताश्च तैः किंपाकफलैः । ततश्चिन्तितं तेनाहो^{१०} नियमानां फलम् । तत एकाक्येवागतः पल्लीम् । रजन्या प्रविष्टः खगुहम् । दृष्टा पुष्पचूला दीपालोकेन पुरुषवेषा निजपत्न्या सह प्रमुक्ता । जातस्तस्य कोपस्तयोरुपरि । द्वावप्येतौ खड्गप्रहारेण छिनद्मीति यावदचिन्तयत्तावत्समृतो नियमः । ततः सप्ताष्टपदान्यपक्रम्य घातं ददत्^{११} खादकृत- मुपरि खड्गेन । व्याहृतं स्वस्त्रा ‘जीवतु वङ्कचूल’ इति तद्वचः श्रुत्वा लज्जितोऽसावपृच्छत् किमेतदिति^{१२} । सापि 25
^{१३}नटवृत्तान्तमचीकथत् ।

कालक्रमेण तस्य तद्राज्यं शासतस्तत्रैव पत्न्या तस्यैवाचार्यस्य शिष्यौ धर्मकवि-धर्मदत्तनामानौ कदाचि- द्वर्षारात्रमवास्थिताताम् । तत्र तयोरेकः साधुस्त्रिमासक्षणं विदधे । द्वितीयश्चतुर्मासक्षणम् । वङ्कचूलस्तु तद्वृत्तनिय- मानामायतिशुभं^{१४} फलतामवलोक्य व्यजिज्ञपत्—भदन्तौ ! मदनुकम्पया कमपि पेशलं धर्मोपदेश दत्तम् । ततस्ताभ्या चैत्य- विधापनदेशना क्लेशनाशिनी विदधे । तेनापि शराविकापर्वतसमीपवर्तिन्यां तस्यामेव पत्न्यां चर्मणवतीसरिर्त्तरे 30
कारितमुच्चैस्तरं चारुचैत्यम् । स्थापितं तत्र श्रीमन्महावीरबिम्बम् । तीर्थतया च रूढं तत् । तत्र यान्ति स्म चतुर्दिग्भ्यः सङ्घाः ।

1 Pa पार्श्व° । 2 Pa °गुर° । 3 Pa °वहना । 4 Pa °पालब्धेन । 5 Pa विज्ञप्ति । 6 Pa प्रपन्नास्तेन ।
7 B दद्यात् । 8 B तद् । 9 Pa °फलशुभता° ।

- कालान्तरे कश्चिन्नैगमः सभार्यः सर्वार्था तद्यात्रायै प्रस्थितः । प्राप्तः क्रमेण रन्तिनदीम् । नावमारूढौ च दम्पती चैत्यशिखरं व्यलोकयताम् । ततः सरभसं सौवर्णकचोलके कुङ्कुमचन्दनकर्पूरं प्रक्षिप्य जले¹ क्षेप्तुमारब्धवती नैग-मगृहिणी । प्रमादान्निपतितं तदन्तर्जलतलम् । ततो भणितं वणिजा—अहो ! इदं कचोलकं नैककोटिमूल्यरत्न-खचितं राज्ञा ग्रहणकेऽर्पितमासीत् । ततो राज्ञः कथं लुटितव्यमिति चिरं विषयं वङ्कचूलस्य पल्लीपतेर्विज्ञापितं तत् ।
- 5 यथाऽस्य राजकीयवस्तुनो विचितिः कार्यताम् । तेनापि धीवर आदिष्टस्तच्छोधयितुं प्राविशदन्तर्नदम् । विचिन्वता चान्तर्जलतलं दृष्टं तेन हिरण्मयरथस्थं जीवन्तस्वामिश्रीपार्श्वनाथबिम्बम् । यावत्पश्यति स स बिम्बस्य हृदये तत्कचोलकम् । धीवरेणोक्तम्—धन्याविमौ दम्पती यद्भगवतो वक्षसि घुसृणचन्दनविलेपनाहं स्थितमिदम् । ततो गृहीत्वा तद्वर्णितं नैगमस्य । तेनापि दत्त तस्मै बहुद्रव्यम् । उक्तं च बिम्बस्वरूपं नाविकेन । ततो वङ्कचूलेन श्रद्धा-लुना तमेव प्रवेश्य निष्काशितं तद्विम्बम् । कनकरथस्तु तत्रैव मुक्तः । निवेदितं हि स्वप्ने प्राग् भगवता² नृपतेः, यत्र
- 10 क्षिप्ता सती पुष्पमाला गत्वा तिष्ठति तत्र बिम्बं शोध्यमिति । तदनुसारेण बिम्बमानीय समर्पितं राज्ञे वङ्कचूलाय । तेनापि स्थापितं श्रीवीरस्य बिम्बस्य बहिर्मण्डपे यावत्किल नव्य³ चैत्यमस्मै कारयामीत्यभिसन्धिमता । कारिते च⁴ चैत्यान्तरे यावत्तत्र स्थापनार्थमुत्थापयितुमारभन्ते राजकीयाः पुरुषास्तावत्तद्विम्बं नोत्तिष्ठति स्म । देवताधिष्ठानात्तत्रैव स्थित-मद्यापि तथैवास्ते । धीवरेण पुनर्विज्ञप्तः पल्लीपतिः—यत्तत्र देव ! मया नद्या प्रविष्टेन बिम्बान्तरमपि दृष्टम्, तदपि बहिरा-नेतुमौचितिमञ्चति । पूजारूढं हि भवति । ततः पल्लीश्वरेण पृष्टा स्वपरिषत्—भो ! जानीते कोऽप्यनयोर्बिम्बयोः
- 15 संविधानकम् ? । केन खल्वेते नद्यान्तरजलतले⁵ न्यस्ते ? । इत्याकर्ण्यैकेन पुराविदा स्थविरेण विज्ञप्तम्—देवैकस्मिन्नगरे पूर्वं नृपतिरासीत् । स च परचक्रेण समुपेयुषा सार्द्धं योद्धुं सकलचमूसमूहसन्नहनेन गतः । तस्याग्रमहिषी च निजं सर्वस्वमेतच्च बिम्बद्वयं कनकरथस्थं विधाय जलदुर्गमिति कृत्वा चर्मणवत्यां कोटिबके प्रक्षिप्य स्थिता⁶ । चिरं युद्ध-वतस्तस्य कोऽपि खलुः किल वार्तामानैषीत्—यदयं नृपतिस्तेन परचक्राधिपतिनृपतिना व्यापादित इति ।⁷ तच्छ्रुत्वा देवी तत्कोटिबकमाक्रम्यान्तर्जलतलं प्राक्षिपत् । स्वयं च परासुतामासदत् । स च नृपतिः परचक्रं निर्जित्य यावन्निजनगरमा-
- 20 गमत् तावद् देव्याः प्राचीनं वृत्तमाकर्ण्य भवाद्विरक्तः पारमेश्वरीं दीक्षां कक्षीचक्रे । तत्रैकं बिम्बं देवेन बहिरानीतं पूज्य-मानं चास्ति । द्वितीयमपि चेन्निःसरति तदोपक्रम्यतामिति । तदाकर्ण्य वङ्कचूलः परमार्हत⁸ चूडामणिस्तमेव धीवरं तदानयनाय नद्यां प्रावीविशत् । स च तद्विम्बं कटीदम्नवपुर्जलतलेऽवतिष्ठमानं बहिस्थशेषाङ्गं चावलोक्य निष्काशनोपा-याननेकानकर्षीत् । न च तन्निर्गतमिति दैवतप्रभावमाकलय्य समागत्य च विशामीशाय न्यवेदयत्तत्स्वरूपम् । अद्यापि तत्किल तथैवास्ते । श्रूयतेऽद्यापि केनापि धीवरस्थविरेण नौकास्तम्भे जाते तत्कारणं विचिन्वता तस्य⁹ हिरण्मयरथस्य
- 25 कीलिका लब्धा । तां कनकमयीं दृष्ट्वा लुब्धेन तेन व्यचिन्ति—यदिमं रथं क्रमात्सर्वं गृहीत्वा ऋद्धिमान् भविष्यामीति । ततश्च स रात्रौ निद्रां न लेभे । उक्तश्च केनाप्यदृष्टपुरुषेण—यदिमां तत्रैव विमुच्य सुखं¹¹ स्वेयाः, नो चेत्सद्य एव त्वां हनिष्यामीति । तेन भयार्तेन तत्रैव मुक्ता युगकीलिका इत्यादि । किं न सम्भाव्यते दैवताधिष्ठितेषु पदार्थेषु ।

- श्रूयते च, सम्प्रति काले कश्चिन्मलेच्छः पाषाणपाणिः श्रीपार्श्वनाथप्रतिमां भङ्क्तुमुपस्थितः स्तम्भितबाहुर्जातः । महति पूजाविधौ कृते सज्जतामापन्न इति । श्रीवीरबिम्बं महत्तदपेक्षया लघ्वीयस्तरं श्रीपार्श्वनाथबिम्बमिति महावीर-
- 30 स्यार्भकरूपोऽयं देव इति मेदाश्चेल्लुण इत्याख्यां प्राचीकशन् । श्रीमच्छेल्लुणदेवस्य महीयस्तममाहात्म्यनिधेः पुरस्ताभ्यां महर्षिभ्यां सुवर्णमुकुटमन्त्रायाः समा[रा]धितः प्रकाशितश्च भव्येभ्यः । सा च सिंहगुहापल्ली कालक्रमाद्धिपुरी-त्याख्यया प्रसिद्धा नगरी सजाता । अद्यापि स भगवान् श्रीमहावीरः स चेल्लुणपार्श्वनाथः सकलसत्त्वेन तस्यामेव पुर्या यात्रोत्सवैराराध्येते इति ।

1 Pb C जलं । 2 Pa-b भगवता । 3 B नान्यं । 4 B नास्ति 'च' । 5 Pa °जलं । 6 B न्यास्ते । 7 Pa स्थिता-रासीत् । 8 B 'तत्' नास्ति । 9 B Pa परमार्हत चूडामणि° । 10 B हि रथस्य । 11 Pa नास्ति 'सुखं' ।

अन्यदा **वङ्कचूल** उज्जयिन्यां खात्रपातनाय चौर्यवृत्त्या कस्यापि श्रेष्ठिनः सन्ननि गतः । कोलाहलं श्रुत्वा
 १ बलितः । ततो **देवदत्ता**या गणिकाया गाणिक्यमाणिक्यभूताया गृहं प्राविशन् । दृष्ट्वा सा कुष्ठिना सह प्रसुप्ता । ततो
 निःसृत्य गतः पुरः श्रेष्ठिनो वेश्म । तत्रैकविशोपको लेख्यके ब्रुव्यतीति परुषवाग्भिर्निर्भर्त्स्य निःसारितो गेहात् पुत्र-
 श्रेष्ठिना । विरराम च यामिनी । यावद्राजकुलं यामीत्यचिन्तयत्, तावदुज्जगाम धामनिधिः । पल्लीशश्च नि सृत्य नगरा-
 द्गोधां गृहीत्वा तरुतले दिनं नीत्वा पुनरात्रावागात् । राजभाण्डागाराद्बहिर्गोधापुच्छे विलम्ब्य प्राविशत्कोशम् । दृष्टो 5
 राजाग्रमहिष्या रुष्टया, पृष्टश्च कस्त्वमिति । तेनोचे चौर इति । तयोक्तम्—मा भैषी, मया सह सङ्गमं कुरु । सोऽवादीत्—
 का त्वम् ? साऽप्युचेऽग्रमहिष्यहमिति । चौरोऽवादीदद्येवं तर्हि ममाम्बा भवसि, अतो यामीति निश्चिते तथा स्वाङ्ग-
 नखैर्विदार्य पूत्कृतिपूर्वमाहूता आरक्षकाः । गृहीतस्त्रैः । राज्ञा चानुनयार्थमागतेन तद्दृष्टम् । राज्ञोक्ताः स्वपौ(पु)रुषा—
 मैत्रं गाढं कुर्वीध्वमिति । तै रक्षितः । प्रातः पृष्टः क्षितिभृता । तेनाप्युक्तम्—देव ! चौर्यायाह प्रविष्टः । पश्चाद्देवभा-
 ण्डागारे देव्या दृष्टोऽस्मि । यावदन्यन्न कथयति तावत्तुष्टो विदितवेद्यो नरेन्द्रः स्वीकृतः पुत्रतया, स्थापितश्च सामन्त- 10
 पदे । देवी च विडम्ब्यमाना रक्षिता **वङ्कचूले**न । अहो ! नियमानां शुभफलमित्यनवरतमयमध्यासीत् । प्रेषितश्चान्यदा
 राज्ञा **कामरूप**भूपसाधनार्थम् । गतो युद्धे । घातैर्जर्जरितो विजित्य तमागमत् स्वस्थानम् । व्याहृता च राज्ञा वैद्या ।
 यावद्रूढोऽपि घातव्रणो विकसति । तैरुक्तम्—देव ! काकमांसेन शोभनो भवत्ययम् । तस्य च **जिनदास**श्रावकेण
 सार्द्धं प्रागेव मैत्र्यमासीत् । ततस्तदानयनाय प्रेषितः पुरुषः पुरुषाधिपतिना, येन तद्वाक्यात्काकमास भक्षयतीति ।
 तदाहूतश्च **जिनदासोऽवन्ती**मागच्छन्नुभे दिव्ये सुदत्यौ रुदत्यावद्राक्षीत् । तेन पृष्टे—किं रुदित्य ? । ताभ्याम् 15
 मुक्तम्—अस्माकं भर्ता सौधमार्च्युतः । अतो राजपुत्रं **वङ्कचूलं** प्रार्थयावहे । परं त्वयि गते स मास भक्षयिता ततो
 गन्ता दुर्गति तेन रुदिवः । तेनोक्तम्—तथा करिष्ये यथा तन्न भक्षयिता । गतश्च तत्र । राजोपरोधाद्**वङ्कचूल**मवोचत्—
 गृहाण बलिभुक्पिशितम् । पटूभूतः सन् प्रायश्चित्तं चरे । **वङ्कचूलोऽवोचत्**—जानासि त्वं यदाचर्याप्यकार्यं प्रायश्चित्तं
 ग्राह्यम्, ततः प्रागेव तदनाचरणं श्रेय इति । ‘प्रक्षालनाद्धि पङ्कस्य दूरादस्पर्शनं वरम् ।’ इति वाक्यान्निषिद्धो
 नृपतिः । विशेषप्रतिपन्ननिवहश्चाऽच्युतकल्पमगमत् । वलमानेन **जिनदासे**न ते देव्यौ तथैव रुदत्यौ दृष्ट्वा प्रोक्तम्— 20
 किमिति रुदित्य ? । न तावत्स मास ग्राहितः । ताभ्यामभिदधे—स ह्यधिकाराधनावशादच्युत प्राप्तस्ततो नाऽभवदस्-
 द्भर्तेति । एवं जिनधर्मप्रभावं सुचिरं परिभाव्य **जिनदासः** स्वावासमाससादेति । एवं चास्य निर्मापयिता **वङ्कचूल**
 एवाजनि जनितजगदानन्दः ॥

ढिंपुरीतीर्थरत्नस्य कल्पमेत यथाश्रुतम् । किञ्चिद्विरचयां चक्रुः श्रीजिनप्रभसूरयः ॥ १ ॥

॥ इति श्रीचेल्लणपार्श्वनाथस्य कल्पः ॥

॥ अं० ११६, अ० २६ ॥

४४. ढिंपुरीस्तवः[†] ।

उत्तुङ्गैर्विविधैर्नगैरुपलसच्छायैरभिभ्राजिता,
 श्रीवीरप्रभुपार्श्व-सुव्रत-युगादीशादिविभैर्युता ।
 पल्ली भूतलविश्रुता नियमिनः श्रीवङ्कचूलस्य या,
 सा भूत्या चिरमद्भुता कलयतु प्रौढिं पुरी ढिंपुरी ॥ १ ॥

5

व्योमचुम्बिशिखरं मनोहरं रन्तिदेव^१ तटिनीतटस्थितम् ।

अत्र चैत्यमवलोक्य यात्रिकाः शैत्यमाशु ददति स्वचक्षुषोः ॥ २ ॥

मूलनायक इहान्त्यजिनेन्द्रश्चारुलेपघटितोद्भटमूर्तिः ।

दक्षिणे जयति चेल्लणपार्श्वो^२ भात्युदक् तदपरः फणिकेतुः ॥ ३ ॥

10

एकत आदिजिनो^३ वृजिनो ऽतोऽन्यत्र^४ पुनर्मुनिसुव्रतनाथः ।

एवमनेकजिनेश्वरमूर्तिः स्फूर्तिमदभ्रचकास्ति जिनौकः^५ ॥ ४ ॥

अत्राश्विका^६ द्वारसमीपवर्तिनी श्रीक्षेत्रपालो भुजषट्कभास्वरः ।

सर्वज्ञपादाम्बुजसेवना^७ ऽलिनौ संघस्य विघ्नौघमपोहतः क्षणात् ॥ ५ ॥

यात्रोत्सवानिह^८ शितौ महसो दशम्यामालोक्य लोकसमवायं^९ विधीयमानान् ।

15

संभावयन्ति भविकाः कलिकालगेहे प्राघूर्णकं कृतयुगं ध्रुवमभ्युपेतम् ॥ ६ ॥

अमरमहितमेतत् तीर्थमाराध्य भक्त्या, फलितसकलकामाः सर्वभीतीर्जयन्ति ।

बहलपरिमलाढ्यं चन्दनं प्राप्य यद्वा क इव सहतु तापव्यापमालिङ्गिताङ्गम् ॥ ७ ॥

वन्द्या नन्द्यादधहतिदृढा ढिंपुरीतीर्थरत्नम्,

यामध्यास्ते सुरतरुरिव प्रार्थितार्थप्रदायी ।

20

पद्मावत्या भुजगपतिना चाविमुक्तांहिपार्श्वः,

कायोत्सर्गस्थितं^{१०} वपुर्यं चेल्लणः पार्श्वनाथः ॥ ८ ॥

शशधरहृषीकाक्षिक्षोणीमिते (१२५१) शकवत्सरे,

गृहमणिमहे संघान्वीता उपेत्य पुरीमिमाम् ।

मुदितमनसस्तीर्थस्यास्य प्रभावमहोदधे-

25

रिति विरचयां चक्रुः स्तोत्रं जिनप्रभसूरयः ॥ ९ ॥

॥ इति ढिंपुरीस्तोत्रम् ॥

॥ ग्रं० १६ ॥

† Pa C ढिंपुरीस्तवस्त्वयम् । 1 B रन्तिदेवकीर्तितटिनी° । 2 Pa नान्यात्र । 3 Pa एक° । 4 C जनौकः ॥
 5 Pa °केशना° । 6 C यात्रोत्सवानिहि । 7 B Pa सहस्रो । 8 Pa समवायि° । 9 Pa स्थिति° ।

४५. चतुरशीतिमहातीर्थनामसङ्ग्रहकल्पः ।

पर्युपास्य परमेष्ठिपञ्चकं कीर्तयामि कृतपापनिग्रहम् ।

तत्रवेदि^१विदितं चतुर्युताशीतितीर्थजिननामसंग्रहम् ॥ १ ॥

तथा हि—श्रीशत्रुञ्जये भुवनदीपः श्रीवैरस्वामिप्रतिष्ठितः श्रीआदिनाथः^२ । तथा, श्रीमूलनाथकः पाण्डवस्थापितो^३ नन्दिवर्धनयुगादिनाथः । श्रीशान्तिप्रतिष्ठितः पुण्डरीकः श्रीकलशः, द्वितीयस्तु^४ श्रीवैर-^५ स्वामिप्रतिष्ठितः पूर्णकलशः । सुधाकुण्डजीवितस्वामी श्रीशान्तिनाथः । मरुदेवास्वामिनी प्रथमसिद्धः ।

श्रीउज्जयन्ते पुण्यकलश-मदनमूर्तिः श्रीनेमिनाथः । काञ्चनबलानके अमृतनिधिः श्रीअरिष्ट-
नेमिः । पापामटे अतीतचतुर्विंशतिमध्यात् अष्टौ पुण्यनिधयः श्रीनेमीश्वरादयः ।

१. काशहृदे^६ त्रिभुवनमङ्गलकलशः श्रीआदिनाथः । पारकरदेशे श्रीआदिनाथः । अयोध्यायां श्रीऋ-
षभदेवः । कोल्लापुरे वज्रमृत्तिकामयः श्रीभरतेश्वरपूजितो भुवनतिलकः श्रीआदिनाथः । सोपारके जीवन्त^७स्वा-^{१०}
मिश्रीऋषभदेवप्रतिमा । नगरमहास्थाने श्रीभरतेश्वरकारितः श्रीयुगादिदेवः । दक्षिणापथे गोमटदेवः
श्रीबाहुबलिः । उत्तरापथे कलिङ्गदेशे गोमटः श्रीऋषभः । गङ्गारगढे श्रीउग्रसेनपूजितो मेदिनीमुकुटः
श्रीआदिनाथः । महानगर्या उड्डण्डविहारे श्रीआदिनाथः । पुरिमताले श्रीआदिनाथः । तक्षशिलायां बाहु-
बलिविनिर्मितं धर्मचक्रम् । मोक्षतीर्थे श्रीआदिनाथपादुका । कोल्लपाकपत्तने माणिक्यदेवः श्रीऋषभो मन्दोदरी-
देवतावसरः । गङ्गा-यमुनयोर्वेणीसगमे श्रीआदिकरमण्डलम् ।

15

२. श्रीअयोध्यायां श्रीअजितस्वामी । चन्देर्या अजितः । तारणे विश्वकोटिशिलायां श्रीअजितः । अंग-
दिकायां श्रीअजित-शांतिदेवताद्वयं श्रीब्रह्मेन्द्रदेवतावसरः ।

३. श्रावस्त्यां श्रीसंभवदेवो जाङ्गुलीविद्याधिपतिः ।

४. ^८सेगमतीग्रामे श्रीअभिनन्दनदेवः । नर्मदा तत्पादेभ्यो निर्गता ।

५. कौचद्वीपे सिंहलद्वीपे हंसद्वीपे श्रीसुमतिनाथदेवपादुकाः । ^९आम्बुरिणिग्रामे श्रीसुमतिदेवः । ^{२०}

६. माहेन्द्रपर्वते कौशाम्ब्यां च श्रीपद्मप्रभः ।

७. मथुरायां महालक्ष्मीनिर्मितः श्रीसुपार्श्वस्तूपः^{१०} । श्रीदशपुरनगरे श्रीसुपार्श्वः सीतादेवी^{११}देवतावसरः ।

८. प्रभासे शशिभूषणः श्रीचन्द्रप्रभश्चन्द्रकान्त^{१२}मणिमयः श्रीज्वालामालिनीदेवतावसरः । श्रीगौतमस्वामिप्रति-
ष्ठितो बलभ्यागतः श्रीनन्दिवर्धनकारितः श्रीचन्द्रप्रभः । नासिक्यपुरे श्रीजीवितस्वामी त्रिभुवनतिलकः श्रीचन्द्र-
प्रभः । चन्द्रावल्यां मन्दिरमुकुटः श्रीचन्द्रप्रभः । वाराणस्यां विश्वेश्वरमध्ये श्रीचन्द्रप्रभः ।

25

९. कायाद्वारे श्रीसुविधिनाथः ।

१०. प्रयागतीर्थे श्रीशीतलनाथः ।

११. विन्ध्याद्रौ मलयगिरौ च श्रीश्रेयासः ।

१२. चम्पायां विश्वतिलकः श्रीवासुपूज्यः ।

१३. काम्पील्ये गङ्गामूले, श्रीसिंहपुरे च श्रीविमलनाथः ।

30

१४. मथुरायां यमुनाहरे, समुद्रे द्वारवल्यां, शाकपाणिमध्ये श्रीअनन्तः ।

1 B वेद° । 2 Pa पूर्णकलश । 3 B °स्थापित° । 4 Pa द्वितीयो । 5 Pa काशहृदे । 6 Pa जीवन्त° ।
7 Pa-b कोल्लपाक°; B कोल्लापाक° । 8 Pa सग° । 9 Pa आथुरणि° । 10 Pa °स्तूप° । 11 Pa सीतादेवता° ।
12 B Pb °कान्ति° ।

१५. अयोध्यासमीपे रत्नवाहपुरे नागमहितः श्रीधर्मनाथः ।
 १६. किष्किन्धायां लंकायां पाताललंकायां^१ त्रिकूटगिरौ श्रीशान्तिनाथः ।
 १७-१८. गङ्गा-यमुनयोर्वेणीसंगमे श्रीकुंथुनाथारनाथौ ।
 १९. श्रीपर्वते मल्लिनाथः ।
 २०. भृगुपत्तने अनर्घ्यरत्नचूडः श्रीमुनिसुव्रतः । प्रतिष्ठानपुरे अयोध्यायां विन्ध्याचले माणि-
 क्यदंडके मुनिसुव्रतः ।
 २१. अयोध्यायां मोक्षतीर्थे नमिः ।
 २२. शौर्यपुरे शङ्खजिनालये पाटलानगरे मथुराया द्वारकायां सिंहपुरे स्तम्भतीर्थे पाताल-
 लिङ्गाभिधः श्रीनेमिनाथः ।
 २३. अजागृहे नवनिधिः श्रीपार्श्वनाथः । स्तंभनके भवभयहरः । फलवर्द्धिकायां विश्वकल्पलता-
 मिधः । करहेटके उपसर्गहरः । अहिच्छत्रायां त्रिभुवनमानुः । कलिकुण्डे नागहृदे च श्रीपार्श्वनाथः ।
 कुक्कुटेश्वरे विश्वगजः । माहेन्द्रपर्वते छायापार्श्वनाथः । ओंकारपर्वते सहस्रफणी पार्श्वनाथः । वाराणस्यां
 दण्डखाते मन्व्यपुष्करावर्तकः । महाकालान्तरा पातालचक्रवर्ती । मथुरायां कल्पद्रुमः । चम्पायामशोकः ।
 मलयगिरौ श्रीपार्श्वः ।
 २४. श्रीपर्वते घण्टाकर्णमहावीरः । विन्ध्याद्रौ श्रीगुप्तः^२ । हिमाचले छायापार्श्वो मन्नाधिराजः श्रीस्फु-
 लिङ्गः । श्रीपुरे अन्तरिक्षः श्रीपार्श्वः ।^३ डाकुली-भीमेश्वरे श्रीपार्श्वनाथः । भाइल^४ स्वामिगढे देवाधिदेवः ।
 श्रीरामशयने प्रद्योतकारि^५ श्रीवर्धमानः । मोढेरे वायडे खेडे^६ नाणके पल्ल्यां मतुण्डके मुण्डस्थले
 श्रीमालपत्तने उपकेशपुरे कुण्डग्रामे सत्यपुरे टङ्गायां गङ्गाहृदे सरस्थाने वीतभये चम्पायां
 'अपापायां पुंड्रपर्वते नन्दिवर्द्धन-कोटिभूमौ वीरः । वैभाराद्रौ राजगृहे कैलासे श्रीरोहणाद्रौ
 २० श्रीमहावीरः ।
 अष्टापदे चतुर्विंशतिस्तीर्थकराः । संमेतशैले विंशतिर्जिनाः । हेमसरोवरे द्वासप्ततिजिनालयः ।
 कोटिशिला सिद्धि^७क्षेत्रम् ।

इति जैनप्रसिद्धानां तीर्थानां नामपद्धतेः । सङ्ग्रहोऽयं स्फुटीचक्रे श्रीजिनप्रभसूरिणा ॥ १ ॥

*किञ्चिदत्र यथा दृष्टं किञ्चिच्चापि यथा श्रुतम् । स्वतीर्थनामधेयानां पद्धतौ लिखितं मया ॥ २ ॥

25

॥ समाप्तस्तीर्थनामधेयसंग्रहकल्पः† ॥

॥ ग्रं० ४९, अ० २१ ॥

1 P विहाय नास्त्यन्यत्र । 2 B श्री गुप्तः । 3 P व्याकुली°, Pc 'डाकुली चन्द्रावल्या मदिरमुकुटभीमेश्वरे' एतादृशः पाठः ।
 4 Pa भालय° । 5 P °कारितः । 6 B Pa नास्ति 'खेडे' । 7 Pa विहाय 'अपापाया' नास्ति । 8 P Pa सिद्ध° ।
 * इदं पद्यं नास्ति P आदर्शे । † P इति सर्वचतुरशीतिमहातीर्थनामसङ्ग्रहकल्पः ।

४६. समवसरणरचनाकल्पः ।

नमिऊण जिणं वीरं कप्पं सिरिसमवसरणरयणाए । पुवायरिअकयाहि गाहाहिं चेव जंपेमि ॥ १ ॥
वाऊ-मेहा कमसो जोअणभूसोहि^१-सुरहिजलवुट्ठी । मणिरयणभूमिरयणं कुणंति पुण कुसुमवुट्ठी वणा ॥ २ ॥
पायारतिअं कमसो कुणंति वररुप्पकणयरयणमयं । कंचणवसुमणिकविसीससोहिअं^२ भवण-जोइ-वणा ॥ ३ ॥
गाउअमेगं छस्सयधणुहपरिच्छिन्नमंतरं तेसिं । अट्ठंगुलीकरयणी तितीस धणुहवाहलं ॥ ४ ॥ 5
पंचसयधणुच्चत्त चउदारविराइआण वप्पाणं । सबप्पमाणमेयं निअनिअहत्थेण य जिणाण ॥ ५ ॥
सोवाणदससहस्सा भूमीओ गंतु पढमपायारो । पण्णासधणुहपयरो पुणो वि सोवाणपणसहसा ॥ ६ ॥
तत्थ विअ बीअवप्पो पुव्वत्तविही तयंतरे नेया । तत्तो तईओ एवं वीससहस्सा य सोवाणा ॥ ७ ॥
दस पंच पंच सहसा सब्बे हत्थुच्च-हत्थवित्थिन्ना । बाहिर-मज्झ-ठिभतरवप्पाण कमेण सोवाण ॥ ८ ॥
तम्मज्जे मणिवीढं भूमीओ सट्ठदुल्लिकोसुच्चं । दोधणुसयवित्थिण्णं चउदारं जिणधणुसमुच्च ॥ ९ ॥ 10
सिंहासणाइं चउरो मणिपडिछन्नाइ तेसु चउरूवो । पुव्वमुहो^३ ठाइ सयं छत्तत्तयभूसिओ भयवं ॥ १० ॥
समहिअजोअणपिहुलो तहा असोगो दुसोलसधणुच्चो । पडिबिबत्तयपमुहं किच्चं तु कुणंति वंतरिआ ॥ ११ ॥
परिसाअग्गे आइसु मुणिवर-वेमाणिणीओ समणीओ । भवण-वण-जोइदेवी देवा वेमाणिअ-नरित्थी ॥ १२ ॥
जोअणसहस्सदडो धम्मज्झओ कुडहिकेउसकिन्नो । दो जक्ख चामरधरा जिणपुरओ धम्मचक्कं च ॥ १३ ॥
ऊसिअधय-मणितोरण-अडमंगल-पुण्णकलस-दामाइं । पंचालिअ-छत्ताइं पइदारं धूवधडिआओ ॥ १४ ॥ 15
हेम-सिअ-रत्त-सामलवण्णा सरवण य जोइ-भवणवई । पइदारं वसु वप्पे पुवाइसु^४ ठंति पडिहारा ॥ १५ ॥
जयविजयादिअ-अवराजिअगोरा रत्तकणयनीलाभा । देवी पुव्वकमेणं सकच्छरा^५ ठति कणयमए ॥ १६ ॥
जडमउडमंडिआ तह तुंबरु-खट्ठंग-पुरिससिरिमाली । बहिवप्पदार दोसु वि पासेसुं ठंति^६ पइवप्पं ॥ १७ ॥
बहिवप्पे जाणाइं वीए सत्तू वि मिच्चभावगया । तिरिआ मणिमयछंदे^७ इंसु पुण रयणवप्पवहिं ॥ १८ ॥
बहिवप्पदारमज्जे दो दो वावीओ हुति वट्ठम्मि । चउरंससमोसरणे इग इग वावी उ कोणेसुं ॥ १९ ॥ 20
उक्किट्ठि^८ सीहनायं कलयलसद्देण सब्बओ सबं । तिथयरपायमूले करिंति देवा निवयमाणा ॥ २० ॥
चेइदुम-पीढछंदग-आसण-छत्तं च चामराओ अ । जं चण्णं करणिज्ज करंति तं वाणमंतरिआ ॥ २१ ॥
साहारणओसरणे एवं^९ जत्थिद्धिमंतु ओसरइ । इक्कु च्चिअ तं सबं करेइ भयणाउ इअरेसिं ॥ २२ ॥
^{१०}सूरुदयपच्छिमाए ओगाहंतीइ पुव्वओ एइ । दोहिं पउमेहि पाया मग्गेण य हुंति सत्तन्ने ॥ २३ ॥
आदाहिणपुव्वमुहो तिदिसिं पडिरूवगाउ देवकया । जिट्ठगणी अन्नो वा दाहिणपुव्वे अ दूरंमि ॥ २४ ॥ 25
जे ते देवेहि कया तिदिसिं पडिरूवगा जिणवरस्स । तेसिं पि तप्पभावा तयाणुरूवं हवइ रूपं^{११} ॥ २५ ॥
इंतं महद्धिअं पणिवयंति ठिअमवि^{१२} वयंति पणमंता । न वि जंतणा न विकहा न परुप्परमच्छरो न भयं ॥ २६ ॥
तिथपणामं काउं कहेइ साहारणेण सद्देण । सब्बेसिं सन्नीणं जोअणनीहारिणा भयवं ॥ २७ ॥
जत्थ अपुव्वोसरणं अदिट्ठपुव्वं^{१३} च जेण समणेणं^{१४} । बारसहि जोअणेहि सो एइ अणागमो लहुआ ॥ २८ ॥
साहारणासवंते^{१५} तदुवओगो अगाहगगिराए । नय निबिज्जइ^{१६} सोआ किट्ठिवाणिअ-दासिआहरणा ॥ २९ ॥ 30
सबाउअं पि सोआ^{१७} झविज्ज जइ हु सययं जिणो कहइ । सीउल्ल-खुप्पिवासापरिस्समभए अविगणंतो ॥ ३० ॥

1 C °सोहिया । 2 Pb °सोहियं च वणजोइ° । 3 B पुव्वमुहे । 4 C पुव्वाइसु, Pb पुव्वाइंसु बाइसु । 5 B सत्थकरा ।
6 C ठवंति । 7 Pb-c छंदे ईसे । 8 C उक्किट्ठ° । 9 Pa C जत्थिद्धि°, Pb जत्थट्ठि° । 10 Pa सूरुदय°, C सूरिदय° ।
11 Pa रूपं । 12 Pa धयंति; C यंति । 13 Pa पुव्वत, C पुव्वं व । 14 Pb सरणेण । 15 C °सवंतो । 16 B नय-
रिदिज्जइ । 17 C सोआमज्झविज्जइ ।

स्वयंभुवं भूतसहस्रनेत्रमनेकमेकाक्षरभावलिङ्गम् । अन्यक्तमव्याहनविश्वलोकमनादिमध्यान्तमुपुण्यपापम् ॥ १ ॥

इत्यादि प्रथम एव^१ श्लोके प्रासादस्थितात् शिखिगिखाग्रादिव लिङ्गाद्रूमवर्तिरुदस्थात् । ततो जनैर्वचनमिद-
मूचे—अष्टविघ्नेशाधीशः कालाग्निरुद्रोऽयं भगवांस्तृतीयनेत्रानलेन भिक्षुं भस्मसात्करिष्यति । ततस्तडितेज इव सतडत्कारं
प्रथमं ज्योतिर्निर्गत्याप्रतिचक्राताड्यमानमिथ्यादृष्टिदैवतमामूलालिङ्गं द्विधा भित्त्वा प्रादुरास पद्मासनासीनः स्वयंभूर्भगवा-
न्नाभिसूनुः । तदनया दर्शनप्रभावनया तीर्णः पाराञ्चिताम्भोनिधिरिति विमुच्य रक्ताम्बराणि, प्रकटीकृत्य मुखवस्त्रिका- 5
रजोहरणादिलिङ्गानि, महाराजं धर्मलाभाक्षरैराशीर्वादयांचक्रे वादीन्द्रः । ततो विनयपुरस्सरम्—

सूरये सिद्धसेनाय दूरादुच्छ्रितपाणये । धर्मलाभ इति प्रोक्ते ददौ कोटिं नराधिपः ॥ १ ॥

ततः प्रभून् क्षमयित्वा नृपतिः स्तुतिमकार्षीत् । यथा—

उद्व्यूढपाराञ्चितसिद्धसेनदिवाकराचार्यकृतप्रतिष्ठः ।

श्रीमान् कुडुंगेश्वरनाभिसूनुर्देवः शिवायास्तु जिनेश्वरो वः ॥ १ ॥

10

ततो भगवतो भट्टश्रीदिवाकरसूरेर्देशनया 'संजीविनीचारिचरकन्यायेन स्वाभाविकभद्रकतया विशेषतः सम्यक्त्व-
मूलां देशविरतिं प्रत्यपादि श्रीविक्रमादित्यः । ततश्च गोहृदमण्डले च सांबद्रा^३ प्रभृतिग्रामाणामेकनवतिं, चित्र-
कूटमण्डले वसाडप्रभृतिग्रामाणां^४ चतुरशीतिं, तथा 'घुंटारसीप्रभृतिग्रामाणां चतुर्विंशतिं, मोहडवासकमण्डले
ईसरोडाप्रभृतिग्रामाणां^५ षट्पञ्चाशतं श्रीकुडुंगेश्वरऋषभदेवाय शासनेन स्वनिःश्रेयसार्थमदात् । ततः शासनपट्टिकां
'श्रीमदुज्जयिन्यां, संवत् १, चैत्रसुदि १, गुरौ, 'भाटदेशीयमहाक्षपटलिकपरमार्हतश्चेताम्बरोपासकब्राह्मण- 15
गौतमसुतकात्यायनेन राजाऽलेखयत् ।' ततः श्रीकुडुंगेश्वरऋषभदेवप्रकटीभवनदिनात् प्रभृति सर्वात्मना मिथ्या-
त्वोच्छेदेन सर्वानपि जटाधरादीन् दर्शनिनः श्वेताम्बरान् कारयित्वा परिमुक्तमिथ्यादृष्टिदेवगुरुः सकलामप्यवनीं जैनमुद्रा-
ङ्कितां चकार । ततः परितुष्टैः श्रीसिद्धसेनसूरिरभिदधे वसुधाधवः ।

पुण्णे वाससहस्ते सयंमि अहिअंमि नवनवइकलिण । होही कुमरनरिंदो तुह विक्रमराय ! सारिच्छो ॥ १ ॥

इत्थं ख्यातिं सर्वजगत्पूज्यतां चोपगतः श्रीकुडुंगेश्वरयुगादिदेव इति ।

20

कुडुंगेश्वरदेवस्य कल्पमेतं यथाश्रुतम् । रुचिरं रचयां चक्रुः श्रीजिनप्रभसूरयः ॥ १ ॥

॥ इति कुडुंगेश्वरयुगादिदेवकल्पः ॥

॥ अं० ५५, अ० १८ ॥

१ I C नास्ति 'एव' । 2 B P संजीवनी° । 3 B साबद्रा, P साबद्रा । † एतदन्तर्गता पक्तिः नास्ति P आदर्शे ।

4 C घंटारसी । 5 B C भाट° ।

४८. व्याघ्रीकल्पः ।

- यः स्यादाराधको जन्तुः श्रेयस्तत्कीर्तनाद् भुवम् । इत्यालोच्य हृदा किञ्चिद्व्याघ्रीकल्पं वदाम्यहम् ॥ १ ॥
 श्रीशत्रुघ्नयनाभेयचैत्यवप्रस्य कर्हिचित् । प्रतोलीद्वारमावृत्य काचिद्व्याघ्री समास्थिता ॥ २ ॥
 निरीक्ष्य निश्चलज्ज्ञीं तामातङ्कातुरमानसाः । जनाः श्राद्धा जिनं नन्तुं बहिस्तो न डुढौकिरे ॥ ३ ॥
 5 राजन्यः साहसी कोऽपि तस्याः पार्श्वमुपास्यत् । सा तु तं प्रति नाकार्षीत् हिंसाचेष्टां मनागपि ॥ ४ ॥
 विश्वस्य बाहुजस्तस्य कुतोऽप्यानीय तत्पुरः । आमिषं मुमुचे सा च दृशापि न तदस्पृशत् ॥ ५ ॥
 अथ श्राद्धजनोऽप्येत्य त्यक्तभीस्तत्पुरः क्रमात् । तरसा सरसं भक्ष्यं^१ पानीयं चोपनीतवान् ॥ ६ ॥
 तदप्यनिच्छन्तीं दृष्ट्वा तां दध्यौ जनता हृदि । नूनं जातिस्मरैषाऽत्र तीर्थेऽनशनमाददे ॥ ७ ॥
 श्लाघ्यस्तिर्यग्भवोऽप्यस्याश्चतुर्द्धाऽऽहारमुक्तितः । एकाग्रचक्षुषा चैषा देवमेव निरीक्ष्यते^२ ॥ ८ ॥
 10 अभ्यर्च्य^३ गन्धपुष्पाद्यैः श्राद्धाः साधर्मिकीधिया । सम्भावयां बभूवुस्तां स्फीतसङ्गीतकोत्सवैः ॥ ९ ॥
 निराकारं प्रत्याख्यातं तेऽथ^४ तस्या अचीकरन् । मनसैव श्रद्धाणा सा स्वीचक्रे च तन्मुदा ॥ १० ॥
 इत्थं सा तीर्थमाहात्म्यात्समृद्ध्यच्छुद्धवासना । दिनानुपोष्य सप्ताष्टात्रष्टपापा ययौ दिवम् ॥ ११ ॥
 चन्दनागरुभिस्तस्या वपुः संस्कार्य संज्ञिनः । प्रतोल्या दक्षिणे पक्षे शैलीं मूर्तिं न्यवीविशन् ॥ १२ ॥
 तीर्थचूडामणिर्जीयात्सैष श्रीविमलाचलः । भवेयुर्यत्र तिर्यञ्चोऽप्येवमाराधिकाग्रिमाः ॥ १३ ॥
 15 व्याघ्रीकल्पमिमं कृत्वा श्रीजिनप्रभसूरयः । पुण्यं यदार्जयंस्तेन श्रीसङ्घोऽस्तु सुखास्पदम् ॥ १४ ॥

॥ इति व्याघ्रीकल्पः ॥

॥ अं० १४ ॥

1 B C भक्ष । 2 C निरीक्षते । 3 B अभ्यर्च्य । 4 B ते च, C तथा ।

४९. अष्टापदगिरिकल्पः ।

अष्टावयदेहपहं भवकरिअष्टावयं नमिय उस्सहं । अष्टावयस्स गिरिणो जंपेमि समासओ कप्पं ॥ १ ॥

अत्थि इहेव जंवुद्दीवे दीवे भारहे वासे दक्षि(°क्ख)णभरहद्धमज्जे नवजोअणवित्थिन्ना बारसजोअण-
दीहा अउज्झा नाम नयरी । सा य सिरिउसभ-अजिअ-अभिनंदण-सुमइ-अणंताइजिणाणं जम्मभूमी ।
तीसे अ उत्तरदिसाभाए^१ बारसजोअणेसु अष्टावओ नाम केलासापराभिहाणो रम्मो^२ नगवरो अट्टजोअणुच्चो सच्छ- 5
फालिहसिलामओ, इत्तुच्चिअ लोगे धवलगिरिति पसिद्धो । अज्जावि अउज्झापरिसरवत्तिउड्डयकूडोवरि^३ ठिएहि
निम्मले नहयले धवला सिहरपरंपरा तस्स दीसइ । सो पुण महासरोवरघण^४ सरसपायवनिज्झरवारिपूरकलिओ परिपाससं-
चरंतजलहरो मत्तमोराइविहगकुलकलयलमुहलो किंनरखेअररमणीरमणिज्जो चेइअवंदणत्थमागच्छतचारणसमणाइलोगो
आलोअमित्तेणं पि खुहापिवासावहरणो आसन्नवत्तिमाणससरोवरविराइओ अ । एअस्स उवच्चयासुं साकेअवासिणो
जणा नाणाविहकीलाहि कीलंति म्ह । तस्सेव य सिहरे उस्सभसामी चउदसमभत्तेणं पज्जंकासणट्ठिओ अणगाराणां 10
दसहिं सहस्सेहिं समं माहवहुलतेरसीए अभीइरिक्खे पुबण्हे निब्वानमणुपत्तो । तत्थ सामिणो देहं सक्कारियं सक्काइएहि ।
पुबदिसाए सामिणो चिया, दक्खिणदिसाए इक्खागुवसीण, पच्छिमदिसाए सेससाहूणं । तम्मि चियाठाणतिगे देवेहि
थूभतिगं कयं । भरहचक्खिणा य सामिसक्कारासन्नभूयले जोअणायामो तदद्धपिहुलो तिगाउअसमूसिओ सिंहनिसिज्जा
नामधिज्जो पासाओ रयणोवलेहि वड्डइरयणेण कारिओ । तस्स चत्तारि दुवाराणि फालिहमयाणि । पइदारं उभओ
पासेसुं सोलस रयणचंदणकलसा । पइदारं सोलस रयणमया तोरणा । दारे दारे सोलस अट्टमगलाइं । तेसु दुवारेसु चत्तारि 15
विसाला मुहमंडवा । तेसिं मुहमंडवाणं पुरओ चत्तारि पेक्खामंडवा । तेसिं पेक्खामंडवाणं मज्झभागेसु वइरामया
अक्खवाडा । अक्खाडे अक्खाडे मज्झभागे रयणसिंहासणं । पत्तेअं^५ पेक्खामंडवग्गे मणिपीढिआओ । तदुवरि रयणमया
चेइअथूमा । तेसिं चेइअथूमाणं पुरओ पत्तेअं पइदिसं महइमहालिआ मणिपीढिआ । तदुवरि पत्तेअ चेइअपायवा ।
पंचसयधणुप्पमाणाओ चेइयथूभसमुहीओ सबंगरयणनिम्मिआ^६ उस्सभा वद्धमाणा चंदाणणा वारिसेणा
नामिगाओ^७ पलिअंकासणनिसण्णाओ मणोहराओ सासयजिणपडिमाओ नंदीसरदीवचेइअमज्जे व हुत्था । तेसिं च 20
चेइअथूमाणं पुरओ पत्तेअं चेइअपायवा । तेसिं चेइअपायवाणं पुरओ पत्तेअं मणिपीढिआओ, तासिं च उवरि पत्तेअं
इंदज्जओ । इंदज्जयाणं पुरओ पत्तेअं नंदापुक्खरिणी ति सोवाणा सतोरणा सच्छसीअलजला पुण्णा विचित्त-
कमलसालिणी मणोहरा^८ दहिमुहाधारपुक्खरिणीनिभा । सीहनिसिज्जामहाचेइअमज्झभागे महइमहालिआ मणिपी-
ढिआ । तीए उवरि चित्तरयणमओ देवच्छंदओ । तदुवरि नाणावण्णंसुगमओ उल्लोओ । उल्लोअस्स अंतरे^९ पासओ
अ वइरामया अंकुसा । तेसु अंकुसेसु ओलंबिया कुंभमिज्जआमलगथूलमुत्ताहलमया हारा । हारपंतेसु अ विमलाओ 25
मणिमालिआओ । *मणिमालिआण पंतेसु वइरमालिआओ* । चेइअभिच्चीसु विचित्तमणिमया गवक्खा डज्जमाणागरु-
धूमसमूहवमालिआ । तम्मि देवच्छंदे रयणमईओ उस्सभाइचउवीसजिणपडिमाओ निअनिअसठाण-माण-वण्णधराओ
कारियाओ भरहचक्किणा । तत्थ सोलस पडिमाओ^{१०}—उस्सभ-अजिअ-संभव-अभिनंदण-सुमइ-सुपास-
सीअल-सिज्जंस-विमल-अणंत-धम्म-संति-कुंथु-अर-नमि-महावीराणां सुवण्णमईओ । सुणिसु-
व्वय-नेमीणं रायावट्टमईओ । चंदप्पह-सुविहीणं फलिहमईओ । मल्लि-पासनाहाणं वेरुलिअमईओ । 30
पउमप्पह-वासुपुज्जाणं पउमंरायमईओ । तासिं च सब्वासिं पडिमाणं लोहिअक्खपडिसेगा, अंकरयणमया नहा ।
पडिसेगो नाम नहपज्जतेसु जावयरसु व लोहिअक्खमणिरससेगो जं दिज्जइ । नाही-केसंतभूमी-जीहा-तालु-सिरीवच्छ-चूचु-

1 P भागे । 2 P आदर्श एवैतत्पदम् । 3 Pa B उड्डयज्जाडोवरि । 4 'घण' नास्ति P । 5 B P पिक्खा° ।

† P उस्सभवद्धमाण-चंदाणण-वारिसेणनामिगाओ । 6 P दिहि° । 7 P पासाओ । * एतदन्तर्गतं वाक्यं नोपलभ्यते Pa आदर्शे ।

‡ एतदन्तर्गता पक्तिः P आदर्शे एव प्राप्यते ।

- ग-हृत्थ-पायतलानि^१ तवणिज्जमयाणि । नयणपम्हाणि, कणीणिगाओ, मंसू, भमुहाओ, रोमाणि, सिरकेसा रिट्ठरयणमया । उट्ठा विट्ठुममया । फालिहमया दंता । वयरमईओ सीसघडीओ । अंतो लोहिअक्खपडिसेगाओ, सुवण्णमईओ नासिआओ । लोहिअक्खपडिसेगपंताइं अंकमयाइं लोअणाइं । तासिं च पडिमाणं पिट्ठे पत्तेअं इक्किक्का रयणमई मुत्ता-पवाल-जाल-कंस-कोरण्ट-मल्लदामं फालिहमणिदंडं सिआयवत्तं धारिती छत्तहरपडिमा । तासिं च उभयपासे पत्तेअं उक्खित्तमणिचाम-
 5 राओ रयणमईओ चमरधारपडिमाओ । पडिमाणं च अगो पत्तेअं दो दो नागपडिमाओ, *दो दो जक्खपडिमाओ, दो दो भूअपडिमाओ,* दो दो कुंडधारपडिमाओ कयंजलीओ रयणमईओ सबंगुज्जलाओ पल्लुवासिंति । तहा देवच्छंदे चउवीसं रयणघंटाओ, चउवीसं माणिक्कदप्पणा, तहेव ठाण्ठिअदीविआओ सुवण्णमईओ, तहा रयणकरंडगाइं, पुप्फचगे-
 रिआओ, लोमहत्थाइं, पडलीओ, आभरणकरंडगाइं, कणगमयाणि, धूवदहणाणि, आरत्तिआणि, रयणमंगलदीवा, रय-
 णमिंगारा, रयणत्थालाणि, तवणिज्जपडिमाहा, रयणचंदणकलसा, रयणसिंहासणाणि, रयणमयाणि अट्ठमंगलाणि, सुवण्णमया
 10 तिलससुग्गया, कणगमयाणि धूवमंडाणि, सुवण्णमया उप्पलहत्थगा । एअं सबं पत्तेअं पडिमाणं पुरओ हुत्था । तं चेइअं चंदकंतसालसोहिअं, ईहामिग-उसभ-मगर-तुरंगम-नर-किंनर-विहग-वालग-रुरु-सरभ-चमर-गय-वणलयाविचित्तं रयणथं-
 भसमाउलं, पडागारमणिज्जं, कंचणधयदंडमंडिअं, ओअट्ठिअकिंकिणीसद्दमुहलं, उवरि पउमरायकलसविराइअं, गोसीस-
 चंदणरसघासय (?) लंछिअं । माणिक्कसालभंजिआहिं विचित्तचिट्ठाहिं अहिट्ठिअनिअं, बारदेसमुभयओ चंदणरसलि-
 त्तकलसजुअलंकिअं, तिरियं बद्धोलंबिअधूवियसुरहिदामरम्मं, पंचवण्णकुसुमरइयधरतलं, कप्पूरागरुमिगमयधूवधूमं-
 15 धारियं, अच्छरगणसंकिण्णं, विज्जाहरीपरिअरिअं, अग्गओ पासओ पच्छा य चारुचेइअपायवेहि मणिपीढिआहिं च
 विभूसिअं भरहस्स आणाए जहाविहि वड्ढुरयणेण निप्पाइअं । तथेव दिव्वरयणसिलामईओ नवनवइभाऊणं पडि-
 माओ कारिआओ, अप्पणो अ पडिमा सुस्सूसमाणा कारिआ । चेइआओ बाहि एगं भगवंतस्स उसभसामिणो थूमं,
 एग्गूणं च सयं भाउगाणं थूमे कारविंसु । इत्थ गमणागमणेणं नरा पुरिसा मा आसायणं काहिति ति लोहजंतमया
 आरक्खगपुरिसा कारिआ । तेण तं अगम्मं जायं । गिरिणो अ दंता दंडरयणेणं छिन्ना । अओ सो गिरी अणारो-
 20 हणिज्जो जाओ । जोअणंतराणि अ अट्ठपयाणि मेहलारूवाणि माणुसअलंघणिज्जाणि कारिआणि । अओ चेव अट्ठावओ
 ति नामं पसिद्धं ।

तओ कालक्कमेण चेइअरक्खणत्थं सद्विहाहस्सीए सगरचक्कवट्ठिपुत्ताणं दंडरयणेण पुढविं खणित्ता बोले (?) सह-
 स्सजोअणा परिहा कया, दंडरयणेण गंगातडं विदारित्ता जलेणं पूरिआ । तओ गंगा खाइअं पूरित्ता, अट्ठावयासण्णगा-
 मनगरपुराइअं पलावेउं पउत्ता । पुणो दंडरयणे आयड्ढिअ कुरूणं मज्झे, हत्थिणाउरं दक्खिणेण, कोसलदेसं
 25 पच्छिमेण, पयागं उत्तरेण, कासिदेसस्स दक्खिणेणं, वज्झमज्जे दक्खिणेणं, मगहाणं उत्तरेणं, मग्नईओ
 कट्ठंती सगराइट्ठेण जण्हुपुत्तेणं भगीरहकुमारेणं पुबसमुद्दमोआरिआ । तप्पमिइ गंगासागरतित्थं जायं ।

इत्थेव य पबए अट्ठ उसभसामिणो नत्तुआ, नवनउई वालु-वलिप्पमुहा पुत्ता य सामिणा सद्धिं, एवं अट्ठ-
 त्तरसयं एगसमएण उक्कोसोगाहणाए अच्छेरयभूआ सिद्धा ।

- इत्थ पबए ससत्तीए आरोहुं जो मणुओ चेइयाइं वंदए सो मुखं इहेव भवे पाउणइ ति सिरिचद्धमाण-
 30 सामिणा सयं वणिणओ एसो । तं सोउं भयवं गोअमसामी लद्धिनिही इमं नगवरमारूढो । चेइआइं वंदित्ता
 असौगतस्सले वेसमणस्स पुरओ साहूणं तवकिसिअंगत्तणं वक्खाणंतो सयं च उवचिअसरीरो वेसमणस्स—‘अहो !
 अन्नहावाई-कारि’त्ति विअप्पनिवारणत्थं ‘पुंडरीयज्झयणं’ पण्णविंसु । पुंडरीओ किल पुट्टसरीरो वि भावसुद्धीए सबद्ध-
 सिद्धिं गओ । कंडरीओ उण दुब्बलदेहो वि सत्तमपुढवीए । तं च पुंडरीअज्झयणं वेसमणसामाणिणं अवधारिअं
 गोअममुहाओ सोऊणं । सो अ तुंबवणसन्निवेसे धणगिरिपत्तीए सुनंदाए गम्भे उववज्जिअ दसपुबधरो

वइरसामी जाओ । अट्टावयाओ ओअरमाणेणं च **गोअम**सामिणा **कोडिन्न-दिन्न-सेवा**लितावसा तिउत्तर-
पंनरससयसंखा दिक्खिया । ते खलु जणपरंपराए इत्थ तित्थे चेइअवंदगो सिवं इहेव पावइ त्ति **वीरवयणं** सुच्चा
पढम-बीअ-तइअमेहलासुं जहासंखं **कोडिन्ना**इआ आरुढा अहेसि । तओ परं गंतुमचयंता **गोअम**सामिं अप्पडिह-
यमुत्तरंतं दट्ठुं विम्हिअ पडिबुद्धा निक्खंता य ।

तत्थेव पवए **भरह**चक्कवट्ठिपमुहाओ अणेगा महरिसिकोडीओ सिद्धाओ । तत्थेव य **सुवुद्धी** नाम **सगर-** 5
चक्किमहामच्चो **जन्हु**माईणं सगरसुआणं पुरओ, **आइच्चजसा**ओ आरब्भ पंचासलक्खे कोडिसागरोवमकालमज्जे
भरहमहारायवंससमुब्भूआणं रायरिसीणं चित्तंतरंगंडियाए सबट्टसिद्धिं^१गइं मुक्खगइं च वाहरित्था ।

इत्थेव पवए पवयणदेवयानीयाए **वीरमई**ए^२ चउवीसजिणपडिमाणं भाले सुवण्णमया रयणखचिया तिलया
दिन्ना । तओ तीए धूसरीभवं जुगलधम्मिभवं देवभवं च लद्धूण **दमयंती**भवे संपत्ते तिमिरपहयरावहारिभालयले
साभावित्तं तिलयं संजायं । 10

इत्थेव पवए **वालि**महरिसी कयकाउस्सगो ठिओ । अह विमाणखलणकुविण्ण **दसग्गीवेण** पुब्वेरं सरं-
तेणं^३ तलभूमिं खणित्ता, तत्थ पविसिअ एअं निअवेरिणं-सह **अट्टावयगिरिणा** उप्पाडिअ **लवणसमुद्दे** खिवामि
त्ति बुद्धीए विज्जासहस्सं सुमरित्ता उप्पाडीओ गिरी । तं च ओहिनाणेण नाउं चेइअरक्खानिमित्तं पायंगुट्टेण गिरिमत्थयं
सो रायरिसी चंपित्था । तओ सकुच्चिअगतो दसाणणो मुहेण रुहिरं वमंतो आरावं मिल्हित्था । तत्तुच्चिअ **रावणु** त्ति
पसिद्धो । तओ मुक्को दयालुणा महरिसिणा पाएसु पडित्ता खामित्ता य सट्ठाणं गओ । इत्थेव **लंका**हिर्वई जिणाणं 15
पुरओ पिक्खणयं करित्तो दिव्वसेण वीणातन्तीए तुट्टाए मा पिक्खणयरसमंगो होउ त्ति निअमुआउल्लसं कट्टित्तुं
वीणाए लाइ । अवं (एवं^४) मुअवीणावायणए भत्तिसाहसतुट्टेण **धरणिंदेण** तित्थवंदणागएण **रावणस्स** अमोह-
विजया सत्तिरूवकारिणीं विज्जा दिन्ना ।

तत्थेव पवए **गोअम**सामिणा सिंहनिसिज्जाचेइअस्स दक्खिणदुवारे पविसंतेण पढमं चउण्हं संभवाईणं पडि-
माओ वंदिआओ; तओ पयाहिणेणं पच्छिमदुवारेसु पासाईणं अट्टण्हं; तओ उत्तरदुवारे धम्माईणं दसण्हं, तओ पुब्व-20
दुवारे दो चेव उसभ-अजिआणं ति ।

जं^५ तित्थमिणमगम्मं तां^६ फलिह^६वणगहणसमरवालेहि^५ । जलपडिर्विवियचेईअज्झयकलसाइं पि जं पिच्छे ॥ १ ॥

भविओ विसुद्धभावो पूआण्हवणाइं तत्थ वि कुणंतो । पावइ जत्ताइफलं जं भावोच्चिअ फलं दिसइ ॥ २ ॥

भरहेसरनिम्मिविआ चेइअथूमे इहं पडिमजुत्ते । जे पणमंति महंति अ ते धन्ना ते सिरीनिलया ॥ ३ ॥

इअ अट्टावयकप्पं **जिणपहसूरी**हि निम्मिअं भवा । भावित्ति निअमणे^६ जे तेसिं कल्लाणमुल्लसइ ॥ ४ ॥ 24

अष्टापदस्तवे पूर्व योऽर्थः संक्षिप्य कीर्तितः । विस्तरेण स एवासिन् कल्पेऽस्माभिः प्रकाशितः ॥ ५ ॥

॥ इति श्रीअष्टापदकल्पः समाप्तः ॥

॥ अं० ११८ ॥

† एतदन्तर्गता पक्तिः पविता B P Pa आदर्शेषु । 1 P सरित्तेणं । 2 'जं' नास्ति P Pa B । 3 B तो, Pa-b तावत् । 4 Pa फणिहा° । 5 P Pb °वालहिं । 6 Pa नियमेण ।

५०. हस्तिनापुरतीर्थस्तवनम् ।

अभिवन्द्य जगद्वन्द्यान् श्रीमतः शान्ति-कुन्धवरान् ।

स्तुत्यं वास्तोष्पतिस्तोमैः स्तौमि तीर्थं गजाह्वयम् ॥ १ ॥

शतपुत्र्यामभून् नाभिसूतोः सूनुः कुरुर्नृपः । कुरुक्षेत्रमिति ख्यातं राष्ट्रमेतत्तदाख्यया ॥ २ ॥

५ कुरोः पुत्रोऽभवद् हस्ती तदुपज्ञमिदं पुरम् । हस्तिनापुरमित्याहुरनेकाश्चर्यसेवधिम् ॥ ३ ॥

श्रीयुगादिप्रभोराधां चोक्षैरिक्षुरसैरिह । श्रेयांसस्य गृहे पञ्चदिव्याढ्याऽजनि पारणा^१ ॥ ४ ॥

जिनास्त्रयोऽत्राजायन्त शान्ति-कुन्धुररस्तथा । अत्रैव सार्वभौमर्द्धि^२ बुभुजुस्ते महीभुजः ॥ ५ ॥

मल्लिश्च समवासाणींतेन चैत्यचतुष्टयी । अत्र निर्मापिता श्राद्धैर्वीक्ष्यते महिमाद्भुता ॥ ६ ॥

भासतेऽत्र जगन्नेत्रपवित्रीकारकारणम् । भवनं चाऽम्बिकादेव्या यात्रिकोपप्लवच्छिदः ॥ ७ ॥

१० जाह्नवी क्षालयत्येतच्चैत्यभितीः खवीचिभिः । कल्लोलोच्छालितैर्भूयो भक्त्या स्नात्रचिकीरिव ॥ ८ ॥

सनत्कुमारः^३ सुभूमो महापद्मश्च चक्रिणः । अत्रासन् पाण्डवाः पञ्च मुक्तिश्रीजीवितेश्वराः ॥ ९ ॥

गङ्गादत्तः कार्तिकश्च श्रेष्ठिनौ सुव्रतप्रभोः । शिष्यावभूतां विष्णुश्च नमुचेरत्र शासिता ॥ १० ॥

कलिदर्पद्रुहं स्फीतसङ्गीतां सद्रसुव्ययाम् । यात्रामासूत्रयन्त्यत्र भव्या निर्व्याजभक्तयः ॥ ११ ॥

शान्तेः कुन्धोऽरव (रस्य) चतुष्कल्याणी चात्र पत्तने । जज्ञे जगज्जनानन्दा सम्मेताद्रौ च निर्वृतिः ॥ १२ ॥

१५ भाद्रस्य^४ सप्तमी श्यामा नभसो नवमी शितिः । द्वितीया फाल्गुनस्यांत्या तिथ्योऽमूर्ध्वो दिवश्च्युतेः ॥ १३ ॥

ज्येष्ठे त्रयोदशी कृष्णा माघवे च चतुर्दशी । मार्गे च दशमी शुक्ला तिथयो जनुषस्तु वः ॥ १४ ॥

शुके चतुर्दशी श्यामा राधे बहुलपञ्चमी । महस्येकादशी शुभ्रा जज्ञुर्दीक्षादिनानि च ॥ १५ ॥

पौषस्य नवमी श्येनी तृतीया धवला मघोः । ऊर्जस्य द्वादशी श्वेता ज्ञानोत्पत्तेरहानि वः ॥ १६ ॥

शुके त्रयोदशी कृष्णा वैशाखे पक्षतिः^५ शितिः । मार्गे वलक्षा दशमी मुक्तेर्वस्तिथयः क्रमात् ॥ १७ ॥

२० भवाद्दशानां पुरुषरत्नानां जन्मभूरियम् । स्पृष्ट्वाऽप्यनिष्टं-शिष्टानां पिनष्टि किमुत स्तुता ॥ १८ ॥

तादृग्विधैरतिशयैः पुरुषप्रणीतैर्विभ्राजितं जिनपतित्रितयी^६ महैश्च ।

भागीरथीसलिलसङ्गपवित्रमेत-ज्जीवाच्चिरं गजपुरं भुवि तीर्थरत्नम् ॥ १९ ॥

इत्थं पृषत्कविषयार्कमिते शकाब्दे वैशाखमासशितिपक्षगषष्ठतिथ्याम् ।

यात्रोत्सवोपनतसंघयुतो यतीन्द्रः स्तोत्रं व्यधाद् गजपुरस्य जिनप्रभाख्यः ॥ २० ॥

25

॥ इति श्रीहस्तिनापुरस्तवनम्, कृतिः श्रीजिनप्रभसूरीणाम् ॥

॥ प्र० २१, अ० १६ ॥

१ Pa पारणे । २ Pa C आ महिमाद्भुर्वभौमर्द्धि । ३ P Pa सनत्कुमारसुभूमौ । ४ Pa भाद्रपदस्य । ५ Pa-c पक्षितिः । ६ B Pa त्रितयै, C तृतीयैः ।

५१. कन्यानयमहावीरकल्पपरिशेषः ।

अह विज्ञातिलयमुणी आपसा संघतिलयसूरीणं । परिसेसलवं जंपइ कंनाणयवीरकप्पस्स ॥ १ ॥

तहा हि—भट्टारया सिरिजिणप्पहसूरिणो सिरिदउलतावादनयरे साहु पेथड—साहु सहजा—ठ० अच-
लकारिअचेइआणं तुरुक्केहि^१ कीरमाणं भंगं फुरमाणदंसणपुवं निवारित्ता, सिरिजिणसासणपभावणातिसयं कुणंता,
पाडिच्छगणं सिद्धंतवायणं दिंता, तवस्सीणं अंगाणंगपविट्ठागमतवाइं कारित्ता, विणेयाणं अवरगच्छय^२मुणीण पि 5
पमाण-वागरण-कव-नाडयालंकाराईं सत्थाईं भणंता, उब्भडवायभडवायाणं वाइविदाण अणप्पदप्पमवहरंता, सावसेसं
वच्छरतिगमइक्कमंति ।

इओ अ सिरिजोगिणिपुरे सिरिमहम्मदसाहिस्सागहिराओ कहिचि अवसरे पत्थुआए पंडिअगुट्ठीए
सत्थवियारससयमावन्नो सुमरेइ गुरूणं गुणे, भणइ अ—जइ ते भट्टारया सपयं मह सहालंकरणं हुता ता मज्झ मणोगय-
समत्थसंसयसल्लुद्धरणे हेलाए खमंता । नूणं विहप्पई^३ तब्बुद्धिपराजिओ चेव भूमिमुज्झिअ सुन्न गयणदेसमल्लीणो । 10
इत्थं गुरूणं भूवइकिज्जमाणगुणवन्नणावइअरे, अवसरन्नू तक्कालं^४ दउलतावादादागओ ताजलमल्लिको^५ भूमि-
अलमिलिअभालवट्ठो विन्नवेइ—महाराय ! संति ते तत्थ महप्पाणो । परं तन्नयरनीरमसहमाणा किसिअंगा गाढं वट्ठंति ।
तओ संभरिअगुरूगुणपब्भारेण भूमिनाहेण सो चेव मीरो आइडो^६—भो मल्लिक ! सिग्घं गंतूण दुवीरखाने लिहावेसु फुर-
माणं । पेसेसु तत्थ । जहा तारिससामग्गीए चेव भट्टारया पुण इत्थ इंति । तओ तेण तहेव कए, पेसिअं फुरमाणं ।
कमेण पत्तं सिरिदउलतावाद्दीवाणे । भणियं च सविणयं नयरनायगेणं सिरिकुतुलखानेण भट्टारयाणं सिरिपात- 15
साहिफुरमाणागमणं ढिल्लीपुरं पइ पत्थाणं चाइट्ठं । तओ दिणदसगम्भंतरे सन्नहिज्जण जिट्ठसिअबारसीए रायजोगे
संघसत्थिअपरिसाए अणुगम्ममाणा पत्थिआ महयाविच्छड्डेण गुरूणो । कमेण ठाणे ठाणे भूहसवसयाइं पाउब्भावयंता,
विसमदूसमादप्पं दलंता, सयलंतरालजणवयजणनयणकोउहल्लमुप्पाअयंता, धम्मट्ठाणाइं उद्धरंता, दूरओ उक्कठाविसं-
तुलसमागच्छंतआयरियवग्गेहि बंदिज्जमाणा, पत्ता रायभूमिमंडणं सिरिअल्लावपुरदुगं । तओ तत्तारिसपभावणा-
पगरिसासहिण्हुमिलक्खुकयं विप्पडिवत्ति मुणिज्जण, ताणं चेव गुरूणं सीसुत्तमेहि रायसभामंडणेहिं गुरूगुणालंकिअ- 20
देहेहिं सिरिजिणदेवसूरीहिं विन्नत्तेण भूवइणा सम्मुहं पविट्ठाविण सवहुमाणं फुरमाणेण मल्लिकपच्चप्पिअ-
सयलसत्थिअवत्थुणो विसेसओ जिणसासणं पभावयंता, सट्ठं मासं अच्छिअ, पत्थिआ अल्लावपुराओ । पुणो वि
धरणीनाहेण सिरिसिरोहमहानयरे संमुहपेसिअमसिणसिणिद्धदेवदूसप्पायवत्थदसणेण अलंकरिआ, जाव हम्मीरवीर-
रायहाणीपरिसरदेसेसु संपत्ता ।

इओ चिरोवचिअभत्तिराएण अभिसुहमागएहिं दंसणनिमित्तओ वि अमयकुंडणहाएहि व धन्नमप्पाणं मन्नमा- 25
णेहि आयरियजइसंघसावयविंदेहि परिअरिआ भद्वयसीअवीआए जाया रायसभामंडणं जुगप्पहाणा । तक्खणं
आणंदभरनिब्भरेहि नयणेहिं अब्भुत्थाणमिवायरंतेण सिरिमहम्मदपातसाहिणा पुच्छिआ कोमलगिराए
कुसलपउत्तिं । चुंविओ अ ससिणेहं गुरूणं करो धरणिआएण, धरिओ अ हिअए अच्चंतादरपरेण । गुरूहि पि तक्का-
लकविअअहिनवासीवयणदाणेण चमक्कारिअं नरेसरमाणसं । पेसिआ य महामहसारं विसालसालं पोसहसालं । आइट्ठा
य महीनाहेण गुरूणं सह गमणाय पहाणपुरिसा हिदुअरायाणो, सिरिदीनारपमुहा महामल्लिका य । पणमंति सयसा- 30
हस्सा चिरुक्कंठिआ सावयलोआ । मिलिआ य चिरदंसणलालसा नायरलोआ । संगया य कोउहलेण पगइजाणवयजणा ।
तओ बंदिविंदेहि भोगावलीहि थुवंता, भूवालप्पसाइअभूरिमेरीवेणुवीणामद्लमुइंगपडुपडहजमलसंखमुंगलाइ^४ विउलवाइ-
अरवेणं दिअंतरालं मुहलं विणिम्मविता, विप्पवग्गेहि वेअज्झुणीहि थुणिज्जंता, गंधवेहि सूहवाहि अ गाइज्जमाणमंगला, पत्ता

1 Pa C तुरुक्केहि 2 Pa अवरगच्छमु° । 3 B तक्काले । 4 एतदन्तर्गता पंक्तिः पतिता Pa आदर्शे । 4 Pa
मुंगला°; C भुगला° ।

तत्कालं सिरिसुरताणसराइपोसहसालं । कया य वद्धावणयमहूसवा संघपुरिसेहिं । वाइओ अ भद्वयसिअतइआदिणे सयलसंघकारिअमहूसवसारं सिरिपज्जोसवणाकप्पो । पत्ता य ठाणे ठाणे आगमणप्पभावणालेहा । रंजिआ सयलदेससंघा । मोइआ अणेगे रायबंदिवद्धा रायदिज्जसयसाहस्सा सावया । इअरलोगा य करुणाए उम्मोइआ काराहिंतो । दिन्ना दाविआ य अपइट्ठाणं पइट्ठा । कया य काराविआ य अणेगसो जिणधम्मप्पभावणा ।

- 5 एवं णिच्चं रायसभागमणपंडिअवाइअविंदविजयपुबं पभावणाए पयट्टमाणाए, कमेण वासारत्तचउमासीए वइक्कंताए, अन्नया फग्गुणमासे **दउलतावादाओ** आगच्छंतीए **मगदूमई जहां**¹ नामधिज्जाए निअजणणीए संमुहं पट्टिण्ण चउरंगचमूसमूहसन्नद्धेण सुरत्ताणेण अब्भत्थणापुरस्सरं चालिआ गुरुणो अप्पणा समं । **वडथूण**ठाणे भिट्ठिआ जणणी । महाराएण दिन्नं सबेसिं महादाणं । परिधाविआ सबे पहाणकवाइ²वत्थाइं । कमेण पत्तो महूसवमइं रायहाणिं । सम्माणिआ गुरुणो वत्थकप्पूराईहिं । तओ चित्तिसिअदुवाल्सीए रायजोगे महारायाणमापुच्छिअ पातसाहिदत्तसाइवा-
10 ण³छायाए कया नंदी । तत्थ दिक्खिआ पंच सीसा । मालारोवण-संमत्तारोवणाईणि अ धम्मकिच्चाइं कयाणि । विच्चिअं वित्तं **थिरदेवनंदणेण ठ० मद्देन** । आसादसुद्धदसमीए अ पइट्ठिआणि अहिणवकारिआणि तेरस बिंबाणि, महावित्थरेणं । तत्थ विच्चिअं बिंबकारावएहिं बहुअं वित्तं । विसेसओ साहु**महाराय**तणएण **अजयदेवेण** ति ।

- तहा अन्नया नरिदेण दूरओ निच्चं समागमणे गुरुणं कट्ठं ति चित्तिऊण पदिन्ना सयमेव निअपासायपासे सोहंतभवणराई अभिणवसराई; आइट्ठा य वसिउं तत्थ सावयसंघा । **‘भट्टारयसराइ’** ति कयं से सयं नरिदेण
15 नामं । कारिओ तत्थेव **वीरविहारो** पोसहसाला य पातसाहिणा । तओ **तेरसयनवासिअवरिसे** आसादकिण्हसत्तमीए सुमहं⁴मुहुत्ते महीवइसमाइट्ठगीयनट्टवाइअसंपदाए पयडिज्जमाणअमाणमहूसवसारं, सयं नरिदेण दाविज्जमाण-मंगलं, पविट्ठा पोसहसालं भट्टारया । संतोसिआ पीइदाणेणं विउसा । उद्धरिआ दाणेणं दीणाणाहाइलोआ ।

- चालिआ पुणऽन्नया मग्गसिरमासे पुवदिसजयजत्तापत्थिण्ण अप्पणा सह नरिदेण । कारिआ ठाणे ठाणे बंदि-
20 मोअणाइणा जिणधम्मप्पभावणा । उद्धरिअं सिरि**महुराति**त्थं । संतोसिआ दाणाईहिं दिअवराइणो । निच्चं पवासूणं खंधावारे कट्ठं ति मत्तमाणेण महीनाहेण **खोजे जहांमलिकेण** सद्धिं **आगरानगराओ** पडिपेसिआ रायहाणिं पइ सच्चपइन्ना गुरुणो । गहिऊण सिरि**हत्थिणाउर**जत्ताफुरमाणं समागया निअट्ठाणे मुणिवइणो । तओ मेलिऊण चउबिहं संघं काऊण य पुत्तं **‘चाहडसहिस्स साहुबोहित्थस्स** संघवइत्ततिलयं । पट्टिआ सुमुहुत्ते सायरियाइपरिवारा सिरि**हत्थिणाउर**जत्तं गुरुणो । विहिआ ठाणे ठाणे संघवइ**बोहित्थेण** महूसवा । संपत्ता तित्थभूमिं, कयं च वद्धावणयं । ठाविआणि तत्थ गुरूहिं अहिणवकारिअपइट्ठिआणि सिरि**संति-कुंथु-अरजिण**बिंबाणि, **अंबिआ**पडिमा

- 25 य चेइअट्ठाणेसु । कया य संघवच्छल्लाइमहूसवा संघवइणा संघेण य । पूइआ वत्थभोअणतंबोलाईहिं वणीमगसत्था । आगयमित्तेहिं जत्ताओ गुरूहिं वइसाहसुद्धदसमीदिणे तं चेव दूरीकयसयलदुरिअडिंबं⁵ सिरि**महावीर**बिंबं ठाविअं महूसवसारं, साहिरायकारिअविहारे, तहेव पूइज्जइ संघेण । विसेसओ दिसिजत्ताओ समागए महाराए पवट्ठंति ऊसवा चेइयवसहीसु । संमाणेइ गुरुणो उत्तरोत्तरमाणदाणेण सिरिसबभोमो । वज्जंति पइदिसं सूरिसबभूमाणं पभावणा-सारा जसपडहा । विहरंति निरुवसगं⁶ सबदेसेसु सेअंबरा दिअंबरा य रायाहिरायदिन्नफुरमाणहत्था । **स्वरतरगच्छा-**
30 **लंकारगुरुप्पसायाओ** सगसिन्नपरिभूए वि दिसिचके कयाइं गुरूहिं फुरमाणगहणेण ⁷अकुदोभयाइं सिरि**सित्तुज्जगि-**
रिनार-फलवद्धिप्पमुहतित्थाइं । उज्जोइआ इच्चाइकिच्चेहि सिरि**पालित्तय-मल्लवाइ-सिद्धसेणदिवायर-**
हरिभदसूरि-हेमचंदसूरिप्पमुहा पुवपुरिसा । किं बहुणा सूरिचक्रवट्टीणं गुणेहिं आवज्जिअस्स नरिंदस्स पयडा एव पयट्ठंति सयलधम्मकज्जारंभा । वाइज्जंति पइ पच्चूसं चेइअवसहीसु जमलसंखा । किज्जंति धम्मिण्हिं **वीरविहारो** वज्जंतगुहिरमद्वलमुइंगभुगलतालपिक्खणयसारं महापूआओ । वासिति सिरि**महावीर**पुरओ भविअलोअउग्गाहिज्जमाण-

1 Pa मगदूमई जहां, D मगदूमई जहां । 2 C °कवावत्थाइं । 3 Pa सायबाण°, C °साइबाणसालयाए । 4 C बाहड-सहस्स । 5 C विडिंबं । 6 B °सगगा । 7 Pa अकुतो° ।

कप्पूरागुरुपरिमलुगारा दिसिचक्रं । संचरन्ति हिंदुअरज्जे इव, दूसमसूसमाए इव, अणज्जरज्जे वि दूसमाए जिणसासण-
प्पभावणापरायणा सिच्छाए मुणिणो । किं च, लुढंति गुरूण पायवीढे किकरा इव पंचदंसणिणो सपरिवारा । पडि-
च्छंति पडिच्छगा इव गुरुवयणं । सेवंति अ निरंतरं दारदेसट्ठिआ गुरुदंसणूसुगा इह-परलोअकज्जत्थिणो परत्तिथिणो ।
निवअब्भत्थणाओ गच्छंति निच्चं रायसभाए गुरुणो । मोआर्विति बंदिवग्गं । उप्पायंति जिणुत्ताणुसारिज्जुत्तिजुत्तवय-
णेहि निरंतरं रायमणे कोउहल्लं । महल्लचरिआ सुचारित्तिणो पवट्ठंति पए पए पभावणं । गंगोदयसच्छचित्ता धव-5
लिति निअजसचंदिमाएहि अंतरालाई । उज्जीर्विति वयणामएहि जीवलोग । सदसणिणो परदंसणिणो अ वहंति सिर-
ट्ठिअं^१ आणं समग्गवावारेसु । वक्खार्णिंति अणत्तासाहारणभंगीए स-परसिद्धतं जुगप्पहाणा । एआरिसा पभावणापग-
रिसा, पयडं चैव परिभाविज्जमाणा, निच्चं पि वट्ठमाणा कित्तिअमित्ता अप्पमईहि कहेउ सक्का । केवलं जीवंतु वच्छर-
कोडीओ, पभावयंतु सिरिजिणसासणं सुचिरं इमे सूरिवरा ।

सिरिजिणपहसूरीणं गुणलेसथुई पभावणं ति । परिसेसे परिकहिआ कन्नाणयवीरकप्पस्स ॥ १ ॥ 10

॥ इति कन्यानयश्रीमहावीरकल्पपरिशेषः ॥

॥ अं० १०८ ॥

५२. कुल्यपाकस्थक्रषभदेवस्तुतिः ।

श्रीकुल्यपाक^१प्रासादाभरणं शरणं सताम् ।

माणिक्यदेवनामानमानमामि जिनर्षभम् ॥ १ ॥

15

श्रीमाणिक्यदेवनमस्कारः ।

श्रीकुल्यपाकपुरलक्ष्मीशिरोऽवतंस-प्रासादमध्यमनिमेध्यमधिष्ठितस्य ।

माणिक्यदेव इति यः प्रथितः पृथिन्याम्, तस्याहियुग्ममभिर्नौमि जिनर्षभस्य ॥ १ ॥

तीर्थेशिनां समुदयो मुदितेन्द्रचन्द्र-कोटीरकोटितटवृष्टपदासनानाम् ।

महुःखदारुणदुस्त्वनशाखिलेखा-पेषाय मत्तकरिणः करिण दधातु ॥ २ ॥

20

हेतूपपत्तिसुनिरूपितवस्तुतत्त्वम्, स्याद्वादपद्धतिनिवेशितदुर्नयौघम् ।

सत्सिद्धवल्लिविपिनं भुवनैकपूजा-पात्र जिनेन्द्रवचन शरण प्रपद्ये ॥ ३ ॥

आरुह्य खे चरति खेचरचक्रिण या, नाभेयशासनरसालवनान्यपुष्टा ।

चक्रेश्वरी रुचिरचक्रविरोचिहस्ता, शस्ताय साऽस्तु नवविद्रुमकायकान्तिः ॥ ४ ॥

॥ इति श्रीमाणिक्यदेवक्रषभस्तुतयः ॥

25

५३. आमरकुण्डपद्मावतीदेवीकल्पः ।

आमरकुण्डकनगरे तिलङ्गजनपदविभूषणे रुचिरे ।

गिरिशिखरभुवनमध्यस्थिता जयति पद्मिनीदेवी ॥ १ ॥

- अस्ति 'स्वस्तिकरसमस्तगुणगणनीरन्ध्रेषु **अन्ध्रेष्वामरकुण्डं** नाम नगरमभ्रंलिहरम्यहर्म्यश्रेणिविश्राणितनयनान-
 5 न्दं' स्निग्धनानाविधच्छायातरुपरिष्कृत मञ्जुगुञ्जमधुकरनिकरपरिकरितकुसुमसौरभसंरम्भ^१सुरभीकृतदिग्बलय विमलबहल-
 सलिलकलिलसरित्सरोवरशोभित दुर्गमदुर्गतया विपक्षपक्षैरक्षोभितम् । किं वा तस्य पुरवरस्य वर्णयामः ?—यत्र करवीरसुमन-
 सोऽपि मृगमदगन्धयः । विशिष्टेक्षुयष्टि-विपुलकदलीफल-चङ्गनारङ्ग-नैकप्रकारसहकार-सरसपनस-पुत्राग-नागवल्ली-पूग-स्वा-
 दुच्च(त्व)शालिनालिकेरफलप्रभृतीनि हृद्यखाद्यानि, फलन्ति प्रतिहृतु सौरभ्यभरनिर्भरवासितदिक्पालयः शालयः, वीक्ष्यन्ते
 परीक्षकैर्विपणिषु पट्टांशुकप्रमुखासिचयनिचयमौक्तिकरत्नादीन्यगण्यानि पण्यानि । इत एव निष्पन्न**मुरंगल**व्यपदेशपेश-
 10 **लमेकशिलापत्तनम्** । तत्समीपभूमिमलंकरिण्यु**विष्णुपद**चुम्बिशिखरपरम्पराशेखरितः सर्वतो रमणीयः पर्वतः पा-
 तयितुमीश्वरः सौन्दर्यगर्वतः पर्वतराजमास्ते । तदुपरि परिणाहारोहशालिश्री**ऋषभ-शान्तिनाथा**दिजिनप्रतिमालङ्कृताः
 कृतजनमनःप्रसादाः प्रासादाः^४ शोभन्ते शुभंयवः । तत्रैकत्र पवित्रतरे पारगतसद्गनि छद्मनिर्मुक्तमना मनागपि न^५ विषय-
 सुखैः क्षुभितहृदयः *सहृदयहृदयाह्लादिदयोदयः* प्रतिवसति स जितसरो विस्मयकारिचरणचर्यावशीकृत**पद्मावती-**
देवीलब्धप्रतिष्ठो **मेघचन्द्र**नामा दिग्म्बरः^६ व्रतिपतिरेकोऽनेकान्तिषत्परिषदन्वासितपदः । स चैकदा श्रावकगोष्ठी-
 15 मनुज्ञाप्य प्रतस्थे स्थानान्तरविहरणाय । यावत्कियतीमपि भुवमगमत्, स्वहस्ताभरणं नाद्राक्षीत् पुस्तकम् । ततश्चाहो
 नः प्रमद्वरता येन स्वपुस्तकमपि व्यसाध्मेति क्षण विषद्य सद्यश्छात्रमेकं क्षत्रियजातीयं **माधवराज**नामधेयं व्यावर्त-
 यत् पुस्तकानयनाय । स च^७ छात्रो वलित्वा मठमशठमतिर्यावत्पविशति तावदपश्यदेकयाऽद्भुतरूपधेयश्रिया स्त्रिया तं
 पुस्तकमूरुपरि न्यस्तम् । यावन्निर्भीकमक्षुब्धचेतास्तदूरोर्ग्रहीतुं प्रवृत्तस्तं तावत्सा वरवर्णिनी तत्पुस्तकं स्वस्कन्धदेशस्थमदी-
 दृशत् । तदनु स छात्रो मात्रोत्तीर्णवैया^८त्यात्तदूरौ चरणं दत्वा स्कन्धादपि तद्ग्रहीतुं प्रावृत्तः । ततस्तया राज्याहोऽय-
 20 मिति विमृश्य विधृतः करे, अभिहितश्च-वत्स ! किमपि वृणु, तत्तुभ्यमहं प्रयच्छामि । तुष्टाऽस्मि तव साहसिक्येन ।
 तदनन्तरं शिष्येण निजगदे-जगदेकवन्द्यो मद्गुरुः सर्वं मद्भूमिभरुचितमर्थं प्रदातुं समर्थ एवास्ति । तत्किमहं शुभवति !
 भवतीं प्रार्थये इत्यभिधाय छात्रः पुस्तकमादाय च स्वाचार्यसविधमागच्छत् । तदखिलमपि स्वरूपं निवेद्य पुस्तक-
 माचार्याय समर्पितम् । क्षणकगणाधिपतिरवोचद्-भद्र ! सा न स्त्रीमात्र, किन्तु भगवती **पद्मावती** देवता सा ।
 तद्गच्छ, लिखितहृद्यपद्यमिदं पत्र तस्यै दर्शयेति । गुर्वादेशं तथेति प्रतिपद्य सद्य एव विनेयो व्याधुष्य तं मठं गत्वा
 25 तस्यै तत्पत्रं समर्प्य पुरस्तस्थौ । देव्यप्यवाचयत्; यथा—

अष्टौ दन्तिसहस्राणि नव कोट्यः पदातयः । रथाश्च लक्षसख्याश्च कोशश्चासौ प्रदीयताम् ॥ १ ॥

- भगवत्यपि पदार्थमवधार्य तस्मादन्तेवासिने चतुरगस्तुरगः प्रददे । जगदे चासौ—यदेनमधिरुद्धं व्रजतु
 भवान् । यत्पत्रे लिखितमास्ते तत्सर्वं त्वत्पृष्ठत एव समेष्यति । केवलं गिरिवराऽध्वना त्वया गन्तव्यम्, पृष्ठतश्च नावलो-
 क्यम्—इति तद्वचनं तथेत्युरीकृत्य कृत्यवित्तद्विरिविवरमनुप्रावीविशदध्वम् । यावद् द्वादश योजनान्यत्राजीद्वाजी । ततः पश्चा-
 30 दागच्छदुच्छकरिषटाघण्टाटण्टकारतुमुलमतुलमुभाकर्णिणं समाकर्ण्य कुतूहलोत्तालतया स छात्रः सपदि पश्चाद्भागं
 सिंहावलोकितन्यायेन निभालयांबभूव । यावदवैक्षिष्ट करितुरगादिसमूहसङ्कुलं सेनाम् । तस्मिंश्च विस्मयरसमयहृदयीभूते
 तत्रैव द्वादशयोजनान्ते स तदधिष्ठितस्तुरङ्गमपुङ्गवोऽवास्थित । तदनु च स **माधवराजः** परमजैनस्तया पृतनया परिवृ-
 तस्तत्रैव नगरं निवेश्य तत्र देव्या भवनं च विधाप्य पुनरानमत्कुण्ड(**आमरकुण्ड** ?) नगरमागत्य राज्यलक्ष्मी

1 C स्वस्ति समस्त° । 2 C नयानन्द° । 3 'सरंभ' नास्ति B । 4 B 'प्रासादा' नास्ति । 5 'न' नास्ति Pa ।

* C नास्ति वाक्यमिदम् । 6 Pa व्रतपति° । 7 'च' नास्ति Pa । 8 C वैयावृत्त्यात्° ।

^१पर्यपालयद्भूपालमौलिलालितशासनः । प्रासादं चाभ्रंकषशिखरं हिरण्यदण्डकलशध्वजभ्राजिष्णुमचीकरत् । प्रत्यतिष्ठिपच्च तत्र चित्रीयमाणनमस्कुर्वाणमनुप्यचेतसं श्रीपद्मावतीं^२ देवीम् । पर्यपूजच्च पर्याप्तभक्तिरङ्गितमनास्त्रिषण्णमष्टविधपूजया । विद्यते च तदद्यापि भुवनोदरव्यापिमाहात्म्य भगवत्या मन्दिरमन्दलक्ष्मीकं भव्यजनतया पर्युपास्यमानम् । तस्य च गिरिविवरस्य^३ द्वारि विपुलशिलापट्टमद्यापि दत्तमस्ति, यथा तेन पथा सर्वोऽपि न प्रविशति । तत्र हि शिलामुद्घाट्य महतीं पूजा कृत्वा प्रविश्य प्रथमं लुठता गन्तव्यं कियतीमपि कलाम्, तदग्रे चोपविष्टैश्चलनीयम्, अग्रेतरां च महत्य- 5 वकाशे ऊर्ध्वर्जुभिरेव यावद्देवीसदनं किल गन्तव्यमिति । प्रत्यह्व्यूहसभावनया कष्टभयाच्च न कश्चित्प्रायस्तद्विवरद्वारमुद्धाटयितुं पाटवमसाहसिकं कलयतीति शिलापिहितद्वारि विवरस्थान एव सर्वेऽपि श्रद्धालवः पद्मावत्याः पूजां कुर्वते, प्राप्नुवन्ति च विष्वदीचीरभिरुचितार्थसिद्धी । माधवराजस्य कंकतिग्रामवास्तव्यत्वात्तद्वशजाः पुरं-
रित्तमराज-पिण्डकुण्डिमराज^४-प्रोल्लराज-^५रुद्रदेव-^६गणपतिदेवाः । गणपतिदेवपुत्री च रुद्रमहा-
देवी पञ्चविंशद्वर्षकृतराज्यस्ततः श्रीप्रतापरुद्रः । एते काकतीया इति प्रसिद्धाः ॥ 10

श्रीमदाराम (०दामर ?) कुण्डाल्यपद्मावत्या यथाश्रुतम् । अजल्पि कल्पलेशोऽयं श्रीजिनप्रभसूरिभिः ॥१॥

॥ इति श्रीआमरकुण्ड^७पद्मावतीदेवीकल्पः ॥

॥ अ० ५९, अ० २२ ॥

५४. चतुर्विंशतिजिनकल्याणकल्पः ।

इअ तीअवट्टमाणणागयचउवीसजिणवरिदाण । उसप्पिणिओँस्सप्पिणिभवाण अणुलोम-पडिलोमा ॥ १ ॥ 15
^१सग्गाइअमहिवलया पंचसु भरहेसु एरवयपणगे । कल्लाणयमासतिहीओँ सासया नय विदेहेसु ॥ २ ॥
 इअ भत्तिनिविअआयामखमणमिगदु त्ति पंचकल्लाणे । इअ संखेवतवेणं आराहह पचकल्लाणे ॥ ३ ॥
 वित्थरओँ अ चउत्थ चुइ-जंमेसुं करिज्ज पत्तेअ । जिणचिण्णेणं तवसा दिक्खाइतिग तु आराहे ॥ ४ ॥
 सुमइत्थ निच्चभत्तेण निग्गओँ वासुपुज्ज चउत्थेणं । पासो मल्ली वि अ अट्टमेण सेसाओँ छट्टेण ॥ ५ ॥
 अट्टमभत्तंती नाणमुसभ-मल्लि-नेमि-पासाणं । वसुपुज्जस्स चउत्थेण छट्टभत्तेण सेसाणं ॥ ६ ॥ 20
 चउदसमेणं उसभो वीरो छट्टेण मासिए भत्ते । सिद्धा वयंमि सुमइस्सुववासो निच्चभत्ते वि ॥ ७ ॥
 काउं कल्लाणतवं उज्जमणं जो करिज्ज विहिपुबं । जिणपहआराहणओँ परमपयं पावए स कमा ॥ ८ ॥
 चुइ-जम्म-दिक्ख-केवल-सिवाइ कल्लाणयाइं पंचेव । सबजिणाणं छ पुणो वीरस्स सगग्गभरणाई ॥ ९ ॥
 इह स्वित्तभवजिणाणं जो आराहेइ पचकल्लाण । ते दसखित्त-तिकालिअअरिहाण उवासिआ तेण ॥ १० ॥
 पणकल्लाणयकप्पं भवीण पूरिअमणिट्टसकप्पं । जो पढइ सुणइ भवो सयंवरा तस्स सिद्धिसिरी ॥ ११ ॥ 25

॥ अ० १३, अ० १५ ॥

५५. तीर्थकरातिशयविचारः ।

प्रथमं चत्वारः सहजातिशयाः, ततो घातिकर्मक्षयादेकादशातिशयाः । एकोनविंशतिः सुरकृतातिशयाः । एवं ३४ । तत्रापि—अवायावगमातिसओ नाणाइसओ वयणाइसओ पूआइसओ त्ति ।

॥ अ० २, अ० ७ ॥

30

1 Pa परिपालयद् । 2 Pa गिरिवरस्य । 3 B पिण्डकुण्डिमराज, Pa °कुण्डिइदिसराज । 4 Pa प्रोल्लमराज° ।
 5 C रुद्रगणपति° । 6 Pb आरम°, C आराम° । 7 Pa सगाइअगयहि° ।

५६. पञ्चकल्याणकस्तवनम् ।

- नमि वि जिण ताण किंतेमि कल्लाणए, पंच चुइ जंमु वउ नाण निब्वणए ।
 नाणु कत्तिअकसिणपंचमिहि संभवे, बारिसिहि नेमि चुइ पउम जंमो भवे ॥ १ ॥
 तेरसिहिं पउमवउ वीर सिवु पंनरसी, मागसिअ तीइ सुविहिस्स अर बारसी ।
 5 मग्गसिरकसिणपंचमि सुविहि जंमए, छट्ठिं सुविहिस्स वीरस्स दसमी वए ॥ २ ॥
 मुक्खु इक्कारसिहि एउ पउमप्पहे, सुद्धदसमी अर मुक्खु जंमणमहे ।
 पच इक्कारसिहि अरवयं निम्मल, जंमु वउ नाणु मल्लिस्स नमि केवलं ॥ ३ ॥
 चउदसिहि जंमु पुंनिम वयं सभवे, बहुलपोसे दसमि पास जंमूसवे ।
 गहिअ इक्कारसिहि पासदिक्खागमो, बारसिहिं जंमु ससि तेरसिहि संजमो ॥ ४ ॥
 10 नाणु उप्पन्नु चउदसिहिं सीअलजिणे, विमल सिअ छट्ठि संतिस्स नवमीदिणे ।
 गहिअ इक्कारसिहि चउदसिहि अभिनंदणे, पुंनिमिहि नाणु धंमे जणाणंदणे ॥ ५ ॥
 माहकसिणाइ छट्ठीइ पउमो चुउ, सीअलो बारसिहिं जंम-दिक्खाजुओ ।
 रिसहजिणु तेरसिहि पत्तु निव्वुइपए, नाणु सेअंसजिण मावसा गिज्जए ॥ ६ ॥
 सुद्ध बीआइ पुण दुन्नि कल्लाणए, जंमु अभिनंदणे नाणु वसुपुज्जए ।
 15 धम्म-विमलाइ तइआइ जाया जिणे, विमल वउ चउत्थि अजिअट्ठमी जंमणे ॥ ७ ॥
 अजिअ वउ नवमि बारसिहि अभिनंदणे, तेरसिहि धम्मदिक्खा पसिद्धा जिणे ।
 फग्गुणे कसिणछट्ठीइ नाणुज्जलं, मुक्खु सत्तमि सुपासस्स ससि केवलं ॥ ८ ॥
 सुविहि चुइ नवमि केवलमुसभिगारसी, जंमु सेअंस केवलु सुवय बारसी ।
 गहिउ सेअंसि तेरसिहि चारित्तयं, जंमु चउदसिहि वसुपुज्जमावसि वयं ॥ ९ ॥
 20 सुद्धबीआइ अर चविउ जिणपुंगवो, चउथि मल्ली चविउ अट्ठमी संभवो ।
 बारसिहि सुमइ वउ मल्लिजिण निव्वुइ, चउथि चित्ताइ पासस्स नाणं चुई ॥ १० ॥
 पंचमिहि चवणु चदप्पहे जिणवरे, अट्ठमिहि जंमु दिक्खा य रिसहेसरे ।
 सुद्धतइआइ कुंथुस्स नाणूसवो, सिद्धु पचमिहि णंतोऽजिउ संभवो ॥ ११ ॥
 सुमइ मुक्खो नवमि नाणुमेगारसी, वीरनाहस्स जंमूसवो तेरसी ।
 25 पुंनिमाए तु पउमाभ केवलमुणो, बहुलवइसाहपडिवइ सिव कुंथुणो ॥ १२ ॥
 सीअलो नाहु बीआइ परिनिव्वुउ, कुथु वउ पचमिहि छट्ठि सीअल चुउ ।
 दसमि नमि मुक्खु तेरसिहि णंतंभवो, चउदसिहि ऽणंतजिण केवलं तह तवो ॥ १३ ॥
 जाउ चाउइसिहि कुथु निम्मलमणो, चविउ सुद्धे चउथीइ अभिणंदणो ।
 चवणु सत्तमिहि धम्ममि तित्थेसरे, सिद्धु अभिनंदणो अट्ठमीवासरे ॥ १४ ॥
 30 अट्ठमिहि जंमु नवमी वयं सुमइणो, केवलं पत्तु दसमीइ वीरो जिणो ।
 विमलजिण बारसिहि अजिउ तेरसि चुउ, जिट्ठबहुलाइ सेअंसु छट्ठिहिं चुउ ॥ १५ ॥
 अट्ठमी जंमु नवमी सिवं सुबए, जंमु सिवु तेरसिहि सति चउदसि वए ।
 सुद्धपंचमिहि धम्मस्स निब्वणयं, नवमि वसुपुज्जजिण चवणकल्लाणयं ॥ १६ ॥
 जंमु बारसि सुपासस्स तेरसि वयं, बहुलआसाढचउथी उअभ चवणयं ।
 35 विमल सिव सत्तमिहिं दिक्ख नवमिहि नमी, वीर सिअछट्ठि चुइ नेमि सिवु अट्ठमी ॥ १७ ॥

पतु वसुपुज्जु चउदसिहि सिद्धासए, सावणे बहुलतिइ सिद्धि सेअंसए ।
 सत्तमिहि णंत चुइ जसु अट्टमि नमी, नवमि चुइ कुंथु सिअवीअ सुमई समी ॥ १८ ॥
 पंचमिहि जंसुछवि नेमि दिक्खारुई, पास सिवु अट्टमिहि सुवय पुनिम चुई ।
 भद्दवइसत्तमिहि संति चुइ ससि सिवे, चवणु अट्टमिहि सुपासस्स तित्थाहिवे ॥ १९ ॥
 सुद्धनवमीइ सुविही जिणो निव्वुउ, केवली नेमि आसो अमावसि हुउ ।
 पुनिमासीइ नमि तित्थनाहो चुउ, कुणह मह मंगल सोमसूरी थुउ ॥ २० ॥

5

॥ इति श्री[सोमसूरिकृतं]कल्याणिकस्तवनं समाप्तम् ॥

॥ ग्रं० काव्य २० ॥

५७. कोल्लपाकमाणिक्यदेवतीर्थकल्पः ।

सिरिकोल्लपाकपुरवरमडणमाणिक्यदेवरिसहस्स ।

10

लिहिमो जहासुअ किंचि कप्पमप्पेण गंथेण^१ ॥ १ ॥

पुवं किर अट्टावयनगवरे सिरिभरहेसरेण निअनिअवण्ण-पमाण-सठाणजुत्ताओ सीहनिजिजाययणे चउवी-
 †सजिणाणं पडिमाओ रयणमईओ कारिआओ । ताओ अमणुआणं अगम्माओ होहिति ति परिभाविअ एगा उअम-
 सामिपडिमा पुढो चेव लोआणुमहत्थ तेण चेव कारिआ^२ सच्छमरगयमणिमई, जडाजुअलं खधेसु, चिबुगे^३ दिवायरो,
 भालयले चदो, नाहीए सिवलिंग । अओ चेव माणिक्यदेवु ति विक्खाया । सा य कालंतरे जत्तागएहि खेअरेहि 15
 दिट्ठा । अउबरूवि ति विम्बिअमणेहि विमाणे ठाविऊण^४ वेअड्डुगिरि नीआ दक्खिणसेटीए । तेहि^५ भत्तिभरभरिअ-
 चित्तेहि पूइज्जइ । अन्नया भमंतेण नारयरिसिणा वेअड्डुगएण तं पडिमं दड्डूणं पुच्छिआ विज्जाहरा-कुओ
 एस ति^६ । तओ तेहि वुत्तं-अट्टावयाओ आणिअ ति । जप्पमिई एसा अम्हेहि पूइउ पक्कता तप्पमिई अम्हे दिणे
 दिणे वड्डिआ इट्ठीए^७ । तं सोउं नारओ सग्गे इंदस्स तप्पडिममाहप्प कहेइ । इंदेणावि सग्गे आणावित्ता भत्तीए
 पूइउमादत्ता, जाव मुणिसुव्वय-नमिनाहाण अंतरालं । इत्थंतरे लंकाए तेलुक्ककटओ रावणो उप्पन्नो । तस्स 20
 भज्जा मंदोअरी परमसम्मदिट्ठी । तीए त रयणविबमाहप्पं नारयाओ सोऊण तप्पूअणे गाढाभिगगहो गहिओ । त
 वुत्तंतं मुणित्ता महारायरावणेण इंदो आराहिओ । तेणावि तुट्ठेण समप्पिआ सा पडिमा महादेवीए । तीए तुट्ठाए
 तिकाळं पूइज्जइ । अन्नया दसग्गीवेण सीआदेवी अवहरिआ । मंदोअरीए अणुसिट्ठो वि त न मुचइ ।
 तओ सुमिणे पडिमाअहिट्ठायगेण रावणविणासो लंकाभंगो अ अक्खिओ मंदोअरीए । तओ तीए बिंव सायरे
 खिविअं । तत्थ सुरेहि पूइज्जइ ।

25

इओ अ कन्नाडदेसे कल्लाणनयरे संकरो नाम राया जिणभत्तो हुत्था । तत्थ केणावि मिच्छहिट्ठिणा
 वंतरेण कुविण मारी विउबिआ । अदण्णो राया । त दुक्खिअ नाउं देवी पउमावई रत्ति सुविणे भणइ-जइ
 महाराय ! रयणायराओ माणिक्यदेवं निअपुरि आणित्ता पूएसि तो सिव होइ । तओ राया सायरपासे गतूण उव-
 वासं करेइ । लवणाहिवो सतुट्ठो होऊण पयडी रायाण भणइ-गिण्हह जहिच्छाए रयणाइं । रण्णा विन्नत्त-न मे
 रयणाईएहि कज्जं, मंदोअरीठविअ बिंवं देहि ति । तओ सुरेण बिंवं कड्डिऊण अप्पिअ रण्णो, भणिअं च-तुह देसे 30
 सुही लोओ होही । परं पंथे गच्छतस्स जत्थ संसओ होही तत्थेव बिंवं ठाहि ति । तओ पत्थिवो पत्थिओ ससिन्नो । देव-

1 Pa गब्धेण । † एतदन्तर्गता पक्ति पतिता Pa आदर्शे । 2 P विमलमरगय° । 3 Pa C वेयङ्गि° । 4 B Pa तर्हि ।
 5 Pa दिट्ठीए ।

यापभावेण ¹तण्यजुअलखंधट्टियसगडारोविअं विंवं मग्गओ आगच्छइ । दुग्गं मग्गं लंघित्ता राया संसयं मणे धरइ—
किं आगच्छइ नवि त्ति । तओ सासणदेवीए तिलंगदेसे कोल्लपाकनयरे दक्खिणवाणारसि त्ति पंडिएहि
वणिज्जमाणे पडिमा ठाविआ । पुबिं अइनिम्मलमरगयमणिमयं आसि विंवं । चिरकालं खारोअहिनीरसगेण कठिणगं²
जायं । एगारसलक्खा असीइ सहस्सा नवसयाइ पंचुत्तराईं वरिसाइ सग्गाओ आणिअस्स भगवओ माणिक्कदेवस्स
5 सवुत्ताइं । तत्थ राया पवरं पासायं कारवेइ । किं च दुवालसगामे देवपूअट्ट देइ । तम्मि भयवं अंतरिकखे ठिओ
छसयाइं असीआइं विक्कमवरिसाइं । तओ मिच्छपवेसं नाउ सीहासणे ठिओ । निअकंतीए भविआणं
लोअणेसु³ अमयरसं वरिसेई—⁴किमेसा पडिमा टंकेहि उक्किन्ना, खाणीओ वा आणिआ, किं सप्पिणा घडिआ, वज्जमई
वा नीलमणिमई वि त्ति न निच्छिज्जइ, रंभाखंभनिमेव दीसेइ⁵ । अज्ज वि किर भगवओ णवणोदगेण दीवो पज्जलइ ।
अज्ज वि अंधा णवणमट्टियाए लोयणेसु बंधियाए सलोयणा हवंति । अज्ज वि तित्थाणुभावओ चेइअमंडवाओ झरंता
10 जलसीअरा जत्तिअजणाणं वत्थाइ उल्लिंति । §पुरओ सप्पदट्टो उट्टेइ । एवं अणेगविहपभावभासुरस्स महातिथस्स⁶
माणिक्कदेवस्स जत्तामहूसव पूअ च जे करिति कारविंति अणुमोअंति अ ते इहलोअ-पारलोइअसुहसिरि पाविंति ।
माणिक्कदेवकप्पो इअ एसो वणिओ समासेणं । सिरिजिणपहसूरीहि भविआणं कुणउ कल्लाणं ॥ १ ॥

॥ इति श्रीमाणिक्यदेवतीर्थकल्पः ॥

॥ ग्रं० ४४, अ० ५ ॥

15

५८. श्रीपुर-अन्तरिक्षपार्श्वनाथकल्पः ।

पयडपहावनिवासं पासं पणमित्तु सिरिपुराभरणं । कित्तेमि अंतरिक्षवट्टिअतप्पडिमाइ कप्पलवं ॥ १ ॥

पुबं लंकापुरीए दसग्गीवेण अद्धचक्किणा मालि-सुमालि¹नामाणो निअगा ओलगा केणावि कत्थवि
पेसिआ । तेसि च विमाणारूढाणं नहपहे वच्चताण समागया भोयणवेला । फुल्लवड्डुएण चित्तिअ—मए ताव अज्ज जिण-
पडिमाकरंडिआ ऊसगत्तेण घरे विसारिआ । एएसि च दुण्ह वि पुन्नवताणं देवपूआए अकयाए न कत्थ वि भोअणं ।
20 तओ देवयावसरकरंडिअमदट्टुं महोवरि एए रूसिस्सति त्ति । तेण विज्जाबलेण पवित्तवालुआए अहिणवा भाविजिण-
पासनाहपडिमा निम्मविआ । मालि-सुमालीहि त पूइत्ता भोअणं कय । तओ तेसु नहमग्गे पट्टिएसु² सा पडिमा
आसन्नसरोवरजलमज्जे बड्डुएण निक्खित्ता । सा य देवयाणुभावेण सरोवरमज्जे अखंडिअरूवा चेव तत्थ ट्टिआ ।
कालक्कमेण तस्स सरोवरस्स जल अप्पीहूअ । जलभरिअं खड्डुगं³ व दीसइ । त तओ कालतरेण विं(चिं?)गडल्लीदेसे
विं(चिं?)गडल्लं⁴ नयरं तत्थ सिरपालो नाम नरवई हुत्था । सो अ गाढकोढविहुरिअसव्वगो अन्नया पारहिहेउं
25 बाहि गओ । तत्थ पिवासाए लग्गाए तम्मि खड्डुगे कमेण पत्तो । तत्थ पाणिअं पीअं, मुह हत्था य पक्खालिआ । तओ
ते अगावयवा जाया नीरोगा कणयकमलुज्जलच्छाया । तओ घरं गयस्स रत्तो महादेवी तमच्छेरं दट्टुं पुच्छित्था—सामि !
कत्थ वि तुम्हेहि अज्ज ण्हाणाइ कयं । रायणा जहट्टिए वुत्ते देवीए चित्तिअं—अहो ! सादिबं ति । बीअदिणे राया
तत्थ नीओ । तीए सब्बं पक्खालिअ । जाओ पुण्णवसरीरावयवो राया । तओ देवीए बलिपूआइअं काऊण
भणिअं—जो इत्थ देवयाविसेसो चिट्ठइ सो पयडेउ अप्पाणं । तओ घरं पत्ताए देवीए सुमिणंतरे देवयाए भणिअं—
30 इत्थ भावितित्थयरपासनाहपडिमा चिट्ठइ । तस्स पभावेण रत्तो आरुग्ग सजायं । एय च पडिमं सगडे आरोविऊण
सत्तदिणजाए तण्णए जुत्तिता आमसुत्ततंतुमित्तरस्सीए रत्ता सयं सारहीहूएणं सट्ठाणं पइ चालेअवा इमा । जत्थेव

1 Pa भयजुअल°, C भणइय° । 2 Pa कडिणग । 3 B लोआण° । 4 एतदन्तर्गतं पाठ P आदर्शं नास्ति ।

* P विहायान्यत्र नोपलभ्यते वाक्यमिदम् । § P आदर्शे एव लभ्यते वाक्यमिदम् । 4 पदमिदं नास्ति Pa । 5 B नास्ति 'सुमालि' । 6 Pa नास्ति पदमेतत् । 7 B खुडग । 8 Pa विंगल्लि ।

निवो पच्छाहुत्थ पलोइस्सइ तत्थेव पडिमा ठाहिइ । तओ नरनाहेण तं खड्डुगजलमालोइ(डि)ऊण सा पडिमा लद्धा । तेण तहेव काउ पडिमा चालिआ । कित्तिअ पि भूमि गएण रत्ता, किं पडिमा एइ नवि त्ति सिंहावलोइअं कय । पडिमा तत्थेव अतरिक्खे ठिआ । सगडो अग्गओ हुत्तं नीसरिओ । रत्ता पडिमा अद्रट्ठण अधिईए गते तत्थेव **सिरि-पुरं** नामं नयरं निअनामोवलक्खिअ निवेसिअ, *चेइअं च तहि कारिअ । तत्थ पडिमा अणेगमहूसवपुष ठाविआ । पूएइ त पुहविपई तिक्काल । अज्जवि सा पडिमा तहेव अंतरिक्खे चिट्ठइ । पुबि किर सवाहडिअ घड सिरम्मि वहती 5 नारी पडिमाए हिट्ठा सीहासणतले सचरिसु । कालेण भूमिवेगरचडणेण वा मिच्छाडदूसिअकालाणुभावेण वा अहो अहो दीसंती जाव सपइ उत्तरीमित्त पडिमाए हिट्ठे संचरइ । पईवप्पहा य सीहासण-भूमिअतराले दीसइ । जया य सा पडिमा सगडमारोविआ तथा **अंबादेवी खित्तवालो** अ सहेव पडिमा । ऊसगत्तेण **सिद्ध-बुद्धाणं** अन्नयरो पुत्तो **अंबाए** गहिओ । अन्नो अ पच्छा ठिओ । तओ खित्तवालस्स आणत्ती दिन्ना, जहा एस दारओ तए आणे-अबो । तेणावि अइउत्ताउल चलंतेण सो नाणीओ । तओ देवीए दुवएण मत्थए आहओ । अज्जवि तहेव खित्त- 10 वालसीसे दीसइ । एवं **अंबाएवी-खित्तवालेहि** सेविज्जमाणा **धरणिंद-पडमावईहि** च कयपाडिहेरा सा पडिमा भवलोएहि पूईज्जइ, जत्तिअलोआ य जत्तामहूसव कुणति । तीए ण्हवणसलिलेण सित्त पि आरत्तिअ न विज्झाइ । ण्हवणोदगेण अहिसित्तगत्ताण दइ-खस^१-कुट्ठाइरोगा उवसमति ।

सिरिअंतरिक्खट्ठिअपासनाहकप्पे जहासुअ कि पि । सिरिजिणपहसूरीहि लिहिओ सपरोवयारकए ॥ १ ॥

॥ इति अंतरिक्ख(क्ष)पार्श्वनाथकल्पः ॥

15

॥ अ० ४१, अ० ८ ॥

* इद वाक्यं Pa आदर्शे नास्ति । 1 Pa खर० ।

५९. स्तम्भनककल्पशिलोच्छः ।

थंभणयकप्पमज्जे ज संगहिअं न वित्थरभएण । तं सिरिजिणपहसूरी सिलुंछमिव कं पि^१ जपेइ ॥ १ ॥

ढंकपन्वए रणसीहरायउत्तस्स भोपलनामिअं धूअं रुवलावण्णसंपन्नं दइण जायाणुरायस्स तं सेवमा-
णस्स वासुगिणो पुत्तो नागज्जुणो नाम जाओ । सो अ जणएण पुत्तसिणेहमोहिअमणेण सब्वासिं महोसहीणं फलाइं
५ मूलाइं दलाइ च मुंजाविओ । तप्पमावेण सो महासिद्धीहि अलंकिओ 'सिद्धपुरिसु'त्ति विक्खाओ पुहविं विअरंतो
सालाहणरत्तो कलागुरू जाओ । सो अ गयणगामिणिविज्जाअज्झयणत्थं पालित्तयपुरे सिरिपालित्तायरिए
सेवेइ । अन्नया भोयणावसरे पायप्पलेवबलेण गयणे उप्पइए पासइ । अट्ठावयाइतित्थाणि नमंसिअ सट्ठाणमुवाग-
याण तेसि पाए पक्खालिऊण सत्तुत्तरसयमहोसहीण आसायण-वण्ण-गंधार्ईहि नामाइं निच्छइऊण गुरूवएस विणावि
पायलेवं काउं कुकुडप्पोउ ब उप्पयतो अवडतडे निवडिओ । वणजजरिअगो गुरूहि पुट्ठो-किमेअं ति ? । तेण
१० जहट्टिए वुत्ते तस्स कोसल्लवमक्किअचित्ता आयरिआ तस्स सिरे पउमहत्थं दाउ भणंति-सट्ठिअतंदुलोदगेण ताणि
ओसहाणि वट्ठित्ता^२ पायलेवं काउ गयणे वच्चिज्जासि ति । तओ तं सिद्धि पाविअ परितुट्ठो ।

पुणो कयावि गुरुमुहाउ सुणेइ, जहा-सिरिपासनाहपुराओ साहिज्जंतो सबइत्थीलक्खणोवलक्खिअमहासई-
विलयाए अ महिज्जंतो रसो कोडिवेही हवइ । त सोऊण सो पासनाहपडिमं अन्नेसिउमारट्ठो । इओ अ बार-
वईए समुद्धविजयदसारेण सिरिनेमिनाहमुहाओ महाइसयं नाऊण रयणमई सिरिपासनाहपडिमा पासायंमि
१५ ठवित्ता पूईआ^३ । बारवईदाहाणंतरं समुद्धेण पाविआ सा पडिमा तहेव समुद्धमज्जे ठिआ । कालेण कंतीवासिणो
धणवइनामस्स संजत्तिअस्स जाणवत्तं देवयाइसयाओ खलिअ । इत्थ जिणविंबं चिट्ठइ ति दिववायाए निच्छिअं ।
नाविए तत्थ पक्खिविअ सत्तहिं आमततूहि संदाणिअ उद्धरिआ पडिमा । निअनयरीए नेऊण पासायंमि ठाविआ ।
चिंताइरित्तलामपहिट्ठेण पूइज्जइ पइदिणं । तओ सब्वाइसाइ तं विंबं नाऊण नागज्जुणो सिद्धरससिद्धिनिमित्तं अवहरि-
ऊण सेडीनईए तडे ठाविसु । तस्स पुरओ रससाहणत्थं सिरिसालवाहणरत्तो चंदलेहामिहाणिं महासइं देविं
२० सिद्धवंतरसन्निज्जेण तत्थ आणाविअ पइनिसं रसमहणं कारेइ । एवं तत्थ भुज्जो भुज्जो गयागएणं तीए बंधु ति पडि-
वन्नो । सा तेसि ओसहाणं मइणकारण पुच्छेइ । सो अ कोडिरसवेहवुत्तं जहट्ठिअं कहेइ । अन्नया दुण्ह निअपुत्ताणं
तीए निवेइअं-जहा एअस्स रससिद्धी होहिइ ति । ते रसलुद्धा निअरज्ज मुत्तु नागज्जुणपासमागया । कइअवेणं
तं रसं धित्तुमणा पच्छन्नवेसा, जत्थ नागज्जुणो मुंजइ तत्थ रससिद्धिवुत्त पुच्छंति । सा य तज्जाणणत्थं तहट्ठं सल्लणं
रसवइ साहेइ । छम्मासे अइक्कंते खार ति दूसिआ तेण रसवई । तओ इगिएहि रस सिद्धं नाऊण पुत्ताण निवेइअं
२५ तीए । तेहि च परंपराए नायं जहा-वासुगिणा एअस्स दब्भकुराओ मच्चू कहिओ ति । तेणेव सत्थेण नागज्जुणो
निहओ । जत्थ य रसो थंभिओ तत्थ थंभणयं नाम नयरं संजायं । तओ कालंतरेण तं विंबं वयणमित्तवज्जं भूमि-
अंतरिअंगं संवुत्त ।

इओ अ चंदकुले सिरिवद्धमाणसूरि-सीसजिणेसरसूरीणं सीसो सिरिअभयदेवसूरी गुजरत्ताए
३ संभायणठाणे विहरिओ । तत्थ महावाहिवसेण अईसाराइरोगे जाए पच्चासन्ननगर-गामेहितो पक्खिअपडिक्कमणत्थ-
३० मांगंतुकामो विसेसेण आहूओ मिच्छदुक्कडदाणत्थं सबोवि सावयसंघो । तेरसीअट्ठुरत्ते अ भणिआ पहुणो सासणदे-
वयाए-भयव ! जगह सुअह वा ? । तओ मदसरेणं वुत्तं पहुणा-कओ मे निदा । देवीए भणिअं-एआओ नवसुत्त-
कुकुडीओ उम्मोहेसु । पहुणा भणिअ-न सक्केमि । तीए भणिअं-कहं न सक्केसि ? । अज्जवि वीरतित्थं चिरं पभावेसि, नवं-
गविचीओ अ काहिसि । भयवया भणिअ-कहमेवंविहसरीरो काहामि ? । देवयाए वुत्तं-थंभणयपुरे सेडीनईउवकंठे

१ B किं पि । २ Pa वट्ठित्ता । † एतदन्तर्गता पक्तिर्न लभ्यते A आदर्श । ३ A संभायण ।

खंखरपलासमज्जे सयंभू सिरिपासनाहो अच्छइ । तस्स पुरो देवे वंदेह । जेण सुत्थसरीरा होह । तओ गोसे आहूअ-
सावयसंघेण वंदिआ पहुणो । पहुणा भणिअं—थंभणए पासनाहं वंदिस्सामो । संघेण चित्तिअं—नूणं कोइ उवएसो
पहुणं, ता एवं आइसंति । तओ भणिअं संघेण—अम्हे वि वंदिस्सामो । तओ वाहणेण गच्छंतस्स पहुणो मणयं सरीरं सुत्थं
जायं । अओ धवलक्कयाओ परओ चरणचारेण विहरंता पत्ता थंभणपुरं । गुरुसावया सबत्थ पासनाहमवलोइंता
गुरुणा भणिआ—खंखरपलासमज्जे पलोएह । तेहिं तहाकए दिट्ठं सिरिपासनाहपडिमासुहं । तत्थ य पइदिणं एगा धेणू⁵
आगम्म पडिमासत्थए खीरं झरइ । तओ पहिट्ठेहि सावएहि जहादिट्ठं निवेइअं गुरुणो । अभयदेवसूरी वि तत्थ गतुं
मुहदंसणमित्तेण थोउमादत्तो—‘जयतिहुअणवरकप्परुक्ख’ इच्छाइतक्कालिअवित्तेहि । तओ सोलससु वित्तेसु कएसु
पच्चक्खीहूआ सबंगं पडिमा । अओ चेव ‘जय ! पच्चक्खजिणेसर’ त्ति सत्तरसमे वित्ते पडिअं । तओ बत्तीसाए
पुण्णाए अंतिमवित्तदुगं अईव देवयाइड्डिकरं ति नाऊण देवयाए विन्नत्तं—भयवं ! तीसाए वि वित्तेहि सन्निज्झं
करिस्सामि; अंतिमवित्तदुगं ओसारेह । मा अम्हं कलिजुगे आगमणं दुक्खाय होउ त्ति । पहुणा तहा कयं । संघेण¹⁰
सह चिइवंदणा कया । तत्थ संघेण उत्तुंगं देवहरयं कारिअं । तओ उवसंतरोगेण पहुणा ठाविओ सिरिपाससामी ।
तं च महात्तिथं पसिद्धं । कालाइक्कमेण कया ठाणाइनवंगाणं वित्ती । आयारंग-सूअगडाणं तु पुबिं पि
सीलंकायरिएण कया आसि । तओ परं चिरं वीरत्तिथं पभावित्तं पहुण त्ति ॥

॥ इति श्रीस्तम्भनकल्पशिलोच्छः ॥

॥ अं० ६७ ॥

15

६०. फलवर्द्धिपार्श्वनाथकल्पः ।

सिरिफलवद्धिअचेईअपरिट्ठिअं पणमिऊण पासजिणं । तस्सेव वेमि कप्पं जहासुअं दलिअकलिदप्पं ॥ १ ॥

अत्थ सवालक्खदेसे मेडत्तयनगरसमीवठिओ वीरभवणाइ-नाणाविहदेवालयामिरामो फलवद्धी नाम
गामो । तत्थ फलवद्धिनामधिज्जाए देवीए भवणमुत्तुंगसिहरं चिट्ठइ । सो अ रिद्धिसमिद्धो वि कालक्कमेण
उवसपाओ संजाओ । तहावि तत्थ कित्तिआ वि वाणिअगा आगंतूण अवसिंसु । तेसु वि एगो सिरिसिरिमाल-²⁰
वंसमुत्तामणी धम्मिअलोअगामगामणी धंधलो नाम परमसावओ हुत्था । वीओ अ तारिसगुणो चेव उवएसवाल-
कुलनहयलनिसाकरो सिवंकरो नाम । ताण दुण्हंपि पभूआओ गावीओ आसि । तासिं मज्जे एगा धंधलस्स धेणू
पइदिणं दुज्झंती वि दुद्धं न देइ । तओ धंधलेण गोवालो पुच्छिओ—किमेसा धेणू तुमए चेव बाहिरे दुज्झइ
अन्नेण वा केणावि, जेणेसा दुद्धं न देइ । तओ गोवालेण सवहाइं काऊण अप्पा निरवराही कओ । तओ गोवालेण
सम्मं¹ निरिक्खंतेण एगया² उच्चरडयस्स उवारिं बोरितरु³ समीवे चउहि वि थणेहिं खीरं झरंती दिट्ठा सा सुरही । एवं²⁵
पइदिणं पिच्छंतेण⁴ दंसिआ धंधलस्स । तेण वि चित्तिअं नूणं इत्थ कोइ जक्खाई देवयाविसेसो भविस्सइ भूमि-
ज्झट्ठिओ । तओ गिहमागएण तेण सुहपसुत्तेण रत्तीए सुमिणओ उवलद्धो; जहा एगेण पुरिसेण वुत्तं—इत्थ रडए भयवं
पासनाहो गब्भहरदेवलिआमज्जे चिट्ठइ । तं बाहिं निक्कासिऊण पूएहिं । तओ धंधलेण पहाए वुद्धेण सिव-
करस्स निवेइओ सुमिणवुत्तंतो । तओ दोहि पि कोऊहलाऊरिअमाणसेहि वलिपूआविहाणपुवं उड्डेहिं⁵ रडयभूमिं खणा-
वित्ता कड्डिओ गब्भहरदेउलिआसहिओ सत्तफणिफणामंडिओ भयवं पाससामी । पइदिअहं पूयंति महयां⁶ ³⁰
इड्डीए ते दो वि । एवं पूइज्जंते भुवणनाहे पुणो वि अहिट्ठायगेहिं सुमिणे आइट्ठं तेसिं; जहा—तत्थेव पएसे चेईअं
कारावेह त्ति । तओ तेहिं पहिट्ठचित्तेहि दोहि वि निअविहवाणुसारेण चेईअं कारावेउमादत्तं । पयट्ठिआ सुत्तहारा

1 Pa निरक्खंतेण । 2 Pa उच्चरडय° । 3 B °तरस्स स° । 4 P पुच्छतेण । 5 Pa C उदेहिं । 6 B महिआ ।
वि० क० १४

- ¹कम्मट्ठाएसु । जाव अगमंडवे निप्पन्ने तेसिं ²अप्पड्डिअत्तेण दविणविच्चणअसमत्थयाए निअत्तो कम्मट्ठाओ । तओ धणिअं अधिइमावन्ना दो वि परमोवासया । तयणंतरं रयणीए पुणो वि अहिट्ठायागसुरेहिं सुमिणे भणिअं; जहा—अइप्प-भाए³ अलवन्तेसु काएसु देवस्स अगओ दम्माणं सत्थिअं पइदिणं पिच्छिस्सह । ते दम्मा चेईअकज्जे वइयव त्ति । तेहिं तहेव दिट्ठे, ते दम्मे धित्तूण सेसकम्मट्ठायं कारवेउमादत्तं । जाव पडिपुण्णा पंच वि मंडवा य, लहुमंडवा य,⁴ 5 तिहुअणजणचित्तचमुक्कारकारए । बहुनिप्पन्नंमि चेईअंमि तेसिं पुत्तेहिं चित्तिअं—कत्तो एअं दवं संपज्जइ, जं अविच्छे-एण कम्मट्ठायं उस्सप्पइ त्ति । अह एअंमि दिणे अइप्पहाए चेव थंभाइअंतरिआ होऊण निहुअं दट्ठुमारद्धा । तस्मि दिवसे देवेहिं न पूरिअं दम्माणं सत्थिअं । आसन्नं च मिच्छरज्जं नाऊण पयत्तेण आराहिआ वि अहिट्ठायागा न पूरिसु दवं त्ति । ठिओ तदवत्थो चेव चेईअकम्मट्ठाओ । एगारससएसु इक्कासीइसमहिएसु विक्कमाइवरिसेसु अइक्कंतेसु रायगच्छमंडणसिरिसीलभइसूरिपट्टपइट्टिएहिं महावाइदिअवरगुणचंदविजयपत्तपइट्टेहिं सिरि-
- 10 धम्मघोससूरीहिं पासनाहचेईअसिहरे चउविहसंघसमक्खं पइट्ठा किआ । कालंतरेण, कलिकालमाहप्पेणं केलिप्पिआ वंतरा हवन्ति, अथिरचित्ता य त्ति पमायपरवसेसु अहिट्ठायागेसु सुरताणसाहावदीणेण भगं मूलबिंबं । पुणरवि सावहाणीभूएसु अहिट्ठायागसुरेसु मिच्छरज्जो मिच्छाणं च अंधत्तरुहिरवमणाइचमुक्कारा दंसिआ । तओ⁵ सुरताणेण दिव्वं फुरमाणं; जहा—एअस्स देवभवणस्स केणावि भंगो न कायवो त्ति । अन्नं च बिंबं किर भयवओ अहिट्ठायागा न सहन्ति त्ति संघेण ⁶बिंबंतरं न ठाविअं । विलंगिअंगस्स वि भगवओ महंताइं माहप्पाइं उवलब्भन्ति । पइव-
- 15 रिसं च पोसवहुलदसमीए जम्मकल्लाणयदिणे चाउहिसाओ⁷ सावयसंघा आगंतूण णवण-गीअ-नट्ट-वाइअ-कुसुमाभरणा-रोवण-इंदधयाईहिं मणहरं जत्तामहिमं कुणंता, संघपूआईहिं सासणं पभाविता, निदलंति दुसमासमयविलसिआइं, विद्वन्ति गुरुअं ⁸सुकयसंभारं । इत्थ य चेईए धरणिंद-पउमावई-खित्तवाला अहिट्ठायागा संघस्स ⁹विग्घपब्भारं उवसामिंति, पणयलोआणं मणोरहे¹⁰ अ पूरिंति । इत्तो च्चिअ थिरपईवहत्थं पुरिसं चेईअमज्जे संचरंतं पासन्ति समाहिअमणा इत्थ रत्तिं वुत्था भविअजणा । एअंमि महातित्थभूए पासनाहे दिट्ठे कलिकुंड-कुक्कुडेसर-
- 20 सिरिपव्वय-संखेसर-सेरीसय-महुरा-बाणारसी-अहिछत्ता-थंभणय-अज्जाहर-पवरनयर-देव-पट्टण-करहेडय-नागइह-सिरिपुर-सामिणि-चारूप-दिंपुरी-उज्जेणी-सुद्धदंती-हरिकंखी-लिंबोड-याइठाणवट्टमाणपासनाहपडिमाणं किरि जत्ता कया हवइ त्ति संपदायपुरिसाणं उवएसो ।

इअ फलवट्ठिपुरट्ठिअपासजिणिंदस्स कप्पमवि¹¹अप्पं । निमुणंताणं भवण होउ कल्लाणनिप्पत्ती ॥ १ ॥

25

इत्याप्तजनस्य मुखात् किमप्युपादाय संप्रदायलवम् ।

व्यधित जिनप्रभसूरिः¹² कल्पं फलवट्ठिपार्श्वविभोः ॥ २ ॥

॥ इति फलवट्ठिपार्श्वनाथकल्पः समाप्तः ॥

॥ अं० ५५, अ० २ ॥

1 Pa C कम० । 2 P अप्पड्डि० । 3 B ०प्पभावे । 4 P Pa नास्ति 'लहुमंडवा य' । 5 B Pa C ततः । 6 B बिंबं । 7 B ०दिसाओ वि । 8 B C सुद्धत० । 9 B विग्घस्स विग्घप० । 10 B मणोरहे । 11 Pa कप्पं । 12 Pa सूरिभिः ।

६१. अम्बिकादेवीकल्पः ।

सिरिउज्जयंतगिरिसिहर'सेहरं पणमिऊण नेमिजिणं । 'कोहंडिदेविकप्पं लिहामि बुद्धोवएसाओ ॥ १ ॥

अत्थि **सुरट्ठा**विंसए धणकणयसंपन्नजणसमिद्धं **कोडीनारं** नाम नयरं । तत्थ **सोमो** नाम रिद्धिसमिद्धो छकम्मपरायणो वेआगमपारगो बंभणो हुत्था । तस्स घरिणी **अंबिणी**नामा^१ महग्गसीलालंकारभूसिअसरीरा^२ आसि । तेसिं विसयसुहमणुहवंताणं उप्पन्ना दुवे पुत्ता । पढमो **सिद्धो** बीओ **बुद्ध** ति । अन्नया समागए पिअरपक्खे भट्ट-5 **सोमेणं** निमंतिआ बंभणा सद्धदिणे । कत्थ वि ते वेअमुच्चरंति, कत्थ वि आढवंति पिंडप्पयाणं, कत्थ वि होमं करिति, वइसदेवं च । संपाडिआ सालिदालिबंजणपक्कन्नमेअखीरिखंडपमुहा जेमणारा **अंबिणी**ए अ । सासुआ प्हाणं काउं पयट्ठा । तंमि अवसरे एगो साहू मासोववासपारणए तंमि घरे भिक्खट्ठा संपत्तो । तं पलोइत्ता हरिसभरनिब्भरपुलइअंगी उट्ठिआ **अंबिणी** । पडिलाभिओ तीए मुणिवरो भत्तिबहुमाणपुवं अहापविचेहि^३ भत्तपाणेहि । जाव गहिअभिक्खो साहू वलिओ, ताव सासुआ वि प्हाऊण रसवईठाणमागया । न पिच्छइ पढमसिहं । तओ तीए कुविआए पुट्ठा 10 बहुआ । तीए जहट्ठिए वुत्ते, अंबाडिआ सा अज्जूए; जहा-पावे ! किमेअं तए कयं ? । अज्ज वि कुलदेवया न पूईआ, अज्ज वि न भुंजाविआ विप्पा, अज्ज वि न भरिआइं पिंडाईं; अग्गसिहा तए किमत्थं साहुणो दिन्ना ? । तओ तीए भणिओ सबो वि वइअरो **सोम**भट्टस्स । तेण रुट्ठेण अप्पच्छंदिअ चि निक्कालिआ गिहाओ सा । परिभवदूमिआ **सिद्धं** करंगुलीए धरित्ता **बुद्धं** च कडीए चडावित्ता चलिआ नयराओ बाहिं । पंथे तिसाभिभूएहिं दारएहिं जलं मग्गिआ, जाव सा अंसुजलपुण्णलोअणा संवुत्ता, ताव पुरओ ठिअं सुक्कसरोवरं तस्सा^४ अणग्घेणं सीलमाहप्पेणं तक्खणं जलपूरिअं 15 जायं । पाइआ दो वि सीअलं नीरं । तओ छुहिएहि भोअणं मग्गिआ बालएहिं । पुरओ ठिओ सुक्कसहयारतरू तक्खणं फलिओ । दिन्नाइं फलाइं **अंबिणी**ए तेसिं । जाया ते सुत्था ।

जाव सा चूअच्छायाए वीसमइ ताव जं जायं तं निसामेह । तीए जे बालयाई पढमं जेमाविआ तेसि भुत्तुत्तरं पत्तलीओ तीए बाहि उज्झिआओ आसि, ताओ सीलमाहप्पा कंपिअमणाए सासणदेवयाए सोवण्णथालकच्चोलयरूवाओ कयाओ । जे अ उच्छिट्ठसिथकणा भूमीए पडिआ ते मुत्तिआइं संपाइआइ । अग्गसिहा य पिदरेसु^५ तहेव दंसिआ । 20 एयमच्चु(च्च)ब्भुअं सासूए दट्ठण निवेइअं **सोम**विप्पस्स । सिद्धं च, जहा-वच्छ ! सुलक्खणिआ पइवया य एसा वहू । ता पच्चाणेहि एअं कुलहरं ति जणणीपेरिओ पच्छायावानलडज्जंतमाणसो गओ वहुअं बालेउं **सोम**भट्टो । तीए पिट्ठओ आगच्छंतं दिअवरं निअवरं दट्ठण दिसाओ पलोईआओ । दिट्ठओ अग्गओ मग्गकूवओ । तओ जिणवरं मणे अणुसरिऊण सुपत्तदाणं अणुमोअंतीए अप्पा कूवंमि झंपाविओ । सुहज्जवसाणेण पाणे चईऊण उप्पन्ना **कोहंड-** विमाणे **सोहम्म**कप्पहिट्ठे चउहि जोअणेहि **अंबिअदेवी** नाम महट्ठिआ देवी । विमाणनामेणं **कोहंडी** वि भन्नइ । 25 **सोम**भट्टेणं वि तीसे महासईए कूवे पडणं दट्ठुं अप्पा तत्थेव झंपाविओ । सो अ मरिऊण तत्थेव जाओ देवो । आभिओगिअकम्मुणा सिंहरूवं विउबित्ता तीसे चेव वाहणं जाओ । अन्ने भणंति-**अंबिणी रेवय**सिहराओ अप्पाणं झंपावित्था, तप्पिट्ठओ **सोम**भट्टो वि तहेव मओ । सेसं तं चेव ।

सा य भगवई चउब्भुआ दाहिणहत्थेसु अंबलुंवि पासं च धारेइ । वामहत्थेसु पुण पुत्तं अंकुसं च धारेइ । उत्तत्तकणयसवण्णं च वण्णमुबहइ सरीरे । सिरिनेमिनाहस्स सासणदेवय चि निवसइ **रेवइगिरि**सिहरे । 30 मउडकुंडलमुत्ताहलहाररणकंकणनेउराइसबंगीणाभरणरमणिज्जा पूरेइ सम्मदिट्ठीण मणोरहे, निवारेइ विग्घसघायं । तीए मंतमंडलाईणि^७ आराहिंताणं भविआणं दीसंति अणेगरूवाओ रिद्धिसिद्धीओ । न पहवंति भूअपिसायसाइणी-

1 Pa °सिहरे । 2 A कोहिंठि° । 3 P Pa नाम । 4 A अहापत्तेहिं, B P °पवत्तेहि । 5 A Pa B तिसा° । 6 Pa सिहरेसु । 7 Pa °मंडणाईणि ।

विसमग्गहा, संपज्जंति पुत्तकलत्तमित्त^१घणधन्नरज्जसिरीओ त्ति ।

अंबिआमंता इमे—

^२वयवीयमकुलकुल^३जलहरिहयअकंततत्तपेआई^४ । पणइणिवायावसिओ अंबिअ^५देवीइ^६ अह मंतो ॥ १ ॥

ध्रुवभुवण^७देवि^८ संबुद्धि पास अंकुस तिलोअ पंचसरा । णहसिहिकुलकलअब्भासिअमायापरपणामपयं ॥ २ ॥

5 वागुभवं^९ तिलोअं पाससिणीहाओ तइअवन्नस्स । कूडं च अंबिआए नमु^{१०}त्ति आराहणामंतो ॥ ३ ॥

एवं अन्नेवि अंबादेवीमंता अप्परक्खा-पररक्खा^{११} विसया सुमरणाजुग्गा मग्गखेमाइगोअरा य बहवो चिद्धंति ।
ते अ, तहा मंडलाणि अ, इत्थ न भणिआणि गंथवित्थरभएणं ति गुरुमुहाओ नायवाणि ।

एअं अंबियदेवीकप्पं अविअप्पचित्तचित्तीणं । वायंतसुणंतणं पुज्जंति समीहिआ अत्था ॥ १ ॥

॥ इति श्रीअंबिकादेवीकल्पः समाप्तः ॥

10

॥ अ० ४७, अ० ५ ॥

६२. पञ्चपरमेष्ठिनमस्कारकल्पः* ।

तथा पुण्यतमं मन्त्रं जगत्रितयपावनम् । योगी पञ्चपरमेष्ठिनमस्कारं विचिन्तयेत् ॥ १ ॥

अष्टपत्रे सिताम्भोजे कर्णिकायां कृतस्थितिम् । आद्यं सप्ताक्षरं मन्त्रं पवित्रं चिन्तयेद्बुधः ॥ २ ॥

सिद्धादिकचतुष्कं च दिक्पत्रेषु यथाक्रमम् । चूलापदचतुष्कं च विदिक्पत्रेषु चिन्तयेत् ॥ ३ ॥

15

त्रिशुद्ध्या चिन्तयन्नस्य शतमष्टोत्तरं मुनिः । भुञ्जानोऽपि स लभते चतुर्थतपसः फलम् ॥ ४ ॥

एतमेव महामन्त्रं समाराध्येह योगिनः । त्रिलोक्याऽपि महीयन्तेऽधिगताः परमं पदम् ॥ ५ ॥

कृत्वा पापसहस्राणि हत्वा जन्तुशतानि च । अमुं मन्त्रं समाराध्य तिर्यञ्चोऽपि दिवं गताः ॥ ६ ॥

गुरुपञ्चकनामोत्था विद्या स्यात् षोडशाक्षरा । जपन् शतद्वयं तस्याश्चतुर्थस्याप्नुयात् फलम् ॥ ७ ॥

॥ इति श्रीपञ्चपरमेष्ठिनमस्कारकल्पः ॥

1 Pa °मित्त° नास्ति । 2 Pa चय° । 3 A P °कुल° नास्ति । 4 P °तत्तणयाई° । 5 A अंबया° । 6 Pa देवी इह । 7 P भुवणे । 8 A Pa देव° । 9 Pa वागुभं चिति° । 10 A नमो । 11 B P नास्ति 'पररक्खा' ।
*चतुरशीतिमहातीर्थनामसङ्ग्रहकल्पानन्तरम् P सङ्ज्ञके आदर्शे एष कल्पो लिखितो लभ्यते । अन्यसर्वादर्शेष्वनुपलम्भादत्र ग्रन्था-
न्तेऽस्माभिरयं स्थापितः ।

६३. ग्रन्थसमाप्तिकथनम् ।

*आदितः सर्वकल्पेषु ग्रन्थमानमजायत ।
 अनुष्टुभां पञ्चत्रिंशच्छती षष्ठ्यधिका स्थिता[†] ॥ १ ॥
 कार्थी सजेत्^१ ? किं प्रतिषेधवाचि
 पदं ? ब्रवीति प्रथमोपसर्गः ।
 कीदृग् निशा ? प्राणभृतां प्रियः कः ?
 को ग्रन्थमेतं^२ रचयांचकार ? ॥ २ ॥
 —जिनप्रभसूरयः ।

नन्दा-ऽनेकर्ष-शक्ति-शीतगुमिते श्रीविक्रमोर्वीपते—
 वर्षे भाद्रपदस्य मास्यवरजे सौम्ये दशम्यां तिथौ ।
 श्रीहम्मीरमहम्मदे प्रतपति क्षमामण्डलाखण्डले^३
 ग्रन्थोऽयं परिपूर्णतामभजत श्रीयोगिनीपत्तने ॥ ३ ॥
 तीर्थानां तीर्थभक्तानां कीर्तनेन पवित्रितः ।
 कल्पप्रदीपनामाऽयं ग्रन्थो विजयतां चिरम् ॥ ४ ॥

॥ इति श्रीकल्पप्रदीपग्रन्थः समाप्तः ॥

॥ ग्रंथाग्र ३५६०९ ॥

* P आदर्शे निम्नप्रकारेण पाठमेवो लभ्यतेऽस्मिन् पद्ये—

आदितः [:] सर्वमध्ये (१) कल्पेषु ग्रन्थाग्रसिंह जानत । अनुष्टुभामष्टयुता दशनप्रमिताः शताः ॥

† C समधिका त्रिभिः; Pa षष्ठ्यधिका त्रिभिः । 1 A भजेत्, P सजेत् । 2 Pa 'मेते, A C 'मेकं । 3 Pa
 'मण्डलेऽखण्डले । § Pa C ३५०३; B ३९६० ।

A. D. P. सञ्ज्ञकादर्शेषु प्रतिलेखयित्रादिसूचका निम्नस्वरूपा उल्लेखा विद्यन्ते ।

A आदर्शस्थ उल्लेखः—

श्रीमालीवंशमुक्तातः सञ्ज्ञातो विवहारिकः ।
 देवा इत्यभिधानस्तत्पत्नी हासलदेव्यभूत् ॥ १ ॥
 तयोर्जाता पु(सु)ता एते प्रथमो मांडणाह्वयः ।
 पद्मसिंहो द्वितीयोऽभूत् मालदेवस्तृतीयकः ॥ २ ॥
 लिखापितः प्रमोदात्तैस्तीर्थकल्पोऽयमुत्तमः ।
 स्वकीयमातृपितृणां श्रेयार्थं पुण्यवृद्धये ॥ ३ ॥
 षट्षष्टिवत्सरे जाते चतुर्दशशताधिके ।
 श्रीविक्रमभूपालात् भाद्रशुद्धजयातिथौ ॥ ४ ॥

D आदर्शगत उल्लेखः—

अकब्बरोर्वीरमणप्रदत्तजगद्गुरुयातिधरो बभूव ।
 श्रीहीरसूरिर्विजयं दधानः श्रीवर्द्धमानप्रभुशासनेऽस्मिन् ॥ १ ॥
 तदीयपद्मम्बरभानुमाली सूरेश्वरः श्रीविजयादिसेनः ।
 तपागणं यः प्रथितं चकार विजित्य भूपालसभे द्विजौघम् ॥ २ ॥
 श्रीविजयतिलकसञ्ज्ञे सूरिवरे तत्पदे श्रियं श्रयति ।
 वैराग्यवासितान्तःकरणैः शुद्धोपदेशरतैः ॥ ३ ॥
 हैमगुरुवृत्तिकाव्यप्रकाशमणिमुख्यशास्त्रनिष्णातैः ।
 श्रीविजयसेनसूरेश्वरशिष्यै रामविजयबुधैः ॥ ४ ॥
 पञ्चदशलक्षपुस्तकचित्को [शो] ज्ञानभक्तये विहितः ।
 आचन्द्रार्क नन्दतु विज्ञजनैर्वाच्यमानोऽसौ ॥ ५ ॥

P आदर्शस्थित उल्लेखः—

॥ संवत् १५६९ वर्षे चैत्रादौ संवच्छरे । आषाढमासे । शुक्लप्रतिपदिने । सोमवासरे ।
 पुनर्वसुनक्षत्रे । वैरिसिंहपुरे । श्रीमालज्ञातीय । बहकटा गोत्रे । महं० जिणदत्तपुत्रप्रवरप्रा-
 सादपौषधशालादि पुण्यकार्यकरण सावधानचित्त । सप्तक्षेत्रसफलकृत निजवित्त । धर्म-
 धुरंधर । महं० भोजा भार्या वइजलदे पुत्र । एकांतदेवगुरुभक्त । श्रीशांतिनाथचरणकम-
 लार्चनासक्त । महं० रायमल भार्या सरसतिपुत्र चिरं० लषणसी महणसी द्वि० भा० करमाई
 प्रमुष पुत्र—परिवारसहितेन महं० रायमलसुआवकेण सर्वतीर्थकल्पग्रंथो लेख (ख) यित्वा
 दत्तः । श्रीखरतरगच्छे । पूज्य म० श्रीजिनभद्रसूरिपदे श्रीजिनचंद्रसूरिशिष्य श्रीजिनेश्वर
 सूरिशिष्य वा० साधुकीर्तिगणीनां समर्पितश्च ॥ सकलसंघस्य शुभं भवतु ॥ कल्याण-
 मस्तु ॥ ५ ॥

A. सञ्ज्ञकादर्शप्रान्ते निम्नोद्धृता ग्रन्थगतसर्वकल्पानामनुक्रमणिका लिखिता लभ्यते ।

<p>(१) श्रीशत्रुंजयकल्पः । ग्रं० १३४ ।
 (२) श्रीरैवतकल्पः ।
 (३) श्रीउज्जयंतस्तवः ।
 (४) श्रीउज्जयंतमहातीर्थकल्पः ।
 (५) श्रीरैवतकल्पः । ग्रं० १६१ अक्षर
 २७, चतुःकल्पसंख्या ।
 (६) श्रीपार्श्वनाथकल्पः संक्षेपः । ग्रं० ९२ ।
 (७) श्रीअहिच्छत्राक० । ग्रं० ३६ अ० १२ ।
 (८) श्रीअर्बुदकल्पः । ग्रं० ५२ अ० १६ ।
 (९) श्रीमथुराकल्पः । ग्रं० ११३ अ० २९ ।
 (१०) श्रीअश्वाम्बोधक० । ग्रं० ८२ अ० २० ।
 (११) श्रीवैभारकल्पः । ग्रं० ३१ अ० २ ।
 (१२) श्रीकौशाम्बीकल्पः । ग्रं० १८ अ० २१ ।
 (१३) श्रीअयोध्याकल्पः । ग्रं० ४४ अ० ९ ।
 (१४) श्रीअपापाकल्पः । ग्रं० १० अ० २१ ।
 (१५) श्रीकलिकुण्डकुर्कुटेश्वरकल्पः । ग्रं० ३५ ।
 (१६) श्रीहस्तिनापुरकल्पः । ग्रं० २४ अ० ११ ।
 (१७) श्रीसत्यपुरकल्पः । ग्रं० १६१ अ० ३ ।
 (१८) श्रीअष्टापदकल्पः । ग्रं० ३० अ० २२ ।
 (१९) श्रीमिथिलातीर्थक० । ग्रं० २४ अ० १८ ।
 (२०) श्रीरत्नपुरतीर्थकल्पः । ग्रं० ३२ अ० २३ ।
 (२१) श्रीअपापाबृहद्दीपोत्सवः । ग्रं० ४१६ ।
 (२२) श्रीकन्यानयनीय । ग्रं० ७७ अ० १५ ।
 (२३) श्रीप्रतिष्ठानपत्तन० । ग्रं० १९ ।
 (२४) श्रीनन्दीश्वरकल्पः । ग्रं० ४९ ।
 (२५) श्रीकांपिल्यपुरकल्पः । ग्रं० ३३ अ० ७ ।
 (२६) श्रीअरिष्टनेमिकल्पः । ग्रं० ३३ ।
 (२७) श्रीशंखपुरकल्पः । ग्रं० २२ अ० २४ ।</p> | <p>(२८) श्रीनाशिक्यपुरक० । ग्रं० ५९ अ० २७ ।
 (२९) श्रीहरिकंषीपार्श्वनाथः । ग्रं० २५ ।
 (३०) श्रीकर्णद्विषयकल्पः । ग्रं० ४२ ।
 (३१) श्रीशुद्धदंतीपार्श्वनाथकल्पः । ग्रं० १८ ।
 (३२) श्रीअभिनन्दनक० । ग्रं० ५३ अ० १८ ।
 (३३) श्रीप्रतिष्ठानकल्पः । ग्रं० ४७ अ० १८ ।
 (३४) श्रीपरसमये सातवाहनकल्पः । ग्रं०
 ११६ अ० ९ ।
 (३५) श्रीचम्पाकल्पः । ग्रं० ४७ ।
 (३६) श्रीपाटलिपुरकल्पः । ग्रं० १२५ अ० १९ ।
 (३७) श्रीश्रावस्तिकल्पः । ग्रं० ४२ ।
 (३८) श्रीवाणारसीक० । ग्रं० ११३ अ० १३ ।
 (३९) श्रीवीरगणधरकल्पः । ग्रं० ६८ अ० १ ।
 (४०) श्रीकोकापार्श्वनाथक० । ग्रं० ४ ।
 (४१) श्रीकोटिशिलातीर्थक० । ग्रं० २४ अ० ६ ।
 (४२) श्रीवस्तुपालतेजपालकल्पः । ग्रं० ५३ ।
 (४३) श्रीचिल्लणपार्श्वनाथकल्पः । ग्रं० ११४
 अ० २६ ।
 (४४) श्रीदिङ्पुरीस्तोत्रं । ग्रं० १६ ।
 (४५) श्रीतीर्थसंग्रहकल्पः । ग्रं० ४९ अ० २२ ।
 (४६) श्रीसमवसरणस्तवनं । ग्रं० ४३ ।
 (४७) श्रीकुडुंगेश्वरपार्श्व० । ग्रं० ५५ अ० १८ ।
 (४८) श्रीव्याघ्रीकल्पः । ग्रं० १४ अ० ४ ।
 (४९) श्रीअष्टापदकल्पः । ग्रं० ११८ ।
 (५०) श्रीहस्तिनापुरस्तवनं । ग्रं० २१ अ० १६ ।
 (५१) श्रीकन्याणयवीरकल्पः । ग्रं० १०८ ।
 (५२) श्रीकुल्यपाकनमस्कार । ग्रं० १ ।
 (५३) श्रीमणिकदेवरिषभस्तुतिः । ग्रं० ४ ।</p> |
|--|--|

(५४) श्रीआमरकुण्डपद्मावती० । ग्रं० ५९
अ० २२ ।	(५८) श्रीमाणिक्यरिषभदेव० । ग्रं० ४४ अ०
१२ ।
(५५) श्रीकल्याणकादिविचारः । ग्रं० १३
अ० १५ ।	(५९) श्रीअंतरीक्षपार्श्वनाथ० । ग्रं० ४१ ।
(५६) श्रीअतिशयादिविचारः । ग्रं० २ अ० ७ ।	(६०) श्रीस्तंभनकशिलोज्ज्वलः । ग्रं० ६७ ।
(५७) श्रीकल्याणिकस्तवनम् । ग्रं० ३६ अ०
१२ ।	(६१) श्रीकलिकुण्डकुर्कुटेश्वरक० । ग्रं० ३३ ।
	(६२) श्रीफलवर्द्धिपार्श्वनाथक० । ग्रं० ५५ ।
	(६३) श्रीअंबिकाकल्पः । ग्रं० ४७ ।
	(६४) श्रीसमाप्तिकाव्य ४ ।

॥ श्रीसमग्रग्रन्थाग्रं० ३९६० शुभम् ॥

विविधतीर्थकल्पग्रन्थार्गत-
विशेषनाम्नां सङ्ग्रहः ।

विविधतीर्थकल्पग्रन्थान्तर्गत-विशेषनाम्नां सङ्ग्रहः ।

❧ अकाराद्यनुक्रमेण ❧

[सङ्केत सूचना—(प्रा०)=प्राकृतभाषाशब्दः; (सं०)=संस्कृतभाषाशब्दः, (या०)=यावनीभाषाशब्दः ।]

अ		अज सुहृत्थी	०	३४, ४३	अभया [राज्ञी]	सं०	६५, ६९
अइबल	प्रा०	अज सुहृम्म	प्रा०	३८	अभिगण्डण [जिण]	प्रा०	२४, ९१
अइभद्वा	०	अजाहर [गाम]	०	१०६	,, नन्दन [जिन]	सं०	५७, ५८
अउज्झा [नयरी]	०	अज्जुण [पण्डव]	०	३८	अमम	प्रा०	४१
अक्कथल	०	अज्जुणदेव [राया]	०	५१	अमर	०	४१
अकपिअ [गणहर]	०	अट्टावय [गिरि]	०	१०, १२, २४, ९१, ९२, ९३, १०१	अमलवाहण	०	४१
अग्गहार [गाम]	०	,, [तिथ]	०	१०४	अंबड [सिरिसिरिमाल]	०	९
अग्गिभूइ [गणहर]	०	अट्ठिअ [गाम]	०	३४	अंबड [मंती]	०	२१, २२
अग्गिवेसायण [गोत्त]	०	अणहिल्ल [गोवाल]	०	५१	अंबा	०	१६, २९
अंगार्घि	सं०	अणहिल पट्टण	०	७८	अंबाई	०	१८
अंगकुमार	०	,, पुर पट्टण	०	५९	अंबाहआ	०	८
अंगजणवय	प्रा०	अणहिल्लवाड	०	१०	अंबादेवी	०	५, १४, २७, ४७, ५१, १०३, १०८
,, जनपद	सं०	,, वाडय	०	५१, ५५, ७७	अंबादेवी कप्प	०	५६
अंगदिका [नगरी]	०	अणही	०	५६	अंबादेवीमंता	०	१०८
अंगदेस	प्रा०	अणंत [जिण]	०	२४, ९१	अंबिअआसमपय	०	८
अंगवीर	सं०	अणंत वीरिअ	०	४१	अंबिअदेवी	०	१०८
अंगारक तापस	०	अतनुबुक्क	या०	५५	अंबिआ (°या)	०	८, ९, १०, १९
अचल ठक्कर	०	अतिमुक्तक [केवली]	सं०	१	अंबिआपडिमा	०	९६
अचलभाय [गणहर]	प्रा०	अनन्त [जिन]	०	८५	,, मंता	०	१०८
अचल [सार्थवाह]	सं०	अन्निआपुत्त	प्रा०	१९	अंबिकादेवी	सं०	१६, ८४, ९४
अचलेश्वर	०	अन्निका	सं०	६७	अंबिणी	प्रा०	१०७
अजयदेव [राया]	प्रा०	,, पुत्र	०	६७, ६८	अयलभाय [गणहर]	०	२४
अजयदेव [साहु]	०	अनुपमासर	०	२, ४	अयोध्या	सं०	२, ७३, ८५, ८६
अजागृह	सं०	अंतरिक्ख	प्रा०	१०२	अर [जिन]	२७, ७८, ७९, ८६, ९४, ९६	
अजित [जिन]	०	,, पास	०	१०३	अरिट्ट	प्रा०	४१
अजित-शान्तिस्तव	०	अन्तरिक्षपार्श्व	सं०	८६	अरिट्टेनेमी [जिण]	प्रा०	५१, ५२
अजितायतन	०	अन्धदेश	०	९८	अरिट्टेनेमी ,,	सं०	८५
अजिअ	प्रा०	अपराजिअ	प्रा०	४१	अरुणा [नई]	प्रा०	५३
अजिय [जिण]	प्रा०	अपापा पुरी	सं०	३, २५, ८६	अरुंदकल्प	सं०	१६
अजिय [सघाहिव]	०	अपावा ,,	प्रा०	४४	अरुंदगिरि	०	१५, १६, ७९, ८१
अजियसेणायरिय	०	अभय	सं०	२२	अल्लविय वंस	प्रा०	४५
अज्ज चंदणा	०	अभयकीर्ति	०	५८	अल्लावदीन सुरत्राण	या०	३०, ५१, ७०
अज्ज महागिरि	०	अभयदेवसूरि [हर्षपुरीय]	०	७७	अल्लावपुर	प्रा०	९५
अज्ज मंगु	०	अभयदेवसूरि [नवंगवित्तिकर]	प्रा०	१२, १३, १०४, १०५	अवज्झा [नयरी]	०	२४, २५, ५७
अज्ज रक्खिय	०						
अज्ज वयर	०						

अवन्ति [देश]	२७, ५७	आश्रमपद उद्यान	७२	उमास्वाति [वाचक]	६९
„ [पुरी]	५८, ५९, ८३	आसधर [सेठी]	७७	उरंगल [नगर]	९८
अवरविदेह	प्रा० २०	असमित्त	३२, ५०	उल्लखान	या० ३०
अवलोयण सिहर	०	आसराज [ठकुर]	७९	उवएसवाल [वंस]	प्रा० १०५
अवलोकन शिखर	सं० ६, ७, ८, १०	आसराय [पोरवाड]	१०	उशीनर [नृप]	सं० ७३
अशोकचन्द्र	सं० ६५	आसराय विहार	१०	उसभ जिण	प्रा० २४, २७, ९१,
अशोकश्री [सौर्य]	० ६९	आससेण राया	२६, ५	„ सामी	९२, ९९
अश्वसेन [राजा]	० ७२	आसावल्ली	३०	उसभदत्त	० ३४
अश्ववबोध	० २२	आसीनयर	४५	उसभसामिपडिमा	० १०१
अष्टापदगिरि	० ३, ४, ७, ३१, ६६, ८१, ८६			उसभा [जिणपडिमा]	० ९१
				उसहकूड	० ९
अष्टोत्तरशतकूट	० १	इ			
असिकुंड [तिथ]	प्रा० १९	इक्खागुकुल	प्रा० ५०	ऋ	
असि नदी	सं० ७२	इक्खागुभूमि	० २४	ऋषभ [जिन]	सं० ४, ७, ३१
अस्सावबोह तिथ	प्रा० २०, २२	इंददत्त [उवज्झाय]	७१	ऋषभकूट	० २, ४
अहिच्छत्रा	सं० ८६	इंददत्त [पुरोहिथ]	१९	ऋषभचैत्य	० १६
अहिच्छत्ता	प्रा० १०६	इंदभूइ [गणहर]	३४, ७५, ७६	ऋषभदेव प्रतिमा	० ८५, ९८
„ कप्प	० १४	इंदवायरण	० ३४	ऋषभपुर	० २२
		इंदसम्म	० २९	ऋषभसेन	० १
आ		इक्ष्वाकुकुल, -वंश	सं० ४, ३३, ५७, ७३	ऋषभा [जिनप्रतिमा]	० ४८
आइगर	प्रा० २४	ई		ए	
आइच्चजस	० ९३	ईसर राय	प्रा० २६	एकशिला [पत्तन]	० ९८
आइजिणिद	० ५६	ईसर साहु	० ५४	एणा	० ६९
„ तिथ्येसर	० २७	ईसरोडाग्राम	सं० ८९	एरावण [गय]	प्रा० १०
आगरा नगर	० ९६	ईसाण [देवलोग]	प्रा० २१	ऐ	
आणंद	० ४१	उ		ऐक्ष्वाकुवंश	सं० ७२
आत्रेय	सं० ४७	उगसेणगढ	प्रा० १०	ओं	
आदित्यश	० २	उग्रसेन [राजा]	सं० ८५	ओंकार पर्वत	० ८६
आदिनाथ	० ८५	उज्जयंतकप्प	प्रा० ९	क	
आदिमार्हत	० ३	उज्जयंतगिरि	४, ७, १०, ७९, ८५, १०७	कक्किपुत्त [दत्त]	प्रा० ४१
आदीशपादुका	० ४	उज्जयिनी	५९, ८८, ८९	कक्की [राया]	प्रा० ३९, ४०
आदीश्वर	० १	उज्जितगिरि	प्रा० ८, ९	कणयपुर	० ३२
आद्याहत्त	० ५	उज्जुवालिआ [नई]	० ३४	कणयराय	० ३२
आंबा राजकुल	० ५८	उज्जेणी	० २३, ४३, १०६	कणयसुंदरी	० १९
आंबुरिणि ग्राम	० ८५	उत्तर मथुरा	सं० ६७	कण्ण	० ३८, ४१
आम [नृपति]	० २	उत्तरापथ	० ६०, ८५	कण्णउज्ज नयर	० ५१
आमरकुंडक	० ९८, ९९	उत्तरा वावी	प्रा० १४	कण्णदेव [१]	० ५१
आमराय	प्रा० १९	उदयण [मंती]	० २१	कण्णदेव [२]	० ३०, ५१
आयारंगसुत्त	० १०५	„ वच्छाहिव	० २३	कण्णाणयपुर	० ४५, ४६
आरासण गाम	० ७	उदाई	० ४१	कण्ह	० ६, ११, १८
आर्यसूरि	सं० ४	उदायी [राजा]	सं० ६७, ६८		४१, ५३
आर्यरक्षितसूरि	० ७०	उद्दविहार	० ८५	कण्हरिसी	० १४
आलभिया [नयरी]	प्रा० ३४	उपकेश पुर	० ८६	कत्तिअ [सेठी]	० ११, २७, ४१
आलोचन [तीर्थ]	सं० २२	उपकोशा [वेद्या]	० ६९	कदंब [गिरि]	सं० १
आवश्यकनियुक्ति	० ३				

विशेषनाम्नां सङ्ग्रहः ।

३

कन्नडज	प्रा०	२८	कंबल-संबल	०	१९	कुबेरसेण	०	१९
कन्नडदेस	०	१०१	काकतीय [वंश]	सं०	१९	कुबेरा	०	१७, १८, १९
कन्नणयवीरकप्प	०	९७	काकन्दी [नगरी]	०	२	कुमरनरिंद	०	८९
कन्नयकुञ्ज	सं०	७९	कात्यायन	०	८९	कुमरदेवि	०	१०
कपह्रीं [यक्ष]	०	३, ४, ४७	कादम्बरी [अटवी]	०	६५	कुमरसर	०	१०
कपह्रींनिवास	०	१	कामदेव [श्रेष्ठी]	०	६६	कुमारदेवी	सं०	७९
कपाट	०	६	,, [साहु]	प्रा०	५८	कुमारनन्दी	०	६६
कपिल	०	४७	कामरूप	सं०	८३	कुमारपाल	०	९, १६, २५, ५१
कपिंजल	०	७३	कामिअ वण	प्रा०	१८	कुमारसीह [साहु]	प्रा०	५४
कप्पच्छेयगंथ	प्रा०	१८	कायंबरी [अटवी]	०	२६	कुसुअवण	०	१८
कप्पर	या०	३०	कायाद्वार	सं०	८५	कुरुखित्त	०	२७
कमठ	सं०	११	कार्तिक [श्रेष्ठी]	०	९४	कुरुजंगल जणवय	०	१४
कमठासुर	०	१४	कालकसूरि }	०	४७	कुरुचूप	सं०	९४
कमठक्कषि	०	७२	कालगायरिय }	प्रा०	३९	कुरुराय	प्रा०	२७
कमठ	प्रा०	१४	कालमेह	०	६, १०	कुरुक्षेत्र	सं०	९४
कमलासण	०	५३	कालवेसिअ [मुणि]	०	१९	कुरु	०	९२
कह्मीर देस	०	९	कालिकाचार्य	सं०	२	कुरुक्षेत्र	०	८६
कयवम्म	०	५०	कालिकादेवी	०	६४	कुल्यपाकपुर	०	९७
कयवास मंती	०	४५	कालिंजर [तित्थ]	प्रा०	१९	,, तीर्थ	०	९४
कायवासत्थल	०	४५	कालिदी [नई]	०	२३	कुशाग्रपुर	०	२२
करकंडु	२६, ६५		कालीपव्वय	०	२६	कुसत्थल	प्रा०	१८
करहेटक	सं०	८६	काशहद	सं०	८५	कुसुमपुर		६८
करहेडय	प्रा०	१०६	काशिजनपद	०	२, ७२	कुण्डग्राम	सं०	३, ८६
करावल्लनरिंद	०	७०	काशी नगरी	०	७३, ७४	कुंडसरवर	प्रा०	२६
कर्णचूपाति	सं०	६५	काशीमाहात्म्य	०	७४	कुन्तल		७३
कलावई	प्रा०	१९	काश्मीर	०	७	कुन्ती		२, ४, ५३
कलिकुंड	२६, ८६, १०६		कासव [गोत]	प्रा०	७५	कुन्तीविहार	०	५३
कलिंगिरी		६५	कासव [सचिव]	०	७०	कुन्थु [जिन]		२७, ७८, ७९, ८६, ९४, ९६,
कलिंग	२७, ६५, ८५		कासिदेस	०	९२	कुंभयारकड [नयर]	प्रा०	७१
कलिकपुत्र	सं०	४	कासी नयरी	०	१२, १९, ४२, ५०	कुंभराय	०	३२,
कल्की [राजा]	०	२, ६९	कान्ती नगरी	सं०	१३	कूणिक राजा	सं०	२२, ६५, ६७
कल्पक	०	६८	कांचनबलानक	०	८५	कूष्माण्डीदेवी	०	७
कल्पप्रदीप ग्रंथ	०	१०९	कांपील्यनगर	०	२, ८५	कृतपुण्य	०	२२
कल्पप्राभृत	०	५	किन्नर यक्ष	०	३३	कृष्ण	०	४, ७
कल्लणकडय [नयर]	प्रा०	५४, १०१	किष्किन्धा नगरी	०	८६	केदार	०	८०
कवड्डी जक्ख	०	१०, ५६	कुकुडेसर [तित्थ]	प्रा०	२६,	केलासगिरि	प्रा०	९१
,, महत्तर	०	५६	कुडुंगेश्वर [तीर्थ]	सं०	८८, ८९	केसरी	०	४२
कविल महरिसी	०	७०	कुणाल [मौर्यवंश्य]	०	६९	केसरुजाण	०	५०
कवडहद	०	८	कुणाला विसय	प्रा०	७०	केसव	०	११
कंकतिग्राम	सं०	९९	कुतुलखान	या०	९५	केसीकुमार [समण]	०	७१
कंडरीअ	प्रा०	९२	कुबेर जक्ख	प्रा०	३२	कैलासाद्रि	सं०	८६
कंतीनयरी	०	१२, १०४	कुबेरदत्त	०	१९	कोकअ [सेडी]	०	७७
कंदर्पादेवी	सं०	३३	,, दत्ता	०	१९	कोकापासनाह	०	७८
कंपिल्लपुर	प्रा०	५०	कुबेरदेवया	०	१७			

कोकावसही	०	७८	खित्तवा(पा)ल	०	१९, २९, १०३,	गूर्जेश्वर		१६
कोकूयित [कुण्ड]	सं०	१६			१०६	गोअम [गणहर]	प्रा०	३८, ४१, ४२, ४४, ५०, ७१, ९२, ९३
कोटिभूमि	०	८६	खुड्गकुमार	०	७१	गोअम [गोत]	०	७५
कोटिशिला	०	८६	खूदला वीर	सं०	६१	गोअमगगा	०	५३
कोडिन्न [गोत]	०	३२, ७५	खेड	प्रा०	८६	गोगालिक	सं०	१५
कोडिन्नतावस	०	९३	खेमराय	०	५१	गोदावरी [नदी]	०	५९, ६१, ६३
कोडिन्न [मुणि]	प्रा०	५०	खोजे जहांमलिक	या०	९६	गोपथराइ	प्रा०	२४
कोडिसिला [तिथ]	०	६, ७८, ७९	खोडिक	प्रा०	६	गोपाली [आर्या]	सं०	७३
कोडीनार [नयर]	प्रा०	१०७	खंगारगढ	०	१०, ८५	गोबबरगाम	प्रा०	७५
कोरिंटवण	०	२०, २१	खंगारदुर्ग	सं०	७	गोमतदेव	सं०	८५
कोलवण	०	१८	खंगाराय	प्रा०	९	गोमुहजक्ख	प्रा०	२४
कोल्पाकपत्तन	सं०	८५	खंडक्ख	०	५०	गोवालगिरि	०	१९
,, पुरनयर	प्रा०	१०१, १०२	खंडिकाशिखर	सं०	२२	गोवालि [अजा]	०	७३
कोल्हाग [संनिवेस]	०	७५	खंदगाथरिय	प्रा०	७१	गोहृदमंडल	सं०	८९
कोल्हापुर		६२, ८५	खंदिलायरिय	०	१९	गौडदेश	०	७०
कोल्हासुर		६३	खंभाइत्त	०	५१	गौतम [गणधर]	०	२३, २५, ३१, ८५, ८९
कोशलजनपद्	सं०	३३	ग			गंगदत्तश्रेष्ठी	सं०	९४
कोशा [वेद्या]	०	६९	गइंदपय [कुंड]	प्रा०	१०	,, सिद्धी	प्रा०	२७
कोष्ठक [चैत्य]	०	७३	गउड [देस]	०	३४	गंगा	२६, ४०, ५०, ५३, ६७, ६९, ७२, ७३, ९२	
कोसलग	प्रा०	४२	गजपुर	सं०	९४	गंगा-यमुनावेणीसंगम		८५, ८६
कोसलदेस	०	९२	गजाह्वय [तीर्थ]	०	२७	गंगासागर	९२	
कोसलानयरी	०	२४, ७५	गजेन्द्रपद्	०	७	गंगाहृद	सं०	८६
कोसलापुर	सं०	५७	गज्जनवद्	प्रा०	२९	गंडई नई	प्रा०	३२
कोसंबीनयरी	प्रा०	२३, ७०	गणवहरसकुंड	०	८	गंधारीदेवी	०	३२
कोहंडिदेवि	०	८, १०७	गणपतिदेव	सं०	९९	गांगेय	३८	
कोहंडिविक्रप्प	०	१०७	गहभिछ [राया]	प्रा०	३९	घ		
कोहंडिभवण	०	९	गहभालि [अणगार]	०	५०	घग्घरदह	प्रा०	२४
कौटल्यऋषि	सं०	७३	गयउर	०	१९, २७, ४३	घयपूसमित्त	०	१९
कौभीषणि [गोत्र]	०	६९	गयासुर		५२	घयवसही	०	७७
कौशलिक [नृप]	०	७२	गागालिकुमार	०	५०	घर्घरनद	सं०	३३
कौशांबी नगरी	०	२, ६५, ६६, ८५	गिरिनार	७, ९, १०, १९, ४६, ७९, ९६		घंटसिला	प्रा०	६
कौशिकार्थ	०	६६	गिरिविदारण	सं०	६	घंटाकर्णमहावीर	सं०	८६
क्रोंचद्वीप	०	८५	गुजर	प्रा०	२९	घंटाक्षरच्छत्रशिला	०	७
क्षितिप्रतिष्ठ [नगर]	०	२२	गुजरत्ता	०	१०४	घुंठारसीग्राम	०	८९
झुलहिमवान्	०	७३	गुजरदेस	०	५१	च		
क्षेत्रपाल	०	८४	,, धरा	०	९, १०, २९, ३०, ५५	चउम्मुह	प्रा०	३९
ख			,, धरिती	०	५१	चउरासी	०	१८
खइरवण	प्रा०	१८	गुणचंद [दिअंबर]	०,	१०६	चक्रतिथ	०	१९
खत्तवाय	०	८	गुणशिल [चैत्य]	सं०	२२	चक्काउह [गणहर]	०	७८, ७९
खत्तियकुंड [गाम]	०	३४	गुणसागर [मुणि]	०	२६	चकेसरी	०	२४
खरक [वैद्य]	सं०	२६	गूढदंत	०	४१			
खरतरगच्छ	०	९६	गूर्जरधरित्री	सं०	७९			
खरयर ,,	प्रा०	४५						
खरय विज	०	४४						

विशेषनामां सङ्ग्रहः ।

५

चक्रेश्वरी	स०	३, ९७	छत्तावल्ली	०	२४	जिणधम्म [सावय]	०	२०
चणकपुर	०	२२	छत्रशिला	स०	७	जिणप (०प्य) ह [सूरि]	०	२, १०,
चर्मणवती	०	८१, ८२	छायापार्श्वनाथ	०	८६	१४, २०, २२, २६, ३०, ३२,		
चाउकड [वंस]	प्रा०	५१	ज			४४, ४५, ५०, ५४, ५५, ५६,		
चाणाक्य [शास्त्र]	स०	६९				५७, ७७, ७८, ८८, ९३, ९५,		
चाणिक्य [मंत्री]	०	६९	जइतसीह [सेट्टी]	प्रा०	७८	९७, १०२, १०३, १०४		
चासुंडराय	प्रा०	५१	जउणा नई	०	१७	जिणभइ [खमासमण]	०	१९
चारुदत्त		२६	जउवंस	०	११	जिणवइ [सूरि]	०	४५
चारुप		१०६	जकख [नेगम]	०	५१	जिणसिह [सूरि]	०	४५, ४६
चाळुक [वंस]	प्रा०	९, २५, ५१, ५५	जगह [गाम]	०	३२	जिणसर [सूरि]	०	१०४
चाहड साहु	०	९६	जगसीह [सघवइ]	०	४६	जितशत्रु	सं०	४, ६९
चाहुयाण [कुल]	०	४५	जजगसूरि	०	२८	जिणदास [श्रावक]	०	८३
चित्तकूड	प्रा०	३०	जट्टअ [रायउत्त]	०	४५	जिनप्रभ [सूरि]	०	५, ७, १६, ४७,
चित्तगुत्त	०	४१	जणयट्टाण	०	५३	४९, ५१, ५८, ६४, ६६, ७०,		
चित्रकूट	स०	१६	जणयराया	०	३२, ५३	७१, ७४, ८०, ८३, ८४, ८६,		
चित्रकूट मंडल	०	८९	जणयसुया	०	३२	८९, ९०, ९४, ९९, १०६,		
चिल्लणिभा	प्रा०	१८	जण्डू	०	९२, ९२	जिय (०अ) सत्तु	प्रा०	१९, २०, ४०,
चिंगउल्ल नयर	०	१०२	जमाली	०	७१	७०, ७१		
चिंगउल्ली देस	०	१०२	जयघोष	सं०	७२	जुगबाहु	प्रा०	३२
चेल्ण (णा) पार्श्व	सं०	८१, ८२, ८४	जयतिहुअण थव	प्रा०	१३, १०५	जुगाइनाह	०	१०
चोलदेस	प्रा०	४५	जयराम [राजर्षि]	सं०	२	जुणकूड	०	६
चंडप [ठकुर]	सं०	७९	जयसिंह देव [चाळुक]	प्रा०	९, ५१, ७७	जुणदुग्गा	०	१०
चंडप्रसाद [ठकुर]	०	७९	जयसिंह देव [मालवेश्वर]	सं०	५८	जुहिठिल	०	३७, ३८, ५३
चंडसिह	०	१६	जयसिंह [वणिक्]	०	६७	जोजअ [सुत्तहार]	०	४५
चंडिआभवण	प्रा०	१४	जयसिंहाचार्य	०	६७	जोगराय	०	५१
चंदकुल	०	१०४	जया देवी		११	जोगिणिपुर	०	४५, ९५
चंदगुत्त राया	०	२०, ३८	जयंत		४१	जुंभिका ग्राम	सं०	२५
चदण (न) बाला		२३, ६५	जयंती		७५	ज्वालामालिनी	०	८५
चंदप्पह [जिण]	प्रा०	२९, ५३, ५४	जरासंघ }	११, २२, ५२		जंबुहीव	प्रा०	१४, २०, २८,
चंदप्पहविहार	प्रा०	५३	जरासिधु }					५०, ९१
चंदप्पहा [सिनिया]	०	३४	जस [चडाल]	प्रा०	३९	जंबूद्वीप	सं०	३३
चंदलेहा	०	२०, १०४	जसदेवी	०	३९	जंबूस्वामी	०	२२, ३८
चंदणणा पडिमा	०	९१	जसवई	०	५०	जंभियगाम	प्रा०	३४, ४४
चंदेरी नयरी	०	८५	जसोभइसूरि	०	५१	ट		
चंद्रगुप्त [राजा]	सं०	६९	जसोहर	०	४१	टंका [स्थान]		८६
चंद्रचूड [देव]	०	७३	जहुठिल	०	३७	ठ		
चंद्रप्रभ [जिन]	०	७४	जाजा [सेट्टी]	०	७८	ठाणाइनवंगवित्ती	प्रा०	१०५
चंद्रशेखर [नृप]	०	७४	जायव [वंस]	०	१०, ११, १२, ५४	ड		
चद्रानना प्रतिमा	०	३, ४८	जाला देवी	०	४३	डाकुली भीमेश्वर	सं०	८६
चंद्रावती [पुरी]	०	१६, ७४, ८५	जावडि [सेट्टी]	०	२, ३, ५	डाहाग्राम	०	५८
चंपापुरी		२, ११, १२, २०, २६, ३४, ६५, ६६, ६७, ८५, ८६,	जान्हवी	सं०	९४	ढ		
छ			जाम्बवती	०	७	ढंक [कुंभयार]	प्रा०	७१
छत्तासिला	प्रा०	६, १०	जिणदास	प्रा०	१९	ढंकगिरि		१, १०४
			जिणदेवसूरी	०	४६, ९५			

विविधतीर्थकल्पे

दिल्लीपुर	३०, ४५, ४६, ९५	थिरदेव [ठकुर]	०	९६	दीवायण [रिसी]	प्रा०	४१, ५३	
दिल्लीमंडल	४६	थूलभद	०	३८	दीहदंत	०	४१	
ढिंपुरी	८१, ८२, ८४, १०६,	थेहसाहु	०	५८	दुग्गासूअ गाम	०	२८	
ण		द			दुज्जोहण [राया]	०	२७, ३८	
णंदसिरी	प्रा०	७३	दअ	४१	दुप्पसह [सूरि]	०	३८, ४०	
णायसंडवण	०	३४	दउलताबा(°वा)द या०	९५, ९६	दुब्बलियापूसमित्त	०	१९	
त			दक्खिणभरह	प्रा०	९१	दुमुह [राया]	०	५०
तक्खय	प्रा०	१२	,, वाणारसी	०	१०२	दुल्लहराय	०	५१
तक्खसिला	०	२७	दक्षिणभारत	सं०	७२	दुवय नरिंद	०	५०
तक्षशिला	सं०	८५	दक्षिण मथुरा	०	६७	दुविहु	०	४१
तत्त्वार्थधिगम [सूत्र]	०	६९	दक्षिणापथ	०	६०, ८५, ८८	दुप्पसह [सूरि]	सं०	२, ४
तंबयदेव	प्रा०	५४	दढाऊ	प्रा०	४१	दूइजंतग [तावस]	०	२९
ताजल मलिक	या०	९५	दड्डप्पहारी	०	५३	दूसासण	०	३८
तापी नदी	सं०	६०	दत्त [कुलगर]	०	४१	देपाल [मंती]	०	१०
तारणगिरि	०	८५	दत्त [कक्किपुत्त]	२, ४०, ४१	२६	देल्हण [सेट्टी]	०	७८
तालध्वज [गिरि]	०	१	दत्त [पुरोहिअपुत्त]	०	२६	देव १	०	४१
तालवण	प्रा०	१८	दत्त [मेअज्जजणअ]	०	७५	देव २	०	७५
तिलअ	०	४१	दधिवाहन [नृप]	सं०	६५	देवई	०	४१
तिलंग	०	९८, १०२	दमयंती	३१, ९३	६३	देवगिरिनयर	०	४४, ४५, ४६
तिविहु	०	४१	दशकंधर	सं०	६३	देवजानी	०	५३
तिसलादेवी	०	३४	दशपुर	०	७०, ८५	देवदत्त [वणिक्]	सं०	६७
तिहुणा(°णाग) [सेट्टी]	०	७८	दशवदन	०	६३	देवदत्ता [गणिका]	०	६९, ८३
तिन्दुक [उद्यान]	सं०	७२	दशवैकालिक [सूत्र]	०	६६	देवपट्टण	प्रा०	२९, १०६
तिंदुगुजाण	प्रा०	७१	दसग्गीव	प्रा०	९३, १०१, १०२	देववाराणसी	०	७४
त्रिकूटगिरि	सं०	२२, ८६	दसदसारमंडव	०	१०	देवसम्म [विप्प]	०	४१
त्रिशंकु [नृपति]	०	७३	दसन्नपव्वय	०	७८	देवसीह	०	१९
तीरहुत्ति [देस]	प्रा०	३२	दसवेआलिय [सुत्त]	०	४०	देवस्सुअ	०	४१
तीर्थराज [पर्वत]	सं०	१	दंड [अणगार]	०	१९	देवसेण	०	४१
तुगुलकाबाद	या०	४५, ४६	दंडगारण	०	११	देवाणंद [सूरि]	०	७८
तुरुक्क	प्रा०	५७	दंडयराया	०	५३	देवाणंदा	०	३४
तुरुक्कमंडल	०	५५	दड्ढर्णकुमार	सं०	३३	देविंद [सूरि]	०	२४
,, रज्ज	०	४५	द्रविड नृप	०	२	देवेंद्रसूरि	सं०	३१
,, राया	०	५२	दाई [जाई]	प्रा०	२८	दोणायरिय	प्रा०	३८
तुंगिअ [संनिवेस]	०	७५	दामोअ (°द) र	६, १०	६	दोवई	०	५०
तुंबवण [संनिवेस]	०	७५	दामोयर [जायव]	०	१२	ध		
तेजःपाल [मंत्री]	सं०	४, १०, १६, ७९, ८०	दारवई [नयरी]	०	४५	धणगिरि [मुणि]	प्रा०	९२
तेजलपुर	७, १०		दाहिमकुल	०	८८	धणदेव [विप्प]	०	७५
थ			द्वात्रिंशद्-द्वात्रिंशिका सं०	२५	८८	धणदेव [सिट्ठी]	०	२९
थंभणय-कप्प	प्रा०	१०४	द्वादशांगी	०	८६	धणमित्त [विप्प]	०	७५
,, पास	०	१३	द्धारका	०	८५	धणय [जक्ख]	०	६
,, पुर	०	१२, १३, १०४, १०५, १०६	द्धारवसी	०	८५	धणवह [संजत्तिअ]	०	१०४
			दिअ [तावस]	प्रा०	९३	धणोसर [सत्थवाह]	०	१२,
			दिअंबर	०	४६	,, [नेगम]	०	२१
			दीनारमहामलिक	या०	९५	धनमित्र	सं०	४

विशेषनाम्नां सङ्ग्रहः ।

७

धनश्रेष्ठी	०	६९	नमि-विनामि	०	२, ४	नेमिसुत्ति	प्रा०	१४
धनन्तरिकूव	प्रा०	१४	नमिनाह [जिण]	प्रा०	३२, ७८, ७९, १०१	नंद [नृप]	सं०	६८, ६९
धन्यर्षि	सं०	२२	नमी [महाराय]	प्रा०	३२	नद [नाविक]	०	७२
धनेश्वर	०	१३	नमुह् }	०	२७	नंदण	प्रा०	४१
धम्म	प्रा०	४१	नमुत्ति }	सं०	४३, ९४	नंदण [मुणि]	०	२०
धम्मघोस [मुणि]	०	१७, ७३	नम्मया [नई]	प्रा०	२०	नंदराय	प्रा०	३८, ३९
धम्मघोस [सूरि]	०	१०६	नरदत्ता [देवी]	०	२०	नंदश्री	सं०	७३
धम्मजस [मुणि]	०	७३	नरवाहण [राया]	प्रा०	३९	नंदा	०	२२
धम्मदत्त	प्रा०	४०	नर्मदा [नवी]	सं०	८५	” [श्रेष्ठिनी]	०	७५
धम्मपुत्त	०	३७, ३८	नवंगविक्की	प्रा०	१३	नंदिमित्त	प्रा०	४१
धम्मराय	०	४३	नाइल [सावध]	०	४०	नंदिवद्धण }	०	४२
धम्मरुह	०	१७, ५०	नाऊ	०	५४	नंदिवर्द्धन }	सं०	१५, ८५, ८६
धम्मिल	०	७५	नागकुमार [देव]	सं०	३३	नंदिवेण	०	२, २२
धरण [देव]	०	११	नागजुण	प्रा०	१२, १०४	नंदिसुरि	०	४
धरणिंद ”	०	१२, १४, १७, २४, २६, ५२, ९३, १०३, १०६	नागहह	०	१०६	नंदी	प्रा०	४१
धरणेंद्र	सं०	३१	नागहद	सं०	८६	नंदीश्वरद्वीप }	सं०	४, ७, ४८
धर्मक्रषि	०	८१	नागराय [देव]	प्रा०	७७	नंदीसरदीव }	प्रा०	९१
धर्मकीर्ति	०	३१	नागार्जुन	सं०	८६	प		
धर्मचक्र	०	८५	नाणक ग्राम	सं०	८६	पइट्टाणपुर	प्रा०	२०, ४६
धर्मघोष [सूरि]	०	३१, ८८	नाणसिला	प्रा०	८, ९	पडम	०	४१
धर्मघोष [मुनि]	०	७३	नाभि [राजा]	०	९४	” [बलदेव]	०	५७
धर्मदत्त [कल्किवंशज]	०	४, ६९	नाभिरायमंदिर	०	२४	पडमत्थल	०	१८
धर्मदत्त [मुनि]	०	८१	नाभिसूनु	१, २, ५, १५, ८८, ९७	८९	पडमनाह	०	४१
धर्मनाथ [जिन]	०	३३, ८६	नाभेय	प्रा०	४१	पडमप्पह [जिण]	०	२३
” चैत्य	०	३३	नायग	०	७७	पडमपुर	०	५३
धर्मयश [मुनि]	०	७३	नायग [सावग]	०	४२	पडमावई [देवी]	०	११, १२, १४, ५२, ७७, १०१, १०३, १०६
धर्मराज	०	३३	नायसुभ	०	१, २	पडमासण	प्रा०	५३
धर्मरुचि [मुनि]	०	७२	नारद [मुनि]	सं०	४१, ५३, १०१	पडमिणिसंड [नयर]	०	२०
धर्मेश [सनिवेश]	०	७४	नारय [रिसी]	प्रा०	१७	पडमुत्तर [राया]	०	४३
धवल [सिरिसिरिमाल]	प्रा०	९	नारायण	०	२२, ३४	पज्जुण	०	१०
धवलक (°कक) पुर	१३, ७९	५७	नालदा गाम	०	१२	पज्जुन्नवयार	०	८
धवलगिरि	५७	५७	नासिगतित्थ	०	५३, ५४	पज्जोअराय	०	२३
धाराडग्राम	सं०	४५	नासिकपुर }	सं०	८५	पज्जोसवणाकप्प	०	९६
धाराधर [जोइसिअ]	प्रा०	४५	नासिक्यपुर }	प्रा०	२८	पट्टण [अणहिलपुर]	०	५१
धारासेणय [गाम]	०	२५	नाहडराय	०	४१	पणहवाहणकुल	०	७७
धारिणी [राणी]	०	७१	निक्कसाभ	०	४१	पणिअभूमि	०	३४
धंधल [सिरिसिरिमाल]	०	१०५	निप्पुलाअ	०	४१	पडदह	सं०	७३
धांधूक [राजानक]	सं०	१६	निम्मम	०	८	पडनाभ	०	१, २
न			निव्वाणसिला	०	१९	पडप्रभ	०	८५
नकुल	सं०	३८	निवुई [रायकन्ना]	०	१९	पडवाती [राज्ञी]	०	६५
नगरमहास्थान	०	८५	नेमि [जिन]	१, २, ३, ४, ६, ७, ८, ९, १०, ११, १५, १९, ६७, ८६, ९९, १०४, १०७	१६	” [देवी]	०	८४, ९८, ९९
नगाधिराज	०	१	नेमिमंदिर	१६		पत्तन [अणहिलपुर]	०	७९
नङ्गलमंडल	०	२८						

विविधतीर्थकल्पे

पभावई	प्रा०	३२	,, बिंब	०	७८	पुंडू पर्वत	सं०	८६
पभास [गणहर]	०	७५, ७६	,, भवण	०	१०	प्रतापरुद्रनृप	सं०	९९
पयाग [तिथ]	०	९२	,, बाडिया	०	२४	प्रतिष्ठानकल्प	०	६४
परमड्डी [राया]	०	५४	पिअदंसणा [अजा]	०	७१	,, पत्तन	०	५९, ६७
परमारवश	सं०	१६	पिठर राय	०	५०	,, पुर	०	४७, ५९, ६१, ६३, ८६
परसुराम	प्रा०	२७	पिठ्ठी चंपा [नयरी]	०	३४, ५०	प्रद्युम्न	०	२, ७
पर्वतक [राजा]	सं०	६९	पीठजा देवी	सं०	६४	प्रभास [स्थान]	०	८०, ८५
पल्ली ग्राम	०	८६	पीथड	प्रा०	४, १६	प्रभास [गणधर]	०	२२
पल्लीवाल वंश	०	५४	पुक्खलविजय	०	२	प्रयागतीर्थ	०	६८, ८५
पवर नयर	प्रा०	१०६	पुक्खल सावय	०	२६	प्रागवाट [वंश]	०	५८, ७९
पवईपडिमा	०	९	पुण्ण [राया]	०	३६	प्रातिपदाचार्य	०	६९
पहराभ	०	४१	पुण्णपाल [राया]	०	३४, ३७	प्रियंगु	०	६६
पाटला नगर	सं०	८६	पुष्फचूल	०	१९	प्रोल्लराज	०	९९
पाटलिपुत्र	०	६७, ६८, ७०	पुरिमताल [नयर]	०	८५			
पाडलिपुत्त	प्रा०	३९	पुरटिरित्तमराज	सं०	९९			
पाडलिपुर	०	३४	पुष्पकेतु [टप]	सं०	६७			
पाडिवयायरिय	०	४०	पुष्पचूल [राजा]	०	६७, ८१	फ		
पाणयकप्प	०	२०	पुष्पचूला [राज्ञी]	०	६७, ६८, ८१	फरगुसिरी	प्रा०	४०
पाताललंका	सं०	८६	पुष्पभद्र [पुर]	०	६७	फलवद्धिभ (०द्वी)	०	४६, १०५
पाताललिंग	०	८६	पुष्पवती [राज्ञी]	०	६७	फलवद्धि तिथ	०	९६
पादलिपुर	०	३	पुहविराय	प्रा०	४५	,, देवी	०	१०५
पादलिस्त्राचार्य	०	२, ४, ५	पुहवी [राणी]	०	७५	फलवद्धिका	सं०	८६
पापापुरी	०	२५	पुहवीपुरी	०	३६	फलवद्धिपार्श्व	०	१०६
पापामड	प्रा०	८५	पूइकर [विल]	०	८	ब		
पायाललिंग	०	३२	पूर्णभद्र [चैल]	सं०	६६	बल	प्रा०	४१
पारकर [देश]	सं०	८५	पूसमित्त	प्रा०	३८	,, [मातंगऋषि]	०	७२
पारेत [जनपद]	०	८१	पृथ्वी [राज्ञी]	सं०	७२	,, [विष्णु]	०	७५
पार्श्वनाथ	०	३, ७, १३, ६५, ७२, ७३, ८१, ८६, ७४	पृष्ठ चपापुरी	०	६५	बलप (०दे) व	०	११, ४१
पार्श्वनाथचैल	०	७४	पेढाल	प्रा०	४१	बलमित्त [राया]	०	३९
,, बिंब	०	८२	पेथड साहु	०	९५	बली	०	४१
पालग(०थ) राया	प्रा०	३८, ७१	पोटिल	०	४१	बप्पहट्टी सूरि	०	१८, १९
पालित [वणिक्]	सं०	६६	पोरवाड [वंस]	०	१०	बहल [विष्णु]	०	३४
पालित्तयपुर	प्रा०	१०४	पंचकल्लाय [नयर]	०	५०	बहिर्मुख	सं०	७४
,, सूरि	०	६, १२, ९६, १०४	पंचवडी	०	५३	बहुलावण	प्रा०	१८
पालित्ताणय	०	५६	पंचाल	०	४७	बाणगंगा [नई]	०	३२
पावापुरी	०	१२, ३४, ४४	पडव	प्रा०	५०	बाणज्जुण	०	२६
पास जक्ख	०	११	पंडुराय	०	५३	बाणारसी	०	१०६
पासनाह	प्रा०	११, १२, १४, १८, २५, २६, ४५, ५१, ५२, ५५, ७३, ७७, ९९, १०२, १०४	पांडव	२, ४, २७, ८५, ९४	४७	बाणासुर	०	५२
पासनाह चेईय	प्रा०	१४, १०६	पांडुकुले	०	६५	बारवई [नयरी]	प्रा०	५२, ५३, १०४
,, पडिमा	०	१३, ५७, ७७, १०२, १०५, १०६	पिंडिकुंढिमराज	सं०	९९	बाल मूलराय	०	५१
			पुंडरीभ [गणहर]	प्रा०	९२	बाली	०	३१
			पुंडरीक [गणधर]	सं०	३१, ८५	बाहडदेव	प्रा०	२१
			पुंडरीक [पर्वत]	सं०	१, २, ३, ४, ५	बाहुबली	१, २७, ३१, ८५	६९
			पुंडवद्धणदेस	प्रा०	४१	बिंदुसार	०	५३
						बिभीसण	प्रा०	५३
						बिल्लक्खय	०	८

बिल्वण	प्रा०	१८	भागुमिन्न [राया]	०	३९	मयणावली	०	४३
बुद्ध		७०	भानुकीर्ति [आचार्य] सं०		५८	मरहट्ट जणवथ }	०	५३
बुद्ध }		१७	भानुनरेन्द्र	०	३३	„ मंडल }	०	४६
बुद्धभक्त }		७०	भारतवर्ष	०	३३, ८१	मरुदेव [पर्वत]	सं०	१
बुद्ध [सिद्ध-बुद्ध			भारद्वाय [गोत]	प्रा०	७५	मरुदेवा [राज्ञी]	०	१, २, ४, ८५
अबापुत्त]		७, १०३, १०७	भारह	०	२८	मरुदेविपासाय	प्रा०	१०
बुद्धं ड	०	१७	भारह खंड }	०	५०	मरुमंडल		२८
बृहस्पति	सं०	४७	भारह वास }	०	२०, ३२, ३५, ७०, ९१	मलधारी [गच्छ]	सं०	७७, ७८
बोहिथसाहु	प्रा०	९६	भावड साहु }	प्रा०	९	मलयगिरि [पर्वत]	०	८५, ८६
बंभ	०	१७	„ साधु }	सं०	५८	मलयसिंह		८५
बंभकुंड	०	१४	भिउडी [जक्ख]	प्रा०	३२	मलिक ताजदीन	या०	४६
बंभगिरि	०	५४	भीम		४१	मलिक काफूर	०	४६
बंभदत्त	०	५०, ७१	भीम [पांडव]		३८	मल्ल	प्रा०	४१
बंभसंति [जक्ख]	०	२८-३०	भीमदेव [राजा]	५१, ५५, ७७		मल्लभ [सेट्टी]	०	७८
बंभाणगच्छ	०	५१	भूभडराया	प्रा०	५१	मल्लई [राया]	०	४२
बंभाणपुर	०	२८	भूभरमण [जवण]	०	१७	मल्लदेव	०	४६
	भ		भूतदत्ता	सं०	६९	मल्लवाई [सूरि]	०	९६
भगीरथ }	सं०	१	भूवा	०	६९	मल्लि जिण	०	२७, ३२, ७८, ७९, ८६, ९४, ९९
भगीरह }	प्रा०	९२	भृगुकच्छ	०	४७	महणिगा	०	५१
भट्टदिवाकर	सं०	८८	„ पत्तन	०	८६	महणियाख्य [मेद]	सं०	५८
भट्टारय सराई	प्रा०	९६	„ पुर	०	८८	महणदेवी	प्रा०	७९
भट्ट [रायपुत्त]	०	७१	भोपल [रायधूआ]	प्रा०	१०४	महणसिंह	०	१६
भट्टकर	०	४१	भंडीरवण	०	१८	महम्मद पातसाहि	या०	९५
भट्टसेण	०	७३		म		„ साहि	०	४६, ९५
भट्टा	०	४१	महसार [मंती]	प्रा०	२०	„ सुरत्ताण	०	४५
भट्टिआ [नयरी]	०	३४	मगदण [चंडाल]	०	३९	„ हम्मीर	०	१०९
भट्टिला [बंभणी]	०	७५	मगदुमई जहां	या०	९६	महसेन वन }	सं०	२७
भट्टबाहु [सूरि]	सं०	५, ६९	मगध [तीर्थ]	सं०	२२	महसेण वण }	प्रा०	३४, ७५
भट्टसेन [श्रेष्ठी]	०	७३	मगह [देस]	प्रा०	७५, ७८, ९२	महाकाल		८६
भट्टा [कामदेवपत्नी]	०	६६	मगव [नृपति]	सं०	६५	महागिरि [सूरि]		५०, ६९
भट्टा [राजकन्या]	०	७२	मज्झदेस	प्रा०	४१	महाथल	०	१८
भट्टिला [नगरी]	०	२	मज्झिमपावा [नयर]	०	३४, ४४, ७५	महानगरी		८५
भरत [शास्त्र]	०	६९	मणिकर्णिका	सं०	७२	महानिसीह [सुत्त]	०	१९, ४०
भरतचक्रवर्ती }	०	१, २, ३१	मणिप्रभ [देव]	०	७३	महापउम	०	२७, ४१, ४३
भरतेश्वर }	०	८५	मत्तगयंद [जक्ख]	प्रा०	२४	महापद्म [चक्री]	सं०	९४
भरह [खित्त]	प्रा०	१२, ७८	मत्तुंडक [स्थल]	सं०	८६	महाबल		४१
भरह [चक्रवर्ती]	०	२४, ९१, ९२, ९३	मथुरा पुरी	०	८५, ८६	महाबाहु		४१
भरहवास	०	१४, २७	मदन [ठक्कर]	सं०	९६	महाभारह	प्रा०	३८
भरहसर	०	२४, २७, ९३, १०१	मदन वाराणसी	०	७४	महालक्ष्मी देवी	सं०	६२, ८५
भरुअच्छ [नयर]	०	१९, २०, २१	मनक [मुनि]	०	६६	„ „ भवन	०	६२
भाइलस्वामिगढ	सं०	८६	मधुमती [नगरी]	०	३	महाराय [साहु]	प्रा०	९६
भागीरथी }	०	९४	मम्माण शैल	०	३	महाराष्ट्र	सं०	४७, ५९
भागीरही }	प्रा०	२७	मयणरेहा	प्रा०	३२	महावण	प्रा०	१८

महावीर	२३, ३२, ३४, ४४, ४५, ४६, ६५, ७५	मुनिसुव्रत	स०	४७, ८६	युगादीश	०	१, ३	
महावीर घंटाकर्ण	स०	८६	मुहडासय [नयर]	प्रा०	३०	योगिनीपत्तन	०	१०९
„ प्रतिमा	०	६६	मूलदेव		६९			
„ बिंब	०	८१, ९६	मूलराय	प्रा०	५१	रणसीह [रायपुत्त]	प्रा०	१०४
महासेण वण	प्रा०	४४	मृतगंगा	स०	७२	रत्न	स०	७
सहिसगाम	०	२१	मेअज [गणहर]	प्रा०	७५, ७६	रत्नपुर	०	२३
सहिहर [हथी]	०	२६	मेघ [कुमार]	स०	२२	रत्नमालपुर	०	१५
महीपति [राजा]	स०	७३	मेघघोष	०	२, ४, ६९	रत्नवाह (°हपुर)	०	३, ३३, ८६
महुमहण	प्रा०	३९	मेघचंद्र	०	९८	रत्नशेखर	०	१५
महुर कप्प	०	२०	मेघनाद	०	२३	रथनेमि	०	७
„ तिथ	०	२०	मेडत्तय [नयर]	प्रा०	१०५	रथण	प्रा०	९
सहुरा [पुरी]	० १८, १९, ३९, १०६		मेदपल्ली		५७	रथणाइच्च	०	५१
महुरा कप्प	०	१७	मेरु [पर्वत]		४३	रथणासय [देस]	०	२०
„ तिथ	०	९६	मेवाड [देस]	प्रा०	३०	रहमाण	या०	२९
„ संघ	०	१७	मेहघोस	०	४०	रहु	प्रा०	११
महुवण	०	१८	मेहनाद	०	६	रहुवंस	०	२४
सहेठ गाम	०	७०	मैनाक [पर्वत]	स०	१६	राईमईपडिमा	०	६
माणिक [साहु]	०	५४	मोक्षतीर्थ	०	८५, ८६	राजगृह [नगर]	स० ३, २२, ६५, ६६, ७३, ८६	
माणिकदेव }	१०१, १०२		मोखदेव [सावग]	प्रा०	७७	राजधानी वाराणसी	०	७४
माणिक्यदेव }	स० ८५, ९७		मोढेर (°रय) गाम	०	१९, ८६	राजप्रासाद	०	५
माणिक्यदंडक	०	८६	मोरिय [विष्णु]	०	७५	राजीमती गुहा	०	७
माणिभद्र [यक्ष]	०	४	मोरियपुत्त [गणहर]	०	७५, ७६	राम	११, २४, ३२, ३९, ५३	
माणिभद्र [जक्ख]	प्रा०	७०	मोरियवस	०	३८	रामदेव [सेट्टी]	प्रा० ४५, ७७, ७८	
माधवराज	स०	९८, ९९	मोरियसंनिवेस	०	७५	रामपुरी	०	३४
मायलि	प्रा०	११	मोहडवासक मंडल	०	८९	रामशयन [ग्राम]	स०	८६
मायासुर		६२, ६३	मौर्यवश	स०	६९	रायउरी	प्रा०	२६
मालव	९, ५७, ५९, ६०		मगलपुर	०	५७	रायगच्छ	०	१०६
„ नरेंद्र	प्रा०	२९	मंडलिकराण	प्रा०	३०	रायगिह	[नयर] प्रा० ३४, ५२, ७१, ७२, ७६, ७८	
„ अहिवह	०	३०	मंडली नगरी		७९	रायगिहि }		१२
मालि		१०२	मंडिअ [गणहर]	०	७५, ७६	रायभूमि	प्रा०	९५
मोहणकुंड गाम	०	३४	मंडोवर [नयर]	०	२८	रायमई गुहा	०	६
माहव [मंती]	०	३०	मंदाकिनी	स०	१५, १६	रावण	३१, ५३, ९३, १०१	
माहेंद्र [पर्वत]	स०	८५, ८६	मंदोअरी	प्रा०	१०१	राष्ट्रिक	स०	१५
मिगावई	प्रा०	२३	मंदोदरीदेवतावसर	स०	८५	राहव	प्रा०	११
मिच्छराय	०	१४	मुंडस्थल	०	८६	रिसहजिण	०	१९, ५६
मिथिलापुरी }	स०	२				रुक्मिणी	स०	६९
मिहिला „ }	प्रा० १२, ३२, ३४, ५०, ५३, ७५		यक्षदत्ता	स०	६९	रुह	प्रा०	३९
मुक्तिनिलय [पर्वत]	स०	१	यक्षा	०	८५	रुद्रक	स०	६६
मुनिगलगिरि	प्रा०	१९	यमुनाहद	०	७४	रुद्रदेव [द्विज]	०	७२
मुणिसुव्वय [जिण]	प्रा० १५, १९, २०, २७, ४१, ४३, ४६, ७८, ७९, १०१		यवन	०	४	„ [राजा]	०	९९
			यशोमित्र	०	९४	रुद्रमहादेवी	०	९९
			युगादि-जिन }	०	८५			
			„ नाथ }	०	१६			
			युगादिदेव चैत्य	०				

रूप्यकुम्भ	०	६५	वज्र (१) [देस]	प्रा०	९२	वाराणसी [नगरी]	७२, ७४, ८०, ८५,
रेणा		६९	वज्रसूरि	स०	५		८६
रेवई	प्रा०	४१	वज्रसेनसूरि	०	८८	वाराणसी, राजधानी सं०	७४
रेवईगिरि	०	१०७	वज्रस्वामि	०	६९	„ मदन	७४
रेवय, सिहर	०	६, ९, १२, १०७	वज्रहृदय	०	७३	„ विजय	७४
रैवतक	स०	३, ७	वडथूण [गाम]	प्रा०	९६	वारिषेणा प्रतिमा	४८
रोहणाद्रि	०	८६	वड्ढमाण [गाम]	०	२९	वारिसेणा पडिमा	प्रा० ९१
रोहिणी		४१, ६५	वणराय	०	५१	वालक [जणवय]	५६
रोहिताश्व	०	७३, ७८	वत्थपूसमित्त	०	१९	वालि [महरिसी]	९३
रौहिणेय	०	२२	वत्थुपाल [मंती]	०	१०	वालिखिल्य	स० २
रंकअ [सेट्टी]	प्रा०	२९	वद्धमाण [जिण]	०	२३, २९, ३४, ९२	वालु	९२
रतिदेव		८४	वद्धमाण [सूरि]	०	२९, १०४	वासुई	प्रा० १७
रतिनदी		८२	वद्धमाण पडिमा	०	९१	वासुगी	० ५२, १०४
	ल		वप्पादेवी	०	३२	वासुदेव	९, ११
लक्ष्मण	प्रा०	५३	वयणपगाम	०	२८	वासुपूज्य [जिण]	स० ६५, ६६, ८५
लक्ष्वाराम	०	६, ९, ५१	वयरसीह	०	५१	वासुपुज [जिण]	प्रा० ९९
लक्ष्मणावती [पुरी]	स०	६५, ६९	वरणा [नदी]	स०	७२	वासिठ [गोत्त]	७५
लक्षाराम	०	७	वरुण		१२	वासेसी	३८
लक्ष्मी [राज्ञी]	०	६५	वरुणदेवा		७६	विउत्त [गणहर]	७५, ७६
लच्छी [राणी]	प्रा०	४३	वरुणा नई	प्रा०	५३	विकटधर्म	सं० ४
लछु		१६	वर्द्धमान [जिण]	स०	२५, ८६	विक्रम	प्रा० २१
लवणसमुद्र	०	९३	वर्द्धमाना प्रतिमा	०	४८	विक्रमपुर	० ४५
लाटदेश	सं०	८८	वलभी नगरी	०	८५	विक्रमराय	० ८९
लाडदेस	प्रा०	२०	वलही नयरी	प्रा०	२९	„ वच्छर	० ९
लिच्छई [राया]	०	४२	वल्लभराय	०	५१	„ वरिस	० १०२
लूणप्पसाय [राया]	०	५१	वलि		९२	„ संवच्छर	० १९, ७८
लूणिगवसति	स०	१६, ६९	वशिष्ठाश्रम	स०	३६	विक्रमाह्व	० ३८, ३९
लोगदेव	प्रा०	३६	वसंतपुर		२६	विक्रमाह्ववरिस	० १०६
लोहजंघ	०	४१	वसाड ग्राम	स०	८९	विक्रम	स० ६०
लोहजंघवण	०	१८	वसु [विप्प]	०	७५	„ वत्सर	० ५
लोहासुर		५२	वसुभूइ	प्रा०	७५	„ वर्ष	० ३
लौहित्य [पर्वत]	स०	१	वसुभूति [मंत्री]	सं०	७२	विक्रमादित्य	० २, ५९, ८८, ८९
लंका [पुरी]		५३, ८६, ९३, १०१, १०२	वसुहारगाम	प्रा०	२३	विक्रमाब्द	० ५
			वस्तुपाल [मंत्री]	स०	४, ७, ७९, ८०	विक्रमोर्वीपतिवर्ष	० १०९
लंकेंद	प्रा०	३१	वाइअ [खत्तिय]	प्रा०	५४	विजअ	प्रा० ४१
लिंबोडय [गाम]	०	१०६	वाडभूइ [गणहर]	०	७५, ७६	विजय [निव]	० ३२
	व		वागभट [मंत्री]	स०	२, ३	विजयवोष	स० ७२
वइजा [वणिक्]		५७	वाघेला [वंस]	प्रा०	५१	विजयदेवा	७५
वहर	प्रा०	६	वाणारसी [नयरी]	०	७३	विजय वाराणसी	० ७४
वहरुहा [देवी]	०	११, ३२	वाणिअगाम	०	३४	विजया	११, २१
वंगड [देस]	०	३०	वात्स्यायन [शास्त्र]	स०	५५	विजातिलय [मुणि]	प्रा० ९५
वच्छ [देस]	०	७५	वापला वीर	०	६१	विजादेवी	० ११
वच्छा [जणवय]	०	२३	वामणथली	प्रा०	३०	विजापाहुड	० ६
वज्जजंघ	०	४१	वामा [राज्ञी]	स०	७२	विणीया [नयरी]	० २४
			वायड [गाम]	प्रा०	८६	विणहुकुमार	० २७, ४३

विशेषनामां सङ्ग्रहः ।

१३

समसदीनसुरत्राण	या०	६५	सासणदेवया }	प्रा०	१९	सुदंसण	०	४१
समाहि	प्रा०	४१	सासणादेवी }	०	१२	सुदसणा	०	२१, ४२
समुद्रविजय	०	१०, १०४	सिजंसकुमर	०	२७	सुद्धदंत	०	४१
समुद्रवंस	०	७०	सित्तुज [गिरि] }	०	२१, ५६, ९६	सुद्धदंती नयरी	०	५७, १०६
समुद्रपाल	स०	६६	सित्तुज „ }	०	१९	सुद्धम्म [गणहर]	०	७५, ७६
सथग	प्रा०	४१	सित्तुजावयार	०	१०	सुनंद (१)		४१
सथकित्ति	०	४१	सिद्ध-बुद्ध [अवापुत्त]	७, १४, १०३, १०७		„ (२)		६६
सथहारपुर	०	४१	सिद्धखित्त	०	१४	सुनदा	०	९२
सथालि	०	४१	सिद्धत्थराय	०	३४	सुपइह	प्रा०	२६
सथाणिअ	०	२३	सिद्धत्थवाणिअ	०	४४	सुपार्थ [जिन]	स०	७२
सथंपभ	०	४१	सिद्धविणायग	०	४	„ स्तूप	०	८५
सथंभूदेव	०	१७	सिद्धसेन दिवाकर	सं०	८८, ८९, ९६	सुपास	प्रा०	४१
सथवर वावी	०	६	सिद्धार्थ	०	२५	सुपास जिण	०	१७, १९
सरऊ नई	०	२४	सिद्धार्था [राज्ञी]	०	५७	सुपासपड	०	२७
सरस्थान	सं०	८६	सिद्धिक्षेत्र	०	१, ५	सुप्पणहा	०	५३
सरस्सई [नई] }	प्रा०	५१	सिद्धिपर्वत }	०	१	सुप्पभ	०	४१
सरस्वती [नदी] }	सं०	२२	सिद्धिशेखर }	०	१	सुबुद्धि		३१, ३६, ९३
सवालक्खदेस	प्रा०	१०५	सिरपाल	प्रा०	१०२	सुभद्रा	सं०	६५
सव्वाणुभूइ	प्रा०	४१	सिरिचद	०	४१	सुभूम		२७, ९४
सहजा [साहु]	०	९५	सिरिपव्वय	०	१०६	सुमइ [जिण]	प्रा०	२४, ९१, ९९
सहदेव		३८	सिरिपुर	०	२०, २१, १०३, १०६	सुमतिनाथपादुका	सं०	८५
सहसंब वण	प्रा०	६, १०	सिरिभूइ	०	४१	सुमालि		१०२
सहसासव [तिथ]	०	८	सिरिमालपुर	०	२९	सुमित्र	सं०	२२
सहस्रकमल	सं०	१	सिरिसिरिमाल [वंस]	०	९, १०५	सुसुह	प्रा०	४१
सहस्रपत्र	०	१	सिरिसुंदर	०	५३	„ [मंती]	०	४०
सहस्रफणी [पार्श्वनाथ]	०	८६	सिरिसोम	०	४१	सुमगल		४
सहस्रान्नवण	०	७	सिरोह नयर	०	९५	सुमगला		८१
सहस्सधार	प्रा०	२४	सिलाइच्च [राया]	०	२९	सुरहा [विसय]	प्रा०	८, ९, १०७
साकलकुंड	०	३२	सिवा	०	१०	सुरताणसराइ	या०	४६, ९६
साकेअ (०य) नयर	०	२४, ९१	सिवंकर	०	१०५	सुरताण सहावदीण	०	१०६
सागरदत्त		२०	सीतादेवी	सं०	६३	सुरदेव		४१
सातवाहन	सं०	२, ५९-६४	सीतादेवीदेवतावसर	०	८५	सुरम्मा [नयरी]	प्रा०	२१
सामंतसीह	प्रा०	५१	सीया }	प्रा०	२४, ३२, ५३	सुरसिद्ध		२०
सामिणी	०	१०६	„ देवी }	०	१०१	सुराष्ट्र [देश]	सं०	७, ७९
सायबुद्ध	०	४१	„ कुंड	०	२४	सुरिंददत्त	प्रा०	१९
सारंगदेव		३०, ५१	सीलभइ [सूर]	०	१०६	सुलसा		४१
साल-महासाल		५०	सीलकायरिय	०	१०५	सुवण्णरेहा [नई]	०	१०
सालाहण [राया]	प्रा०	१०४	सीह निसिजाययण	०	२४	सुवण्णवालुआ [„]	०	६
सालिभइ	०	७१	सीहरह	०	४३	सुवर्णकुंभ	सं०	६५
सावत्थि [नयरी]	०	३४, ७०	सुग्गीव	०	४१	सुविधि [जिन]	०	८५
सावत्थिमहात्तिथ	०	७१	सुजात	सं०	६६	सुव्रत [जिन]	०	२२, ५९, ९४
साहण	०	४६	सुतारा [राज्ञी]	०	७३, ७४	सुव्रतादेवी	०	३३
साहवदीण सुरताण	या०	४५, १०६	सुदर्शन [श्रेष्ठी]	०	६५, ६९	सुव्वय [जिण]	प्रा०	२०, २१
			सुदाम	प्रा०	४१	सुव्वयायरिय	०	२३

सुस्थिताचार्य	स०	६९, ८१	संखपुर	०	५२	संभतीर्थ	स०	१६, ७९, ८६
सुहसि [सूरि]	०	६९	संखराय	०	१९, २१	संभनक }	०	४, ८६
सूभगढ [सुत]	प्रा०	१०५	संखावई [नयरी]	०	१४	„ पुर }	०	१३
सूभरखित्त	०	५०	संखेसर	०	५२, १०६	स्थूलभद्र	०	६९
सूरसेण }	प्रा०	२७	„ पासनाह	०	७८	स्वर्गारोहण चैत्य	०	४
सूरसेन }	स०	४	संगभ	०	४१	ह		
सूलपाणी [जक्ख]	प्रा०	२९	संघतिलय [सूरि]	०	९५	हडाला ग्राम		७९
सेअंबर	प्रा०	४६	संघदास		१३	हत्थिणाउर	प्रा०	२७, ४३, ९२,
सेगमती ग्राम	स०	८५	संजय [राया]	०	५०			९६
सेढी नदी		१३, १०४	संति [जिण]	०	२७, ७८, ७९, ९६	हत्थिसाल [राया]	०	३४
सेणा नई	प्रा०	८	संतिसूरि	०	५४	हत्थी [राया]	०	२७
सेणिय [राया]	०	४१, ७३	संघीरण	०	६७	हम्मीर	या०	२९, ३०
सेरीस }	०	२५	संपइराया }	०	३४, ४३	„ महम्मद	०	१०९
सेरीसय }	०	२४	संप्रतिराजा }	स०	२, ६९	हरिणसबल	प्रा०	१९
सेरीसय पुर }	०	१०६	संबकुमार	प्रा०	६, १०	हरिकंखी [नयर]	०	५५, १०६
सेवालितवस	०	९३	संभव [जिण]	०	७०, ८५	हरिणेगमेसी	०	३४
सेस [णगराय]	०	१७	„ नाहपडिमा	०	७०	हरिभद [सूरि]	०	९६
सोधतिवालगच्छ		५७	संभाण गाम }	०	१३	हरिश्रंद्र	स०	७३, ७४
सोपारय }	०	२४	संभाणय „ }	०	१०४	हरिसउरीय [गच्छ]	प्रा०	७७
सोपारक }	०	८५	संसुइ }	०	४१	हरिसेण	०	५०
सोम		१६	संसुचि }	स०	४१	हरिहर		१४
सोमदेव		१९	संमेअ (०थ) गिरि	प्रा०	१०, १३	हल-विहल		२२
सोमनाह	०	३०	संमेतगिरि }		३, ३३, ७२	हव्वस मलिक	या०	७०
सोमभट्ट		१०७	„ शिखर }	स०	८६, ९४	हस्तिनापुर	सं०	२, ९४
सोममंत्री	स०	७९	„ शैल }	-		हस्ती [नृप]	०	९४
सोमसूरि		१०१	संवर राज	०	५७	हारिअ [गोत्त]	प्रा०	७५
सोमादेवी		५०	संवाहन [नरपति]	०	७२	हाल [क्षितिपाल]	सं०	६३
सोमेश्वर [कवि]	०	८०	सांगारक [तापस]	०	७३	हालाक [साधु]	०	५८
सोरट्ट	प्रा०	९, १९, ३०	सांबद्रा ग्राम	०	८९	हिमाचल	०	८६
सोवन्निय [गोत्त]	०	७७	सिधवा [देवी]		२१	हिमाद्रिज	०	१५
सोहम्म [देवलोग]	०	११, २०, १०४	सिंधु		४०	हिरणगढभ	प्रा०	१४
सोहम्मिद	०	२७, ३२	सिंहगुहा [पल्ली]		८१, ८२	हेमचंद [सूरि] (१)	०	२२, ९६
संकर [राया]	०	१०१	सिंहनाद		६	„ (२) मलधारी	०	७७
संकरिसण	०	४१	सिंहपुर		३, ८५, ८६	हेमसरोवर	सं०	८६
संख (१)	०	२८	सिंहलदीव }	प्रा०	१२, २०	हेमंधर	०	२६
„ (२)	०	४१	„ द्वीप }	स०	८५	हंसद्वीप	०	८५
संखउर	०	११	सिंहलेसर	प्रा०	२१	हुंडिय [जक्ख]	प्रा०	१८
संखकूव	०	२८	सुंदरबाहु		४१			